

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Tilastokeskus

OSALLISTUMINEN AIKUISKOULUTUKSEEN VUONNA 2017

Helena Niemi — Timo Ruuskanen

Tilastokeskus

OSALLISTUMINEN AIKUISKOULUTUKSEEN

VUONNA 2017

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:
Helena Niemi – Timo Ruuskanen
aikuiskoulutus.tilastot@tilastokeskus.fi

Kannen kuva – Pärmbild – Cover graphic: Rodeo
Kannen suunnittelu – Pärm Planering – Cover design: Irene Matis
Taitto – Ombrytning – Layout: Hilkka Lehtonen

© 2018 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISBN 978-952-244-612-1 (pdf)
ISBN 978-952-244-611-4 (print)
Tuotenumero 3008 (print)

Esipuhe

Aikuiskoulutustutkimus 2017 on Tilastokeskuksen seitsemäs aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus, joka kattaa Suomessa asuvan aikuisväestön. Se on toteutettu Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena. Tätä ennen on kansallisia aikuiskoulutustutkimuksia tehty Suomessa vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000. Ensimmäinen Euroopan laajuinen aikuiskoulutustutkimus, johon oma kansallinen tutkimuksemme integroitiin, tehtiin vuonna 2006 ja seuraava vuonna 2012.

Vuoden 2017 aikuiskoulutustutkimus on osa eurooppalaista Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (EU-AES), jolla tuotetaan kansainvälisesti vertailukelpoista tietoa. Tiedonkeruu tehtiin vuosina 2016–2017 yli kolmessakymmenessä Euroopan maassa. Eurostat on julkaissut aikuiskoulutustutkimuksen tuloksia verkkosivuillaan (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>).

Vuoden 2017 aikuiskoulutustutkimuksesta on julkaistu Suomen tietoja Tilastokeskuksen internetsivuilla Aikuiskoulutukseen osallistuminen -tilastossa (www.tilastokeskus.fi/til/aku). Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT). Muodostettu tutkimusaineisto on saatavissa tutkimuskäyttöön.

Aikuiskoulutustutkimuksen perusjoukkona ovat 18–69-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt. Otokseen poimittiin tasavälisellä otannalla yhteensä 6 150 henkilöä ja tietoja saatiin 3 414 henkilöltä. Aineisto kerättiin vuoden 2017 tammi–kesäkuun aikana verkkokeruuna ja käyntihaastatteluina.

Tutkimusaineiston analysoinnista ovat vastanneet tutkijat Helena Niemi ja Timo Ruuskanen, jotka ovat myös kirjoittaneet tämän raportin. Julkaisu sisältää tietoja aikuisten koulutukseen osallistumisesta ja opiskelusta, koulutushalukkuudesta ja -tarpeesta sekä koulutukseen osallistumisen esteistä. Lisäksi kuvataan koulutuksen sisältöjä, laajuutta ja vaikutuksia, aikuisten itseohjattua opiskelua ja vieraiden kielten taitoa. Julkaisun loppuun on liitetty yksityiskohtaista tietoa sisältävä taulukkopaketti sekä tutkimusaineiston laatua kuvaava tekninen raportti, joka sisältää muun muassa tutkimuksen katoanalyysin.

Julkaisu tarjoaa aineksia koulutusta koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä antaa virikkeitä lisätutkimukselle. Tulokset tuovat myös lisää tietoa keskusteluun aikuiskoulutuksesta ja elinikäisestä oppimisesta sekä niiden kansallisesta merkityksestä.

Helsingissä, joulukuussa 2018

Jari Tarkoma
Tilastojohtaja

Sisällys

Esipuhe	3
Päätulokset	5
Johdanto	11
1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017	15
1.1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen	16
1.2 Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen.	23
1.3 Henkilöstökoulutukseen osallistuminen	28
1.4 Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen	35
2 Osallistumisen volyymi	41
2.1 Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden	42
2.2 Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden	44
2.3 Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden	48
2.4 Henkilöstökoulutuspäivien määrä palkansaajaa kohden	52
2.5 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen koulutuspäivät ..	54
3 Koulutuksen sisältö	57
3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö	58
3.2 Henkilöstökoulutuksen sisältö	62
3.3 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö ...	65
4 Opiskelu ulkomailla	67
5 Aikuiskoulutukseen osallistuminenvuosina 1980–2017	71
5.1 Osallistumisen ja volyymin muutos aikuiskoulutuksessa	72
5.2 Osallistumisen kehitys työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa	77
5.3 Osallistumisen kehitys henkilöstökoulutuksessa	81
5.4 Osallistumisen kehitys muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa	84
6 Informaali opiskelu	87
7 Aikuiskoulutuksesta saatu hyöty	95
8 Aikuiskoulutustarve	101
9 Koulutusaikomukset	109
10 Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteitä	115
11 Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä	119
12 Työ, koulutus ja oppiminen	125
13 Aikuiset ja vieraat kielet	141
14 Ikääntyneiden aikuiskoulutus	153
Lähteet	158
Käsitteet ja luokitukset	159
Tekninen raportti	165
Liite 1 Aikuiskoulutukseen osallistumiskysymys	178
Liite 2 Koulutuksen sisältöluokitus (FET)	180
Liitetaulukot	183

Päätulokset

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vähentynyt

Vuonna 2017 noin 1,6 miljoonaa 18–64-vuotiaasta suomalaista osallistui aikuiskoulutukseen. Tämä vastaa vajaata puolta, eli 48 prosenttia väestöstä. Aikuiskoulutukseen osallistuneiden määrä on laskenut vuodesta 2012 neljällä prosenttiyksiköllä, eli noin 100 000 hengellä.

Naiset osallistuivat miehiä useammin aikuiskoulutukseen. Naisista aikuiskoulutukseen osallistui yli puolet eli 54 prosenttia miesten osallistumisasteen ollessa 43 prosenttia. Keskimääräistä useammin aikuiskoulutukseen osallistuivat myös 25–44-vuotiaat, pitkän pohjakoulutuksen omaavat, sosioekonomiselta asemaltaan toimihenkilöiden luokkaan kuuluvat, työssä käyvät sekä kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat suomalaiset.

Suomalainen aikuiskoulutuksessa keskimäärin kahdeksan päivää

Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden oli vuonna 2017 noin kahdeksan päivää. Tämä on vajaan päivän vähemmän kuin viisi vuotta aikaisemmin. Naiset olivat koulutuksessa keskimäärin kymmenen päivää, miehet kolme päivää vähemmän. Myös nuoremmat, 18–44-vuotiaat, olivat aikuiskoulutuksessa pitkiä jaksoja. Heillä aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden oli reilut kymmenen päivää.

Opiskelijat olivat pitkiä jaksoja myös aikuiskoulutusorganisaatioiden tarjoamassa koulutuksessa. Heistä monilla ei ole vielä perusasteen jälkeistä tutkintoa suoritettuna, joten tästä johtuen pelkän perusasteen suorittaneiden aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden on viimeisen viiden vuoden aikana noussut suuremaksi kuin korkeammin koulutetuilla.

Lähes joka toinen työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa

Työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2017 noin 1,2 miljoonaa henkeä, eli vajaa puolet 18–64-vuotiaasta työvoimasta. Määrä on laskenut vuodesta 2012 noin 100 000 hengellä.

Naiset osallistuivat työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen selvästi useammin kuin miehet. Naisista osallistuneita oli 53 prosenttia, miehistä 44 prosenttia. Miesten ja naisten välinen osallistumisaste-ero on kuitenkin kutistunut vuodesta 2012 selvästi. Tällöin ero naisten hyväksi oli peräti 14 prosenttiyksikköä.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistui lähes kaksi kolmesta ja ylemmistä toimihenkilöitä jopa reilut kaksi kolmannesta. Yli 50 prosentin osallistumisasteet olivat myös 25–44-vuotiailla, alemmilla toimihenkilöillä, työllisillä sekä kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla.

Henkilöstökoulutuksessa noin miljoona palkansaajaa

Työnantajan osittain tai kokonaan tukemaan henkilöstökoulutukseen osallistui vuonna 2017 noin miljoona palkansaajaa. Tämä vastaa reilua puolta (53 %) 18–64-vuotiaista palkansaajista. Osallistumisaste on laskenut viidessä vuodessa kuudella prosenttiyksiköllä.

Naiset olivat työnantajan tukemassa koulutuksessa useammin kuin miehet. Naispalkansaajista osallistuneita oli noin kuusi kymmenestä, miespalkansaajista viisi kymmenestä. Eri ikäluokista henkilöstökoulutuksessa olivat eniten 25–54-vuotiaat, heistä työnantajan tukemana kouluttautui vajaat kuusi palkansaajaa kymmenestä.

Henkilön pohjakoulutuksen pituudella oli hyvin suuri merkitys henkilöstökoulutukseen osallistumisen todennäköisyydelle. Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista koulutukseen osallistui lähes kaksi kolmesta, oli pelkän perusasteen suorittaneista osallistuneita vain vajaat yksi kolmesta. Valtion palveluksessa työskentelevien ja ylempien toimihenkilöiden joukossa oli osallistuneita selvästi keskimääristä enemmän, eli noin kaksi palkansaajaa kolmesta.

Henkilöstökoulutukseen osallistumiseen vaikuttaa myös työpaikan henkilömäärä. Isompien yritysten työntekijöistä suurempi osuus osallistui henkilöstökoulutukseen kuin pienten yritysten.

Myös henkilöstökoulutuspäivien määrä palkansaajaa kohden on hieman laskenut. Kun vuonna 2012 18–64-vuotias palkansaaja oli työnantajan tukemassa koulutuksessa keskimäärin viisi päivää, oli hänen koulutuspäiviensä määrä viisi vuotta myöhemmin reilut neljä päivää.

Muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa valtaosa naisia

Vajaat puoli miljoonaa, eli noin 400 000, suomalaista opiskeli yleissivistävyys- tai harrastustavoitteisesti vuonna 2017. Tämä vastaa noin 14 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä. Osallistumisaste on laskenut vuodesta 2012, jolloin se oli 18 prosenttia. Osallistuneiden määrässä laskua on ollut 100 000 hengen verran.

Naiset osallistuivat muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen huomattavasti aktiivisemmin kuin miehet. Kun naisista koulutukseen osallistui noin yksi viidestä, oli miehistä osallistuneita vain noin yksi kymmenestä.

Yleissivistävyys- tai harrastustavoitteisesti opiskelivat keskimääristä useammin korkeasti koulutetut sekä toimihenkilöasemassa työskentelevät. Sen sijaan henkilön ikä ja asuinkunnan kuntaryhmä eivät vaikuttaneet osallistumisaktiivisuuteen.

Liiketalous- ja oikeustieteet, palvelut, harrastukset ja turvallisuusala yleisimmät aikuiskoulutuksen sisällöt

Aikuiskoulutukseen vuonna 2017 osallistuneista vajaa kolmannes opiskeli liiketalous- ja oikeustieteitä. Lähes saman verran opiskeltiin palveluja, harrastuksia ja turvallisuusalaa. Määränä nämä vastaavat vajaata puolta miljoonaa henkeä kummallakin sisältöalueella. Terveys- ja sosiaalialaa opiskeli noin joka neljäs aikuiskoulutukseen

osallistunut. Tietotekniikkaa ja vieraita kieliä opiskeli kumpaakin noin joka kymmenes aikuiskoulutukseen osallistunut.

Naiset osallistuivat terveys- ja sosiaalialan koulutuksiin huomattavasti aktiivisemmin kuin miehet. Naisista tämän alan koulutuksissa oli 17 prosenttia, miehistä ainoastaan viisi prosenttia. Myös taideaineita naiset opiskelivat huomattavasti miehiä useammin. Sen sijaan tekniikka, tuotanto ja rakentaminen olivat enemmän miesten aloja.

Yli kaksi kolmannelle 18–64-vuotiaista suomalaisista opiskeli itseohjatusti

Lähes kaksi miljoonaa suomalaista opiskeli itseohjatusti vuonna 2017. Tämä vastaa 69 prosentin osuutta 18–64-vuotiaasta väestöstä. Yleisin itseohjatun (informaalin) opiskelun metodi oli opiskelu tietokonetta tai internetiä hyväksi käyttäen. Tällä tavoin ilmoitti opiskelleensa noin kuusi henkeä kymmenestä. Jonkun painetun materiaalin avulla itseohjatusti opiskeli noin puolet.

Naiset opiskelivat informaalisti hieman useammin kuin miehet. Naisista näin opiskelleita oli 71 prosenttia, miehistä neljä prosenttiyksikköä harvempi. Keskimääräistä useammin informaalisti opiskelivat myös alle 45-vuotiaat, korkea-asteen tutkinnon suorittaneet, ylemmät toimihenkilöt sekä kaupunkimaisissa kunnissa asuvat.

Kolme neljästä työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuneesta kokee koulutuksen lisänneen työmotivaatiota

Joskus työelämänsä aikana työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen oli osallistunut 84 prosenttia työkokemusta omaavista 18–64-vuotiaista. Yli kymmenen kertaa tällaisessa koulutuksessa oli ollut neljä henkeä kymmenestä. Koulutukseen osallistuneista reilut kolme neljästä, eli 77 prosenttia, koki koulutuksen lisänneen työmotivaatiota. Kuusi henkeä kymmenestä vastasi saaneensa koulutuksen avulla uusia työtehtäviä ja noin puolet siirtyneensä vaativampiin työtehtäviin tai saaneensa säilytettyä työpaikkansa. Lisää palkkaa tai apua työpaikan saamiseen ilmoitti koulutuksen avulla saaneensa yksi kolmesta osallistuneesta.

Ammatillista aikuiskoulutustarvetta esiintyy noin neljällä kymmenestä

Noin neljä henkeä kymmenestä ilmoitti tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta vuonna 2017. Osuus on hieman laskenut viiden vuoden takaisesta, jolloin se oli neljä prosenttiyksikköä korkeampi. Keskimääräistä enemmän ammatillista aikuiskoulutustarvetta esiintyi naisilla, 25–44-vuotiailla, korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla, ylemmillä toimihenkilöillä, työttömillä sekä kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla.

Ammatillista lisäkoulutustarvetta kokeneilla yleisin tarvittava koulutuksen sisältö oli liiketalous- ja oikeustieteet. Näiden alojen koulutusta ilmoitti tarvitsevansa

heistä noin joka kolmas. Seuraavaksi yleisimmät sisällöt olivat terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi (joka neljäs) ja tekniikka, tuotanto, rakentaminen (joka viides).

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvää koulutusta ilmoitti tarvitsevänsä 18–64-vuotiaista vuonna 2017 noin joka kolmas.

Vähintään yhtä vierasta kieltä puhuu 93 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä

Useampi kuin yhdeksän kymmenestä 18–64-vuotiaasta suomalaisesta ilmoitti osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä. Määrä on sama kuin viisi vuotta aiemmin. Naisista vieraita kieliä ilmoitti osaavansa 95 prosenttia, miehistä viisi prosenttiyksikköä harvempi.

Nuorten itse ilmoittama vieraiden kielten osaaminen on yleisempää kuin vanhemmilla. Alle 45-vuotiaista vähintään yhtä vierasta kieltä puhuu 96–97 prosenttia, 45–54-vuotiaista 92 prosenttia ja 55–64-vuotiaista 83 prosenttia. Keskimääräistä useammin vieraita kieliä osaavat myös korkeasti koulutetut, opiskelijat ja toimihenkilöt. Henkilön suorittaman pohjakoulutuksen merkitys vieraiden kielten osaamisessa on kuitenkin vähentynyt merkitsevästi.

Eniten puhutut vieraat kielet olivat järjestyksessä englanti, ruotsi ja saksa. Englantia ilmoitti osaavansa yhdeksän, ruotsia seitsemän ja saksaa kolme kymmenestä 18–64-vuotiaasta.

Ikääntyneistä aikuiskoulutuksessa joka viides

Noin yksi viidestä, eli 22 prosenttia ikääntyneistä, 65–69-vuotiaista, suomalaisista osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2017. Osallistuneiden osuus on samalla tasolla kuin viisi vuotta aiemminkin. Itseohjautuvasti ikääntyneistä opiskeli reilu puolet.

Ikääntyneistä naiset olivat selvästi miehiä aktiivisempia aikuiskoulutukseen osallistujia. Naisten osallistumisaste, 29 prosenttia, oli lähes kaksi kertaa korkeampi kuin miesten (15 %).

Yleisin koulutuksen sisältö ikääntyneillä oli taide- ja taitoaineet, joita opiskeli vajaa kolmannes aikuiskoulutukseen osallistuneista. Vieraita kieliä ja palveluja, harrastuksia ja turvallisuusalaa opiskeli heistä noin joka neljäs.

Ikääntyneistä vähintään yhtä vierasta kieltä osasi kaksi kolmesta. Naisista vieraan kieleen taitajia on seitsemän kymmenestä, miehistä hieman harvempi, runsaat kuusi kymmenestä. Eniten osattu vieras kieli oli englanti.

Liitetaulukot

1.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)	184
2.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)	185
3.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)	186
4.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias väestö)	187
5.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias väestö)	188
6.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias väestö)	189
7.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1980 (18–64-vuotias väestö)	190
8.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima).	191
9.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima).	192
10.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima).	193
11.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima).	194
12.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima).	195
13.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima).	196
14.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)	197
15.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)	198
16.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima).	199
17.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima)	200
18.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima).	201
19.	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima).	202
20.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)	203
21.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)	204
22.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006	205
23.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima)	206
24.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima)	207
25.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima)	208
26.	Aikuiskoulutukseen osallistuneiden osallistumispäivien keskimäärät erityyppisissä aikuiskoulutuksissa vuonna 2017.	209

27.	Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö)	210
28.	Työantajan tukemaan aikuiskoulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö)	211
29.	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)	212
30.	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat koko elämän aikana (18–64-vuotiaat, joilla on työkokemusta)	213
35.	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset iän mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	214
36.	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	214
37.	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	215
38.	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset työnantaja-sektorin mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	215
39.	Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työpaikan koon mukaan vuonna 2017, paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus (18–64-vuotiaat palkansaajat)	216
40.	Saadun peruskoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2017)	217
41.	Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2017)	218
42.	Mahdollisuudet saada työnantajan tukemaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2017)	219
43.	Työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi (18–64-vuotias työvoima, pl. työttömät, joilla ei ole työkokemusta, vuosi 2017)	220
44.	Opiskelun ehdoksi asetettu sellaisen opintotuen suuruus, jota ei tarvitse maksaa takaisin (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2017)	221
45.	Työhön tai ammattiin liittyvä koulutustarve vuonna 2017 (18–64-vuotiaat, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei työkokemusta)	222
46.	Työn muuttuminen työtavoiltaan ja -välineiltään seuraavien 5 vuoden aikana (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2017)	223
47.	Vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvä koulutustarve vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)	224
48.	Aikomukset osallistua koulutukseen seuraavien 12 kk:n aikana vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)	225
49.	Vieraiden kielten osaaminen ja osattujen kielten määrä vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)	226

Johdanto

Aikuiskoulutus on keskeinen osa elinikäistä oppimista koskevaa Euroopan komission politiikkaa. Se edistää työllistävyyttä ja kilpailukykyä, sosiaalista osallisuutta, aktiivista kansalaisuutta ja henkilökohtaista kehittymistä. Eurooppalaisen aikuiskoulutusohjelman keskeisiä tavoitteita ovat osallistumisen lisääminen ja se, että jokaiselle aikuiselle annetaan mahdollisuus kehittää ja parantaa taitojaan ja osaamistaan koko elämänsä ajan. (Eurostat).

Aikuisoppiminen voi tapahtua virallisen koulujärjestelmän piirissä tai epävirallisesti, ja se voi olla myös arkioppimista. Oppimisen tavoitteena voi olla perustaitojen parantaminen, uuteen ammattiin kouluttautuminen, osaamisen täydentäminen, työllistymiseen tähtäävä uudelleen kouluttautuminen tai henkilökohtainen kehittyminen. Toiset opiskelevat pelkästään omaksi ilokseen. (European Commission).

Koulutukseen osallistumisen ja elinikäisen oppimisen tavoitteiden toteutumisen seurannassa on Eurooppalaisella aikuiskoulutustutkimuksella keskeinen rooli. Tutkimus tuottaa tarpeellista tietoa myös kansallisten koulutuspoliittisten päätösten ja toimenpiteiden suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Aikuiskoulutustutkimus 2017

Aikuiskoulutustutkimus 2017 on Tilastokeskuksen seitsemäs aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus. Tutkimus kattaa Suomessa vakituisesti asuvan 18–69-vuotiaan aikuisväestön. Tutkimuksen otos vuonna 2017 oli 6 150 henkilöä. Tiedonkeruuta, tutkimusaineistoa ja tietojen käsittelyä selostetaan tarkemmin julkaisun lopussa olevassa teknisessä raportissa.

Aikuiskoulutustutkimus 2017 on toteutettu Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena. Se on osa kansainvälistä Euroopan tilastoviraston Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (EU-AES). Vastaava tiedonkeruu tehtiin vuosina 2016–2017 yli kolmessakymmenessä Euroopan maassa. Eurostat on julkaissut Eurooppalaisen aikuiskoulutustutkimuksen tuloksia nettisivuillaan.

Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT). Vuoden 2017 aikuiskoulutustutkimus tuottaa vertailukelpoista tietoa keskeisten indikaattorien osalta vuosien 1990–2017, joidenkin indikaattoreiden osalta vuosien 1980–2017 välillä.

Aikuiskoulutuksen määritelmä

Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssä selvitetään osallistumista aikuiskoulutukseen. Tämän lisäksi koulutukseen osallistumista kartoitetaan vastaajan koko elämänsä ajalta yleisellä tasolla: mikä on hänen koulutustasonsa ja missä määrin hän on elämänsä aikana osallistunut työhön tai ammattiin liittyvään ja ulkomailla tapahtuneeseen koulutukseen. Siitä aikuiskoulutuksesta, johon henkilö on osallistunut tutkimushetkellä

edeltävien 12 kuukauden aikana, on lomakkeella tehty yksityiskohtaisempia kysymyksiä. Aikuiskoulutus on rajattu koulutusorganisaation pohjalta.

Kaikki sellaiset opintokokonaisuudet, joihin on osallistuttu vähintään kuusi tuntia on otettu mukaan. Myös kesken jätetty opiskelu on laskettu mukaan, jos koulutukseen on osallistuttu vähintään kuuden tunnin ajan. Koulutukseksi on pyydetty tulkitsemaan sellainen toiminta, joka on erikseen organisoitu ja järjestetty ja jonka tavoitteena on saada aikaan oppimista. Koulutustoiminnalle on ominaista myös ennalta laadittu opetussuunnitelma tai opetusohjelma ja sille kyetään osoittamaan jokin järjestäjä tai organisoija. Myös osallistuminen konferensseihin, seminaareihin tai vastaaviin on sisällytetty kaikkiin aikuiskoulutuksen muotoihin vuoden 2006 tutkimuksesta lähtien.

Vastaaja valitsi koulutusorganisaatioiden listasta ne koulutusmuodot, joihin hän oli osallistunut haastatteluhetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana (liite 1). Listan tavoitteena oli helpottaa vastaajaa muistamaan eri koulutustapahtumia, mikä vähentää haastatteluun liittyviä mittausvirheitä. Koska tällaisessa tutkimuksessa syntyy helposti myös ylläraportointia sosiaalisesti hyväksyttävien vastauksien antamisen vuoksi, oli vastaajalla mahdollisuus kertoa osallistuneensa koulutukseen joskus aiemmin, vaikka ei ollutkaan osallistunut viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.

Kaikista niistä aikuiskoulutuskokonaisuuksista tai -kursseista, joihin vastaaja oli osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, tehtiin lisäkysymyksiä. Jokaisesta koulutuksesta on kysytty saadun koulutuksen sisältö, järjestäjä, oliko koulutus työhön tai ammattiin liittyvää, oliko koulutukseen käytetty työaikaa vai muuta aikaa, kuka oli koulutuksen kustantanut ja kuinka monta päivää (tuntia) oli opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana saatu.

Lomakkeella selvitettiin myös informaalia opiskelua. Tällainen itseohjattu opiskelu on erikseen järjestetyn ja organisoidun, muodollisen koulutuksen ulkopuolella tapahtuvaa tavoitteellista opiskelua. Kysymys on muuttunut aikaisemmista aikuis-koulutustutkimuksista eikä siitä saada siten vertailutietoa.

Julkaisun sisältö

Julkaisun viidessä ensimmäisessä luvussa käsitellään aikuiskoulutukseen osallistumista. Osallistumistyyppit ovat: *aikuiskoulutus, työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus, työnantajan tukema aikuiskoulutus* (eli henkilöstökoulutus) ja *muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus*, ja luvut 1–3 onkin jaettu näiden mukaan alaluvuiksi. Koska ammatillista aikuiskoulutusta ja henkilöstökoulutusta koskevat tulokset eivät juurikaan poikkea toisistaan (vaikkakin perusjoukkona on toisessa työvoima ja toisessa palkansaajat), ei ammatillisen aikuiskoulutuksen tuloksia ole aina esitetty erikseen. Ensimmäisessä luvussa kerrotaan, kuinka moni 18–64-vuotias on osallistunut aikuiskoulutukseen vuonna 2017, luvussa kaksi, kuinka monta päivää osallistuneet saivat koulutusta keskimäärin ja luvussa kolme, mistä asioista ja aiheista tuota koulutusta saatiin. Luku neljä käsittelee opiskelua ulkomailla ja luvussa viisi kuvataan aikuiskoulutukseen osallistumisen muutokset vuosina 1980–2017. Jotta vertailu edellisiin tutkimusvuosiin on mahdollista, käytetään tässä raportissa ikärajausta 18–64-vuotiaat (pl. luku 14).

Aikuiset opiskelevat myös varsinaisen muodollisen koulutuksen ulkopuolella niin sanottuja informaalin oppimisen menetelmiä hyväksi käyttäen. Asiaa käsitellään luvussa kuusi. Luvuissa 7–11 tuodaan esille tuloksia siitä, millaisia hyötyjä aikuiskoulutuksesta on koettu saatavan, mikä on aikuiskoulutustarve ja millaisia aiko- muksia 18–64-vuotiailla suomalaisilla on aikuiskoulutuksen suhteen. Luvuissa käsi- tellään myös syitä osallistua aikuiskoulutukseen ja osallistumisen esteitä.

Julkaisun luvussa 12 peilataan työelämää ja siinä tapahtuneita koettuja muutok- sia suhteessa koulutukseen. Luvussa 13 kerrotaan suomalaisten kielitaidosta ja vii- meinen luku keskittyy kuvaamaan 65–69-vuotiaiden aikuiskoulutukseen osallistu- mista ja oppimiskokemuksia.

Julkaisussa on kuvattu tiedonkeruuta ja käytettyjen indikaattorien muodostu- mista. Tällainen menetelmällinen pohdinta ja kuvaus on erotettu varsinaisista tulok- sista sijoittamalla ne erillisiin laatikoihin. Myös keskeiset kysymysmuotoilut on ku- vattu. Tutkimukseen liittyvä kysymyslomake on laaja ja moniportainen, joten sitä ei julkaista kokonaisuudessaan. Lomake on kuitenkin saatavissa Tilastokeskuksesta.

Aikuiskoulutustutkimuksen katoanalyysi ja käytetyt tilastotieteelliset mene- telmät on kuvattu teknisessä raportissa. Käsitteet ja luokitukset –kappaleeseen on koottu lyhyt kuvaus tutkimuksessa käytetyistä termeistä ja yleisistä luokituksista.

Tutkimuksen tuloksia on julkaistu myös Tilastokeskuksen internetsivuilla, jos- kin tätä julkaisua suppeammassa muodossa (tilastokeskus.fi/til/aku).

1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017

Aikuiskoulutustutkimuksessa aikuiskoulutus on määritelty koulutusorganisaation pohjalta (katso tarkemmin kohta *käsitteet ja luokitukset* sekä liite 1) eikä esimerkiksi koulutukseen osallistuneen iän mukaan.

Koulutukseen osallistumista kysyttiin 32-osaisella eri koulutusmuodot ja -organisaatiot käsittävällä kysymyspatteristolla (kysymys B1, liite 1). Kunkin koulutuksen tuli olla kokonaiskestoltaan *vähintään kuusi oppituntia*. Jos haastateltava ilmoitti osallistuneensa johonkin esillä olleen koulutusorganisaation tai koulutusmuodon koulutukseen haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin häneltä kurssikohtaisia lisäkysymyksiä. Näiden tietojen perusteella muodostettiin aikuiskoulutustutkimuksen neljä keskeistä koulutustyyppiä: *aikuiskoulutus, työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus, työnantajan tukema aikuiskoulutus (eli henkilöstökoulutus) ja muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus*.

Aikuiskoulutustutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa aikuiskoulutukseen osallistumisesta sekä osallistumisen rakennetietoja. Tästä johtuen ei tutkimuksella saada luotettavia tietoja eri koulutusorganisaatioiden järjestämään koulutukseen osallistuneiden määristä. Tällaista tietoa on saatavilla Tilastokeskuksen oppilaitosten aikuiskoulutus-tilastosta (www.tilastokeskus.fi/til/oaioip).

1.1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen

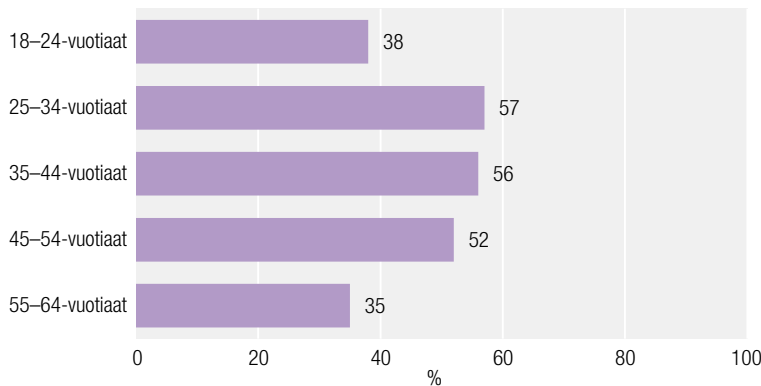
Vuonna 2017 aikuiskoulutukseen osallistui 18–64-vuotiaista suomalaisista noin puolet, eli 48 prosenttia. Määränä tämä vastaa noin 1,6 miljoonaa suomalaista. Osallistuneiden määrä on hieman laskenut, vuosina 2000–2012 osallistuneita oli 1,7–1,8 miljoonaa. Osallistumisasteen laskuna se vastaa 4–6 prosenttiyksikköä.

Naiset osallistuvat aikuiskoulutukseen useammin kuin miehet. Vuonna 2017 naisista aikuiskoulutukseen osallistui reilu puolet, eli 54 prosenttia, kun taas miesten osallistumisaste oli 11 prosenttiyksikköä alhaisempi. Henkilömääräksi muutettuna tämä tarkoittaa sitä, että osallistuneita naisia (870 000) oli noin 150 000 enemmän kuin miehiä (720 000) ¹.

Eniten aikuiskoulutukseen osallistuivat 25–44-vuotiaat (kuvio 1.1.1). Heistä selvästi yli puolet oli aikuiskoulutuksessa vuonna 2017. Myös 45–54-vuotiaiden ikäluokasta useampi kuin joka toinen kouluttautui. Vähiten aikuiskoulutukseen osallistuivat nuorimmat, 18–24-vuotiaat, ja vanhimmat, 55–64-vuotiaat. Heistä osallistuneita oli reilu kolmannes.

Kuvio 1.1.1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö)

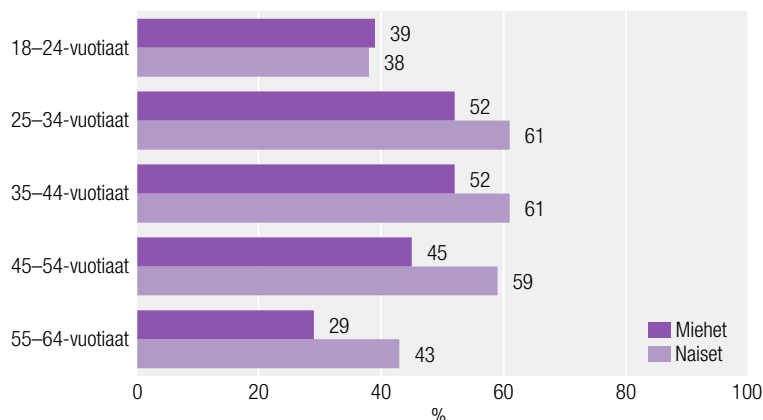

Mitä vanhemmasta ikäluokasta on kyse, sitä suurempi ero on sukupuolten välillä aikuiskoulutukseen osallistumisessa (kuvio 1.1.2). Kun nuorimpien, 18–24-vuotiaiden, ikäluokkaan kuuluvat miehet ja naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen vielä yhtä usein, niin 25–44-vuotiailla osallistumisasteiden ero oli jo lähes 10 prosenttiyksikköä, ja tätä vanhemmilla ikäluokilla lähes 15 prosenttiyksikköä. Michillä osallistumisaste putoaakin aikaisemmin kuin naisilla; miehillä selvä osallistumisasteen lasku on nähtävissä jo 35–44- ja 45–54-vuotiaiden ikäluokkien välillä, naisilla taas vasta ikäluokkien 45–54- ja 55–64 välillä.

¹ Tietoja aikuiskoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukossa 1.

Kuvio 1.1.2

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö)

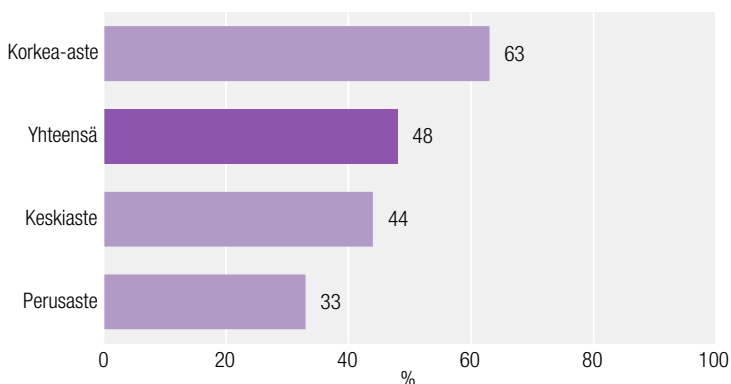

Saatu koulutus kasautuu; pitkän pohjakoulutuksen omaavat ovat muita useammin myös aikuiskoulutuksessa (kuvio 1.1.3). Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 18–64-vuotiaista suomalaisista lähes kaksi kolmesta oli aikuiskoulutuksessa vuonna 2017, oli heitä pelkän perusasteen suorittaneista vain kolmannes.

Pelkän perusasteen suorittaneet miehet ja naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen yhtä paljon (kuvio 1.1.4). Sen sijaan keskiasteen ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa naiset olivat selvästi aktiivisempia kouluttautujia. Erot osallistumisasteissa olivat näissä ryhmissä vajaat kymmenen prosenttiyksikköä.

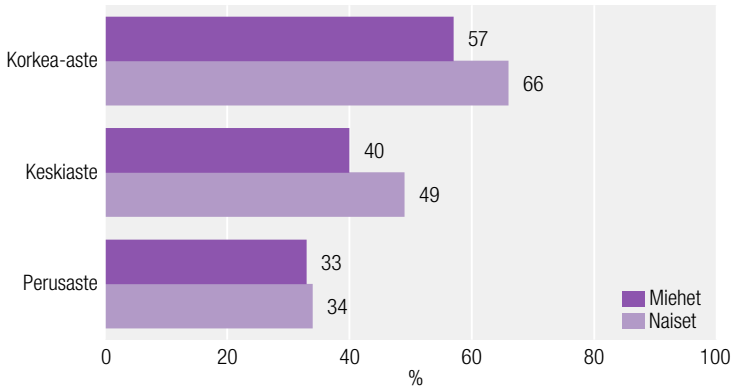
Kuvio 1.1.3

Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.4

Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

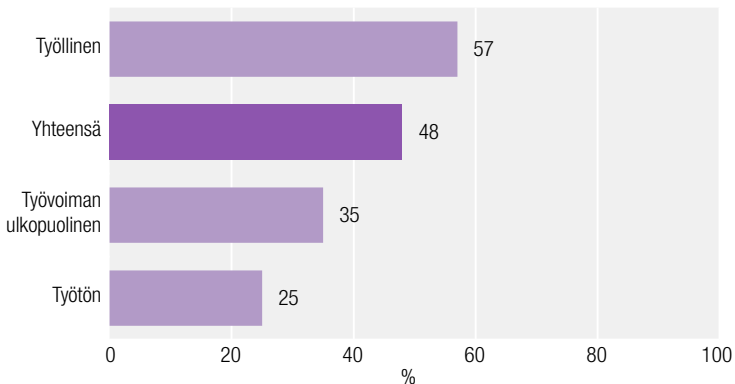

Myös henkilön työmarkkina-asemalla on vaikutusta aikuiskoulutukseen osallistumiseen (kuvio 1.1.5). Eniten vuonna 2017 osallistuivat työlliset, joista osallistuneita oli lähes kuusi kymmenestä. Työvoiman ulkopuolisista aikuiskoulutukseen osallistui reilu kolmannes. Vähiten aikuiskoulutukseen osallistuivat työttömät, joista osallistui joka neljäs.

Työlliset 18–64-vuotiaat naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen useammin kuin samaan ikäryhmään kuuluvat työlliset miehet vuonna 2017 (kuvio 1.1.6). Työllisistä naisista osallistui noin kaksi henkeä kolmesta ja miehistä taas noin puolet. Myös työvoiman ulkopuolella olevista naiset olivat aktiivisempia. Heidän osallistumisasteensa (38 %) oli seitsemän prosenttiyksikköä suurempi kuin miesten vastaava. Työttömien kohdalla sen sijaan ei ollut eroja osallistumisasteissa, sekä miehistä että naisista osallistuneiden osuus oli noin yksi neljästä.

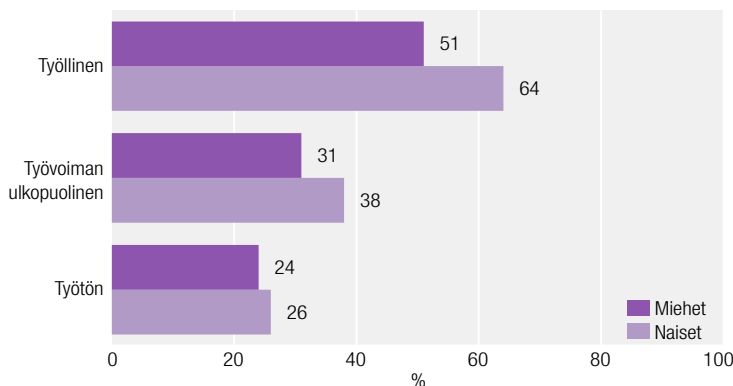
Kuvio 1.1.5

Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.6

Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

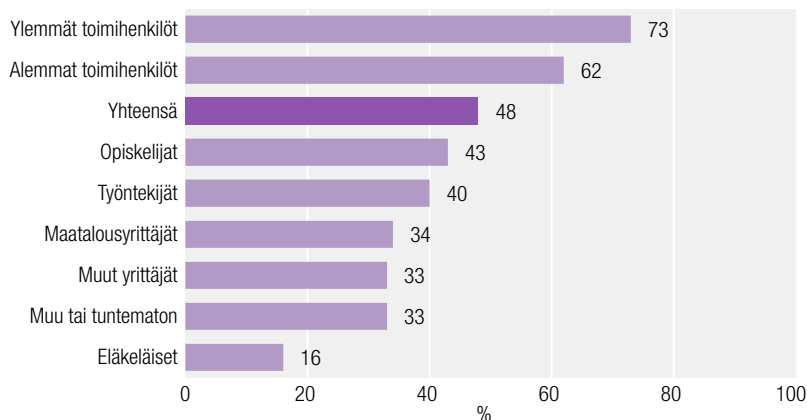

Eri sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluvista selvästi eniten aikuiskoulutukseen osallistuivat ylemmät toimihenkilöt (kuvio 1.1.7), joista noin kolme neljästä osallistui. Alemmista toimihenkilöistä osallistuneita oli kuusi kymmenestä. Myös opiskelijat käyttivät aikuiskoulutusorganisaatioiden palveluja suhteellisen paljon. Heistä reilut neljä kymmenestä osallistui niiden järjestämään koulutukseen vuoden 2017 aikana. Työntekijöistä osallistuneita oli neljä henkeä kymmenestä, yrittäjistä (maatalous- ja muut) ja sosioekonomisen aseman luokkaan ”muut” kuuluvista osallistui joka kolmas. Vähiten osallistuivat eläkeläiset, joiden osallistumisaste oli 16 prosenttia.

Vain joissain sosioekonomisen aseman luokissa oli sukupuolten välillä eroja osallistumisasteessa (kuvio 1.1.8). Ylemmistä toimihenkilönaisista peräti kahdeksan kymmenestä osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2017, ylemmistä toimihenkilö-

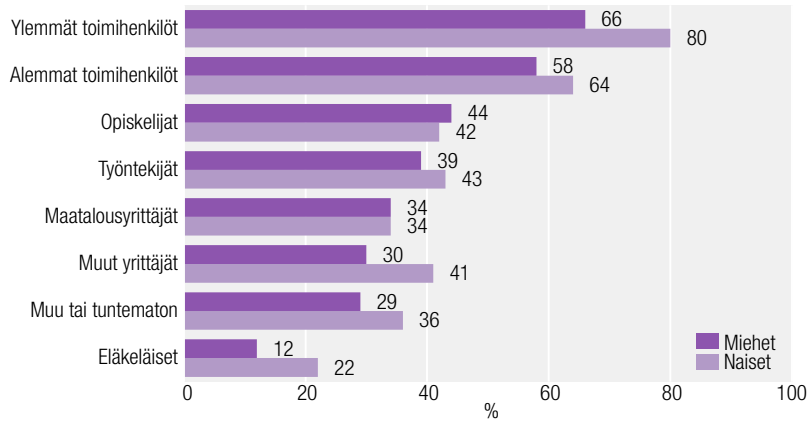
Kuvio 1.1.7

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.8

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

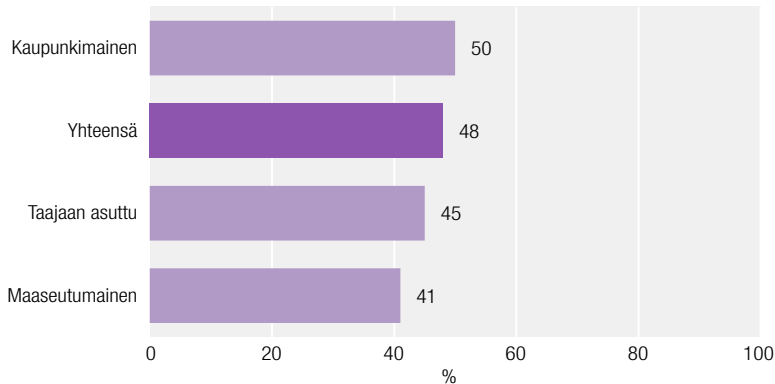

miehistä vastaavasti kaksi kolmesta. Sen sijaan alemmilla toimihenkilöillä, opiskelijoilla ja yrittäjillä eivät osallistumisasteen erot ole tilastollisesti merkitseviä. Tosin sosioekonomisen aseman luokan ”muut yrittäjät” osalta vertailua hankaloittaa yrittäjänaisten pieni osuus otoksessa. Naisten aikuiskoulutukseen osallistumisen säilyminen miehiä korkeammalla tasolla ikääntymisen myötä näkyy eläkeläisten osallistumisasteessa, joka on naisilla lähes kaksinkertainen miesten vastaavaan verrattuna.

Myös henkilön asuinpaikalla on jonkin verran vaikutusta aikuiskoulutukseen osallistumisen todennäköisyyteen (kuvio 1.1.9). Eniten aikuiskoulutukseen osallistuivat kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat henkilöt, joista koulutuksessa oli vuonna 2017 joka toinen. Taajaan asutuissa kunnissa osallistuneita oli 45 prosenttia ja maaseutumaisissa neljä prosenttiyksikköä vähemmän.

Kuvio 1.1.9

Aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinkunnan kuntaryhmän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

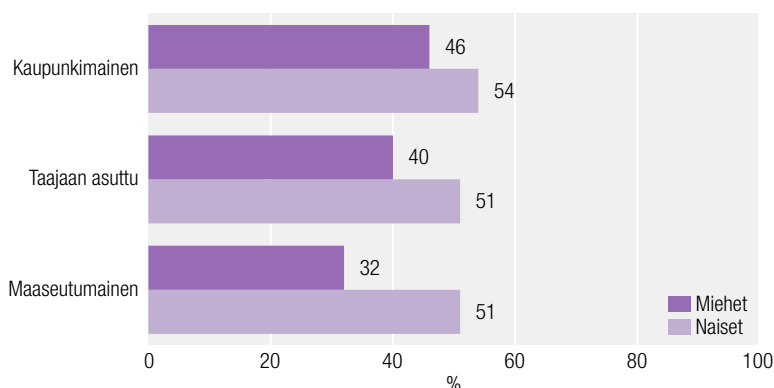

Asuinkunnan kuntaryhmä näyttäisi olevan aikuiskoulutukseen osallistumista selittävä tekijä kuitenkin ainoastaan miehillä (kuvio 1.1.10). Kaupunkimaisissa kunnissa asuvista 18–64-vuotiaista miehistä lähes joka toinen osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2017, maaseutumaisissa kunnissa asuvista vain noin joka kolmas. Naisista puolestaan noin joka toinen osallistui vuonna 2017 aikuiskoulutukseen asuinkunnan kuntaryhmästä riippumatta.

Naiset osallistuivat koulutukseen miehiä useammin kaikissa kuntaryhmissä.

Kuvio 1.1.10

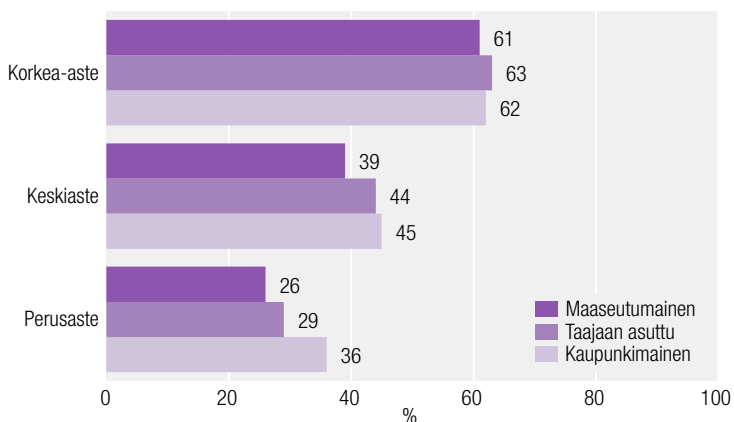
Aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinkunnan kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Tutkittaessa henkilön asuinkunnan kuntaryhmää ja pohjakoulutusta, havaitaan, että korkeammin koulutetut osallistuivat muita useammin aikuiskoulutukseen kaikissa kuntaryhmissä (kuvio 1.1.11). Eripituisen pohjakoulutuksen suorittaneiden osallis-

Kuvio 1.1.11

Aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinkunnan kuntaryhmän ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

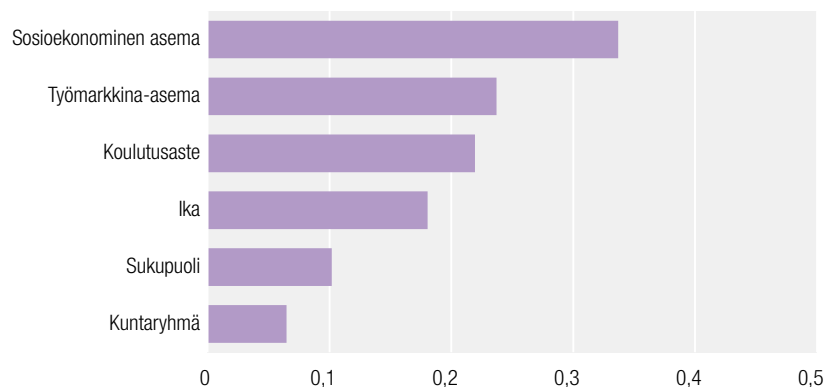
tumisasteiden erot olivat kuitenkin suurimmillaan maaseutumaaisissa kunnissa ja pienimmillään kaupunkimaaisissa kunnissa. Maaseutumaaisissa kunnissa korkea-asteen tutkinnon ja pelkän perusasteen suorittaneiden osallistumisasteiden ero oli 35 prosenttiyksikköä, kaupunkimaaisissa kunnissa puolestaan 26 prosenttiyksikköä. Merkille pantavaa on lisäksi se, ettei korkea-asteen tai keskiasteen suorittaneilla asuinkunnan kuntaryhmällä ole tilastollisesti merkitsevää vaikutusta osallistumisasteeseen; korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osallistumisasteet vaihtelevat maaseutumaisien kuntien 61 prosentista taajaan asuttujen kuntien 63 prosenttiin, keskiasteen suorittaneilla vastaavasti 39 prosentista 45 prosenttiin.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen riippuu tilastollisesti merkitsevästi kaikista tutkituista taustamuuttujista (sukupuoli, ikä, koulutusaste, työmarkkina-asema, sosioekonominen asema, kuntaryhmä). Riippuvuuden suuruutta voidaan tarkastella Cramerin V-kertoimen avulla. Kertoimen arvot 1 ja -1 tarkoittavat täydellistä (negatiivinen tai positiivinen) riippuvuutta muuttujien välillä. Kertoimen arvo 0 taas kertoo siitä, ettei tällaista riippuvuutta ole (katso ”Tekninen raportti”).

Taustamuuttujista aikuiskoulutukseen osallistumista selitti eniten henkilön sosioekonominen asema (kuvio 1.1.12). Seuraavaksi eniten osallistumiseen vaikuttivat työmarkkina-asema sekä koulutusaste. Vähiten osallistumista selittävä taustamuuttuja oli asuinkunnan kuntaryhmä.

Kuvio 1.1.12

Aikuiskoulutukseen osallistumisen riippuvuus eri taustamuuttujista 2017 (Cramerin V)

1.2 Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen

Työhön tai ammattiin liittyvään eli ammatilliseen aikuiskoulutukseen luetaan kuuluvaksi ne koulutukset, joihin haastateltava on vastannut osallistuneensa pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia. Perusjoukkona ovat 18–64-vuotiaat työvoimaan kuuluvat (palkansaajat, maatalous- ja muut yrittäjät sekä työttömät) suomalaiset. Vuonna 2017 kysymykseen vastasi 2 531 työvoimaan kuuluvaa.

(C6) Osallistuitteko koulutukseen pääasiassa:

työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia
vai muiden syiden takia

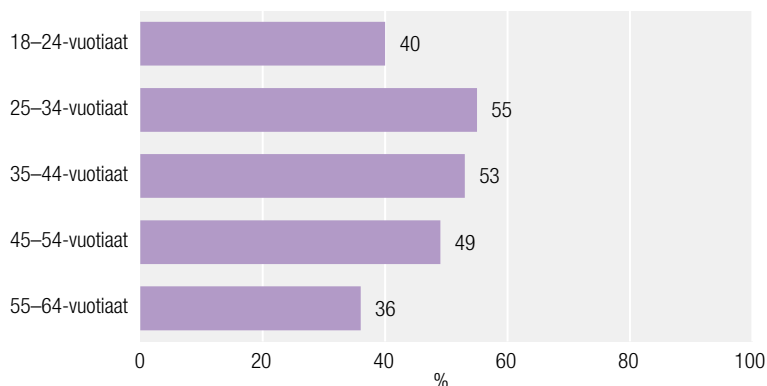
Noin joka toinen, eli 1,2 miljoonaa 18–64-vuotiaasta työvoimaan kuuluvaa suomalaista osallistui työhön tai ammattiin liittyvään eli ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuonna 2017. Määrä on sama kuin vuosituhannen alussa, sen sijaan verrattuna vuosiin 2006 ja 2012 laskua on noin sadantuhannen hengen verran.

Naiset opiskelivat työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi huomattavasti enemmän kuin miehet. Kun naisista tämän tyyppiseen koulutukseen osallistuneita oli yli puolet (53 %), niin miesten osallistumisosuus oli lähes kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempi, eli 44 prosenttia.

Eniten ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuivat 25–44-vuotiaat (kuvio 1.2.1). Heistä useampi kuin joka toinen opiskeli työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi vuonna 2017. Hieman varttuneemmista, 45–54-vuotiaista, osallistuneista oli noin puolet. Vähiten ammatillisen aikuiskoulutukseen osallistuivat nuorin ja

Kuvio 1.2.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

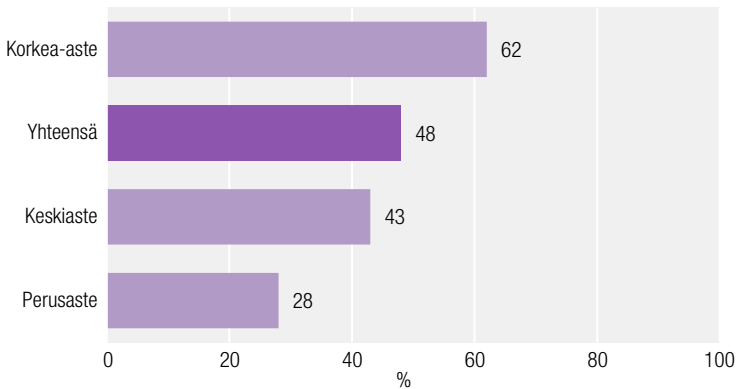
vanhin ikäluokka. Ensin mainituista osallistuneita oli neljä henkeä kymmenestä, vanhimmasta ikäluokasta ainoastaan reilu kolmannes¹.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet osallistuivat työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen selvästi useammin kuin lyhemmän pohjakoulutuksen omaavat (kuvio 1.2.2). Kun pelkän perusasteen suorittaneista työn tai ammatin vuoksi opiskeli vain noin kolme kymmenestä, oli korkea-asteen tutkinnon suorittaneita koulutukseen osallistuneita huomattavasti enemmän, yli kaksinkertainen osuus. Keskiasteen suorittaneista ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistui noin neljä henkeä kymmenestä.

Ero sukupuolten välillä työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisessa alkoi näkyä vähintään keskiasteen suorittaneilla (kuvio 1.2.3). Kun kes-

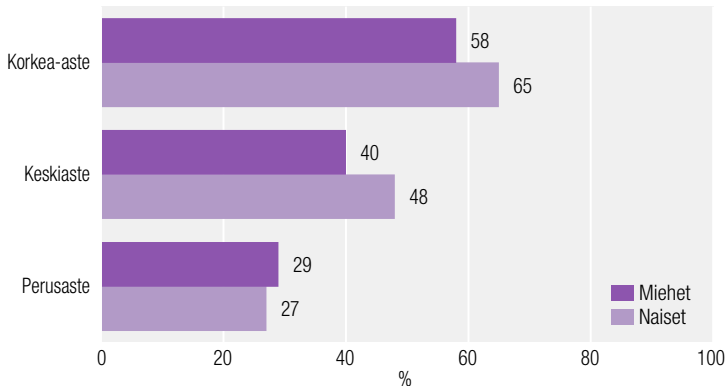
Kuvio 1.2.2

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.3

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

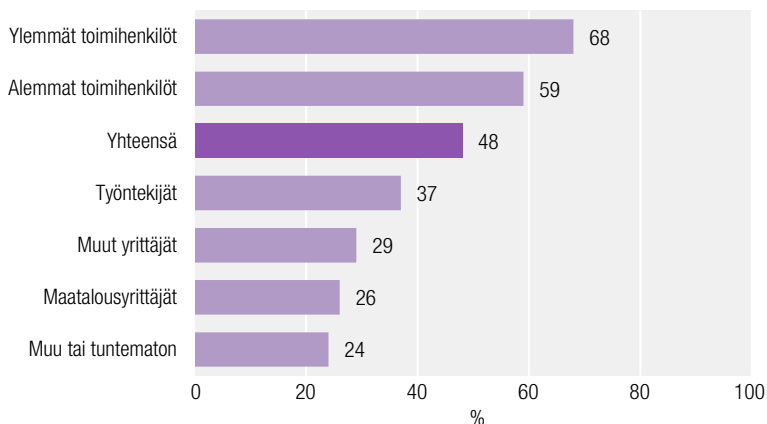
¹ Tietoja työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukossa 8.

kiasteen suorittaneista naisista noin puolet osallistui ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuonna 2017, niin miehillä vastaava osuus oli neljä kymmenestä. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osallistumisero oli naisten hyväksi seitsemän prosenttiyksikköä. Pelkän perusasteen suorittaneilla näkyvä pieni osallistumisaste-ero miesten hyväksi ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Eniten ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuvat ylemmät toimihenkilöt (kuvio 1.2.4), joista reilut kaksi kolmannesta opiskeli vuonna 2017 työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi. Alemmista toimihenkilöistä koulutukseen osallistui kuusi kymmenestä. Muut sosioekonomisen aseman ryhmät osallistuivat selvästi vähemmän. Työntekijöistä osallistuneita oli vajaat neljä henkeä kymmenestä ja muista kuin maatalousyrittäjistä kolme kymmenestä. Maatalousyrittäjistä ja sosioekonomisen aseman luokkaan ”muut” kuuluvista ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2017 joka neljäs.

Kuvio 1.2.4

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

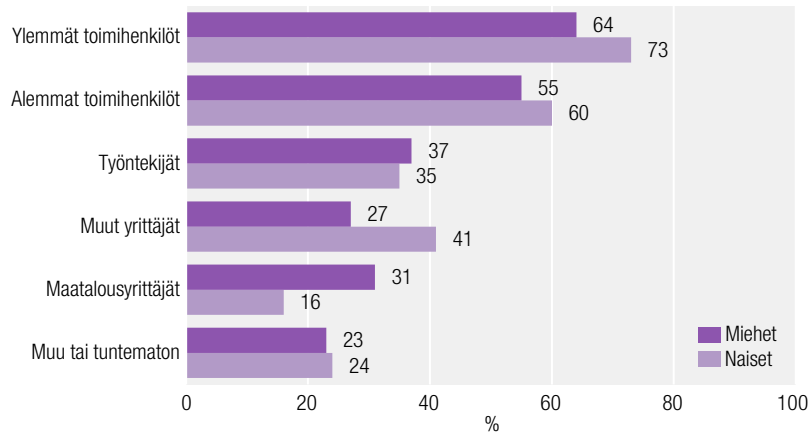

Ylemmät toimihenkilönaiset osallistuivat ylempiä toimihenkilömiehiä useammin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2017 (kuvio 1.2.5). Ylemmistä toimihenkilönaisista osallistui lähes kolme neljästä eli 73 prosenttia. Ylempien toimihenkilömiesten osallistumisaste oli kymmenisen prosenttiyksikköä alhaisempi. Alemmista toimihenkilöistä sekä työntekijöistä miehet ja naiset osallistuivat ammatilliseen aikuiskoulutukseen likimain yhtä usein. Yrittäjien osalta ei voida sanoa mitään varmaa, koska naispuolisten yrittäjien (sekä maatalous- että muut yrittäjät) määrä otoksessa oli sen verran pieni, että suurelta näyttäivät erot osallistumisasteissa eivät saavuta tilastollista merkitsevyyttä.

Työlliset osallistuivat työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutuksen huomattavasti useammin kuin työttömät. Kun työllisistä ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuonna 2017 osallistui reilu puolet (53 %), oli työttömistä koulutukseen osallistuneita noin yksi viidestä (19 %).

Kuvio 1.2.5

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

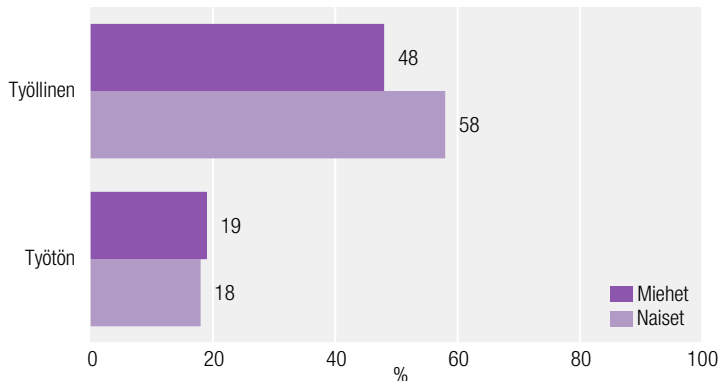

Työssä käyvät naiset osallistuivat työssä käyviä miehiä useammin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2017 (kuvio 1.2.6). Naisista osallistuneita oli noin kuusi henkeä kymmenestä, miehistä taas viisi kymmenestä. Työttömät miehet ja naiset osallistuivat koulutukseen yhtä paljon.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuivat eniten kaupunkimaisissa kunnissa asuvat työvoimaan kuuluvat 18–64-vuotiaat suomalaiset (kuvio 1.2.7). Heistä noin joka toinen osallistui ko. koulutukseen vuonna 2017. Taajaan asutuissa ja maaseutumaaisissa kunnissa ammatilliseen koulutukseen osallistuttiin liikkein yhtä paljon. Molemmissa osallistuneita oli noin neljä henkeä kymmenestä.

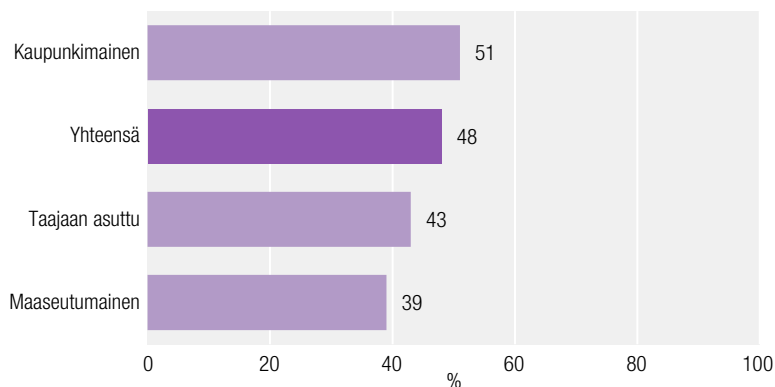
Kuvio 1.2.6

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.7

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen
asuinkunnan kuntaryhmän mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias työvoima)

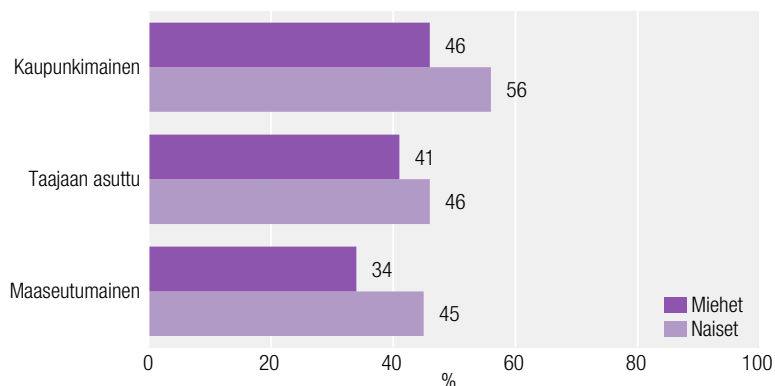

Kaupunkimaisissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvasta työvoimasta ovat naiset selvästi miehiä aktiivisempia ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistujia (kuvio 1.2.8), osallistumisaste-erot ovat naisten hyväksi kymmenen prosenttiyksikköä. Taajaan asutuissa kunnissa tilanne on sukupuolten välillä tasaisempi.

Aktiivisimpia koulutukseen osallistujia ovat kaupunkimaisissa kunnissa asuvat miehet ja naiset. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa naiset osallistuivat ammatilliseen aikuiskoulutukseen yhtä paljon vuonna 2017, mutta miesten osalta tilanne oli eri. Taajaan asutuissa kunnissa miehistä koulutukseen osallistui noin neljä henkeä kymmenestä, maaseutumaisissa kunnissa noin kolmannes.

Kuvio 1.2.8

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen asuinkunnan
kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

1.3 Henkilöstökoulutukseen osallistuminen

Henkilöstökoulutukseksi eli työnantajan tukemaksi koulutukseksi lasketaan kaikki sellainen koulutus, jonka kustannuksiin työnantaja on osallistunut ainakin jonkin verran tai johon on saanut osallistua palkallisella työajalla. Koska yrittäjät saavat itse päättää yrityksensä osallistumisesta koulutuksensa rahoitukseen, käytetään perusjoukkona vain palkansaajia.

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen indikaattoria tehtäessä käytettiin hyväksi seuraavia tutkimuskysymyksiä (kysymykset C13a ja C17).

(C13a) Tapahtuiko koulutus:

pelkästään palkallisella työajalla
enimmäkseen palkallisella työajalla
enimmäkseen muulla kuin palkallisella työajalla
pelkästään muulla kuin palkallisella työajalla
et ollut työsuhteessa koulutusajankohtana?

(C17) Osallistuiko joku seuraavista tahoista kustannuksiin (osallistumis- tai ilmoittautumismaksut tai materiaalikulut:

työnantaja
työvoimaviranomainen
joku (muu) julkinen laitos tai instituutio
perheenjäsen tai sukulainen

Noin miljoona suomalaista 18–64-vuotiaasta palkansaajaa osallistui työnantajan tuella tapahtuvaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) vuonna 2017. Henkilöstökoulutukseen osallistui näin ollen palkansaajista useampi kuin joka toinen (53 %). Osallistumisaste oli vuonna 2017 alhaisimmillaan tällä vuosituhanalla. Viisi vuotta aiemmin se oli kuusi prosenttiyksikköä korkeampi, 59 prosenttia. Vuosituhannen alkupuolella taas 56–57 prosenttia.

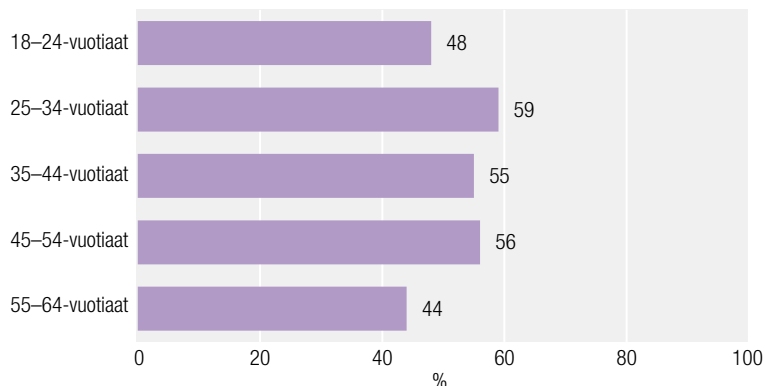
Naiset kouluttautuivat työnantajan tukemana useammin kuin miehet. Kun naisista noin kuusi palkansaajaa kymmenestä oli henkilöstökoulutuksessa vuoden 2017 aikana, oli miesten vastaava osuus viisi kymmenestä palkansaajasta.

Eniten henkilöstökoulutuksen vuonna 2017 osallistuivat 25–54-vuotiaat palkansaajat (kuvio 1.3.1), joista koulutuksessa oli selvästi yli puolet. Nuorimmasta, 18–24-vuotiaiden, ikäryhmästä työnantajan tuella kouluttautui hieman alle puolet. Vähiten koulutukseen osallistuivat vanhimpaan, 55–64-vuotiaiden, ikäluokkaan kuuluvat ¹.

¹ Tietoja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukossa 14.

Kuvio 1.3.1

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

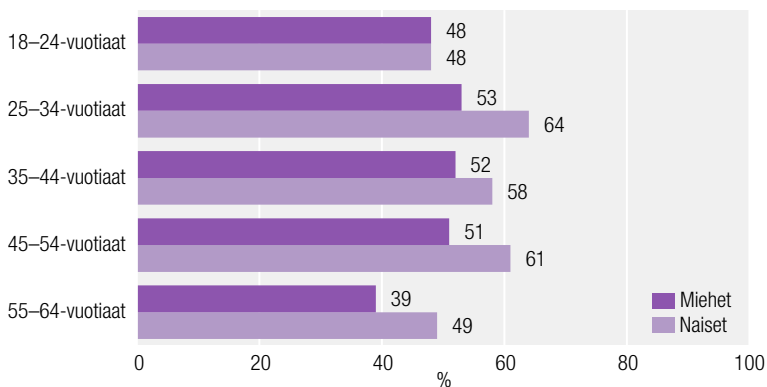

Nuorimpia, 18–24-vuotiaita, palkansaajia lukuun ottamatta naiset osallistuivat työnantajan tuella tapahtuvaan koulutukseen miehiä enemmän (kuvio 1.3.2). Osallistumisasteissa erot olivat kymmenen prosenttiyksikön luokkaa, 35–44-vuotiailla hieman pienemmät. Nuorimpaan ikäluokkaan kuuluvat mies- ja naispalkansaajat osallistuivat henkilöstökoulutukseen täsmälleen yhtä usein.

Pitkän pohjakoulutuksen omaavat osallistuivat myös henkilöstökoulutukseen muita useammin (kuvio 1.3.3). Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista noin kaksi kolmasosaa opiskeli työnantajan tuella vuonna 2017, oli pelkän perusasteen suorittaneista vastaavassa koulutuksessa ainoastaan puolet tästä, eli yksi kolmasosa. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista henkilöstökoulutuksessa oli tutkimusta edeltävän vuoden aikana ollut noin puolet.

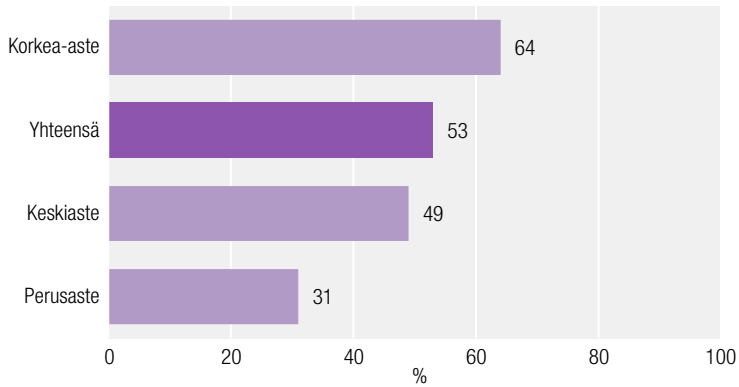
Kuvio 1.3.2

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.3

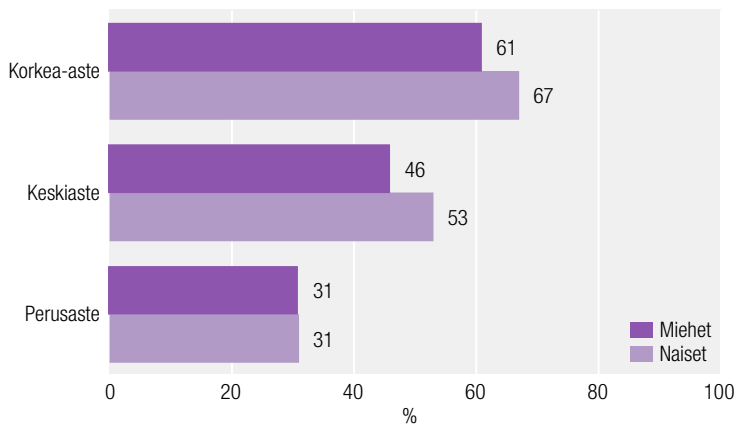
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Tarkasteltaessa henkilöstökoulutukseen osallistumista koulutusasteittain sukupuolen mukaan, havaitaan, että osallistumisaste-erot tulevat esiin lähinnä keskias-teen suorittaneilla (kuvio 1.3.4). Heillä osallistumisaste-ero on naispalkansaajien hy-väksi seitsemän prosenttiyksikköä. Sen sijaan pelkän perusasteen suorittaneet mie-het ja naiset osallistuivat työnantajan tukemaan koulutukseen yhtä usein vuonna 2017, eikä korkea-asteen tutkinnon suorittaneidenkaan osalta sukupuolten välinen osallistumisaste-ero ole tilastollisesti merkitsevä. Näin ollen voidaankin todeta, et-tä sukupuolten välinen osallistumisaste-ero henkilöstökoulutukseen osallistumises-sa selittyykin hyvin pitkälti naispalkansaajien miespalkansaajia korkeammalla poh-jakoulutustasolla.

Kuvio 1.3.4

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

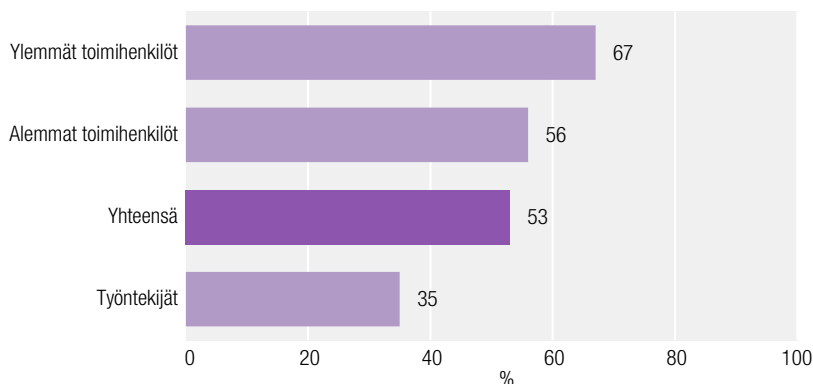

Ylemmät toimihenkilöt osallistuivat henkilöstökoulutukseen noin kaksi kertaa useammin kuin työntekijät (kuvio 1.3.5). Heistä työnantajan tuella kouluttautui noin kaksi kolmesta, työntekijöistä yksi kolmesta vuonna 2017. Alemmista toimihenkilöistä henkilöstökoulutukseen osallistui runsas puolet.

Sukupuolten väliset osallistumiserot henkilöstökoulutuksessa näkyvät sosioekonomisen aseman tarkastelussa ainoastaan ylemmillä toimihenkilöillä (kuvio 1.3.6), joista naiset osallistuivat miehiä useammin henkilöstökoulutukseen. Kun ylemmistä toimihenkilöistä seitsemän henkeä kymmenestä opiskeli työnantajan tuella vuonna 2017, oli ylempien toimihenkilömiesten vastaavaa osuus kuusi henkeä kymmenestä. Alempien toimihenkilöiden sekä työntekijöiden sosioekonomisen aseman luokissa miehet ja naiset osallistuivat henkilöstökoulutukseen likimain yhtä usein, ts. havaitut pienet osallistumisaste-erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

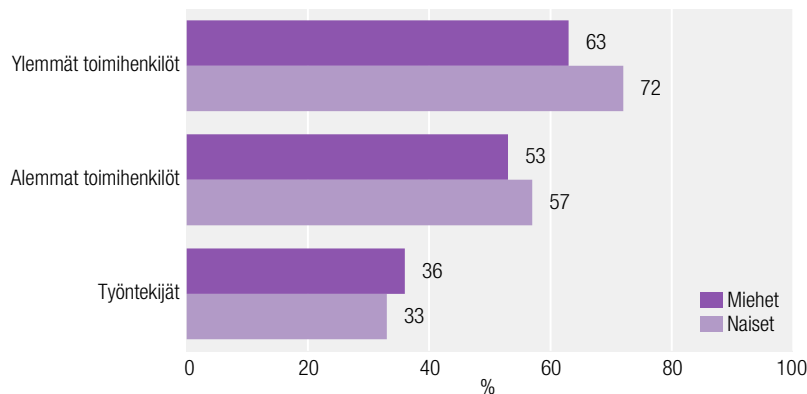
Kuvio 1.3.5

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.6

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

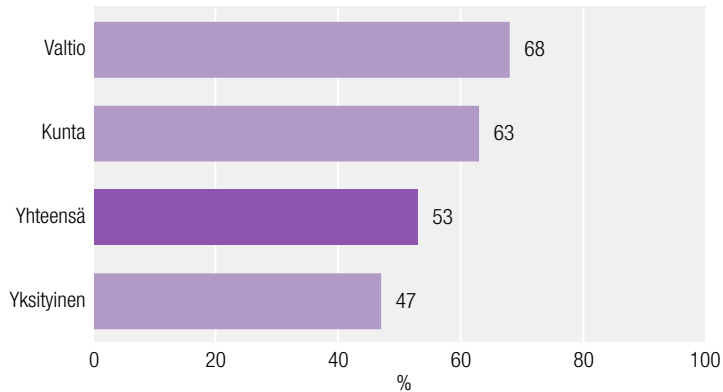
Kun taas vakioidaan sukupuoli, havaitaan, että naispalkansaajilla sosioekonomisen aseman vaikutus henkilöstökoulutukseen on suurempi kuin miespalkansaajilla. Esimerkiksi vertailtaessa ylempiä toimihenkilöitä työntekijöihin, havaitaan, että naisilla osallistumisaste-ero ylempien toimihenkilöiden eduksi on noin 2,2-kertainen, miehillä vastaavasti vain 1,8-kertainen.

Eri työnantajasektoreista valtio kouluttaa työntekijöitään eniten (kuvio 1.3.7). Valtion palveluksessa olevista 18–64-vuotiaista palkansaajista useampi kuin kaksi kolmesta osallistui työnantajan tukemaan koulutukseen vuonna 2017. Kun kuntatyönantajan palveluksessa olevista palkansaajista osallistuneita oli vajaat kaksi kolmannesta, niin yksityisen sektorin palkansaajista hieman alle puolet kouluttautui työnantajan tuella.

Henkilöstökoulutukseen osallistuttiin eniten kaupunkimaisissa kunnissa (kuvio 1.3.8). Näissä kunnissa asuvista 18–64-vuotiaista palkansaajista selvästi yli puolet

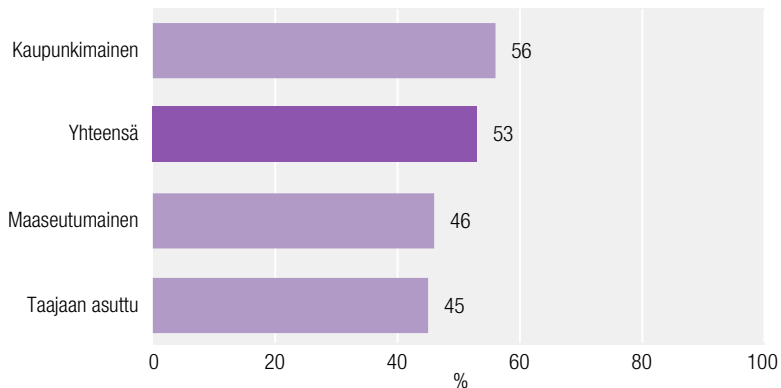
Kuvio 1.3.7

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen työnantajasektorin mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.8

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen asuinkunnan kuntaryhmän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

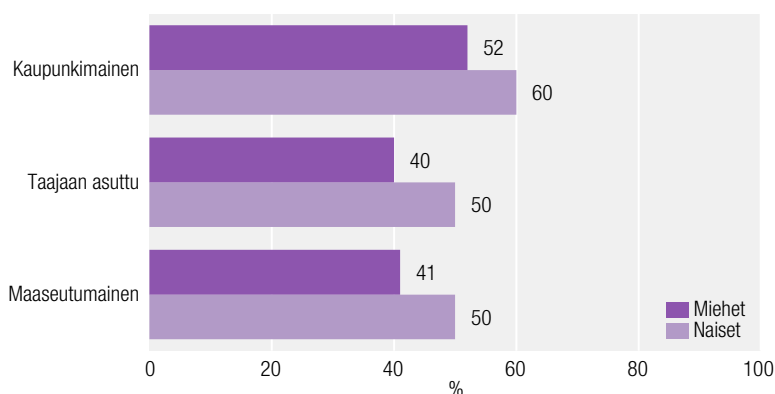
oli työnantajan tuella tapahtuvassa koulutuksessa vuonna 2017. Taajaan asuttujen ja maaseutumaisten kuntien palkansaajat olivat henkilöstökoulutuksessa yhtä paljon, eli heistä koulutukseen osallistui vajaa puolet.

Naispalkansaajat osallistuivat miespalkansaajia useammin työnantajan tukemaan koulutukseen kaikissa kuntaryhmissä (kuvio 1.3.9). Ero osallistumisasteissa sukupuolten välillä oli lisäksi hyvin tasainen, kaikissa kuntaryhmissä kymmenen prosenttiyksikön luokkaa.

Suuremmat yritykset kouluttavat henkilöstöään pienempiä yrityksiä enemmän (kuvio 1.3.10). Kun vähintään 250 hengen yrityksissä noin kuusi palkansaajaa kymmenestä osallistui henkilöstökoulutukseen vuonna 2017, oli alle 50 hengen yrityksissä vastaava osuus viisi henkeä kymmenestä. Osallistumisasteiden nousu yrityksen koon kasvaessa vaikuttaa hyvinkin lineaariselta.

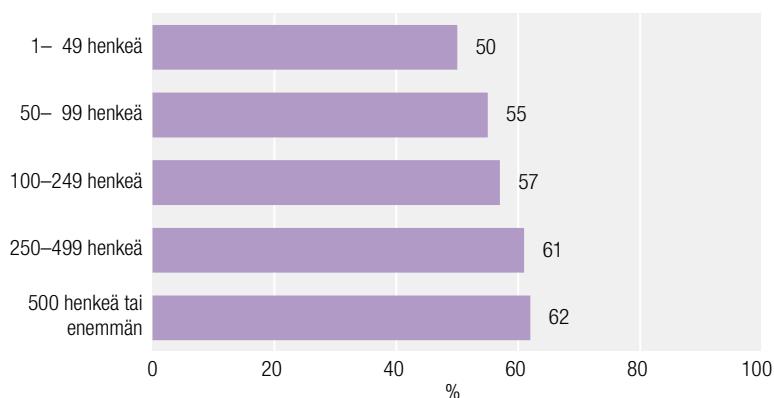
Kuvio 1.3.9

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen asuinkunnan kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.10

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen yrityksen koon mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

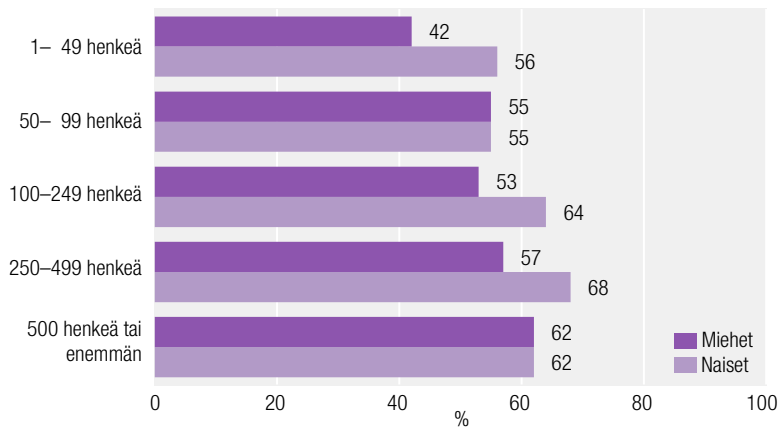

Erityisesti pienissä, alle 50 hengen, yrityksissä naiset osallistuivat miehiä useammin työnantajan tuella tapahtuvaan koulutukseen (kuvio 1.3.11). Tämän kokoisissa yrityksissä naisista koulutukseen osallistui 56 prosenttia, miehistä 42 prosenttiyksikköä harvempi. Vähintään 500 hengen ja kooltaan 50–99 hengen yrityksissä mies- ja naispalkansaajat osallistuivat henkilöstökoulutukseen tismalleen yhtä paljon.

Tutkituista taustamuuttujista eniten henkilöstökoulutukseen osallistumiseen vaikuttavat sosioekonominen asema ja koulutusaste (kuvio 1.3.12), joiden osalta Cramerin V-kerroin saa arvokseen enemmän kuin 0,2. Vähiten osallistumiseen vaikuttavat kuntaryhmä, yrityksen koko ja sukupuoli. Näiden osalta Cramerin V on noin 0,1:n seutuvilla.

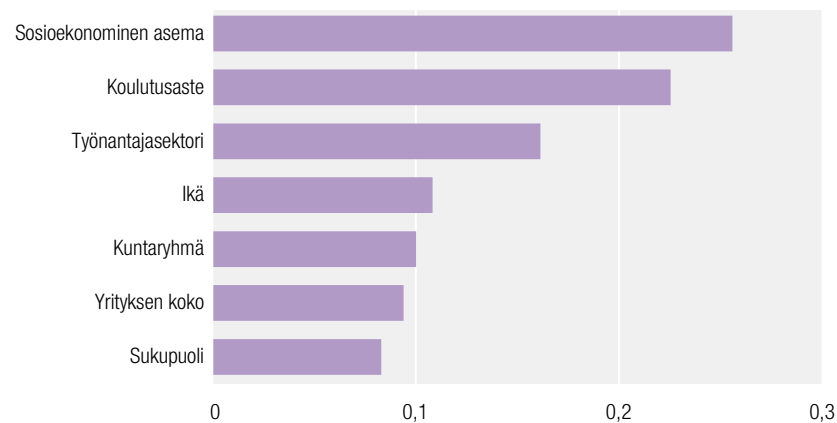
Kuvio 1.3.11

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen yrityksen koon ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.12

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen riippuvuus eri taustamuuttujista 2017 (Cramerin V-kertoimet)

1.4 Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen

Noin 400 000 suomalaista osallistui aikuiskoulutukseen yleissivistävien tai harrastuksiin liittyvien, eli muiden kuin työhön tai ammattiin liittyvien, tavoitteiden vuoksi vuonna 2017. Tämä vastaa noin 14 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä. Yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistuminen säilyi hyvin samalla tasolla 1990-luvun alusta aina vuoteen 2012 saakka. Noina vuosina tämän tyyppiseen koulutukseen osallistuneita oli noin puoli miljoonaa, eli 18 prosenttia aikuisväestöstä. Nyt osuudessa oli kuitenkin noin 100 000 hengen eli neljän prosenttiyksikön lasku.

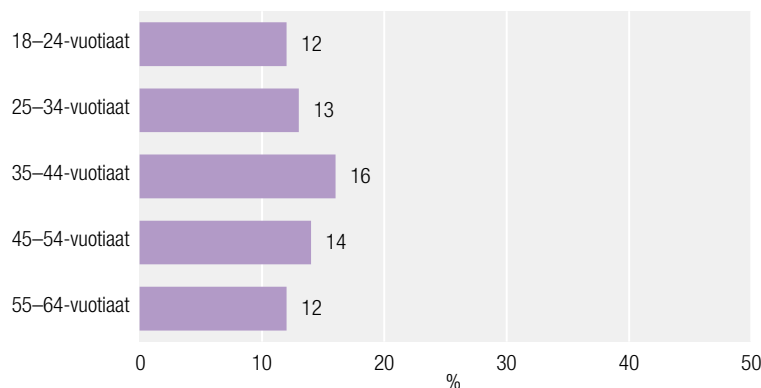
Naiset opiskelivat yleissivistävyys- tai harrastustavoitteisesti huomattavasti enemmän kuin miehet. Kun naisista osallistuneita oli lähes yksi viidestä eli 19 prosenttia, oli miesten osallistuminen selkeästi vähäisempää. Ainoastaan vajaat yksi kymmenes eli yhdeksän prosenttia miehistä opiskeli muiden kuin työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi¹.

Henkilön iällä juurikaan ole vaikutusta yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen (kuvio 1.4.1). Osallistumisaste näyttäisi kasvavan ikäluokan myötä 18–24-vuotiaiden 12 prosentista 35–44-vuotiaiden 16 prosenttiin, ja kääntyvän sen jälkeen taas loivaan laskuun. Muutokset ovat kuitenkin sen verran hillittyjä, etteivät ne saavuta tilastollista merkitsevyyttä.

Naiset ovat miehiä aktiivisempia muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisessa ennen kaikkea 35 ikävuodesta ylöspäin (kuvio 1.4.2). Näissä ikäryhmissä naisten osallistumisasteet ovat 9–14 prosenttiyksikköä

Kuvio 1.4.1

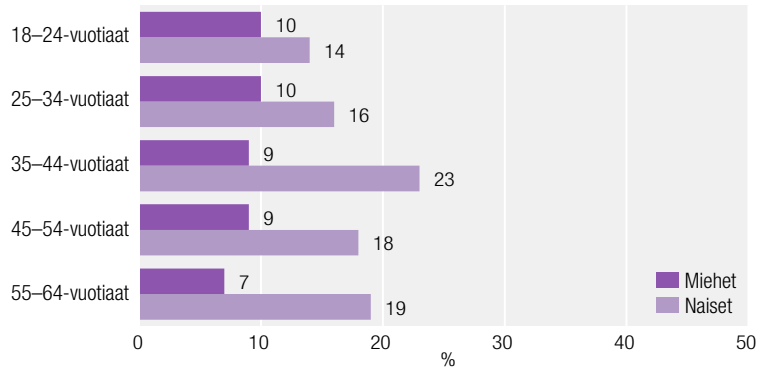
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

¹ Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukossa 20.

Kuvio 1.4.2

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

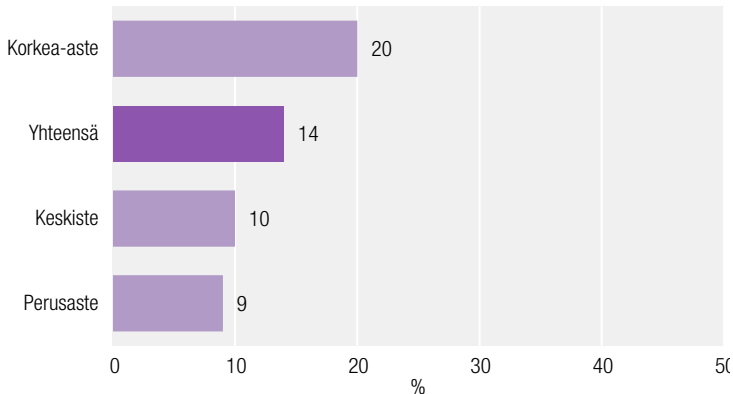
korkeammat kuin miesten vastaavat. Miesten osallistuminen yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen koulutukseen on lähes yhtä yleistä ikäluokasta riippumatta.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet osallistuivat muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen noin kaksi kertaa niin usein kuin keskiasteen tai pelkän perusasteen suorittaneet vuonna 2017 (kuvio 1.4.3). Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista koulutukseen osallistuneita oli yksi viidestä, oli heitä alemman pohjakoulutuksen omaavissa ainoastaan yksi kymmenestä.

Vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneet 18–64-vuotiaat naiset osallistuivat yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen useammin kuin vastaavan pohjakoulutuksen omaavat miehet (kuvio 1.4.4). Erot osallistumisasteissa niin keskiasteen kuin korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla oli naisten hyväksi

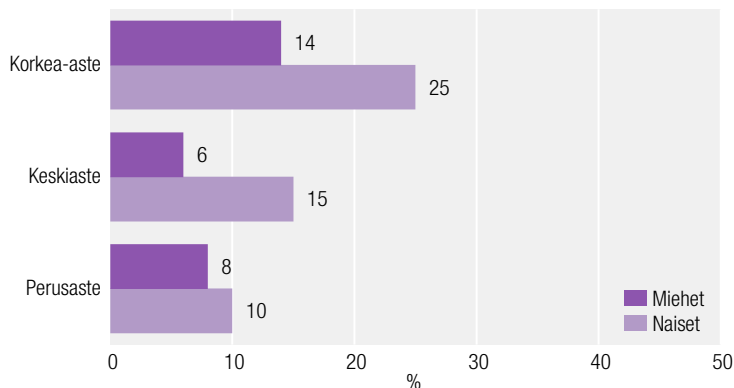
Kuvio 1.4.3

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 1.4.4

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

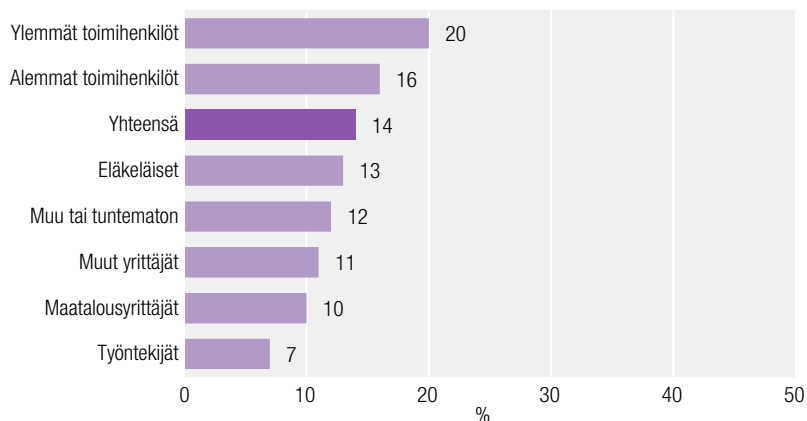
kymmenisen prosenttiyksikköä. Sen sijaan pelkän perusasteen suorittaneet miehet ja naiset osallistuivat ko. koulutukseen likimain yhtä usein.

Toimihenkilöasemassa työskentelevät olivat muita aktiivisempia yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistujia vuonna 2017 (kuvio 1.4.5). Ylemmistä toimihenkilöistä koulutukseen osallistui noin yksi viidestä, alemmista yksi kuudesta. Vähiten muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuivat työntekijät (7 %) sekä maatalous- ja muut yrittäjät (10–11 %).

Kaikissa sosioekonomisen aseman luokissa naiset olivat miehiä aktiivisempia yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistujia (kuvio 1.4.6). Erityisen suuret osallistumisaste-erot olivat maatalousyrittäjillä ja työntekijöillä, joista ensin mainituilla osallistumisaste-ero naisten hyväksi oli lähes kahdeksanker-

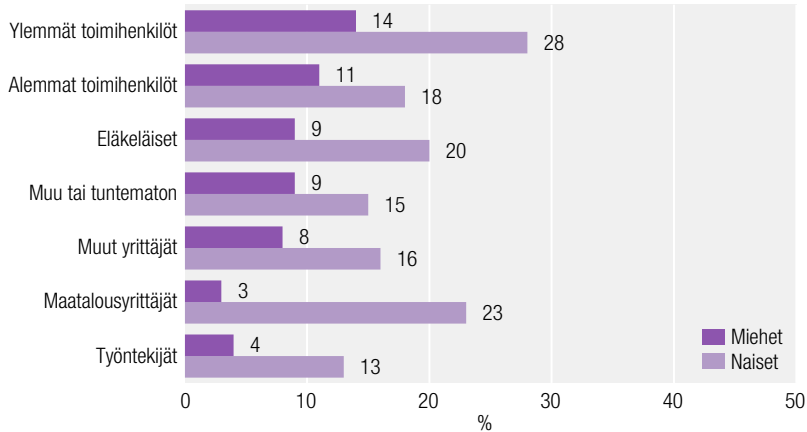
Kuvio 1.4.5

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 1.4.6

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

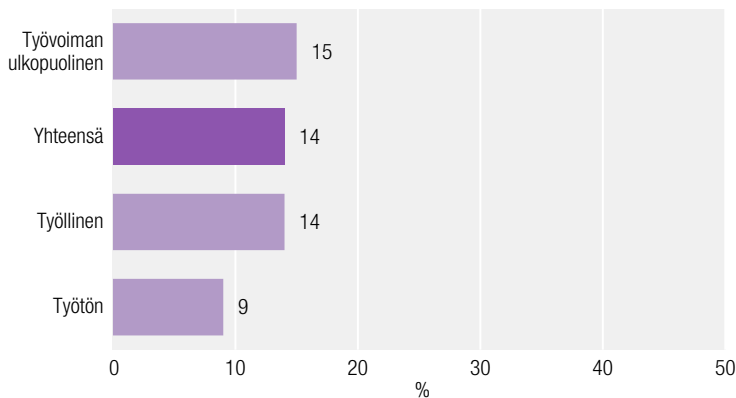
tainen, työntekijöillä taas noin kolminkertainen. Vähintään kaksinkertaiset erot osallistumisasteissa oli myös ylemmällä toimihenkilöillä, eläkeläisillä sekä yrittäjillä.

Työttömät osallistuivat muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen harvemmin kuin työssä käyvät ja työvoiman ulkopuolella olevat vuonna 2017 (kuvio 1.4.7). Kun työvoiman ulkopuolisista ja työllisistä osallistuneita oli viitisentoista prosenttia, osallistui työttömistä tämän tyyppiseen koulutukseen vajaat kymmenen prosenttia.

Miehillä henkilön työmarkkina-asema ei vaikuta yleissivistävään tai harrastusvoittoeseen aikuiskoulutukseen osallistumisen määrään (kuvio 1.4.8). Miesten osal-

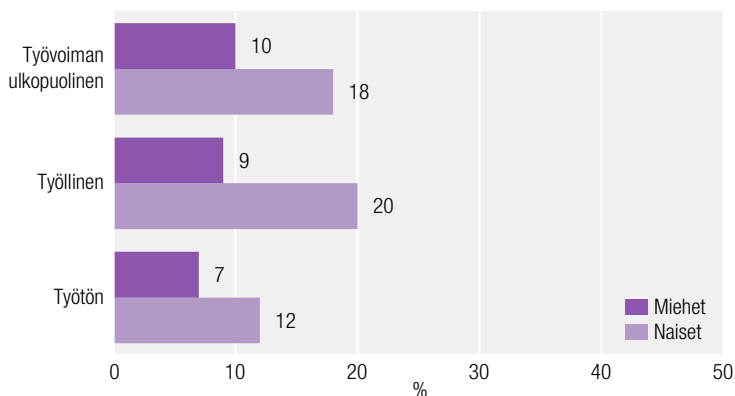
Kuvio 1.4.7

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 1.4.8

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

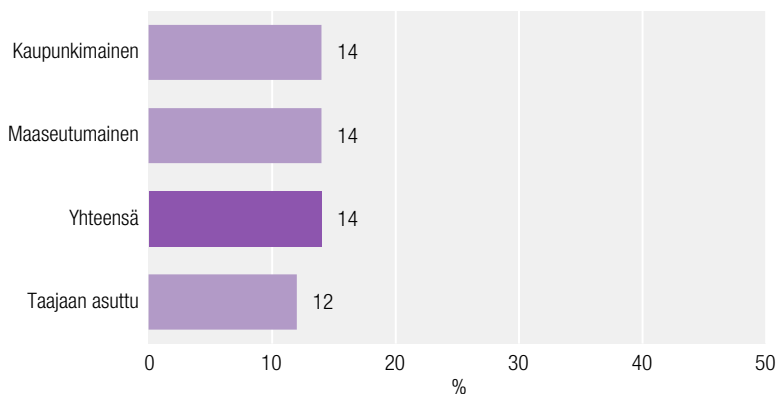

listumisasteet vaihtelevat maltillisesti työttömien seitsemästä prosentista työvoiman ulkopuolisten kymmeneen prosenttiin. Nämä erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä. Sen sijaan naisista työttömät osallistuvat koulutukseen työssä käyviä ja työvoiman ulkopuolella olevia harvemmin.

Henkilön asuinkunnan kuntaryhmä ei ole yhteydessä muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisen määrään (kuvio 1.4.9). Kaupunkimaisissa ja maaseutumaisissa kunnissa oli vuonna 2017 koulutukseen osallistuneita 14 prosenttia aikuisväestöstä, taajaan asutuissa kunnissa kaksi prosenttiyksikköä vähemmän.

Kuvio 1.4.9

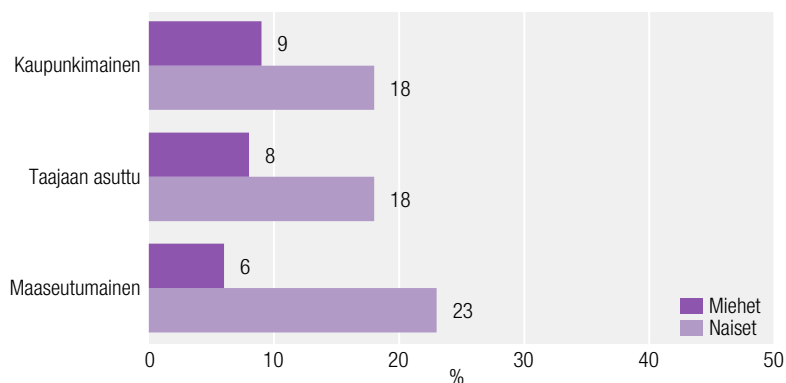
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Naiset osallistuivat miehiä useammin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen kaikissa kuntatyypeissä (kuvio 1.4.10). Suurimmillaan sukupuolten väliset osallistumisaste-erot olivat maaseutumaisissa kunnissa, joissa naisten osallistumisaste oli peräti neljä kertaa korkeampi kuin miehillä. Pienimmillään osallistumisaste-ero oli puolestaan kaupunkimaisissa kunnissa. Toki sielläkin naisten osallistumisaste oli noin kaksi kertaa korkeampi kuin miesten vastaava.

Kuvio 1.4.10

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

2

Osallistumisen volyymi

Aikuiskoulutuspäivät volyymin kuvaajina

Aikuiskoulutukseen osallistumisen aste kuvaa vain osaa aikuiskoulutusaktiivisuudesta. Osallistumisen intensiteettiä mitattiin aikuiskoulutustutkimuksessa osallistumispäivien määrällä. Monet saivat koulutusta vuoden aikana vain yhden tai kaksi päivää, kun taas jotkut osallistuivat koulutukseen jopa satoja päiviä.

Aikuiskoulutuspäivien hajonta oli suuri ja jakauman muoto hyvin vino. Tästä syystä aritmeettista keskiarvoa käyttökelpoisempana keskilukuna pidettiin *mediaania*, joka jakaa aineiston arvot kahteen yhtä suureen osaan ja hakee aineiston keskimmäisen arvon siten, että kummallekin puolelle jää 50 prosenttia tapauksista. Mediaanin lisäksi seuraavassa volyymitarkastelussa käytetään ala- ja yläkvartiileja. *Alakvartiili* kertoo arvon, johon mennessä on kerääntynyt 25 prosenttia havainnoista ja yläkvartiili taas arvon, johon mennessä on kertynyt 75 prosenttia havainnoista (ja jonka yläpuolelle siis jää joka neljäs havainto). Hajontaa kuvaavana tunnuslukuna käytetään *kvartiiliväliä*, mikä tarkoittaa ylä- ja alakvartiilin erotusta.

Lisäksi tarkasteluissa käytetään *koulutuspäivien odotusarvoa*, joka voidaan laskea joko koko perusjoukolle (18–64-vuotiaat) tai jonkin taustamuuttujan luokille. Koulutuspäivien odotusarvo saadaan kertomalla osallistumispäivien keskiarvo osallistuneiden osuudella (katso kappale 2.2 Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden).

2.1 Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden

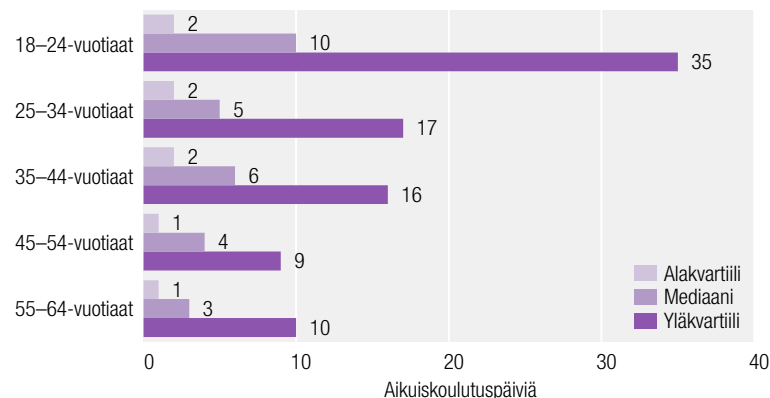
Aikuiskoulutukseen vuonna 2017 osallistuneista 18–64-vuotiaista suomalaisista joka toinen oli koulutuksessa vähintään viiden päivän ajan (mediaani). Se on määränä täsmälleen sama kuin viisi vuotta aiemmin, vuonna 2012. Aikuiskoulutukseen osallistuneista neljännes oli koulutuksessa korkeintaan kaksi päivää (alakvartiili). Eniten koulutuspäiviä saanut neljännes oli puolestaan koulutuksessa vähintään 14 päivän ajan (yläkvartiili). Verrattuna viiden vuoden takaiseen on aikuiskoulutukseen osallistumispäivien alakvartiili pysynyt täsmälleen samana, yläkvartiili on noussut yhden koulutuspäivän verran. Kokonaisuutena voidaan siis todeta aikuiskoulutuspäivien määrän koulutuksen osallistuneilla pysyneen viiden vuoden takaisella tasolla.

Aikuiskoulutukseen osallistuneet naiset olivat koulutuksessa koulutukseen osallistuneita miehiä pidempiä jaksoja. Naisilla koulutuspäivien mediaani oli vuonna 2017 viisi päivää, miehillä päivän lyhempi eli neljä koulutuspäivää. Myös pitkät koulutusjaksot olivat naisilla yleisempiä. Koulutuksen osallistuneista naisista joka neljäs oli koulutuksessa vähintään 15 päivän ajan, miehillä vastaava yläkvartiililuku oli kaksi päivää lyhempi. Alakvartiili oli sekä miehillä että naisilla kaksi koulutuspäivää.

Aikuiskoulutukseen osallistuneilla saatujen koulutuspäivien määrä laskee iän mukaan aina 45–54-vuotiaiden ikäluokkaan saakka (kuvio 2.1.1). Tämä, tarkastelevis- ta ikäluokista toiseksi vanhin, oli koulutuspäivien määrässä samalla tasolla kuin vanhin, 55–64-vuotiaiden, ikäluokka. Nuorimmat, 18–24-vuotiaat, olivat vuonna 2017 aikuiskoulutuksessa selvästi pidempiä jaksoja kuin muut. Tästä ikäluokasta monet käyttävät aikuiskoulutusorganisaatioiden tarjoamia mahdollisuuksia tutkintoon joltavaan opiskeluun, ja nämä koulutukset ovat yleensä pitkäkestoisia. Nuorimmasta ikäluokasta joka toinen aikuiskoulutukseen osallistunut oli koulutuksessa vähintään 10 päivää, eniten koulutuksessa ollut neljännes peräti 35 päivää tai enemmän.

Kuvio 2.1.1

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden iän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

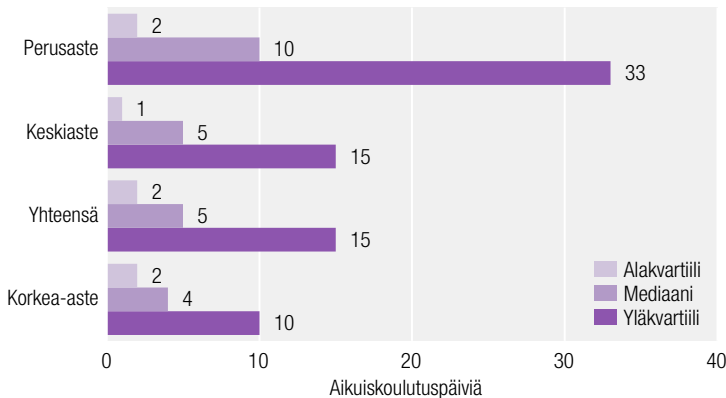

Pelkän perusasteen suorittaneet olivat aikuiskoulutuksessa pidempiä jaksoja kuin muut (kuvio 2.1.2). Selitys tälle on pitkälti sama kuin ikäluokittaisessa tarkastelussa; heistä monet osallistuivat pitkäkestoiseen, aikuiskoulutusorganisaatioiden tarjoamaan tutkintoon johtavaan koulutukseen. Heistä joka toinen oli koulutuksessa vähintään 10 päivää, eniten osallistunut neljännes peräti 33 päivää tai enemmän. Keskiasteen suorittaneilla oli myös pitkiä koulutusjaksoja useammin kuin korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla. Heidän yläkvartiililukunsa oli 15 päivää, kun se korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla oli kymmenen päivää. Mediaani oli keskiasteen suorittaneilla viisi, korkea-asteen suorittaneilla neljä koulutuspäivää.

Aikuiskoulutukseen osallistuneet työvoiman ulkopuolella olevat henkilöt sekä työttömät olivat vuonna 2017 koulutuksessa useampia päiviä kuin työlliset (kuvio 2.1.3). Työvoiman ulkopuolella olevista ja työttömistä aikuiskoulutukseen osallistu-

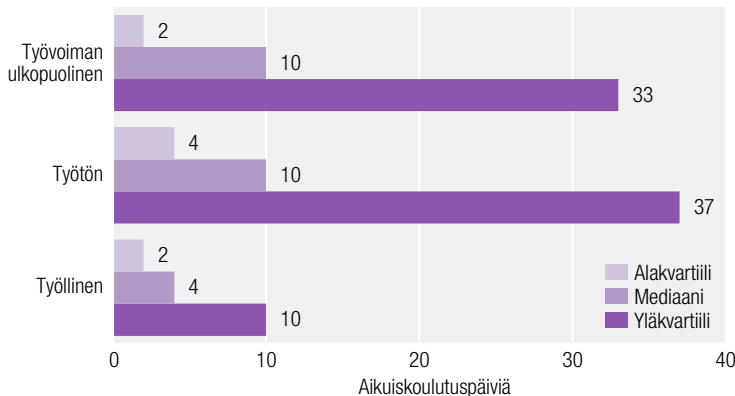
Kuvio 2.1.2

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

Kuvio 2.1.3

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

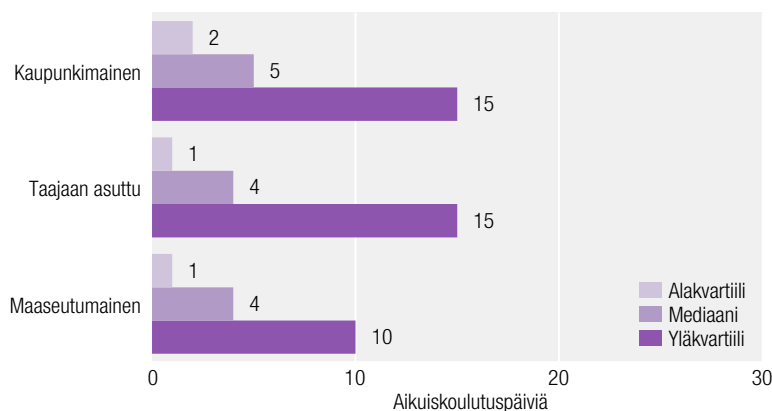

neista joka toinen oli koulutuksessa vähintään 10 päivän ajan, eli heidän osallistumispäivien mediaaninsa oli kuusi päivää enemmän kuin työllisillä. Myös yläkvartiililuvussa oli huomattava ero. Työvoiman ulkopuolisilla se oli 33 päivää, työttömillä peräti 37 ja työllisillä ainoastaan 10 päivää.

Mediaanein mitattuna ei aikuiskoulutukseen osallistuneilla koulutuspäivien määrä ole juurikaan riippuvainen henkilön asuinkunnan kuntaryhmästä (kuvio 2.1.4); mediaanit vaihtelivat neljän ja viiden päivän välillä. Sen sijaan kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvilla 18–64-vuotiailla oli maaseutumaisissa kunnissa asuvia enemmän pitkiä koulutusjaksoja. Heistä joka neljäs aikuiskoulutukseen osallistunut oli koulutuksessa vähintään 13–15 päivää vuonna 2017.

Kuvio 2.1.4

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden kuntaryhmän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

2.2 Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden

Aikuiskoulutuksen volyymiä voidaan lähestyä myös laskemalla *koulutuspäivien odotusarvo* joko koko perusjoukolle tai jonkin taustamuuttujan eri luokille. Odotusarvo tietylle joukolle (i) saadaan seuraavalla kaavalla, jossa koulutuspäivien keskiarvo kerrotaan osallistumistodennäköisyydellä:

*Koulutuspäivien odotusarvo luokassa i = (Koulutukseen osallistuneiden määrä luokassa i / Luokkaan i kuuluvien henkilöiden määrä) * Koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien keskiarvo luokassa i*

Vuonna 2017 jokainen aikuiskoulutukseen osallistunut oli keskiarvona mitaten koulutuksessa noin 17 päivän ajan. Aikuiskoulutukseen osallistumisasteen ollessa 48 prosenttia, saadaan koulutuspäivien odotusarvoksi siis $17 \cdot 0,48 \approx 8$ päivää. Se on vajaa yhden päivä vähemmän kuin viisi vuotta aiemmin, eli vuonna 2012.

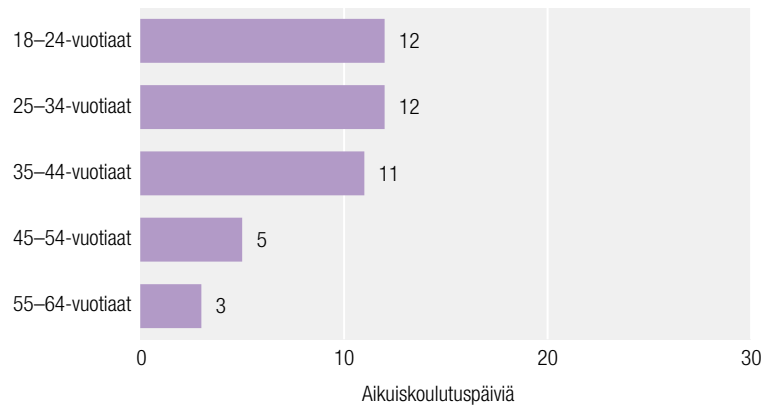
Naiset olivat aikuiskoulutuksessa miehiä enemmän. Kun jokainen 18–64-vuotias nainen oli aikuiskoulutuksessa keskimäärin 10 päivää, oli vastaava koulutuspäivien odotusarvo miehillä kolme päivää vähemmän, eli seitsemän päivää.

Ikäluokittain tarkasteltuna havaitaan perusjoukon jakaantuneen kahteen aikuiskoulutuspäivien odotusarvojen suhteen (kuvio 2.2.1). Kolmella nuorimmalla ikäluokalla, eli 18–44-vuotiailla, odotusarvo oli 11–12 päivää, kun taas kahdella vanhimalla ikäluokalla, eli 45–64-vuotiailla, odotusarvo oli tästä alle puolet, eli ainoastaan kolmesta viiteen päivään.

Ennen kaikkea pitkän pohjakoulutuksen omaavilla on aikuiskoulutuksen määrässä tapahtunut selvää laskua läpi vuosituhaten alun (kuvio 2.2.2). Korkea-asteen tutkinnon suorittanut 18–64-vuotias suomalainen sai vuonna 2017 keskimäärin 7

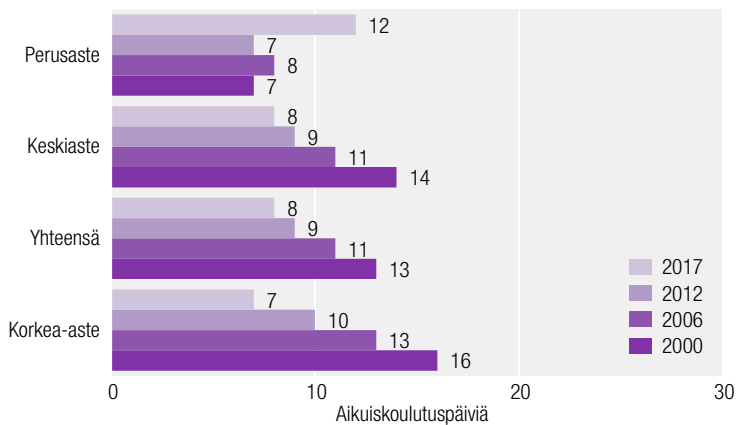
Kuvio 2.2.1

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden iän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 2.2.2

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden koulutusasteen mukaan vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

päivää aikuiskoulutusta. Tämä on alle puolet siitä, mitä hän sai vuosituhanen alussa ja kolme päivää vähemmän kuin viisi vuotta aiemmin. Myös keskiasteen suorittaneilla on koulutuspäivien odotusarvo laskenut selvästi vuosituhanen alkuun verrattaessa, joskaan ei niin jyrkästi kuin korkea-asteen koulutetuilla. Viiden vuoden takaiseen verrattuna laskua on yhden koulutuspäivän verran.

Sen sijaan pelkän perusasteen suorittaneiden osalta tilanne on tyystin toinen. Pysyttyään samalla tasolla 2000-uvun alkupuolen, on heidän aikuiskoulutuspäivien odotusarvo kääntynyt viimeisen viiden vuoden aikana selvään nousuun. Päivien määrä on lähes kaksinkertaistunut seitsemästä 12 päivään. Samalla pelkän perusasteen suorittaneet ovat nousseet koulutuspäivien määrässä mitattuna korkea-asteen ja keskiasteen suorittaneiden edelle. Tulosta selittää pitkälti se, että pelkän perusasteen suorittaneet ovat entistä enemmän löytäneet aikuiskoulutusorganisaatioiden tarjoaman pitkäkestoisen tutkintoon johtavan koulutuksen väyläksi omille opinnoilleen.

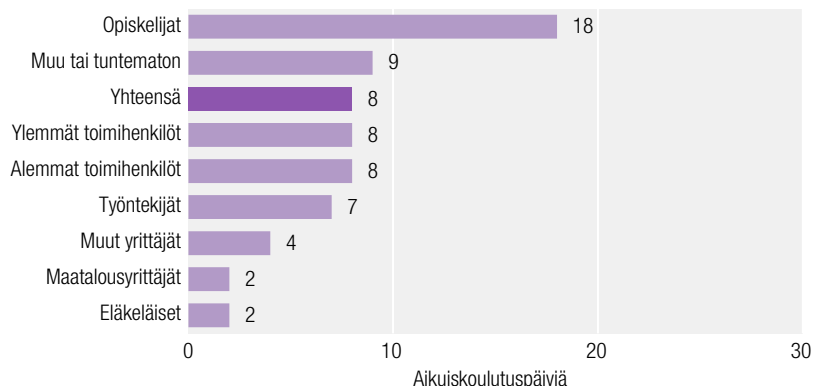
Pitkälti sama asia selittää myös opiskelijoiden saaman muita suuremman aikuiskoulutuspäivien määrän odotusarvon (kuvio 2.2.3). Se on noin kaksi kertaa suurempi, kuin toimihenkilöillä sekä sosioekonomisen aseman ryhmään ”muu tai tuntematon” kuuluvilla. Vähiten aikuiskoulutuspäiviä vuonna 2017 saivat eläkeläiset sekä yrittäjät (maatalous- ja muut yrittäjät), kahdesta neljään päivään.

Sen sijaan henkilön työmarkkina-aseman mukaan tarkasteltuna on tilanne pysynyt viiden vuoden takaiseen verrattuna melko samankaltaisena (kuvio 2.2.4). Työllisillä aikuiskoulutuspäivien odotusarvo on laskenut yhden päivän verran, työttömillä se on pysynyt täsmälleen samana ja työvoiman ulkopuolisilla noussut yhden päivän. Vuosituhanen alkuun verrattaessa työttömien saama aikuiskoulutuspäivien määrä on pudonnut lähes puoleen.

Eniten aikuiskoulutuspäiviä vuonna 2017 saivat kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat (kuvio 2.2.5). Heidän koulutuspäiviensä odotusarvo oli yhdeksän päivää. Seuraavaksi eniten koulutuspäiviä oli taajaan asuttujen kuntien väestöllä, vähiten maaseutumaisissa kunnissa asuvilla. Maaseutumaisissa kunnissa asuvien ai-

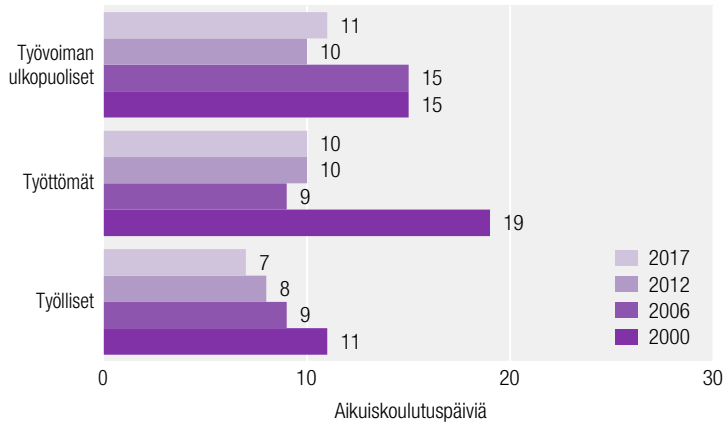
Kuvio 2.2.3

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

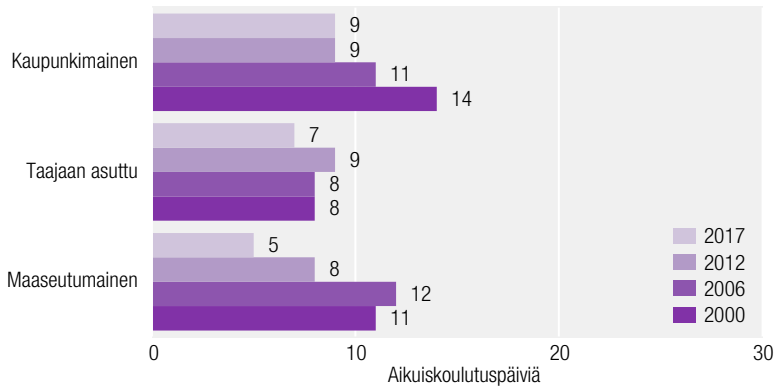
Kuvio 2.2.4

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden työmarkkina-
aseman mukaan vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 2.2.5

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden kuntaryhmän
mukaan vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

kuiskoulutuspäivien odotusarvo on pudonnut 2000-luvulla kaikkein eniten. Se on enää vajaa puolet siitä, mitä se oli vuosituhaten alkaessa. Myös kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla odotusarvo on tällä vuosituhatella laskenut, taajaan asutuissa kunnissa asuvilla taas se on pysynyt samalla tasolla.

2.3 Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden

Henkilöstökoulutuksen jakaantumista voidaan tutkia paitsi osallistumisas-
tein niin myös tarkastelemalla koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien
keskimääriä (mediaani) tai keskimääriäisten koulutuspäivien määrän odotus-
arvoa tiettyyn ryhmään kuuluvaa palkansaajaa kohden. Jälkimmäinen kou-
lutuspäiväestimaatti ottaa huomioon sekä osallistumisosuuden että saatu-
jen koulutuspäivien keskiarvon. Koulutuspäivien mittaamista ja käytettyjä ti-
lastollisia tunnuslukuja on esitetty edellisissä luvuissa (*luku 2. Osallistumisen
volyyymi ja luku 2.2 Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden*). Henkilös-
tökoulutuksen määritelmä on kuvattu luvussa 1.3. *Henkilöstökoulutukseen
osallistuminen*.

Koska työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koulutuspäivien kes-
kimäärät ovat melko lähellä henkilöstökoulutuspäivien keskimääriä, ei tulok-
sia niiden osalta esitetä tässä raportissa. Tiedot löytyvät kuitenkin liitetaulu-
kosta 26.

Henkilöstökoulutukseen osallistunut 18–64-vuotias palkansaaja oli vuonna 2017
henkilöstökoulutuksessa keskimäärin kolme päivää (mediaani). Koulutuspäivien
määrä on laskenut viimeisen viiden vuoden aikana kahdella päivällä. Vuonna 2012
se oli viisi päivää. Eniten henkilöstökoulutusta saaneen neljänneksen koulutuspäi-
vien määrä (yläkvartiili) lasi sekkin, tosin vain yhdellä päivällä yhdeksästä kahdek-
saan koulutuspäivään.

Henkilön sukupuoli ei juurikaan vaikuttanut saadun henkilöstökoulutuksen
määrään. Mediaani (3 päivää) ja alakvartiili (1 päivää) olivat täsmälleen samansuu-
ruisia niin miehillä kuin naisillakin. Yläkvartiililuku oli sen sijaan miehillä (8 päivää)
hieman suurempi kuin naisilla (7 päivää).

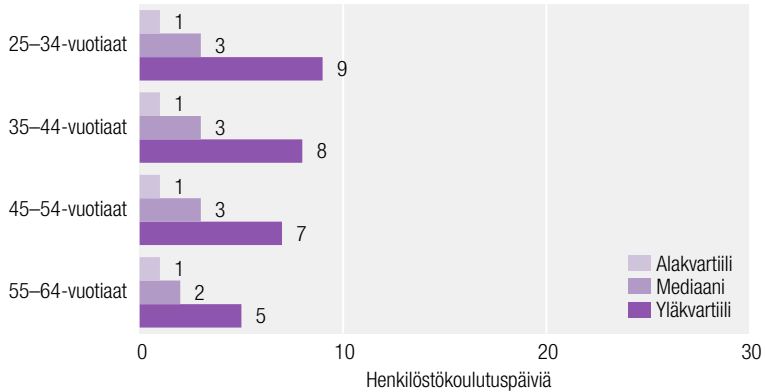
Henkilöstökoulutukseen vuonna 2017 osallistuneilla nuorilla palkansaajilla oli
vanhempia palkansaajia enemmän pitkiä koulutusjaksoja (kuvio 2.3.1). Tämä näkyy
yläkvartiililuvussa; henkilöstökoulutukseen osallistuneista 25–34-vuotiaista neljän-
nes oli koulutuksessa vähintään yhdeksän päivän ajan. Vanhemmilla ikäluokilla yläk-
vartiili laskee iän karttuessa ollen 55–64-vuotiailla enää viisi päivää. Sen sijaan alak-
vartiileissa ja mediaaneissa ei eri ikäluokilla ole juurikaan eroja.

Huom! Tarkasteluun ei otettu mukaan 18–24-vuotiaita henkilöstökoulutukseen
vuonna 2017 osallistuneita palkansaajia, koska heidän määränsä vastanneissa on niin
pieni, ettei luotettavaa estimaattia voida rakentaa.

Henkilöstökoulutukseen vuonna 2017 osallistuneilla palkansaajilla pohjakoulu-
tus ei näyttäisi vaikuttavan saadun koulutuksen pituuteen (kuvio 2.3.2). Koulutus-
päivien mediaani on kaikilla pohjakoulutuksen mukaisilla luokilla kolme päivää ja
yläkvartiili kahdeksan päivää.

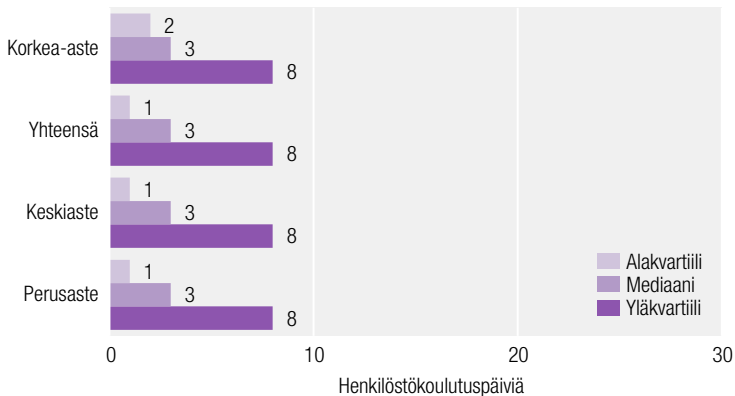
Kuvio 2.3.1

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden iän mukaan vuonna 2017 (25–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Kuvio 2.3.2

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

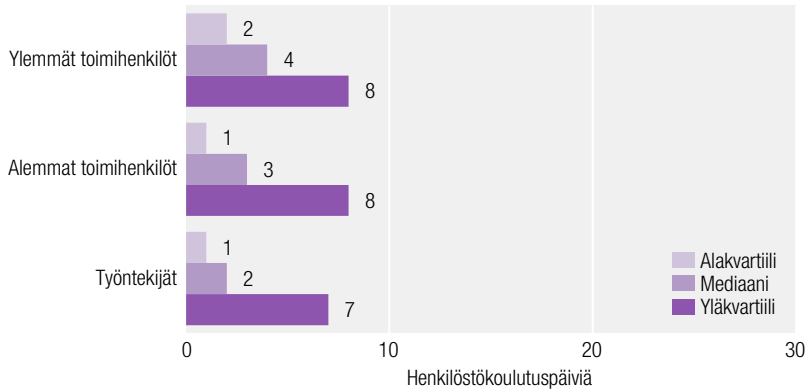

Toimihenkilöillä on työntekijöihin verrattuna paitsi korkeampi henkilöstökoulutukseen osallistumisaste, niin myös heidän saama koulutuspäiviensä määrä on hieman suurempi (kuvio 2.3.3). Henkilöstökoulutukseen vuonna 2017 osallistuneiden ylempien toimihenkilöiden koulutuspäivien mediaani oli vuonna 2017 neljä päivää, mikä on kaksi kertaa suurempi kuin työntekijöiden vastaava. Yläkvartiili on toimihenkilöillä yhden koulutuspäivän suurempi kuin työntekijöillä.

Henkilön asuinkunnan kuntaryhmä ei ole juurikaan yhteydessä saatuaan koulutuspäivien määrään henkilöstökoulutukseen osallistuneilla (kuvio 2.3.4). Eroja tulee lähinnä yläkvartiililuvussa siten, että kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla pal-

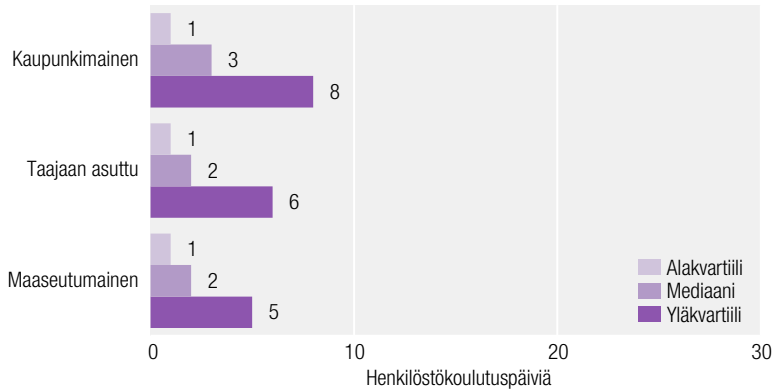
Kuvio 2.3.3

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Kuvio 2.3.4

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden kuntaryhmän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

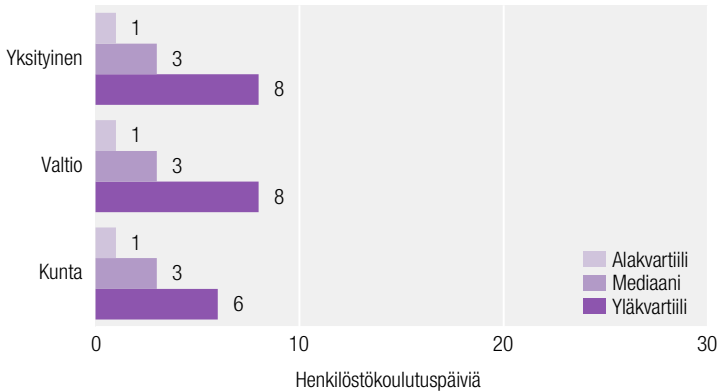

kansajilla on enemmän koulutuspäiviä. Heistä joka neljäs oli vuonna 2017 työnantajan tukemassa koulutuksessa vähintään kahdeksan päivän ajan, kun vastaava yläkvartili oli taajaan asuttujen kuntien palkansaajilla kuusi ja maaseutumaisten viisi koulutuspäivää.

Henkilöstökoulutukseen vuonna 2017 osallistuneilla ei työntajasektori juurikaan vaikuttanut saatujen koulutuspäivien määrään (kuvio 2.3.5). Koulutuspäivien mediaani on sekä yksityisellä, valtio- kuin kuntasektorillakin kaikissa kolme päivää. Yksityisellä tai valtiosektorilla työskentelevillä oli suhteellisesti hieman useammalla kuitenkin pitkiä koulutusjaksoja, mikä näkyy pienenä erona yläkvartileissa.

Kuvio 2.3.5

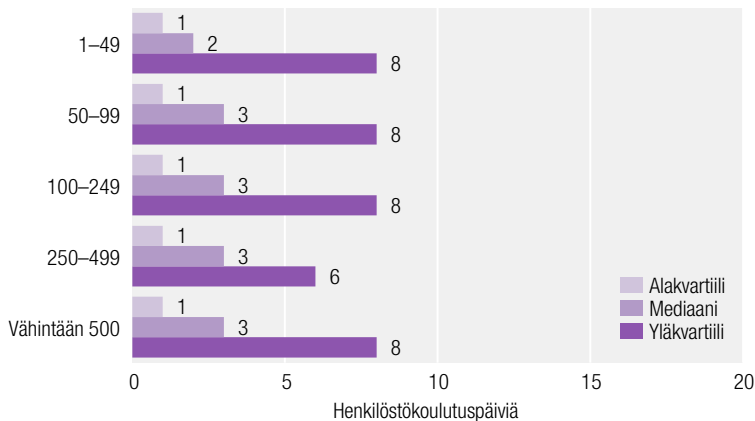
Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden työntajasektorin mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Henkilöstökoulutukseen vuonna 2017 osallistuneilla ei työpaikan henkilöstömäärä juurikaan vaikuttanut saadun henkilöstökoulutuksen pituuteen (kuvio 2.3.6). Muissa paitsi pienemmissä (1–49 henkeä) yrityksissä saatujen koulutuspäivien mediaani oli kolme päivää, alle 50 hengen yrityksissä yhden päivän vähemmän. Myöskään ala- ja yläkvartiileissa ei eroja juuri ollut. Alakvartiililuku oli kaiken kokoisissa yrityksissä yksi päivä, yläkvartiili puolestaan oli kahdeksan päivää muissa paitsi 250–499 hengen yrityksissä, missä se oli kaksi päivää lyhempi.

Kuvio 2.3.6

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden yrityksen henkilökuntamäärän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

2.4 Henkilöstökoulutuspäivien määrä palkansaajaa kohden

Taulukossa 2.4.1 on esitetty henkilöstökoulutuksen osallistumisasteet, koulutuspäivien keskiarvo osallistujaa kohden sekä näiden perusteella laskettu henkilöstökoulutuspäivien odotusarvo.

Odotusarvolla mitaten on henkilöstökoulutuksen määrä hieman laskenut vuodesta 2012. Tällöin suomalainen 18–64-vuotias palkansaaja sai henkilöstökoulutusta keskimäärin viisi päivää edeltävän vuoden aikana, nyt vajaa päivän vähemmän, reilut neljä päivää. Vuonna 2006 henkilöstöpäivien odotusarvo oli vieläkin korkeampi, eli kuusi ja puoli päivää. Määrän lasku johtuu pääosin osallistumisasteen laskusta, sillä koulutukseen osallistuneiden henkilöstökoulutuspäivien keskiarvo on pysynyt suurin piirtein samana, noin kahdeksassa päivässä.

Henkilöstökoulutuspäivien odotusarvo laski iän karttuessa vuonna 2017. Kun nuorimpaan, 18–24-vuotiaiden, ikäluokkaan kuuluva palkansaaja oli työnantajan tuella tapahtuvassa koulutuksessa peräti 13,5 päivää, oli vanhimpaan, 55–64-vuotiaiden, ikäluokkaan kuuluva palkansaaja vastaavassa koulutuksessa ainoastaan viiden päivän ajan. Koulutuspäivien odotusarvon lasku olikin hyvin lineaarista siirryttäessä nuoremasta ikäluokasta vanhempaan.

Sen sijaan palkansaajan sukupuoli ei vaikuttanut henkilöstökoulutuspäivien määrään. Vaikka naispalkansaajilla osallistumisaste oli korkeampi, oli miespalkansaajat puolestaan naispalkansaajia pidempiä jaksoja koulutuksessa. Näin ollen koulutuspäivien odotusarvoksi tuli niin mies- kuin naispalkansaajillakin reilut neljä päivää vuonna 2017.

Ylemmät toimihenkilöt saivat alempia toimihenkilöitä ja työntekijöitä enemmän henkilöstökoulutusta vuonna 2017. Paitsi että heidän osallistumisasteensa oli muita ryhmiä korkeampi, oli heidän saamansa koulutus pidempikestoista kuin muilla palkansaajilla. Näin ollen ylemmillä toimihenkilöillä henkilöstökoulutuspäivien odotusarvo, noin viisi ja puoli päivää, on esimerkiksi yli kaksi kertaa suurempi kuin työntekijöiden vastaava, noin kaksi ja puoli päivää.

Myös palkansaajan pohjakoulutus vaikuttaa henkilöstökoulutuspäivien odotusarvoon, joskaan erot eivät ole yhtä suuret kuin sosioekonomisen aseman mukaisessa tarkastelussa. Korkea-asteen tutkinnon suorittanut 18–64-vuotias palkansaaja sai vuonna 2017 keskimäärin vajaat viisi päivää henkilöstökoulutusta. Keskiasteen suorittaneilla vastaava odotusarvo oli reilut neljä ja pelkän perusasteen suorittaneilla reilut kolme päivää. Osallistunutta kohden tarkasteltuna havaitaan kuitenkin se, että pelkän perusasteen suorittaneiden koulutuspäivien keskiarvo on suurin, keskiasteen suorittaneiden toiseksi suurin. Koulutusjaksojen pituuden huomioon ottaminen siis kaventaa ryhmien välisiä eroja henkilöstökoulutuksessa verrattuna pelkkään osallistumisastetarkasteluun.

Valtiosektorilla työskentelevä 18–64-vuotias palkansaaja sai kunta- tai yksityissektorilla työskenteleviä enemmän henkilöstökoulutusta vuonna 2017. Heillä työnantajan tuella opiskeltiin keskimäärin reilut viisi ja puolipäivää, kunta- ja yksityissektorilla puolestaan reilut neljä päivää.

Taulukko 2.4.1

Henkilöstökoulutuksen osallistumisasteet, koulutuspäivien keskiarvo osallistujaa kohden sekä koulutuspäivien määrä (odotusarvo) palkansaajaa kohden vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistumisaste %	Koulutuspäivien keskiarvo koulutukseen osallistunutta kohden	Koulutuspäivien odotusarvo palkansaajaa kohden
Ikä			
18–24-vuotiaat	48	13,5	6,5
25–34-vuotiaat	59	10,7	6,3
35–44-vuotiaat	55	8,2	4,5
45–54-vuotiaat	56	6,4	3,6
55–64-vuotiaat	44	5,0	2,2
Sukupuoli			
Mies	49	8,6	4,2
Nainen	58	7,4	4,3
Sosioekonominen asema			
Ylempi toimihenkilö	67	8,2	5,5
Alempi toimihenkilö	56	7,1	4,0
Työntekijä	35	7,4	2,6
Koulutusaste			
Perusaste	31	10,6	3,3
Keskiaste	49	8,6	4,2
Korkea-aste	64	7,2	4,6
Yrityksen koko			
1–49 henkeä	50	8,4	4,2
50–99 henkeä	55	6,0	3,3
100–199 henkeä	57	8,6	4,9
200–499 henkeä	61	5,4	3,3
Vähintään 500 henkeä	62	7,6	4,7
Työnantajatyyppi			
Valtiosektori	68	8,2	5,6
Kuntasektori	63	7,0	4,4
Yksityissektori	47	8,7	4,1
Kuntaryhmä			
Kaupunkimainen	56	8,8	4,9
Taajaan asuttu	45	6,9	3,1
Maaseutumainen	46	4,6	2,1
Yhteensä	53	8,1	4,3

Palkansaajan asuinkunnan kuntaryhmällä oli vaikutusta hänen saamaansa henkilöstökoulutuspäivien määrään vuonna 2017. Kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla palkansaajilla oli paitsi korkeampi osallistumisaste, niin myös suurempi koulutuspäivien keskiarvo osallistunutta kohden. Näin ollen heidän henkilöstökoulutuspäivien odotusarvonsa (noin viisi päivää) oli selvästi korkeampi kuin taajaan asutuissa (kolme päivää) tai maaseutumaisissa kunnissa (kaksi päivää) asuvilla palkansaajilla.

2.5 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen koulutuspäivät

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistumista voidaan tutkia paitsi osallistumisastein niin myös tarkastelemalla saadun koulutuksen päivien keskimäärää (mediaani) tai koulutuspäivien odotusarvoa. Jälkimmäinen koulutuspäiväestimaatti ottaa huomioon sekä osallistumisosuuden että saatujen koulutuspäivien keskiarvon.

Koulutuspäivien mittaamista ja käytettyjä tilastollisia tunnuslukuja on esitetty luvuissa 2. *Osallistumisen volyymi* ja 2.2 *Aikuiskoulutuspäivien määrä henkilöä kohden*. Luvussa 1.4 on kuvattu muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän eli harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen määritelmä.

Muiden kuin työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia opiskellut 18–64-vuotias suomalainen oli vuonna 2017 koulutuksessa keskimäärin vajaat viisi päivää (mediaani). Eniten koulutuksessa ollut neljännes oli koulutuksessa vähintään 9 päivän verran (yläkvartiili), kun osallistuneista vähiten koulutuksessa ollut neljännes ainoastaan kaksi päivää (alakvartiili).

Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pituus on laskenut selvästi viidessä vuodessa. Koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien mediaani oli kolme päivää alhaisempi kuin vuonna 2012. Yläkvartiilissa pudotusta oli peräti viisi päivää, alakvartiilissa puolestaan yksi päivä.

Naisilla oli miehiin verrattuna paitsi korkeampi muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisen aste, niin myös heidän saamansa koulutus oli pidempikestoista kuin miesten vastaava. Naisilla koulutuspäivien mediaani oli tasan viisi päivää, miehillä reilut kolme päivää. Sen sijaan yläkvartiili oli molemmilla sukupuolilla samansuuruinen, eli noin yhdeksän päivää.

Lyhemmän pohjakoulutuksen omaavilla oli osallistumisaste yleissivistävässä tai harrastustavoitteisessa aikuiskoulutuksessa selvästi alhaisempi kuin pidemmän pohjakoulutuksen omaavilla. Sen sijaan koulutukseen osallistuneilla pelkän perusasteen suorittaneilla koulutuspäivien määrä oli suurempi. Kun muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2017 osallistunut pelkän perusasteen suorittanut 18–64-vuotias oli koulutuksessa keskimäärin seitsemän päivää (mediaani), oli keskiasteen suorittanut vastaavassa koulutuksessa keskimäärin vajaat kuusi päivää ja korkea-asteen suorittanut ainoastaan neljä päivää.

Työvoiman ulkopuolella olevien muuhun kuin työhön liittyvän aikuiskoulutuksen osallistumispäivien mediaani (vajaat kuusi päivää) oli hieman korkeampi kuin muilla työmarkkina-aseman mukaisilla luokilla. Työllisellä vastaava mediaani oli vajaat viisi päivää, työttömällä neljä päivää.

Sen sijaan henkilön asuinkunnan kuntaryhmällä ei ollut vaikutusta saadun muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen pituuteen vuonna 2017.

Koulutuspäivien mediaani on niin kaupunkimaisissa, taajaan asutuissa kuin maaseutumaisissa kunnissa asuvilla noin viisi päivää.

Myös koulutuspäivien odotusarvotarkastelu osoittaa muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen määrän laskeneen selvästi. Kun vuonna 2012 opiskeli 18–64-vuotias suomalainen yleissivistys- tai harrastustavoitteisesti keskimäärin vajaat kolme päivää, oli hänen koulutuspäiviensä määrä vuonna 2017 vain reilun päivän verran (taulukko 2.5.1).

Naiset saivat yli tuplaten yleissivistävää tai harrastustavoitteista aikuiskoulutusta vuonna 2017. Naisten koulutuspäivien odotusarvo oli vajaat kaksi päivää, miesten vajaan päivän. Ikäluokittain tarkasteltuna eniten koulutuspäiviä oli 25–44-vuotiailla.

Sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuna eivät erot koulutuspäivien määrässä ole kovinkaan isoja. Työntekijät ja maatalousyrittäjät olivat muussa kuin työ-

Taulukko 2.5.1

Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen osallistumisasteet, koulutuspäivien keskiarvo osallistujaa kohden sekä koulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistumisaste %	Koulutuspäivien keskiarvo koulutukseen osallistunutta kohden	Koulutuspäivien odotusarvo henkeä kohden
Ikä			
18–24-vuotiaat	12	7,5	0,9
25–34-vuotiaat	13	12,3	1,6
35–44-vuotiaat	16	13,1	2,1
45–54-vuotiaat	14	5,7	0,8
55–64-vuotiaat	12	8,3	1,0
Sukupuoli			
Mies	9	8,9	0,8
Nainen	19	9,5	1,8
Sosioekonominen asema			
Maatalousyrittäjät	10	5,0	0,5
Muut yrittäjät	11	11,8	1,3
Ylempi toimihenkilö	20	7,0	1,4
Alempi toimihenkilö	16	9,4	1,5
Työntekijä	7	12,9	0,9
Eläkeläinen	13	13,1	1,7
Muu tai tuntematon	12	12,5	1,5
Koulutusaste			
Perusaste	9	28,9	2,6
Keskiaste	10	7,0	0,7
Korkea-aste	20	7,5	1,5
Työmarkkina-asema			
Työllinen	14	8,6	1,2
Työtön	9	20,0	1,8
Työvoiman ulkopuolinen	15	20,0	3,0
Kuntaryhmä			
Kaupunkimainen	14	10,7	1,5
Taajaan asuttu	12	7,5	0,9
Maaseutomainen	14	5,0	0,7
Yhteensä	14	9,3	1,3

hön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa vajaan päivän, muiden sosioekonomisen aseman luokkien välillä koulutuspäivien odotusarvot olivat reilusta päivästä vajaaseen kahteen päivään.

Työvoiman ulkopuolella olevat opiskelivat yleissivistävästi tai harrastustavoitteisesti enemmän kuin työlliset ja työttömät vuonna 2017. Kun työvoiman ulkopuolella oleva 18–64-vuotias suomalainen oli muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa noin kolmen päivän verran, oli työttömillä vastaava koulutuspäivien odotusarvo vajaa kaksi päivää ja työllisillä reilun päivän.

Pelkän perusasteen suorittaneilla oli korkein muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koulutuspäivien odotusarvo vuonna 2017. Vaikka heilläkin osallistumisaste olikin eri koulutusasteen luokista alhaisin, olivat koulutukseen osallistuneet koulutuksessa hyvinkin pitkiä jaksoja. Näin ollen pelkän perusasteen suorittaneelle koulutuspäivien odotusarvoksi saatiin noin kaksi ja puoli päivää, kun se korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla oli puolitoista päivää ja keskiasteen suorittaneilla vajaan päivän.

Henkilön asuinkunnan kuntaryhmä vaikuttaa niin ikään saadun yleissivistävän tai harrastustavoitteisen koulutuksen määrään. Eniten koulutusta saivat kaupunkimaisissa kunnissa asuvat, joiden koulutuspäivien odotusarvo oli noin puolitoista päivää vuonna 2017. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvilla vastaava odotusarvo oli hieman vajaa päivä.

3

Koulutuksen sisältö

Aikuiskoulutustutkimuksessa on aikuiskoulutuskurssien ja muiden koulutustapahtumien sisällön luokittamisessa käytetty Eurostatin yhdeksän pääluokkaa sisältävää koulutusalaaluokitusta (*Fields of Education and Training, 1999*), joka on kuvattu tarkemmin liitteessä 2.

3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö

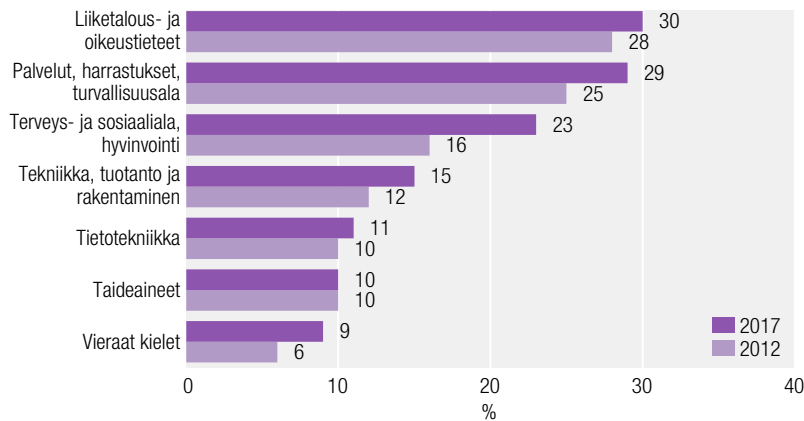
Aikuiskoulutuksen sisältö koulutukseen osallistuneilla

Aikuiskoulutukseen vuosina 2012 ja 2017 osallistuneilla olivat liiketalous- ja oikeustieteet sekä palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvät koulutukset yleisimpiä aikuiskoulutuksen aiheita¹ (kuvio 3.1.1).

Lähes kaikilla koulutuksen sisältöaloilla on koulutukseen osallistuneiden osuus kasvanut jonkin verran, mutta suurin muutos on tapahtunut terveys-, sosiaalialan ja hyvinvoinnin koulutusten osuuksissa. Vuonna 2017 näihin aihealueisiin liittyvää koulutusta oli saanut lähes joka neljäs aikuiskoulutukseen osallistunut 18–64-vuotias, kun vuonna 2012 tällaista koulutusta oli saanut joka kuudes. Palveluiden, harrastusten ja turvallisuusalan koulutusten osuus on kasvanut neljä prosenttiyksikköä vuodesta 2012.

Kuvio 3.1.1

Aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2012 ja 2017
(18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet)

Huom! Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita. Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai ilmoittaa useita eri koulutussisältöjä.

Aikuiskoulutuksen sisältö väestön tasolla

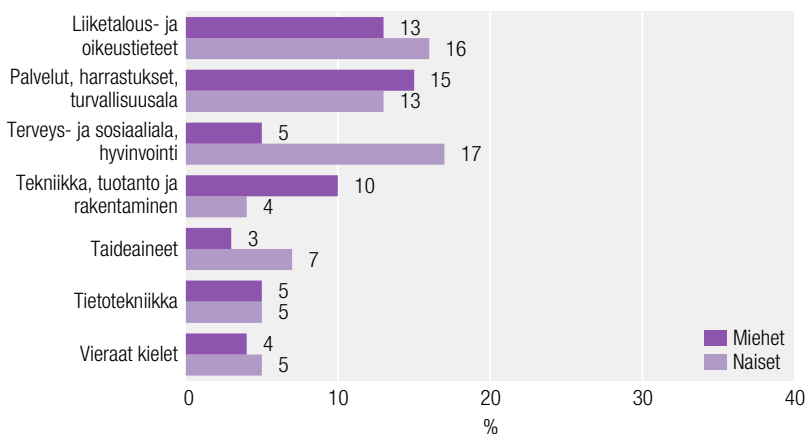
Kun koulutuksen sisältöä tarkastellaan koko 18–64-vuotiaan väestön osalta (sisältää koulutukseen osallistuneet ja osallistumattomat), niin 14 prosenttia heistä oli osallistunut vuonna 2017 sekä liiketalous- ja oikeustieteitä käsittelevään että palveluihin ja harrastuksiin liittyvään koulutukseen. Tämä tarkoittaa, että 480 000 henkeä opiskeli liiketalous- ja oikeustieteitä ja 460 000 henkeä palvelualaan tai harrastuksiin liittyviä kursseja.

¹ Tietoja aikuiskoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 27.

Liiketalous- ja oikeustieteitä opiskeli 18–64-vuotiaista naisista 16 prosenttia, miehistä 13 prosenttia. Suurimmat erot sukupuolten välillä olivat osallistumisessa naisvaltaisiin terveys- ja sosiaalialan koulutuksiin (naisten eduksi 12 prosenttiyksikköä) ja miesvaltaisiin tekniikan, tuotannon ja rakentamisen alan koulutuksiin (miesten eduksi 6 prosenttiyksikköä). Naiset suosivat myös taideaineiden kursseja miehiä useammin (kuvio 3.1.2).

Kuvio 3.1.2

Aikuiskoulutuksen sisältö sukupuolen mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö)

Koulutuksen sisältöjen jakautuminen kursseittain

Tarkasteltaessa aikuiskoulutuksen sisältöjen jakautumista kursseittain, ei muutoksia ole viidessä vuodessa juurikaan tapahtunut (taulukko 3.1.1). Joka viides käyty aikuiskoulutuskurssi liittyi liiketalous- ja oikeustieteisiin ja lähes joka viides kurssi liittyi palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan. Kolmanneksi yleisin aikuiskoulutuk-

Taulukko 3.1.1

Aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2012 ja 2017
(osuudet kursseista)

Koulutussisältö	2012	2017
	osuus %	osuus %
Liiketalous- ja oikeustieteet	23	21
Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala	18	18
Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	14	16
Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen	9	9
Tietotekniikka	8	6
Taideaineet	8	6
Vieraat kielet	5	5
Kasvatustieteet	4	3
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	3	3
Muut	8	13
Yhteensä	100	100

sen aihealue oli terveys- ja sosiaaliala (ml. hyvinvointi), joita oli 16 prosenttia kaikista käydyistä kursseista.

Vuosina 2012 ja 2017 lähes joka kymmenes käydyistä kursseista sisälsi opetusta liittyen tekniikkaan, tuotantoon ja rakentamiseen. Tietotekniikan ja taideaineiden prosenttiosuus kursseista on laskenut kahdeksasta kuuteen viidessä vuodessa. Vieraiden kielten osuus käydyistä kursseista on pysynyt ennallaan viidessä prosentissa.

Liiketalous- ja oikeustieteiden koulutuksissa suurimmat sisältöalueet olivat johtamiseen ja hallinnointiin (33 prosenttia aihealueen kursseista) ja työelämään (29 prosenttia aihealueen kursseista) liittyvät kurssit. Tukku- ja vähittäiskauppaan liittyi 12 prosenttia tämän aihealueen kursseista.

Palvelut, harrastukset ja turvallisuusalan koulutukset koostuivat työturvallisuutta sekä työsuojelua koskevista kursseista (26 prosenttia aihealueen kursseista) ja urheilu- sekä liikuntakursseista (24 prosenttia aihealueen kursseista). Myös turvallisuusala yleensä (18 prosenttia aihealueen kursseista) sekä liikenne- ja kuljetuspalvelut olivat keskeisiä aihealueen sisältöjä (13 prosenttia kursseista).

Terveyden- ja sosiaalialan sekä hyvinvoinnin kursseista 47 prosenttia liittyi terveyden- ja sairaudenhoitoon ja lääketieteeseen 13 prosenttia. Sekä lastenhoitoa ja -kasvatusta että terapiaa ja kuntoutusta käsitteli 11 prosenttia aihealueen kursseista. Sosiaalihuoltoa ja ohjausta sisälsi 9 prosenttia tämän aihealueen kursseista.

Tekniikan, tuotannon ja rakentamisen koulutukset liittyivät eniten elektroniikkaan ja automaatioon sekä rakennus- tai maanmittaustekniikkaan (19 ja 18 prosenttia tämän luokan kursseista).

Koulutuksen sisällön luokitus ja mittaaminen

Jokaiselta vastaajalta, joka ilmoitti olleensa jossakin koulutuksessa viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin, minkälainen sisältö hänen saamallaan koulutuksella oli. Koulutuksen sisältökysymys on vertailukelpoinen vuoden 2012 tutkimuksen sisällön kanssa.

Eurostatin koulutusluokituksessa on yhdeksän pääluokkaa:

- 0 Yleiset ohjelmat (*General Programmes*)
- 1 Kasvatustiede ja opettajankoulutus (*Education*)
- 2 Taide- ja taitoaineet (*Humanities and Arts*)
- 3 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet (*Social Sciences, Business and Law*)
- 4 Luonnontieteet (*Science, Mathematics and Computing*)
- 5 Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen (*Engineering, Manufacturing and Construction*)
- 6 Maa-, metsä- ja kalatalous (*Agriculture and Veterinary*)
- 7 Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi (*Health and Welfare*)
- 8 Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala (*Services*)

Luokkien tarkempi kuvaus ja niiden sisällöt on esitetty liitteessä 2.

Aikuiskoulutustutkimuksen analyyseissä on luokka 2 jaettu kolmeen osaan: taideaineisiin, humanistisiin tieteisiin sekä vieraisiin kieliin. Lisäksi luokasta 3 on otettu erikseen liiketalous- ja oikeustieteet (lopun yhteiskuntatieteet menevät luokkaan muuten). Vastaa- vasti tietotekniikka on erotettu luokasta 4. Luokan 8 nimen suomennoksessa on korostettu myös harrastustoiminnan (esim. urheiluharrastus) sekä turvallisuusalan sisältyvän tähän palvelut -luokkaan.

Näiden muutosten jälkeen saatiin tässä raportissa käytetty koulutuksen sisällön luokitus (luokat on esitetty suuruusjärjestyksessä):

Liiketalous- ja oikeustieteet	(osa luokasta 3)
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	(luokka 8)
Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	(luokka 7)
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	(luokka 5)
Tietotekniikka	(osa luokasta 4)
Taideaineet	(osa luokasta 2)
Vieraat kielet	(osa luokasta 2)
Kasvatustieteet	(luokka 1)
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	(osa luokasta 3)
Henkilökohtaiset taidot	(luokka 0)
Maa-, metsä- ja kalatalous	(luokka 6)
Humanistiset aineet	(osa luokasta 2)
Matemaattis- ja luonnontieteet	(osa luokasta 4)

Aikuiskoulutuskursseja on vuoden 2017 tutkimusaineistossa 18–64-vuotiailla yhteensä noin 4 000 ja kursseille osallistuneita henkilöitä noin 1 800. Vastaajalla on voinut olla useampia kursseja tutkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana.

Koulutuksen sisältöä on tarkasteltu tässä raportissa kolmella tavalla.

Eri koulutuksen sisältöluokkien osuudet on laskettu (a) koulutukseen osallistunutta kohden. Luku kertoo, että esimerkiksi liiketalous- ja oikeustieteiden kursseille osallistui lähes joka kolmas (30 prosenttia) niistä 18–64-vuotiaista, jotka saivat aikuiskoulutusta vuonna 2017 (kuvio 3.1.1).

Kun osuudet lasketaan (b) koko väestöä kohden, saadaan vastaavaksi osuudeksi 14 prosenttia. Tällöin jakajana ovat kaikki 18–64-vuotiaat, eivätkä siis vain aikuiskoulutukseen osallistuneet.

Eri kurssisisältöjen osallistumisosuudet eivät summaudu sataan, koska yksittäinen vastaaja on saattanut osallistua useammalle kuin yhdelle kurssille. Lasketaanpa osuus kummalla edellä esitetyistä tavoista tahansa, saadaan painokertoimien avulla tietyn koulutussisällön osuus korotettua koko väestön tasolle. Saatu kokonaismäärä kertoo, kuinka moni 18–64-vuotias suomalainen on osallistunut kyseistä aihetta käsittelevään aikuiskoulutukseen.

Kolmas tarkastelutapa on laskea tietyn sisällön (c) osuudet kaikista tutkimuksessa esille tulleista kursseista. Tämä tapa tutkia kurssien sisältöjä ei sovellu kaikkiin tilanteisiin, sillä tutkimuksessa esille tulleet kurssit eivät välttämättä edusta koko ”kurssiavaruutta” samalla tapaa kuin tutkimukseen osallistuneet edustavat koko väestöä. Väestöosuuksien perusteella laskettuja painokertoimia ei ole käytetty tarkasteltaessa koulutuksen sisältöä tällä tapaa. Kun sisältöosuudet lasketaan kursseista, saadaan ne luonnollisesti summautumaan sataan prosenttiin.

3.2 Henkilöstökoulutuksen sisältö

Yhteensä miljoonaa palkansaajaa eli 53 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista sai vuonna 2017 työnantajan tukemaa koulutusta eli henkilöstökoulutusta.

Henkilöstökoulutuksen suosituimmat sisällöt² eivät juurikaan poikkea kaiken aikuiskoulutuksen sisällöistä. Myös muutokset vuosien 2012 ja 2017 välillä ovat samansuuntaiset näissä koulutuksissa. Henkilöstökoulutus muodostaa suurimman osan työhön tai ammattiin liittyvästä aikuiskoulutuksesta, eikä tästä syystä työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältöjä raportoida tässä yhteydessä.

2 Tietoja henkilöstökoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 28.

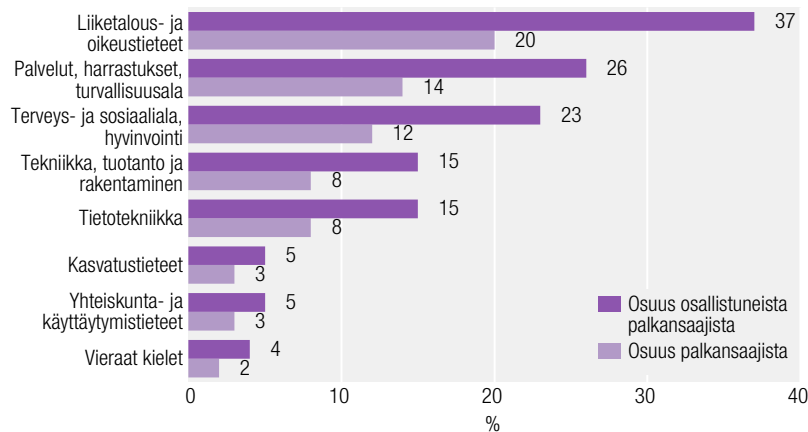
Palkansaajien määrät eri aihealueilla

Joka viides 18–64-vuotias palkansaaja, yhteensä noin 370 000 henkilöä, oli saanut vuonna 2017 liiketalous- ja oikeustieteellistä henkilöstökoulutusta. Palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvää koulutusta sai 260 000 palkansaajaa, ja terveydenhoitoalan koulutusta 229 000 palkansaajaa.

Tekniikkaa, tuotantoa ja rakentamista opiskeli työnantajan tukemana 150 000 palkansaajaa vuonna 2017 ja lähes yhtä moni tietotekniikkakoulutusta.

Kuvio 3.2.1

Henkilöstökoulutuksen sisältö vuonna 2017
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

Huom! Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita. Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai ilmoittaa useita eri koulutussisältöjä.

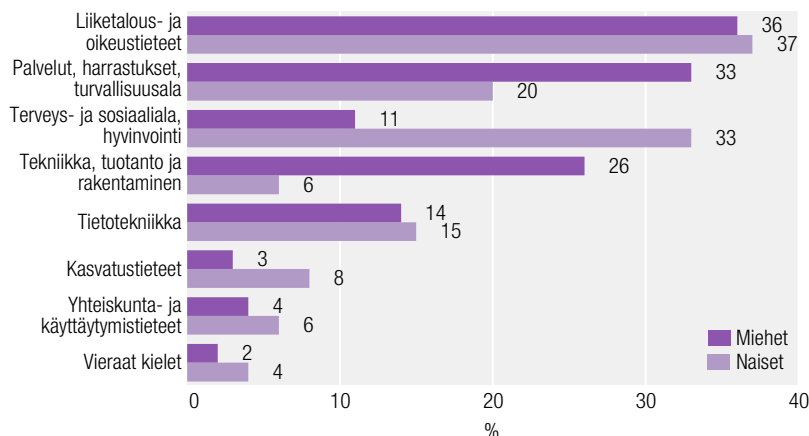
Henkilöstökoulutuksen sisältö koulutuksessa ollutta kohden

Henkilöstökoulutukseen osallistuneista palkansaajista oli 37 prosenttia saanut koulutusta liiketalouteen ja oikeustieteisiin liittyen ja 26 prosenttia palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyen. Terveydenhoidon ja sosiaalihuollon alaan liittyvien koulutusten osuus oli 23 prosenttia.

Kuviossa 3.2.2 on esitetty työnantajan tukeman koulutuksen sisältö sukupuolen mukaan koulutukseen osallistunutta palkansaajaa kohden. Samat koulutuksen sisällöt kuin myös kaikessa aikuiskoulutuksessa, ovat suosittuja henkilöstökoulutuksen aihealueita miesten ja naisten keskuudessa. Suurimmat erot sukupuolten välillä ovat naisvaltaisella terveys- ja sosiaalialan sekä hyvinvoinnin koulutuksissa (ero 22 prosenttiyksikköä) sekä miesvaltaisessa tekniikan, tuotannon ja rakentamisen koulutuksessa (ero 20 prosenttiyksikköä). Myös palveluihin, harrastuksiin, turvallisuusalaan liittyvät koulutukset ovat miesten suosiossa (ero 13 prosenttiyksikköä).

Kuvio 3.2.2

Henkilöstökoulutuksen sisältö sukupuolen mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet palkansaajat)

Huom! Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita. Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai ilmoittaa useita eri koulutussisältöjä.

Henkilöstökoulutuksen sisältöjen jakautuminen kurseittain

Tarkasteltaessa henkilöstökoulutuksen sisältöjen jakautumista kurseittain, ovat muutokset vuosien 2012 ja 2017 välillä vähäisiä (taulukko 3.2.1). Lähes kaikkien aihealueiden kurssien määrät ovat pysyneet ennallaan tai laskeneet yhdestä kahteen prosenttiyksikköä. Poikkeuksena terveys-, sosiaalialan ja hyvinvointiin liittyvien kurssien osuus, jossa kasvua on kaksi prosenttiyksikköä.

Liiketalous- ja oikeustieteiden suurimmat sisältöalueet olivat johtamiseen ja hallinnointiin (33 prosenttia aihealueen kurseista) ja työelämään (30 prosenttia aihealueen kurseista) liittyvät kurssit. Tukku- ja vähittäiskaupan kurseja oli 12 prosenttia.

Taulukko 3.2.1

Henkilöstökoulutuksen sisältö vuosina 2012 ja 2017
(osuudet kurseista)

Koulutussisältö	2012 osuus %	2017 osuus %
Liiketaloustieteet ja oikeustieteet	29	27
Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala	17	17
Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	15	17
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	10	10
Tietotekniikka	10	9
Kasvatustieteet	4	4
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	3	3
Vieraat kielet	3	2
Taideaineet	3	1
Muut aineet yhteensä	6	10
Yhteensä	100	100

Palvelut, harrastukset ja turvallisuusalan koulutukset koostuivat pitkälti työsuojelua ja työturvallisuutta koskevista kursseista (36 prosenttia aihealueen kursseista) sekä turvallisuusalan koulutuksista yleensä (24 prosenttia aihealueen kursseista). Urheilu- ja liikuntakurssien osuus tässä ryhmässä oli 7 prosenttia.

Terveysten- ja sosiaalialan sekä hyvinvoinnin kursseista 48 prosenttia liittyi terveyden- ja sairaudenhoitoon. Lääketieteen kursseja näistä oli 16 prosenttia ja lastenhoitoon ja -kasvatukseen liittyviä kursseja 11 prosenttia.

Tekniikan, tuotannon ja rakentamisen kursseista joka neljäs käsitteli elektroniikkaa ja tietotekniikkaa. Seuraavaksi yleisempiä koulutuksen sisältöjä olivat sähkö- ja energiatekniikka sekä rakennus- ja maanmittaustekniikka (16 ja 15 prosenttia luokan kursseista). Auto- ja kuljetusvälinetekniikkaan liittyi tämän luokan kursseista 13 prosenttia.

3.3 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö

Lähes 400 000 suomalaista (14 prosenttia) oli vuonna 2017 sellaisessa aikuiskoulutuksessa, joka ei liittynyt työhön tai ammattiin (katso luku 1.4). Tässä luvussa käsitellään sitä, mitä kaikkea tuo vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvä aikuiskoulutus sisälsi³. Termejä muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus ja harrastustavoitteinen aikuiskoulutus käytetään tässä yhteydessä synonyymeinä. On myös huomattava, että koulutukseen osallistuminen työn tai ammatillisten syiden takia (ns. ammatillinen aikuiskoulutus) on vastaajan oma arvio koulutukseen menon syistä. Tällä mittaamistavalla harrastustavoitteinen aikuiskoulutus ei ole sama asia kuin esimerkiksi vapaan sivistystyön koulutus.

Tässä luvussa esitetyissä koulutuksen sisällön analyysissä ei ole mukana opiskelijoita eikä varusmiehiä. Myös koulutuksen sisältöluokituksen luokka palvelut, harrastukset, turvallisuusala on tässä eroteltu omiin luokkiin.

Taideaineet ovat olleet suosituin harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen sisältö jo pitkään. Niihin liittyvillä kursseilla oli ollut useampi kuin joka neljäs ko. koulutuksessa ollut 18–64-vuotias vuonna 2017. Vieraita kieliä opiskeli sekä urheilu- ja liikuntakursseille osallistui joka viides tähän ikäryhmään kuuluvista vuonna 2017 (kuvio 3.3.1).

Suurin muutos viidessä vuodessa on tapahtunut harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen kielten opiskelussa, jossa kasvua oli 10 prosenttiyksikköä. Taideaineiden osuus kasvoi kolme prosenttiyksikköä.

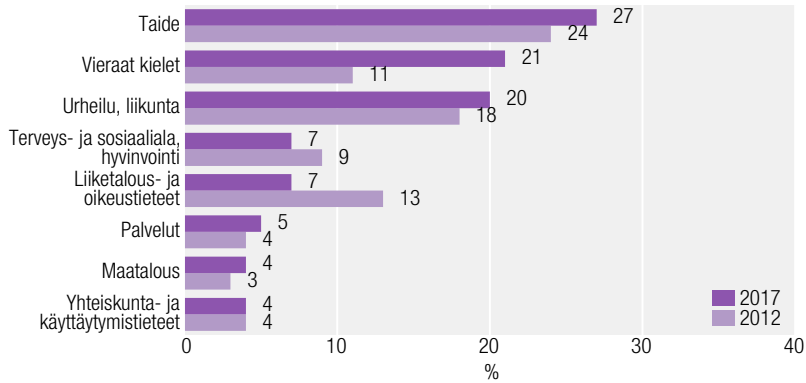
Eniten laskua koulutuksen sisällöistä oli liiketalous- ja oikeustieteen koulutuksiin osallistumisessa, 6 prosenttiyksikköä. Tietotekniikkaan liittyvän koulutuksen sisällöt vähentyivät kolme prosenttiyksikköä viidessä vuodessa.

Vuonna 2017 harrastustavoitteisessa aikuiskoulutuksessa taideaineita opiskeli 100 000 henkeä, (51 % musiikki/esittävät taiteet ja 33 % käsi- ja taidetyö) vieraita kieliä 80 000 ja liikuntaa ja urheilua puolestaan 77 000 aikuista.

3 Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 29.

Kuvio 3.3.1

Muu kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Huom! Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita. Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai ilmoittaa useita eri koulutussisältöjä.

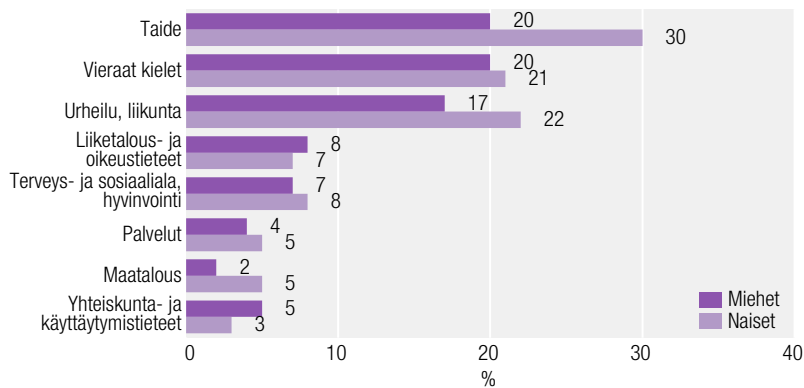
Terveys-, sosiaaliala ja hyvinvointiin liittyvillä kursseilla opiskeli 29 000 henkeä ja lähes yhtä paljon liiketalous- ja oikeustieteitä, noin 28 000 henkeä.

Taideaineet ovat erityisesti naisten suosiossa. Eroa sukupuolten välillä on näille kursseille osallistuneissa kymmenen prosenttiyksikköä naisten eduksi. Naiset osallistuivat miehiä useammin urheilu- ja liikuntasisältöisille kursseille (kuvio 3.3.2).

Vieraita kieliä opiskeli noin joka viides koulutuksessa ollut. Miehet ja naiset olivat lähes yhtä aktiivisia vieraiden kielten opiskelijoita.

Kuvio 3.3.2

Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö vuonna 2017 sukupuolen mukaan (18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Huom! Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita. Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai ilmoittaa useita eri koulutussisältöjä.

4

Opiskelu ulkomailla

4 Opiskelu ulkomailla

Ulkomailla opiskeli vuoden 2017 aikana noin 41 000 henkilöä, mikä vastaa yhtä prosenttia Suomessa asuvista 18–64-vuotiaista. Määrä on samaa tasoa kuin vuonna 2012, jolloin haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana ulkomailla opiskelleita oli noin 44 000 henkilöä.

Suurin osa ulkomailla suoritetusta koulutuksesta oli muuta kuin tutkintoon johtavaa koulutusta. Tällaisessa koulutuksessa ulkomailla vuonna 2017 oli lähes 25 000 henkeä ja tutkintoon johtavassa koulutuksessa 16 000 henkeä.

Kaikkiaan 530 000 henkeä ilmoitti opiskelleensa joskus elämänsä aikana ulkomailla, mikä on 16 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista. Eniten osallistujia oli ikäryhmässä 25–54-vuotiaat (19–21 %).

Naisten osuus ulkomailla opiskelleista oli miehiä suurempi kaikissa alle 55-vuotiaiden ikäryhmissä (kuvio 4.1). Merkittävin ero sukupuolten välillä oli 25–54-vuotiailla. Näissä ikäryhmässä naisista neljännes oli joskus opiskellut ulkomailla miesten osuuden ollessa 14–15 prosenttia.

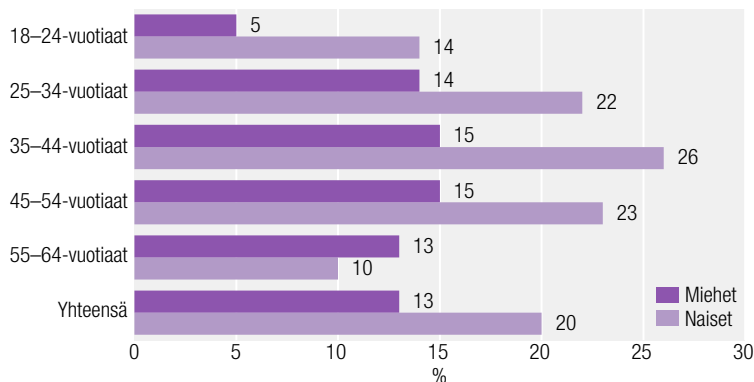
Useimmiten ulkomailla opiskellut kuuluu ylempiin toimihenkilöihin (naisista 30 % ja miehistä 26 % oli opiskellut joskus ulkomailla) tai oli saanut korkea-asteen koulutuksen (naisista 25 %, miehistä 24 %). Yrittäjistä naiset (33 %) olivat opiskelleet ulkomailla miehiä useammin (19 %).

Yleisimpiä ulkomailla opiskeltavia aineita vuonna 2017 olivat liiketalous- ja oikeustieteen kurssit, joita opiskeli joka neljäs ulkomailla opiskelleesta 18–64-vuotiaasta (kuvio 4.2). Näiden aineiden osuus ulkomaankursseista oli suurin myös vuonna 2012, mutta niiden osuus oli laskenut 11 prosenttiyksikköä. Palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuuteen liittyviä aineita opiskeli lähes joka viides ja kasvaa vuoteen 2012 verrattuna oli neljä prosenttiyksikköä. Taide-aineita opiskeli joka kuudes, vieraita kieliä sekä tekniikkaa, tuotantoa ja rakentamisen aihealueita noin joka kymmenes ulkomailla opiskelleista.

(Koulutuksen sisältöluokitus on kuvattu luvussa 3 ja liitteessä 2).

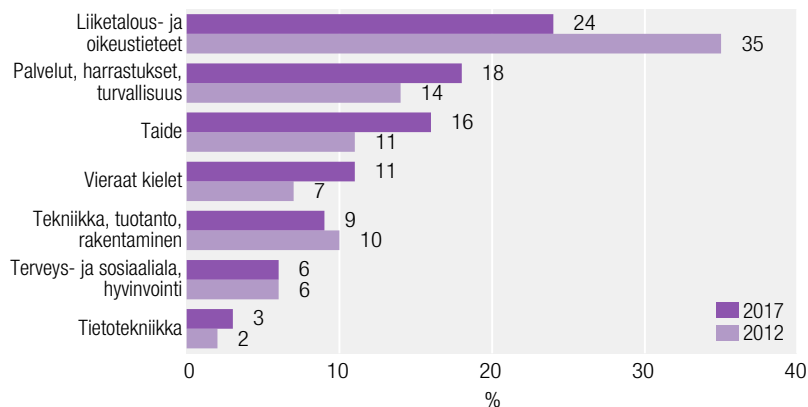
Kuvio 4.1

Ulkomailla joskus elämänsä aikana opiskelleet (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 4.2

Ulkomailla opiskelleiden koulutussisältö
 (18–64-vuotias ulkomailla vuosina 2012 ja 2017 opiskellut väestö)

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska samalla osallistujalla saattoi olla useampia kursseja ulkomailla.

5

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980–2017

Aikuiskoulutustutkimus on tehty vuosina 1980, 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017. Suurin osa tarkasteluista tehdään vuosilta 1990–2017, sillä koulutuksen volyyymista, ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisesta ja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta ei ole tietoja vuodelta 1980.

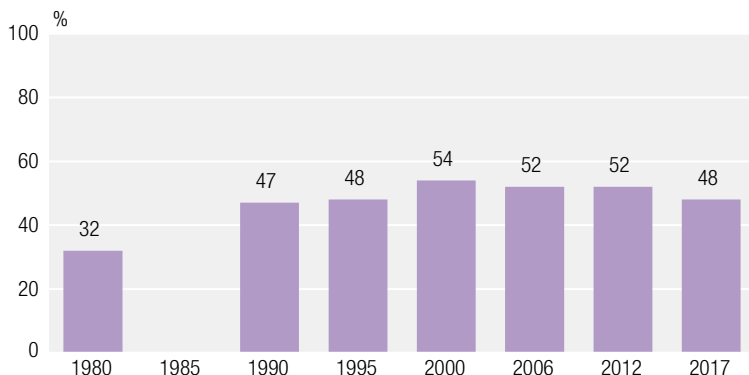
5.1 Osallistumisen ja volyymin muutos aikuiskoulutuksessa

Aikuiskoulutuksen osallistumisaste nousi vuodesta 1980 vuosituhannen vaihteeseen noin 20 prosenttiyksiköllä (kuvio 5.1.1). Tämän jälkeen osallistumisaste pysyi samalla tasolla vuoteen 2012 saakka. Viimeisen viiden vuoden aikana osallistuminen on kuitenkin kääntynyt laskuun, ja vuonna 2017 pudottiin viime vuosituhannen lopun tasolle.

Sen sijaan saatujen aikuiskoulutuspäivien määrässä henkeä kohden on laskusuuntaus ollut havaittavissa jo vuosituhannen vaihteesta alkaen (kuvio 5.1.2). Kun vielä vuosituhannen vaihteessa 18–64-vuotias suomalainen sai aikuiskoulutusta kes-

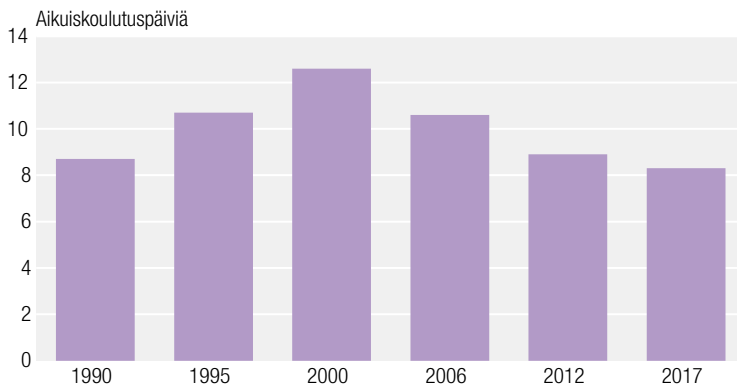
Kuvio 5.1.1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980, 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.1.2

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

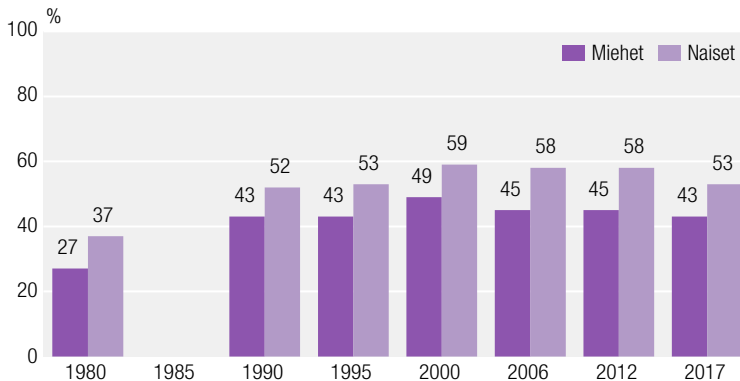
kimäärin yli 12 päivää, oli koulutuspäivien määrä vuonna 2017 enää reilut kahdeksan. Aikuiskoulutuspäivien määrä onkin pudonnut samalle tasolle, kun missä se oli vuonna 1990.

Sukupuolten väliset aikuiskoulutuksen osallistumisaste-erot ovat pysyneet hyvin vakaana, noin kymmenessä prosenttiyksikössä, 1980-luvulta saakka (kuvio 5.1.3). Molemmilla sukupuolilla osallistumisaste oli huipussaan vuosituhatluvun vaihteessa, miehillä jyrkin lasku tapahtui jo vuoteen 2006 mennessä, naisilla vasta kymmenen vuotta myöhemmin.

Aikuiskoulutuspäivien määrää tarkasteltaessa on havaittavissa molempien sukupuolten osalta laskeva trendi vuosituhatluvun alusta (kuvio 5.1.4). Naisten osalta pudotus on ollut hieman jyrkempää, kun heillä vuosituhatluvun alussa aikuiskoulutuspäi-

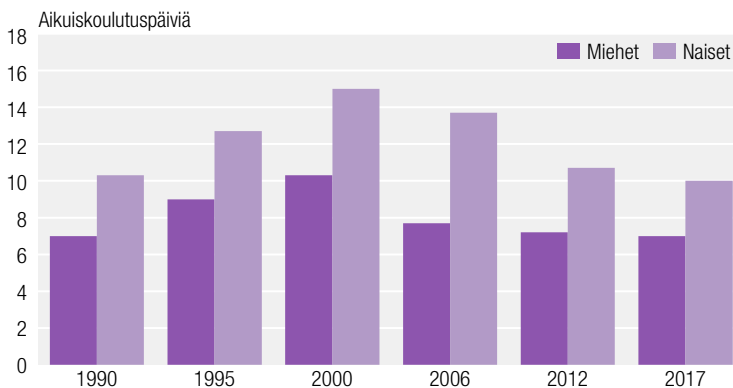
Kuvio 5.1.3

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1980, 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.1.4

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden sukupuolen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

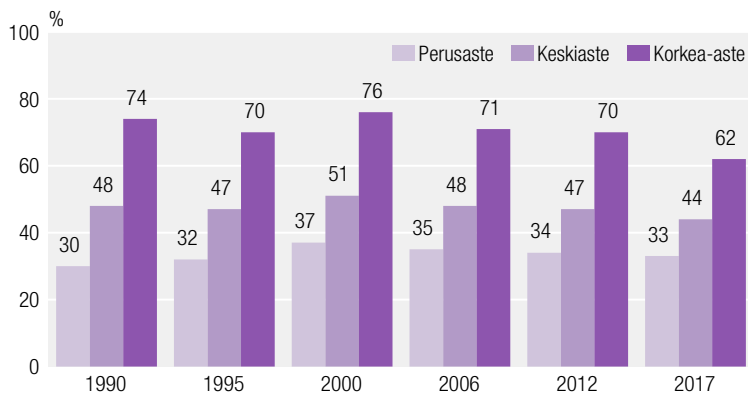
vien määrä oli keskimäärin noin 15 päivää, oli se vähentynyt kolmanneksen verran, eli 10 päivään vuonna 2017. Miehillä pudotusta oli samassa ajassa noin kolme päivää.

Henkilön koulutusasteen mukaiset osallistumisaste-erot olivat vuonna 2017 pienemmät kuin koskaan aikaisemmilla tutkimuskerroilla (kuvio 5.1.5). Ensimmäistä kertaa aikuiskoulutustutkimuksessa pelkän perusasteen suorittaneiden osallistumisaste oli yli puolet korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden vastaavasta. Pelkän perusasteen suorittaneilla osallistumisaste onkin pysynyt koko vuosituhanen alun lähes samalla tasolla, kun taas korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla se on laskenut peräti 14 prosenttiyksikköä vuosituhanen alusta.

Sen sijaan aikuiskoulutuspäivien määrää tarkasteltaessa on havaittavissa pelkän perusasteen suorittaneilla tapahtunut saatujen koulutuspäivien huomattava lisäys viimeisen viiden vuoden aikana (kuvio 5.1.6). Heidän saamansa aikuiskoulutuspäi-

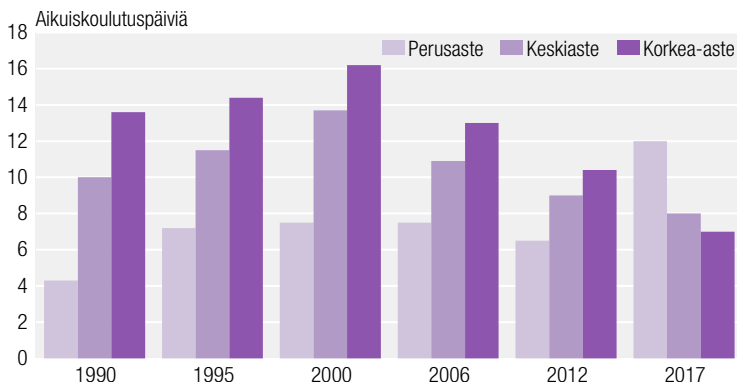
Kuvio 5.1.5

Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.1.6

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden koulutusasteen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

vien määrä on lähes kaksinkertaistunut kuudesta ja puolesta päivästä 12 päivään. Samalla aikajänteellä on korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla koulutuspäivien määrä pudonnut reilusta 10 päivästä seitsemään päivään. Ensimmäistä kertaa mittaushistoriassa pelkän perusasteen suorittaneilla saatujen koulutuspäivien määrä onkin suurempi kuin korkeammin koulutetuilla.

Sen sijaan kuntaryhmittäisessä osallistumisasteitten tarkastelussa havaitaan rakenteiden pysyneen hyvin samanlaisina aina 1990-luvulta lähtien (kuvio 5.1.7). Kaikkina tutkimuskertoina aikuiskoulutukseen ovat osallistuneet eniten kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat suomalaiset, seuraavaksi eniten taajaan asutuissa kunnissa asuvat ja vähiten maaseutumaisissa kunnissa asuvat. Osallistumisasteiden erot ovat kuitenkin olleet suhteellisen maltilliset; kaupunkimaisten ja maaseutumaisten kuntien asukkaiden välillä noin kymmenessä prosenttiyksikössä.

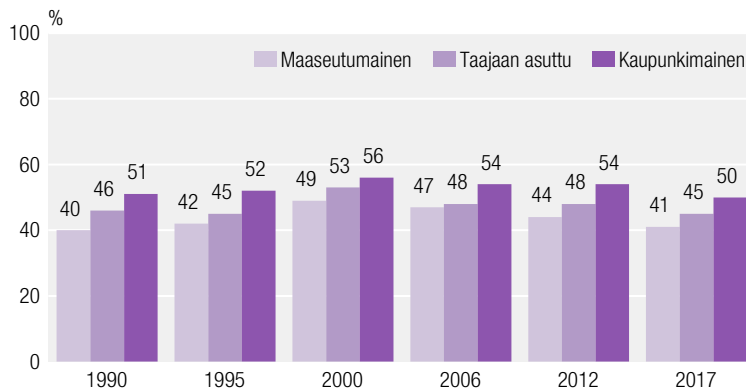
Henkilön työmarkkina-aseman mukaan tarkasteltuna työvoiman ulkopuolisten osallistumisaste on pysynyt samalla tasolla, eli reilussa kolmanneksessa, verrattuna vuosituhanneen alun huippuvuosiin (kuvio 5.1.8). Sen sijaan työllisten ja työttömien osallistuminen on vähentynyt selvästi. Työllisillä osallistumisasteen lasku on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana, työttömillä jo vuosituhanneen alussa.

Sen sijaan aikuiskoulutuspäivien määrässä on tapahtunut pudotusta kaikissa työmarkkina-aseman luokissa (kuvio 5.1.9). Työttömillä ja työllisellä on keskimääräinen koulutuspäivien määrä pudonnut huippuvuosiin verrattuna noin puoleen, työvoiman ulkopuolisilla suhteellinen pudotus on ollut selvästi maltillisempaa. Työttömillä ja työvoiman ulkopuolisilla koulutuspäivien määrän lasku näyttää taittuneen, eikä laskua ole tapahtunut enää viimeiseen viiteen vuoteen.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sosioekonomisen aseman mukaan vuodesta 1980 vuoteen 2017 on esitetty taulukossa 5.1.1. Aikuiskoulutukseen ovat läpi tutkimushistorian osallistuneet eniten 25–44-vuotiaat. Heidän osallistumisasteensa on tutkimusvuotta 1980 lukuun ottamatta pysytellyt yli 50 prosentin. Vanhin, 55–64-vuotiaiden, ikäluokka on puolestaan osallistunut kaikkina tutkimusker-

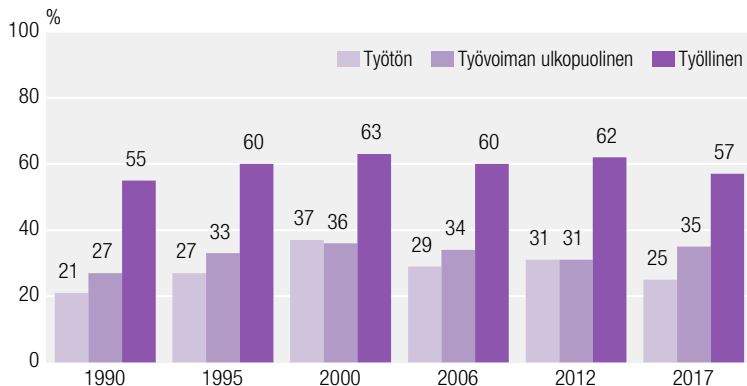
Kuvio 5.1.7

Aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

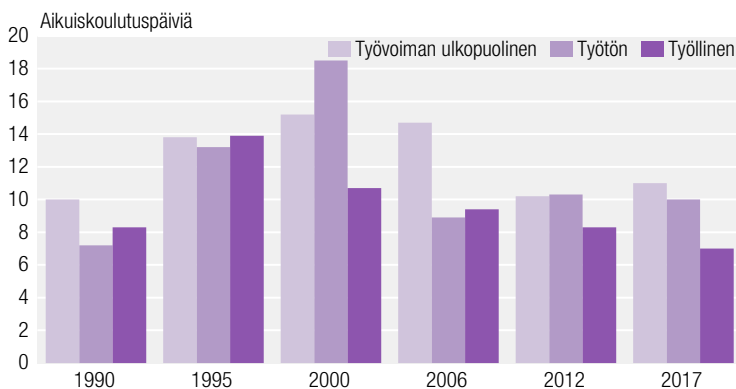
Kuvio 5.1.8

Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.1.9

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden työmarkkina-aseman mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

toina vähiten aikuiskoulutukseen. Heidän osallistumisasteensa on pysytellyt tämän vuosituhannen reilussa 30 prosentissa.

Toimihenkilöt (ylemmät ja alemmat) ovat olleet aktiivisimpia aikuiskoulutukseen osallistujia aina vuodesta 1980 lähtien. Ylempien toimihenkilöiden osallistumisaste on ollut parhaimmillaan reilussa 80 prosentissa ja alemmien reilussa 70 prosentissa. Noista huippuluvuista on kuitenkin tultu alaspäin noin kymmenen prosenttiyksikön verran. Vähiten aikuiskoulutukseen ovat tutkimushistoriassa osallistuneet eläkeläiset, joista osallistuneita on ollut 1–2 kymmenestä.

Taulukko 5.1.1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1980, 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, %)

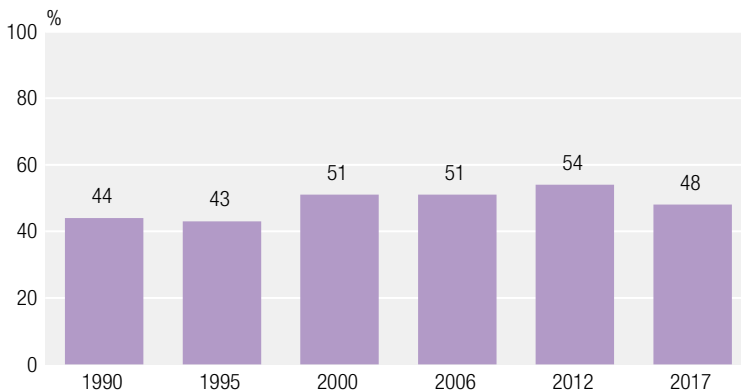
	1980	1990	1995	2000	2006	2012	2017
Ikä							
18–24	30	43	42	49	43	42	38
25–34	38	55	53	62	58	58	57
35–44	36	57	54	62	61	63	56
45–54	31	48	54	56	56	58	52
55–64	15	25	31	33	37	36	35
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	20	30	44	45	42	37	34
Muut yrittäjät	19	40	37	42	40	38	33
Ylemmät toimihenkilöt	56	83	78	84	76	78	73
Alemmat toimihenkilöt	50	68	66	68	69	71	62
Työntekijät	23	34	37	45	43	43	40
Opiskelijat	33	45	51	57	52	46	43
Eläkeläiset	11	17	20	21	16	13	16
Muu tai tuntematon	23	23	27	34	40	28	33
Yhteensä	32	47	48	54	52	52	48

5.2 Osallistumisen kehitys työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa

Työllisten ja työttömien 18–64-vuotiaiden suomalaisten osallistuminen työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen kasvoi kymmenellä prosenttiyksiköllä vuosien 1990 ja 2012 välillä (kuvio 5.2.1). Tämän jälkeen osallistumisaktiivisuudessa tapahtui kuitenkin käänne, ja osallistumisaste tipahti vuonna 2017 alemmas kuin kertaakaan tällä vuosituhannella. Osallistuminen säilyi kuitenkin vielä jonkin verran korkeammalla tasolla kuin missä se oli viime vuosituhannen lopulla.

Kuvio 5.2.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias työvoima)

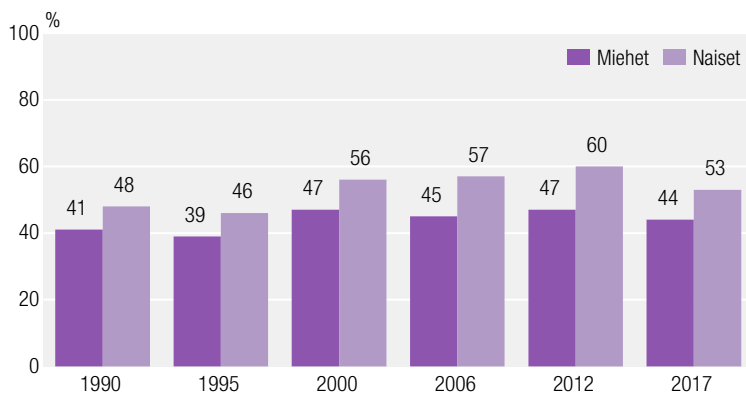

Sen sijaan sukupuolten väliset erot osallistumisasteissa ovat jonkin verran supistuneet (kuvio 5.2.2). Kahdella edeltävällä tutkimuskerralla osallistumisaste-erot olivat naisten hyväksi 12–13 prosenttiyksikköä, vuonna 2017 hieman vähemmän eli yhdeksän prosenttiyksikköä. Osallistumisaste-erot olivatkin hienoisessa kasvussa vuosituhanen alussa, mutta nyt niissä palattiin vuosituhanen alun tasolle. Edelliseen, vuoden 2012 tutkimukseen, verrattuna naisilla osallistuminen ammatilliseen aikuiskoulutukseen onkin vähentynyt enemmän kuin miehillä.

Korkea-asteen ja pelkän perusasteen suorittaneilla osallistuminen ammatilliseen aikuiskoulutukseen putosi vuonna 2017 viime vuosituhanen lopun tasolle (kuvio 5.2.3). Edeltävään, vuoden 2012, tutkimukseen verrattuna suhteellisesti jyrkintä ammatillisen aikuiskoulutuksen osallistumisasteen lasku onkin ollut juuri pel-

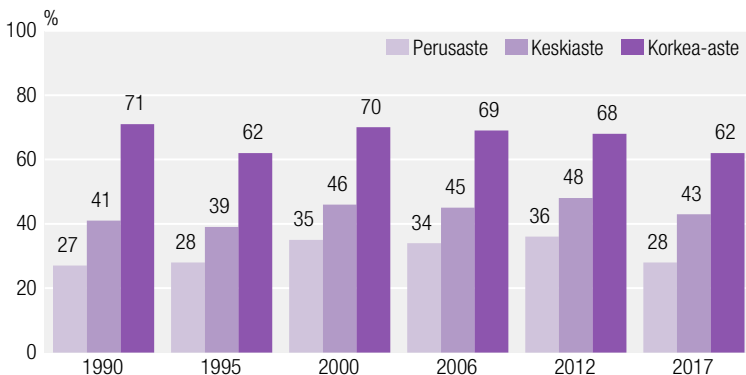
Kuvio 5.2.2

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 5.2.3

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias työvoima)

kän perustasteen suorittaneilla. Heidän osallistumisosuutensa on laskenut viiden viime vuoden aikana kahdeksan prosenttiyksikköä.

Asuinkunnan kuntaryhmän mukaan tarkasteltuna työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisen rakenne on pysynyt suhteellisen muuttumattomana (kuvio 5.2.4). Kaikkina tutkimusvuosina työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen ovat osallistuneet eniten kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat työlliset tai työttömät. Sen sijaan taajaan asuttujen ja maaseutumaisien kuntien asukkailla ovat erot osallistumisessa olleet kaikkina tutkimusvuosina suhteellisen pienet, joskin aina taajaan asutuissa kunnissa asuvien hyväksi.

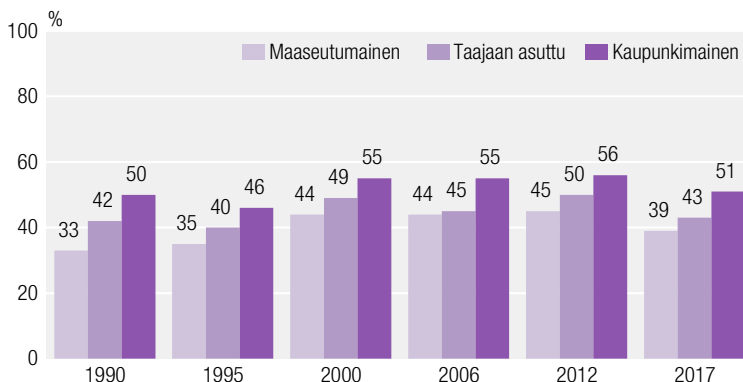
Työlliset ovat kaikkina tutkimusvuosina osallistuneet ammatillisen aikuiskoulutukseen huomattavasti työttömiä useammin (kuvio 5.2.5). Kun työttömistä on läpi 2000-luvun noin yksi viidestä osallistunut ammatilliseen aikuiskoulutukseen, on työllisistä osallistuneita ollut reilu puolet. Viime vuosituhaten lopulla työttömien osallistuminen oli alhaisemmalla tasolla kuin nykyään.

Ikäluokittaisessa tarkastelussa havaitaan osallistumisasteiden olleen vuonna 2017 hyvin samalla tasolla kuin vuosituhaten vaihteessa (kuvio 5.2.6). Vuosituhannen vaihteesta lähes kaikkien ikäluokkien osallistuminen ammatilliseen aikuiskoulutuksen lisääntyi aina vuoteen 2012 saakka, vuonna 2017 pudottiin takaisin vuosituhaten alun tasolle. Vuoteen 1990 verrattuna taas eniten osallistumistaan työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen ovat lisänneet vanhimpaan, 55–64-vuotaiden, ikäluokkaan kuuluvat.

Erityisesti ylempien toimihenkilöiden osallistuminen työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskenut (taulukko 5.2.1). He olivat ainoa sosioekonomisen aseman luokka, jonka osallistumisaste oli vuonna 2017 alhaisempi kuin 1990-luvun alussa. Verrattuna vuosituhaten alkuun työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutuksen osallistumisaste oli heillä nyt seitsemän prosenttiyksikköä alhaisempi. Kaikissa muissa sosioekonomisen aseman luokissa osallistuminen oli vuonna 2017 yhtä yleistä kuin vuosituhaten alussakin.

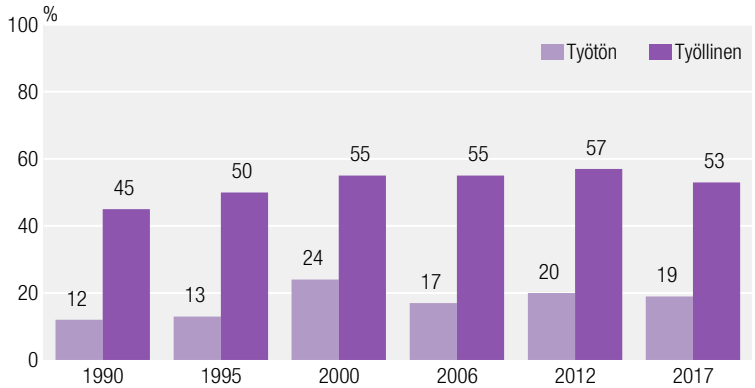
Kuvio 5.2.4

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias työvoima)

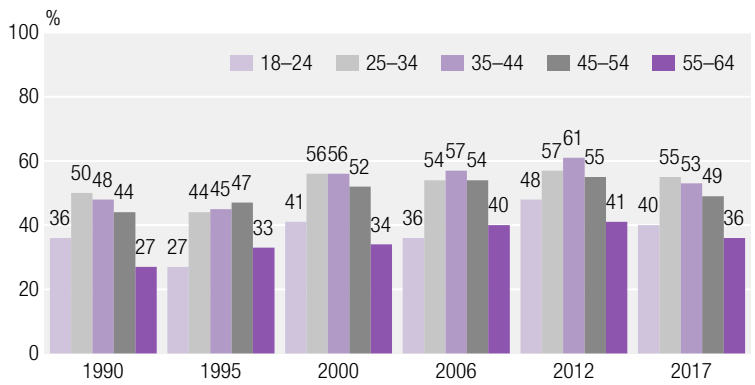
Kuvio 5.2.5

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-
aseman mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017
(18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 5.2.6

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan
vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias työvoima)

Taulukko 5.2.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen
sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012
ja 2017 (18–64-vuotias väestö, %)

	1990	1995	2000	2006	2012	2017
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	12	31	26	34	30	26
Muut yrittäjät	27	23	31	32	31	29
Ylemmät toimihenkilöt	73	68	75	72	73	68
Alemmat toimihenkilöt	59	55	59	62	66	59
Työntekijät	26	29	39	36	38	37
Yhteensä	44	43	51	51	54	48

5.3 Osallistumisen kehitys henkilöstökoulutuksessa

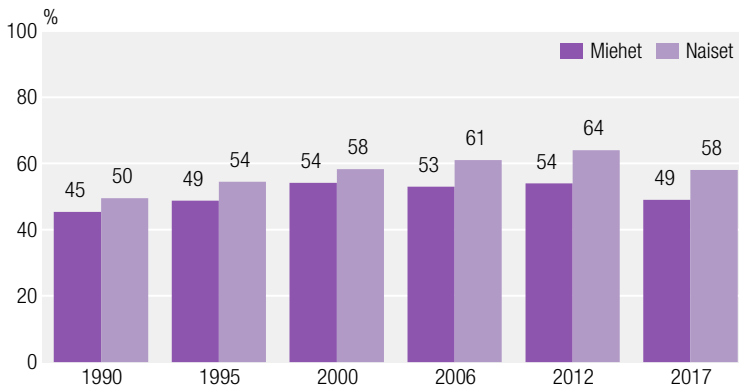
Henkilöstökoulutuksen osallistumisaste¹ nousi vuodesta 1990 (47 prosenttia) lähtien vuoteen 2012 asti, jolloin reilusti yli puolet (59 prosenttia) 18–64-vuotiaista palkansaajista osallistui työnantajan tukemaan koulutukseen. Vuonna 1995 oli henkilöstökoulutukseen osallistuneita yli puolet palkansaajista, 52 prosenttia. Tutkimusvuosina 2000 ja 2006 osallistuneiden osuus pysytteli samalla tasolla (56–57 prosenttia) ja osuus oli korkeimmillaan (59 prosenttia) vuonna 2012. Vuoteen 2017 mennessä osallistumisosuus laski kuusi prosenttiyksikköä. Viidessä vuodessa henkilöstökoulutuksessa olleiden lukumäärä laski noin 130 000 palkansaajalla, 1,1 miljoonasta noin miljoonaan palkansaajaan.

Sukupuolten väliset osallistumisasteiden erot ovat jatkaneet kasvuaan vuosittain vaihteesta lähtien ja vuonna 2012 erot olivat suuremmat kuin missään aikaisemmassa aikuiskoulutustutkimuksessa (kuvio 5.3.1). Kun vielä vuosina 1990–2000 olivat sukupuolten väliset osallistumisasteiden erot 4–5 prosenttiyksikköä, vuonna 2012 oli ero kasvanut naisten eduksi kymmeneen prosenttiyksikköön. Vuoteen 2017 mennessä henkilöstökoulutukseen osallistumisen aste oli viidessä vuodessa laskenut kuusi prosenttiyksikköä ja ero sukupuolten välillä pienentynyt yhdeksään prosenttiyksikköön.

Viimeksi kuluneiden lähes 30 vuoden aikana 18–24-vuotiaat kasvattivat työnantajan tukeman koulutuksen osallistumisosuuttaan eniten (14 prosenttiyksikköä) (kuvio 5.3.2). Heillä osallistumisasteen nousu painottui aikaväleille 1995–2000 sekä 2006–2012. Vuoteen 2012 asti aktiivisin henkilöstökoulutukseen osallistunut ikä-

Kuvio 5.3.1

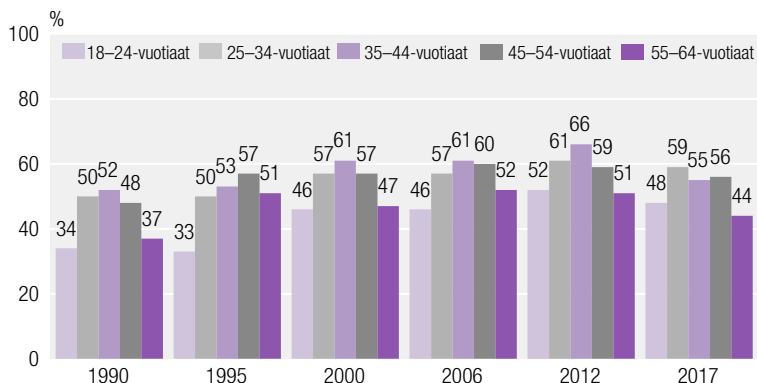
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

1 Luvussa 1.3 on esitetty henkilöstökoulutuksen määritelmä sekä indikaattorin muodostaminen. Tietoja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukossa 14–19.

Kuvio 5.3.2

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

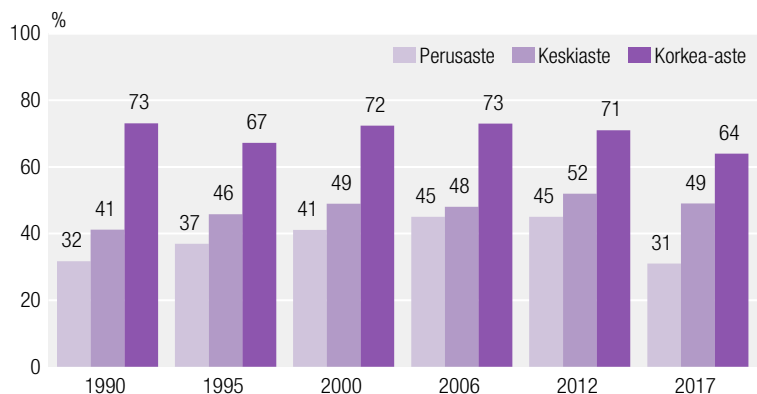

ryhmä oli 35–44-vuotiaat. Heidän osallistumisasteensa laski ikäryhmistä eniten viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana (11 prosenttiyksikköä). Vuonna 2017 erot osallistumisessa ikäryhmien välillä olivat pienentyneet ja eroa 25–34-vuotiaiden ja kahden seuraavan ikäryhmän välillä henkilöstökoulutukseen osallistumisasteessa oli kolmesta neljään prosenttiyksikköä.

Pelkän perusasteen suorittaneiden palkansaajien osallistuminen henkilöstökoulutukseen kasvoi tasaisesti vuodesta 1990 (noin kolmannes osallistui koulutukseen) vuoteen 2006 (lähes joka toinen koulutuksessa) (kuvio 5.3.3). Tämän jälkeen kasvu pysähtyi ja vuonna 2012 perusasteen suorittaneiden osallistumisosuus henkilöstökoulutukseen oli samalla tasolla kuin vuonna 2006 (45 prosenttia). Merkittävä muu-

Kuvio 5.3.3

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

tos tapahtui vuosien 2012 ja 2017 aikana, jolloin perusasteen suorittaneiden osallistuminen henkilöstökoulutukseen laski samalle tasolle kuin vuonna 1990, laskua oli 14 prosenttiyksikköä.

Keskiasteen koulutuksen suorittaneilla osallistuminen henkilöstökoulutukseen jatkoi kasvuaan vuodesta 1990 hieman pidempään, vuoteen 2012 asti, jolloin osallistuneita oli yli puolet palkansaajista. Samoin kuin perusasteella osallistuminen väheni vuodesta 2012 vuoteen 2017, mutta vain kolme prosenttiyksikköä. Keskiasteen koulutuksen suorittaneet osallistuivat henkilöstökoulutukseen yhtä usein vuonna 2017 kuin vuonna 2000.

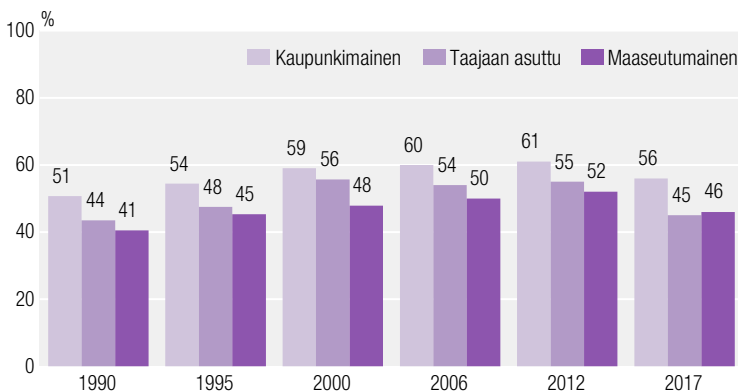
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osallistumisen muutokset olivat vuodesta 1990 vuoteen 2012 vähäisemmät kuin alemman koulutustason suorittaneilla. Suurin muutos tässäkin ryhmässä tapahtui vuosien 2012 ja 2017 välillä, jolloin henkilöstökoulutukseen osallistuminen laski seitsemän prosenttiyksikköä.

Osallistuminen työnantajan tukemaan koulutukseen kasvoi vuodesta 1990 vuoteen 2012 kaikissa kuntaryhmissä noin kymmenen prosenttiyksikköä (kuvio 5.3.4). Kun vuosien 2012 ja 2017 välillä henkilöstökoulutuksen osallistumisaste laski, se näkyi eniten taajaan asutuissa kunnissa, joissa laskua tällä ajanjaksolla oli kymmenen prosenttiyksikköä.

Kaupunkimaisissa kunnissa on aina osallistuttu työnantajan kustantamaan koulutukseen muissa kunnissa asuvia useammin. Kun osallistumisaste laski eniten viiden vuoden aikana taajaan asutuissa kunnissa, niin eroa osallistumisasteessa maaseutumaisien kuntien palkansaajin verrattuna ei enää ole.

Kuvio 5.3.4

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

5.4 Osallistumisen kehitys muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa

Yleissivistävään tai harrastuspainotteiseen² aikuiskoulutukseen osallistuminen pysyi vuodesta 1990 vuoteen 2012 samalla tasolla, jolloin osallistumisaste oli 18 prosenttia. Muutos tasaiseen aikasarjaan tapahtui vuonna 2012 kun osallistumisosuus kääntyi laskuun ollen vuonna 2017 neljä prosenttiyksikköä pienempi.

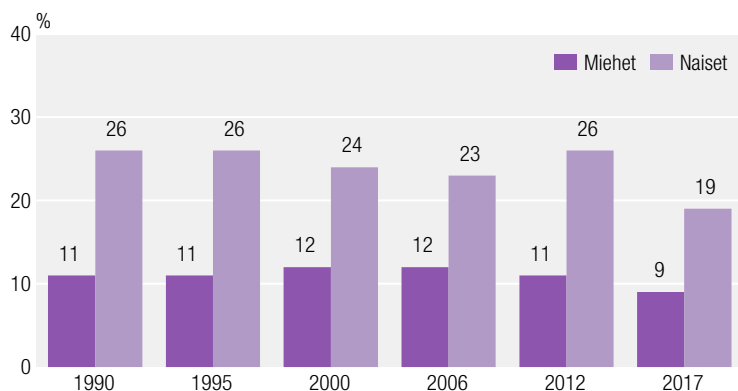
Naiset opiskelivat yleissivistys- tai harrastustavoitteisesti miehiä huomattavasti enemmän. Eroa osallistumisasteissa vuodesta 1990 lähtien on sukupuolten välillä ollut 10–15 prosenttiyksikköä (kuvio 5.4.1). Viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana on naisten osallistuminen tämän tyyppiseen koulutukseen laskenut miehiä enemmän. Naisilla laskua on seitsemän prosenttiyksikköä ja miehillä kaksi.

Maaseutumaaisissa kunnissa osallistumisaste oli tasaista vuodesta 1990 vuoteen 2006. Vuonna 2012 osallistumisaste laski 5 prosenttiyksikköä 19 prosentista 14 prosenttiin. Maaseutumaaisissa kunnissa osallistumisaste ei kuitenkaan laskenut vuoden 2012 jälkeen kuten muissa kunnissa, vaan osuus oli yhtä suuri vuonna 2017 (kuvio 5.4.2).

Kuten henkilöstökoulutukseen niin myös muuhun kuin työhön liittyvään koulutukseen osallistuminen laski taajaan asutuissa kunnissa muita kuntia enemmän (seitsemän prosenttiyksikköä viidessä vuodessa). Kaupunkimaisissa kunnissa laskua viidessä vuodessa oli viisi prosenttiyksikköä.

Kuvio 5.4.1

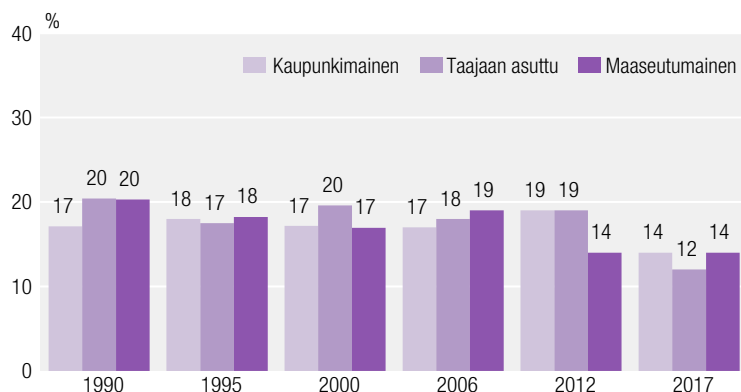
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

2 Luvussa 1.4 on esitetty muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutuksen määritelmä ja luvussa 1.2 työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutuksen määritelmä. Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukoissa 20–25.

Kuvio 5.4.2

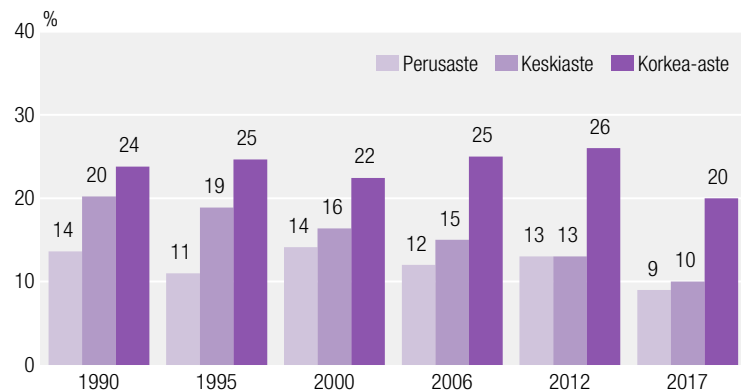
Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Keskiasteen koulutuksen saaneiden osallistumisaste on pudonnut 20 prosentista 10 prosenttiin viimeksi kuluneiden vajaan 30 vuoden aikana (kuvio 5.4.3). Suurin muutos tapahtui vuoteen 2012 mennessä. Viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana laski eniten korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen koulutukseen osallistumisessa (kuusi prosenttiyksikköä). Korkea-asteen suorittaneet ovat kaikkina tutkimusvuosina olleet aktiivisimpia muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistumisessa.

Kuvio 5.4.3

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990, 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

6

Informaali opiskelu

Informaali oppiminen tarkoittaa oppimista ilman muodollisia koulutuspalveluja esimerkiksi päivittäisissä työhön, perheeseen, kansalaistoimintaan tai vapaa-aikaan liittyvissä toiminnoissa. Informaalisen oppimisen katsotaan olevan yhä suurempi tekijä elinikäisen oppimisen kaaressa, joka käsittää sekä muodollisen koulutuksen että kaiken muun oppimisen. Elinikäinen oppiminen (*lifelong learning*) on määritelmän mukaan inhimillisten voimavarojen jatkuvaa kehittämistä läpi koko ihmisen elinkaaren. Keskeistä on, että oppija itse määrittelee tarpeensa ja ehtonsa koulutukseen osallistumiselle sekä käytetyille opiskelumuodoille ja ottaa myös itse oppimisesta vastuuta. Elinikäisen oppimisen periaatteet ovat tulleet jo 1990-luvulla keskeisiksi eurooppalaisen politiikan välineiksi niin koulutuksen, hyvinvoinnin kuin taloudenkin aloilla.

Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssä informaali oppiminen on määritelty Eurostatin standardien pohjalta (*Classification for Learning Activities*, Eurostat 2005). Informaalisella oppimisella tarkoitetaan oppimistarkoituksessa pidettyjä, mutta muodollista koulutusta vähemmän organisoituja ja ohjattuja oppimistapahtumia. Informaalin oppiminen voi tapahtua esimerkiksi perheen kesken, työpaikalla tai jokapäiväisessä elämässä joko itseohjattuna tai perheen tai muun sosiaalisen kontekstin pohjalta. Informaali oppiminen voidaan jakaa kahteen osaan: oppimistapahtumiin, joissa ”opettaja” (”opettaja” voi tässä yhteydessä olla esimerkiksi kollega tai sukulainen) on läsnä sekä oppimistapahtumiin, joissa ei ole ”opettajaa” (esimerkiksi itseopiskelu).

Informaalisen oppimisen (*informal learning*) tarkka suomentaminen on hankalaa. Tässä raportissa käytämme käsitteitä informaalin tai informaali opiskelu sekä hiukan lähempänä suomenkieltä olevaa ilmaisua itseohjattu opiskelu. Opiskelu-sanaa käyttämällä oppimisen sijaan korostetaan tapahtuman intentionaalisuutta eli todellista aikomusta oppia. Satunnainen oppiminen ei sisälly käsitteeseen informaali oppiminen. Myöskään termi itseopiskelu ei kuvaa tätä asiaa, koska informaalista opiskelua voidaan harrastaa myös ryhmissä tai jonkun toisen henkilön (opettajan) ohjauksessa.

Informaalisen opiskelun kysymykset kuuluvat kansainväliseen *Adult Education Survey* (EU-AES) tutkimukseen ja kysymykset ovat muotoiltu Eurostatin ohjeiden mukaisesti (*Manual for Adult Education Survey*, 2016 ja *Classification for learning Activities*, 2005).

Vuonna 2017 informaali opiskelu koostuu kuudesta eri opiskelumenetelmästä, joista jokaisesta on oma kysymyksensä. Suomen aikuiskoulutustutkimuksen lomakkeella oleva kysymyssarja on seuraavanlainen (kysymykset B2.1–B2.6). Vastausvaihtoehtoina jokaisessa kohdassa oli *kyllä* tai *ei*.

(B2) Oletko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (edellä mainittujen koulutusten lisäksi) opiskellut tai kehittänyt taitojasi jollain seuraavista tavoista:

1. Opiskellut työtovereiden, perheenjäsenten tai tuttavien avustuksella?
2. Opiskellut kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla?
3. Opiskellut omatoimisesti tietokoneen tai internetin avulla?
4. Opiskellut television, radion tai videon avulla?
5. Opiskellut osallistumalla opastetuille käynneille museoihin, historiallisiin kohteisiin, luonnon nähtävyyksiin tai muihin vastaaviin?
6. Käynyt kirjastossa tai oppimiskeskuksessa oppimistarkoituksessa?

Aikuiskoulutuskursseihin liittyvien harjoitus- ja lisätehtävien tekemistä ei lasketa mukaan informaaliin opiskeluun, vaikka se tapahtuisi kysymyksessä B2 esitetyn keinoin.

Mikäli vastaaja vastasi yhteenkin kohtaan ”kyllä”, kirjautui hän osallistuneeksi informaaliin eli itseohjattuun opiskeluun. Koska sama henkilö on voinut käyttää useita informaalin opiskelun metodeja, ei eri metodeja summaamalla päädytä informaaliin opiskeluun osallistuneiden määrään.

Lisäksi kysyttiin liittyikö opiskelu työhän tai ammattiin (B4.3, B5.3) sekä mitä asioita henkilö oli opiskellut informaalin opiskelun keinoin (kysymys B4.1, B5.1). Kahden viimeisimmän opiskelun sisältö koodattiin samalla periaatteella kuin saadun koulutuksen sisältö (katso luku 3. *Koulutuksen sisältö* ja liite 2).

(B5) Mikä oli opiskelusi aihealue (sisältö) [B4.1, B5.1] (kaksi viimeisintä) ?

Informaaliin opiskeluun osallistumista koskevat kysymykset ovat vaihdelleet eri tutkimusvuosina jonka vuoksi aikasarjaverailuja ei tässä luvussa esitetä.

Lähes 2 miljoonaa suomalaista opiskeli itseohjatusti vuonna 2017

Vuonna 2017 noin 70 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista (pois lukien opiskelijat) opiskeli itseohjatusti. Määränä tämä vastaa 2 miljoonaa henkeä.

Ne henkilöt, jotka olivat osallistuneet aikuiskoulutukseen edellisen vuoden aikana, opiskelivat myös informaalisen opiskelun keinoin selvästi aikuiskoulutukseen osallistumattomia useammin. Koulutukseen osallistuneista 81 prosenttia opiskeli itseohjatusti vuonna 2017, mutta aikuiskoulutukseen osallistumattomista tällä tavoin opiskeli 57 prosenttia. Informaalia opiskelua voidaan kuitenkin pitää sekä muodollista koulutusta täydentävänä että sitä korvaavana oppimistapahtumana.

Yleisintä oli informaali opiskelu tietokonetta tai internetiä hyväksi käyttäen sekä kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla opiskelu. Yli puolet 18–64-vuotiaasta suomalaisesta opiskeli edellä mainituilla tavoilla vuonna 2017 (kuvio 6.1).

Informaalisissa opiskelussa, kuten myös aikuiskoulutukseen osallistumisessa, olivat naiset miehiä aktiivisempia. Naisista 71 prosenttia ja miehistä 67 prosenttia oli opiskellut tällä tavoin tutkimusta edeltävien 12 kuukauden aikana.

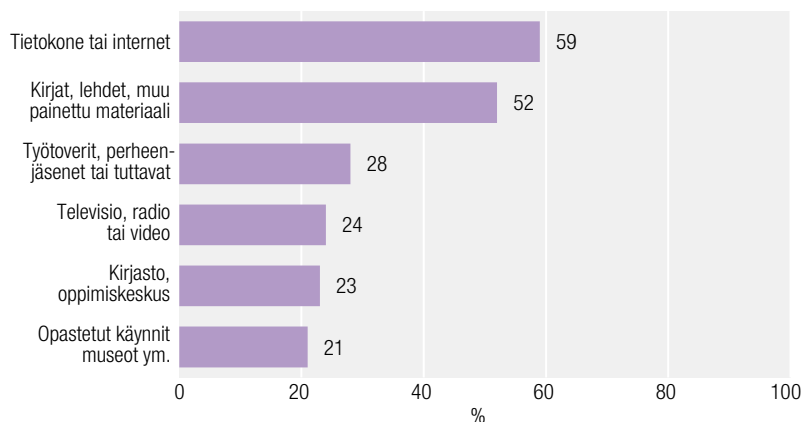
Osa informaalin opiskelun tavoista oli yhtä suosittuja miehillä ja naisilla. Näitä olivat opiskelu ”tietokonetta tai internetiä käyttäen”, ”työtovereiden, perheenjäsenten tai tuttavien avustuksella” sekä ”television, radion tai videon avulla”. Sen sijaan miesten ja naisten informaaleissa opiskelutavoissa oli tilastollisesti merkitsevää eroa opiskelussa ”kirjojen, lehtien tai painetun materiaalin avulla” (miehet 50 %, naiset 55 %), ”käynyt kirjastoissa tai oppimiskeskuksissa oppimistarkoituksessa” (miehet 20 %, naiset 27 %) sekä ”opastetut käynnit museoissa, historiallisissa kohteissa tai luonnon nähtävyyksissä” (miehet 19 %, naiset 23 %).

Aktiivisimpia informaalisti opiskelleita olivat alle 45-vuotiaat, joista kolme neljästä (75–80 %) ilmoitti opiskelleensa tällä tavoin viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Heitä vanhemmissa ikäryhmissä tällä tavalla opiskelleita oli 58–63 prosenttia.

Kaikissa ikäryhmissä tietokoneen tai internetin käyttö oli suosituin itseopiskelun muoto (kuvio 6.3). Suurimmat erot nuorimman ja vanhimman ikäryhmän välillä eri metodeissa oli ”tietokoneen tai internetin” sekä ”television, radion tai videoiden” avulla opiskelussa (25–26 prosenttiyksikköä nuorimman ikäluokan hyväksi). Kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla opiskelivat eniten 18–44-vuotiaat. Työtovereiden, perheenjäsenten tai tuttavien avustuksella opiskelleita oli eniten 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä. Opastetuilla käynneillä eri kohteisiin olivat aktiivisimpia 35–44-vuotiaat.

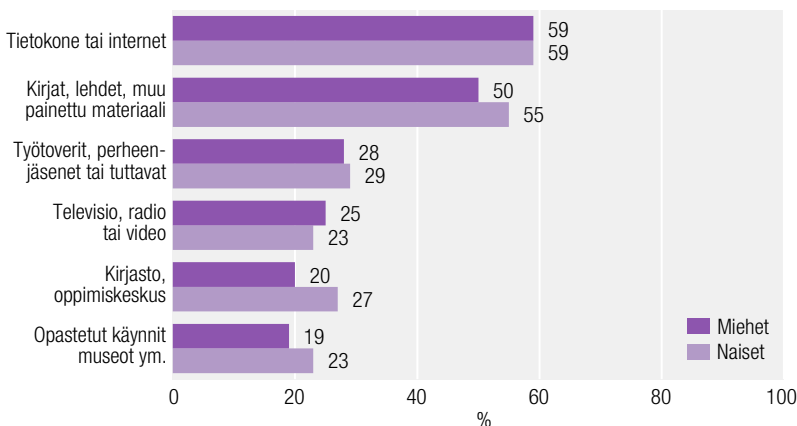
Kuvio 6.1

Informaalin opiskelun metodit vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Kuvio 6.2

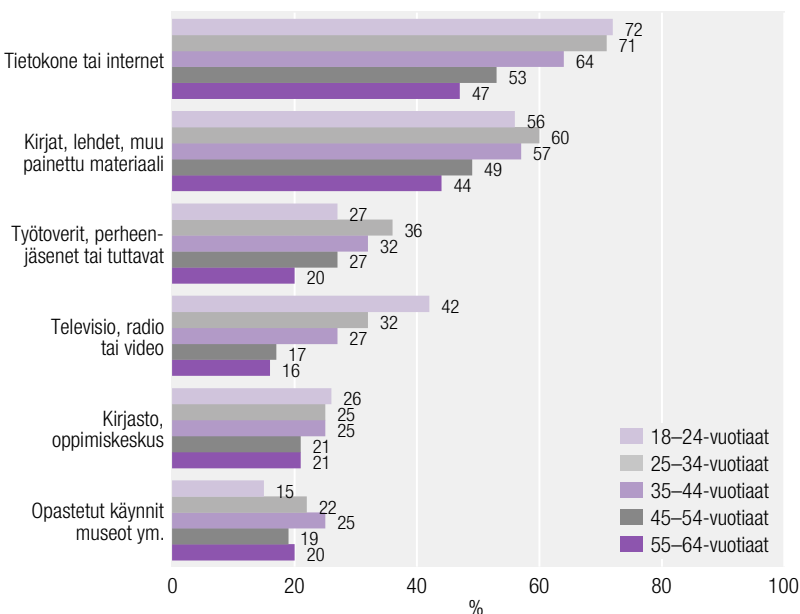
Informaalin opiskelun metodit sukupuolen mukaan
vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Informaalisti opiskelivat muita enemmän korkea-asteen tutkinnon suorittaneet. Heistä neljä viidestä opiskeli tällä tavoin vuonna 2017. Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla vastaava luku oli 65 prosenttia ja pelkän perusasteen suorittaneista näin opiskeli puolet.

Kuvio 6.3

Informaalin opiskelun metodit iän mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

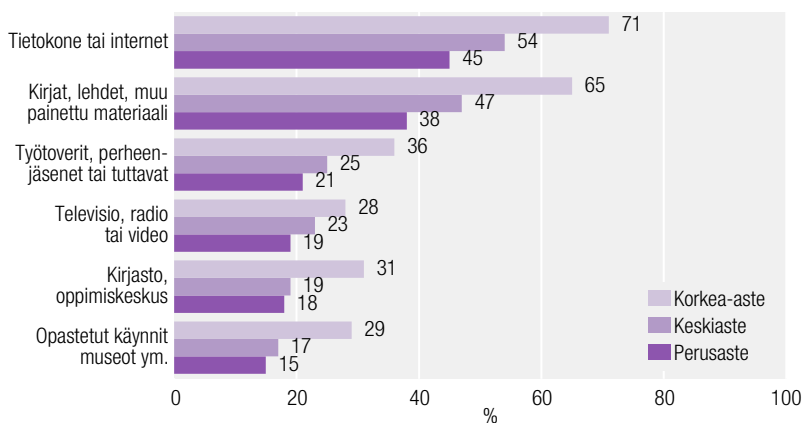

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet käyttivät kaikkia kysyttyjä informaalin opiskelun metodeja muita useammin (kuvio 6.4). Opiskelu tietokoneen tai internetin avulla sekä opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla olivat suosituimpia opiskelumetodeja henkilön koulutusasteesta riippumatta. Näissä erot korkeimman ja matalimman koulutusasteen välillä olivat myös suurimmat (26–27 prosenttiyksikköä).

Ylemmät toimihenkilöt opiskelevat informaalin opiskelun keinoin muita sosioekonomisen aseman luokkia useammin (kuvio 6.5). Heistä 85 prosenttia kartutti tietojaan tai taitojaan tällä tavoin. Alemmista toimihenkilöistä ja yrittäjistä itseohjautusti opiskeli 73 prosenttia. Erona aikuiskoulutukseen osallistumiseen oli yrittäjien (pl. maatalousyrittäjät) suuri aktiivisuus informaalisissa opiskelussa.

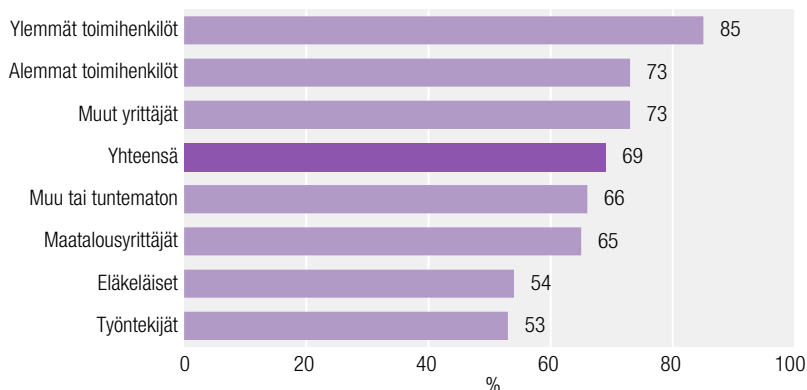
Kuvio 6.4

Informaalin opiskelun metodit pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Kuvio 6.5

Informaali opiskelu sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Suurin osa (66 %) informaalista opiskelusta liittyi työhön tai ammattiin. Yrittäjillä ja maatalousyrittäjillä itseohjatusta opiskelusta jopa 84 prosenttia oli työhön tai ammattiin liittyvää, ylemmilläkin toimihenkilöilläkin lähes yhtä paljon.

Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat opiskelivat muita useammin informaalin opiskelun metodeja käyttäen. Heistä 72 prosenttia opiskeli tällä tavoin vuonna 2017. Taaajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvista opiskeli itseohjatusti kuusi kymmenestä 18–64-vuotiaista. Kuntaryhmien välillä oli tilastollisesti merkitsevät erot myös kaikissa informaalin opiskelun metodeissa kaupunkimaisten kuntien hyväksi.

Informaalin opiskelun sisällöt

Informaalisti opiskelleista joka viides opiskeli liiketalous- ja oikeustieteitä. Saman verran informaalin opiskelun keinoin vuonna 2017 opiskellut kartutti taitojaan tekniikan, tuotannon ja rakentamisen aloilla (taulukko 6.1). Seuraavaksi yleisimmät informaalin opiskelun sisältöalueet olivat terveys- ja sosiaali-ala, hyvinvointi sekä palvelut, harrastukset ja turvallisuusala. Näitä aineita opiskeli informaalin opiskelun metodein 15 prosenttia 18–64-vuotiaista informaalisti opiskelleista vuonna 2017.

Taulukko 6.1

Informaalin opiskelun sisältö vuonna 2017 (18–64-vuotias informaalisti opiskellut väestö, pl. opiskelijat)

Sisältö	Osuus informaalin opiskelun keinoin opiskelleista (%)
Liiketalous- ja oikeustieteet	19
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	18
Terveys- ja sosiaali-ala, hyvinvointi	15
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	15
Tietotekniikka	12
Taideaineet	12
Vieraat kielet	12
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	7
Muut aineet	22

Huom! Sisältöjä yhteen laskemalla ei päädytä sataan prosenttiin, koska sama henkilö on voinut opiskella useampaa eri sisältöä.

7

Aikuiskoulutuksesta saatu hyöty

Elämän aikana saatu aikuiskoulutus ja sen vaikutukset

Kaikilta, joilla oli työkokemusta, kysyttiin montako kertaa he ovat kaiken kaikkiaan olleet työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa sen jälkeen, kun siirtyivät työelämään (kysymys F3). Lisäksi pyydettiin arvioimaan, millä tavoin nämä käydyt koulutukset ovat yleisesti ottaen auttaneet tai vaikuttaneet työhön. Vaikutuksia kartoitettiin yhdeksänosaisella kysymyspatteristolla (kysymykset F4a–F4i).

(F3) Kuinka monta kertaa olet arviolta ollut yhteensä työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa sen jälkeen, kun siirryit työelämään?

- et kertaakaan
- kerran
- 2–3 kertaa
- 4–10 kertaa
- vai yli 10 kertaa

Jos vastaaja ilmoitti olleensa joskus työelämänsä aikana tällaisessa koulutuksessa, esitettiin kysymykset F4a–F4i.

(F4) Seuraavaksi pyydän arvioimaan, millä tavoin nämä käymäsi koulutukset ovat yleisesti ottaen auttaneet tai vaikuttaneet työhösi.

- (a) Ovatko kurssit auttaneet sinua saamaan lisää palkkaa?
- (b) Ovatko kurssit auttaneet sinua saamaan uusia työtehtäviä?
- (c) Oletko koulutusten ansiosta siirtynyt vaativampiin työtehtäviin?
- (d) Oletko suorittamiesi koulutusten seurauksena vaihtanut työpaikkaasi tai ammattiasi?
- (e) Oletko käymiesi kurssien avulla saanut säilytettyä työpaikkasi?
- (f) Ovatko kurssit ja koulutukset auttaneet määräaikaisen työpaikan saamisessa?
- (g) Entä vakituisen työpaikan saamisessa?
- (h) Ovatko kurssit tai koulutukset lisänneet työmotivaatiasi?
- (i) Onko näillä koulutuksilla ollut muita vaikutuksia?

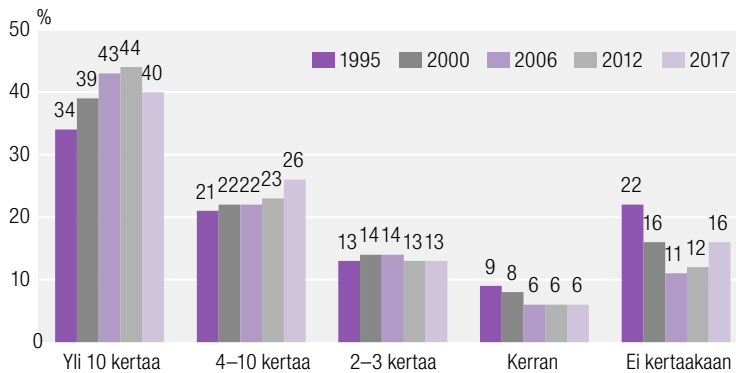
Kysymys F3 on kysytty samanlaisena vuodesta 1995 lähtien. Kysymys F4 on vertailukelpoinen vuoden 2012 kanssa, mutta vaikka perusjoukko on sama, on vastaajamäärä pienempi vuonna 2017, jolloin koulutusten vaikutukset kysyttiin vain käyntihaastatteluissa, ei verkkolomakkeella.

Vuonna 2017 työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen oli joskus työ-elämänsä aikana osallistunut 84 prosenttia työkokemusta omaavista 18–64-vuotiaista. Tällaiseen koulutukseen yli 10 kertaa oli osallistunut 40 prosenttia ja neljästä kymmeneen kertaa osallistuneita oli joka neljäs¹ (kuvio 7.1).

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen työkokemusta omaavista 18–64-vuotiaista ei ole kertaakaan elämänsä aikana osallistunut 16 prosenttia. Se on neljä prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2012.

Kuvio 7.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat elämän aikana vuosina 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat, joilla on työkokemusta)

Kaikkia joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuneita pyydettiin arvioimaan saamansa koulutuksen vaikutuksia yleisesti². Useampi kuin kolme neljästä osallistuneesta koki koulutuksien lisänneen omaa työmotivaatiota. Uusia työtehtäviä koulutuksen ansiosta oli saanut lähes kaksi kolmesta. Noin puolet oli siirtynyt vaativampiin työtehtäviin koulutuksen avustuksella ja saman verran oli saanut säilytettyä työpaikkansa. Kolmannes vastaajista oli koulutuksen seurauksena saanut myös lisää palkkaa ja yhtä suuri osuus koki koulutuksen olleen apuna vakituisen työpaikan saamisessa.

Naiset raportoivat huomattavasti miehiä useammin koulutuksen lisänneen työmotivaatiota. Näin ilmoitti yhdeksän kymmenestä naisesta ja osuus oli 18 prosenttiyksikköä suurempi kuin miehillä (kuvio 7.2). Naisilla myös koulutuksen vaikutus apuna määräaikaisten työpaikan saamisessa oli miehiä yleisempää (8 prosenttiyksikköä naisten eduksi).

Sen sijaan miehistä suurempi osuus kuin naisista oli saanut koulutuksen ansiosta lisää palkkaa (miehet 37 %, naiset 28 %). Muilta osin koulutuksen vaikutuksissa ei ollut sukupuolten välillä tilastollisesti merkitsevää eroa.

1 Tietoja aikuiskoulutukseen osallistumiskerroista on esitetty myös liitetaulukossa 30.

2 Tietoja työhön ja ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutuksista on esitetty myös liitetaulukoissa 31–34.

Kurssit ja koulutukset olivat apuna työpaikan säilymisessä sekä vakituisen työpaikan saamisessa eniten yli 44-vuotiailla. Lisää työmotivaatiota, uusia työtehtäviä sekä siirtymistä vaativampiin työtehtäviin oli 35–44-vuotiailla hieman muita ikäryhmiä enemmän.

Korkea-asteen suorittaneet kokivat koulutuksen lisänneen työmotivaatiota merkittävästi muita enemmän. Motivaation kasvusta kertoi yhdeksän kymmenestä korkeasti koulutetuista, keskiasteella reilut seitsemän kymmenestä ja perusasteella kaksi kolmesta. Eroa perusasteen ja korkea-asteen suorittaneiden välillä on peräti 23 prosenttiyksikköä (kuvio 7.3).

Myös uusia työtehtäviä raportoivat korkea-asteen tutkinnon omaavat saaneensa muita useammin koulutusten seurauksena (perusaste 53 %, keskiaste 60 %, korkea-aste 66 %).

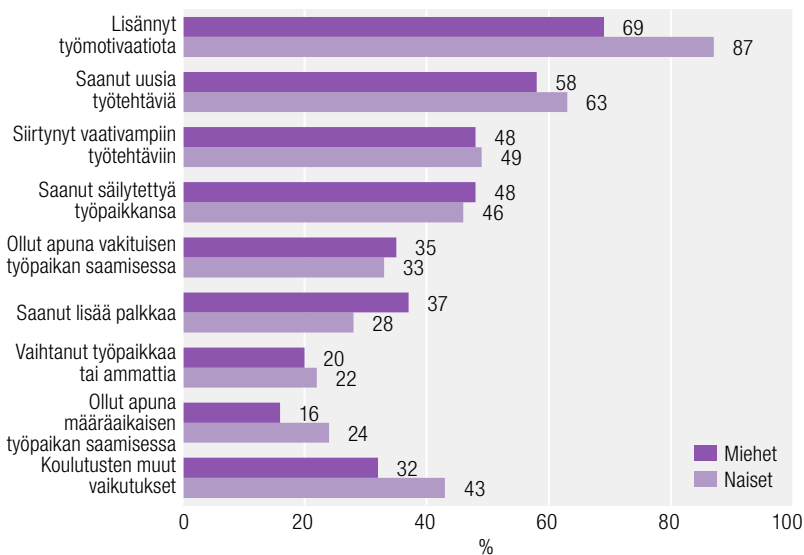
Työpaikan säilyttäminen koulutuksen ansiosta oli yleisintä perus- ja keskiasteen koulutuksen saaneilla. Tässä eroa oli perus- ja korkea-asteen suorittaneiden välillä 16 prosenttiyksikköä.

Koulutusasteiden välillä eivät koulutuksen vaikutukset muuten poikenneet toisistaan tilastollisesti merkitsevästi.

Koulutuksen muita vaikutuksia kuin edellä mainitut ilmoitti olleen 37 prosenttia vastaajista. Näistä muista vaikutuksista kysyttiin tarkempia tietoja avovastauksena. Suurimpana vaikutuksena näissä avovastauksissa esille nousi tietojen tai taitojen päivittäminen, jota oli kokenut noin puolet muita vaikutuksia ilmoittaneista. Koulutuksen pitkän aikavälin vaikutuksena työtehtävien parempaa hallintaa koki neljännes ja joka viides muiden ihmisten tapaamista sekä verkostoitumista.

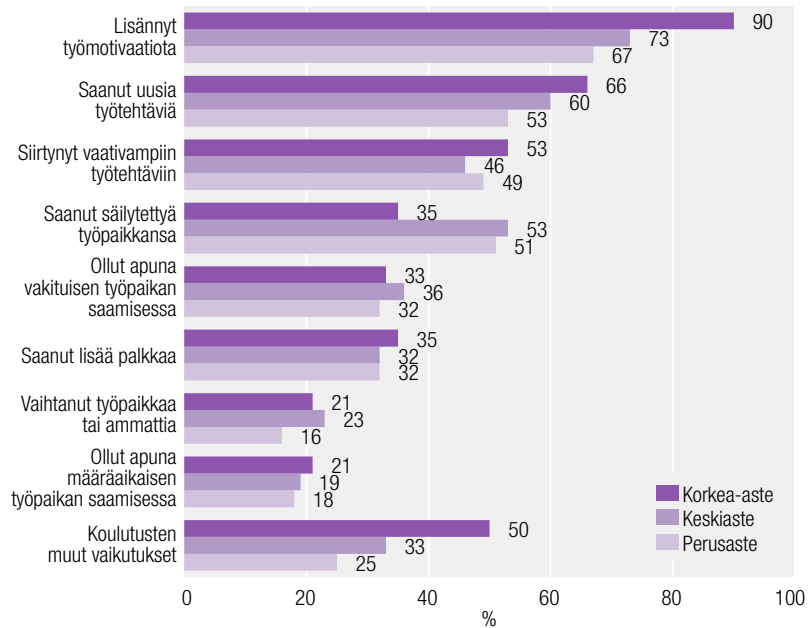
Kuvio 7.2

Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset sukupuolen mukaan (18–64-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

Kuvio 7.3

Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset koulutusasteen mukaan (18–64-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

8

Aikuiskoulutustarve

Ammatillista aikuiskoulutustarvetta kysyttiin kaikilta paitsi eläkeläisiltä ja niiltä opiskelijoilta, joilla ei vastaamishetkellä ollut lainkaan työkokemusta. Kysymys kuului:

(J1) Katsotko tällä hetkellä tarvitsevasi lisää ammattitaitoasi kehittävää tai uraasi edistävää koulutusta?

- Kyllä
- Ei

Kaikilta tällaista koulutustarvetta ilmaiseilta kysyttiin, millaista koulutusta he tarvitsisivat. Tarvitun koulutuksen sisältö luokiteltiin samoin kuin saadun koulutuksen sisältö (katso tarkemmin luku 3. *Koulutuksen sisältö* ja liite 2).

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan lisäkoulutuksen hyötyjä (kysymykset J2a–J2d). Vastausvaihtoehdot olivat kaikissa osakysymyksissä samat: *paljon, jonkin verran tai ei lainkaan*.

(J2a) Uskotko lisäkoulutuksen auttavan sinua uuden työpaikan saannissa?

(J2b) Entä olisiko lisäkoulutuksesta apua uralla etenemisessä?

(J2c) Olisiko lisäkoulutuksesta apua työpaikan säilyttämisessä?

(J2d) Entä työtehtäviesi hoitamisessa?

Lisäksi kysyttiin kaikilta tutkimukseen osallistuneilta harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyvää koulutustarvetta (kysymys J3). Tähän kysymykseen ei liittynyt arviota koulutuksen tarpeen suuruudesta eikä koulutuksen sisällöstä.

(J3) Onko sinulla tällä hetkellä tarvetta tai kiinnostusta saada jotakin koulutusta vapaa-aikaasi tai harrastuksiisi liittyen?

- Kyllä
- Ei

Kysymykset ovat samoja kuin vuosien 2000, 2006 ja 2012 aikuiskoulutustutkimuksissa.

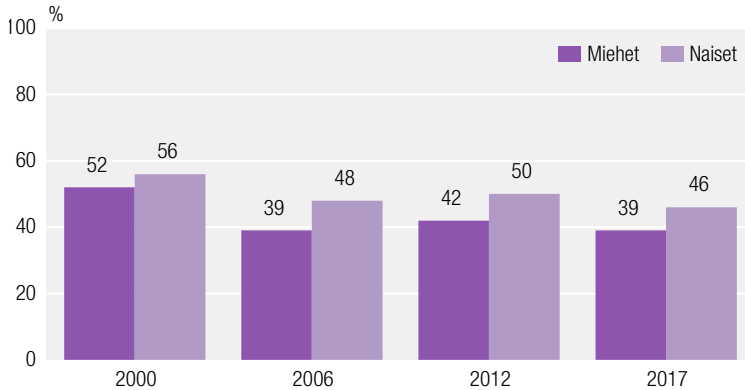
Noin neljä henkeä kymmenestä, eli 42 prosenttia, 18–64-vuotiaista suomalaisista katsoi tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta vuonna 2017. Ammatillinen aikuiskoulutustarve on jonkin verran laskenut viidessä vuodessa. Vuonna 2012 koulutustarvetta koki samasta ikäryhmästä vajaa puolet, eli 46 prosenttia. Vuosituhannen vaihteessa ammatillinen aikuiskoulutustarve oli vielä selvästi suurempaa, silloin useampi kuin joka toinen ilmoitti koulutustarpeesta.

Naiset kokivat tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta useammin kuin miehet (kuvio 8.1). Naisista ammatillista koulutustarvetta oli lähes joka toisella, miehistä noin neljällä kymmenestä. Naisten kokema ammatillinen aikuiskoulutustarve on ollut miesten vastaavaa korkeammalla tasolla koko vuosituhannen alun. Tosin molemmilla sukupuolilla koulutustarve oli vähentynyt lähes yhtä paljon viiden vuoden takaisesta.

Eniten ammatillista aikuiskoulutustarvetta vuonna 2017 kokivat 25–44-vuotiaat (kuvio 8.2). Heistä useampi kuin joka toinen ilmoitti tarvitsevansa lisäkoulutusta. Tämän jälkeen ammatillinen lisäkoulutustarve putoaa iän myötä jyrkästi. Ikäryhmässä 45–54-vuotiaat koulutustarvetta koki enää harvempi kuin neljä henkeä kym-

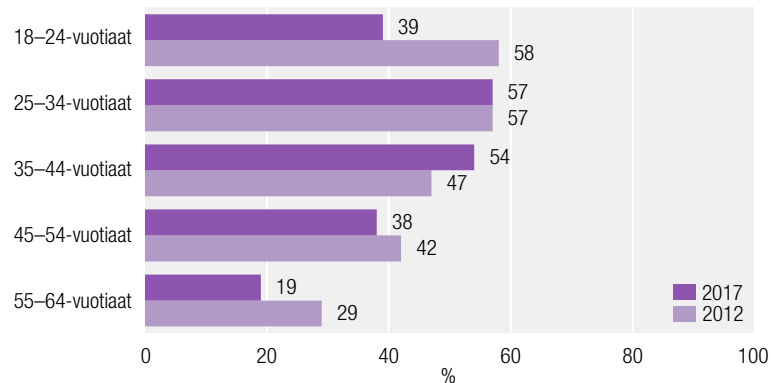
Kuvio 8.1

Ammatillinen aikuiskoulutustarve sukupuolen mukaan vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kuvio 8.2

Ammatillinen aikuiskoulutustarve iän mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

menestä ja vanhimmassa, 55–64-vuotiaiden, ikäluokassa ainoastaan puolet tästä eli kaksi henkeä kymmenestä.

Erityisesti nuorimman ikäluokan kokema ammatillinen lisäkoulutustarve on vähentynyt rajusti viimeisen viiden vuoden aikana. Vuonna 2012 heistä vielä noin kuusi henkeä kymmenestä koki lisäkoulutustarvetta, vuonna 2017 ainoastaan neljä kymmenestä. Pudotusta oli siis noin 20 prosenttiyksikköä. Toisaalta myös vanhimman, 55–64-vuotiaiden, ikäluokan kokema koulutustarve putosi selvästi, noin kymmenellä prosenttiyksiköllä.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet kokivat muita useammin tarvitsevansa koulutusta ammattitaitoansa kehittääkseen tai uraansa edistääkseen (kuvio 8.3). Heistä useampi kuin joka toinen ilmoitti tarvitsevansa ammatillista lisäkoulutusta. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista koulutustarvetta koki neljä henkeä kymmenestä ja pelkän perusasteen suorittaneista noin joka kolmas.

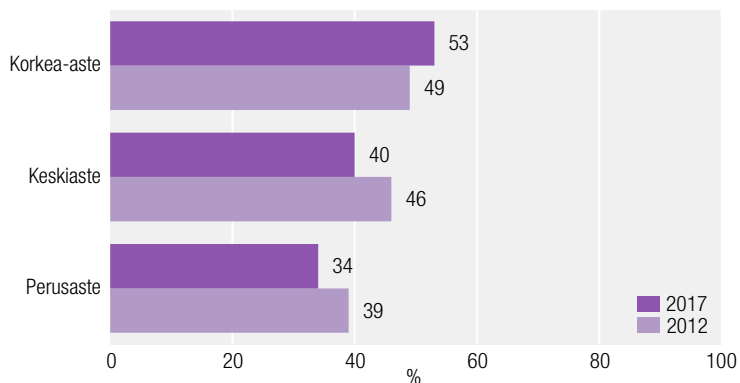
Verrattaessa viiden vuoden takaiseen tilanteeseen, havaitaan, että korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla koulutustarve on lisääntynyt neljän prosenttiyksikön verran, keskiasteen ja pelkän perusasteen suorittaneilla puolestaan vähentynyt 5–6 prosenttiyksikköä.

Ylemmistä toimihenkilöistä lähes kuusi kymmenestä ilmoitti tarvitsevansa ammatillista lisäkoulutusta (kuvio 8.4). Alemmista toimihenkilöistä, opiskelijoista sekä sosioekonomisen aseman luokkaan ”muu tai tuntematon” kuuluvista lisäkoulutuksen tarpeessa oli hiukan vajaa puolet. Vähiten koulutustarvetta eri sosioekonomisen aseman luokista ilmoittivat työntekijät, joista ammatillista lisäkoulutusta kokivat tarvitsevansa vuonna 2017 vajaa kolmannes.

Erityisesti opiskelijoiden kokema ammatillinen lisäkoulutustarve on laskenut selvästi. Tämä tulos on hyvin johdonmukainen nuorimman ikäluokan kokeman ammatillisen lisäkoulutustarpeen laskun kanssa. Kun vielä vuonna 2012 opiskelijoista lisäkoulutusta tarvitsi peräti 62 prosenttia, oli vastaava osuus viisi vuotta myöhemmin enää 45 prosenttia, laskua siis 17 prosenttiyksikköä.

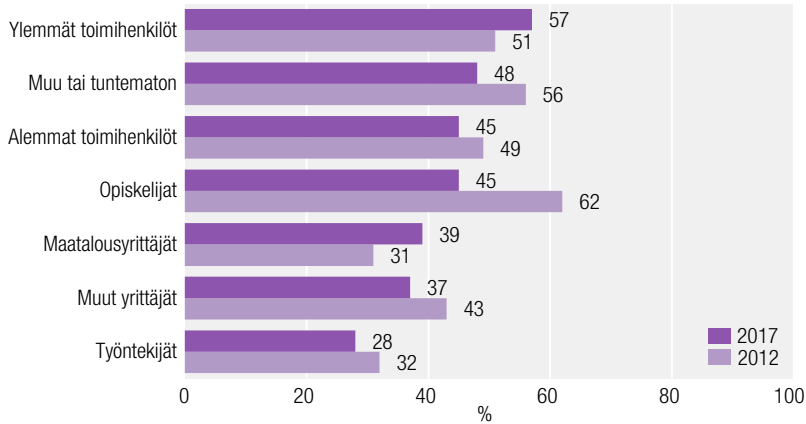
Kuvio 8.3

Ammatillinen aikuiskoulutustarve koulutusasteen mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kuvio 8.4

Ammatillinen aikuiskoulutustarve sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

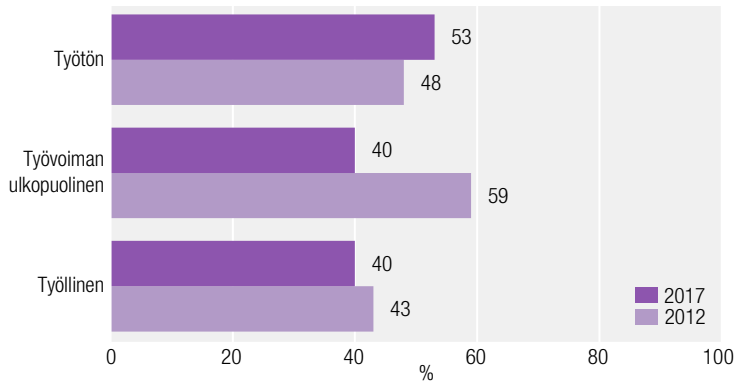

Työttömistä useampi kuin joka toinen katsoi tarvitsevänsä ammattitaitoa kehittävä tai uraansa edistävää koulutusta vuonna 2017 (kuvio 8.5). Työllisistä ja työvoiman ulkopuolisista näin kokeneiden osuus oli selvästi pienempi, noin neljä henkeä kymmenestä.

Työvoiman ulkopuolella olevien kokemus ammatillisen aikuiskoulutuksen tarve on pudonnut viidessä vuodessa selvästi. Vuonna 2012 heistä lähes kuusi kymmenestä ilmoitti koulutustarpeesta, viisi vuotta myöhemmin peräti 20 prosenttiyksikköä harvempi. Työttömien kokemus koulutustarve on samalla ajanjaksolla noussut viisi prosenttiyksikköä, työllisten pysynyt likimain samana.

Kuvio 8.5

Ammatillinen aikuiskoulutustarve työmarkkina-aseman mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat suomalaiset kokivat tarvitse-
vansa muita useammin ammattitaitoaan kehittävää tai uraansa edistävää aikuiskou-
lutusta (kuvio 8.6). Heistä lähes joka toinen koki tällaista lisäkoulutustarvetta vuon-
na 2017. Maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvista ammatillista lisä-
koulutustarvetta oli noin kolmella hengellä kymmenestä.

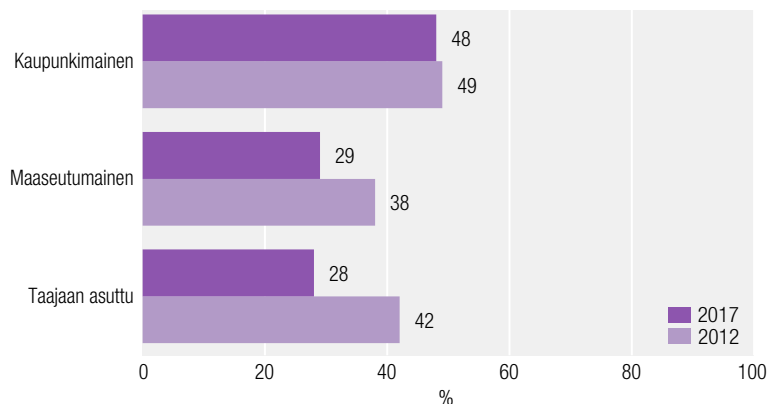
Maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvien 18–64-vuotiaiden koke-
ma ammatillinen aikuiskoulutustarve on pudonnut viidessä vuodessa. Pudotusta on
ollut noin kymmenen prosenttiyksikköä.

Koulutuksesta koetut hyödyt ovat jonkin verran vähentyneet viiden vuoden ta-
kaisesta (taulukko 8.1). Uuden työpaikan saamisessa, uralla etenemisessä sekä työ-
tehtävien hoitamisessa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta katsoi olleen hyötyä noin
kaksi kolmesta vastaajasta. Työpaikan säilyttämisessä koulutuksesta oli ollut hyötyä
neljälle kymmenestä vastaajasta.

Koulutuksen sisällöistä eniten tarvittiin liiketalous- ja oikeustieteiden koulutus-
ta. Tämän alan ammatillista aikuiskoulutusta ilmaisi tarvitsevänsä lähes kolmannes
koulutustarpeensa ilmaiseista (taulukko 8.2). Seuraavaksi yleisimpiä sisältöjä olivat
terveys- ja sosiaaliala sekä tekniikka. Terveys- ja sosiaalialan koulutusta ilmoitti tar-

Kuvio 8.6

Ammatillinen aikuiskoulutustarve kuntaryhmän mukaan vuosina 2012
ja 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole
työkokemusta)

Taulukko 8.1

Arvioidut hyödyt ammatillisesta aikuiskoulutuksesta vuosina 2006,
2012 ja 2017 (18–64-vuotias työvoima) (*”paljon”* tai *”jonkin verran”*
– vastanneiden osuus)

Kuinka paljon uskotte lisäkoulutuksen auttavan teitä...	2006	2012	2017
uuden työpaikan saamisessa	64	70	67
työtehtävien hoitamisessa ¹	64	70	64
uralla etenemisessä	62	68	66
työpaikan säilyttämisessä ¹	38	45	40

¹ Ei sisällä työttömiä

Taulukko 8.2

Ammatillinen aikuiskoulutustarve koulutuksen eri sisältöluokille vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, joka oli ilmaissut tarvitsevansa ammatillista lisäkoulutusta)

Sisältö	2012 %	2017 %
Liiketalous- ja oikeustieteet	28	30
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	20	24
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	18	20
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	11	16
Tietotekniikka	14	12
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	9	11
Vieraat kielet	11	9
Muut yhteensä	24	16

Huom! Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai ilmoittaa 1–5 eri sisältöalaa.

vitsevansa joka neljäs, ja tekniikan alan koulutusta joka viides ammatillisen koulutustarpeensa ilmaisseista.

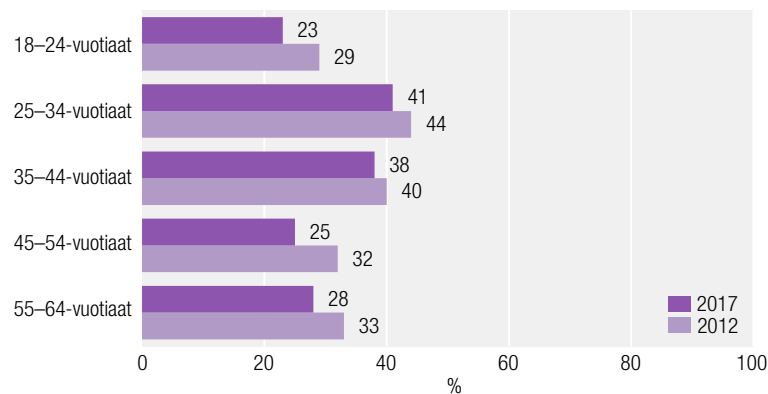
Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyen ilmoitti tarvitsevansa koulutusta noin joka kolmas, eli 32 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista. Määrä on hivenen alhaisempi kuin viisi vuotta aikaisemmin. Vuonna 2012 koulutustarvetta esiintyi 36 prosentilla vastaavasta ikäryhmästä.

Naiset kokivat tarvitsevansa harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvää koulutusta useammin kuin miehet. Naisista koulutustarvetta esiintyi reilulla kolmanneksella (36 %), miehistä puolestaan reilulla neljänneksellä (28 %).

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvää aikuiskoulutustarvetta esiintyi vuonna 2017 eniten 25–44-vuotiailla (kuvio 8.7). Heistä noin neljä henkeä kymmenestä ilmoitti tarvitsevansa vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvää koulutusta. Muilla ikäryhmillä koulutustarvetta ilmeni noin joka neljännellä.

Kuvio 8.7

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvä koulutustarve iän mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

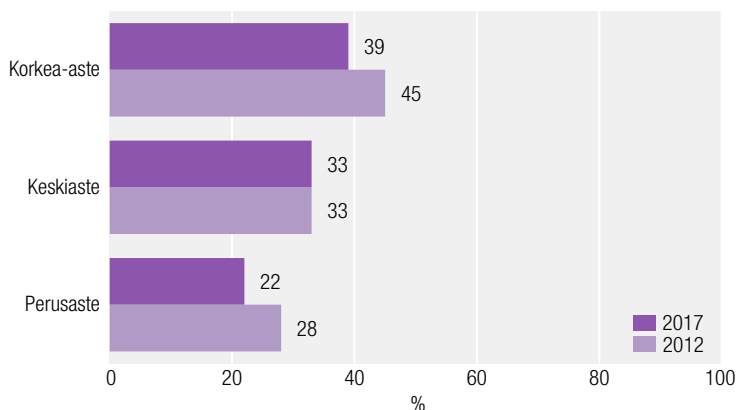

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista noin neljä henkeä kymmenestä ilmoitti tarvitsevänsä harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvää aikuiskoulutusta vuonna 2017 (kuvio 8.8). Keskiasteen suorittaneista koulutustarvetta oli noin kolmella kymmenestä, ja pelkän perusteen suorittaneista kahdella kymmenestä vastaajasta. Korkea-asteen ja pelkän perusasteen suorittaneilla koulutustarve on laskenut viiden vuoden takaisesta kuudella prosenttiyksiköllä.

Keskimääräistä enemmän vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvää koulutustarvetta ilmeni yrittäjillä (maatalousyrittäjät 46 % ja muut yrittäjät 43 %), ylemmillä toimihenkilöillä (37 %) sekä kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla (35 %). Henkilön työmarkkina-asemalla ei sen sijaan ole vaikutusta harrastus- tai vapaa-ajan koulutustarpeeseen.

Kuvio 8.8

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvä koulutustarve koulutusasteen mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

9

Koulutusaikomukset

Tässä luvussa kuvataan aikomuksia osallistua aikuiskoulutukseen haastatteluhetkeä seuraavan 12 kuukauden aikana, sekä kerrotaan ammatillisen aikuiskoulutustarpeen ja koulutusaikomusten välisestä yhteydestä.

Aikuiskoulutusaikomuksia kartoittava kysymys kysyttiin kaikilta tutkimukseen osallistuneilta.

(F1) Kerro korttia 11 apuna käyttäen, aiotko osallistua johonkin koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kuukauden aikana?

Tällä kysymyksellä kartoitetaan todellisia aikeita, ei siis vain halua tai tarvetta osallistua koulutukseen. Myös kesken oleva ja seuraavien 12 kuukauden aikana jatkuva koulutus huomioidaan.

Kaikilta johonkin koulutukseen aikovilta kysyttiin, minkä organisaation järjestämään koulutukseen he aikovat osallistua. Koulutusorganisaatiot on kuvattu liitteessä 1.

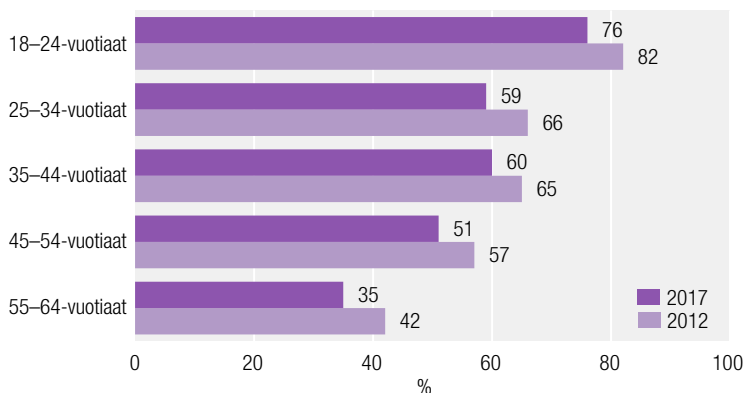
Reilu puolet, eli 53 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista aikoi osallistua johonkin koulutukseen haastattelua seuraavan vuoden aikana. Koulutusaikeissa on havaittavissa selvää laskua viiden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna, tällöin aikeensa kouluttautumiseen ilmaisi kuusi kymmenestä vastaajasta. Tulos on hyvin linjassa osallistumisasteiden laskun kanssa; jos koulutukseen ei ole aikomustakaan osallistua, niin sinne harvemmin silloin osallistutaankaan.

Naiset ilmoittivat koulutusaikeensa miehiä useammin. Vuonna 2017 naisista 57 prosenttia aikoi osallistua koulutukseen seuraavan vuoden aikana, miehistä seitsemän prosenttiyksikköä harvempi eli joka toinen. Viiden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna naisten koulutusaikeet laskivat seitsemän prosenttiyksikköä, miesten neljä.

Eniten koulutusaikeita oli 18–24-vuotiailla (kuvio 9.1). Tämä on hyvin loogista, sillä heistä hyvin suuri osa on vielä keskeneräisessä tutkintoon johtavassa koulu-

Kuvio 9.1

Aikomus osallistua koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kuukauden aikana iän mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

tuksessa. Heistä noin kolme neljästä aikoi osallistua koulutukseen tulevan vuoden aikana. 25–44-vuotiaista koulutukseen aikoi osallistua kuusi kymmenestä ja 45–54-vuotiaista noin puolet. Vanhimma, 55–64-vuotiaiden, ikäluokasta koulutusaikkeitä ilmaisi runsas yksi kolmesta.

Viiden vuoden takaiseen verrattuna osallistumisaikomukset ovat vähentyneet kaikilla ikäluokilla tasaisesti, viidestä seitsemään prosenttiyksikköä.

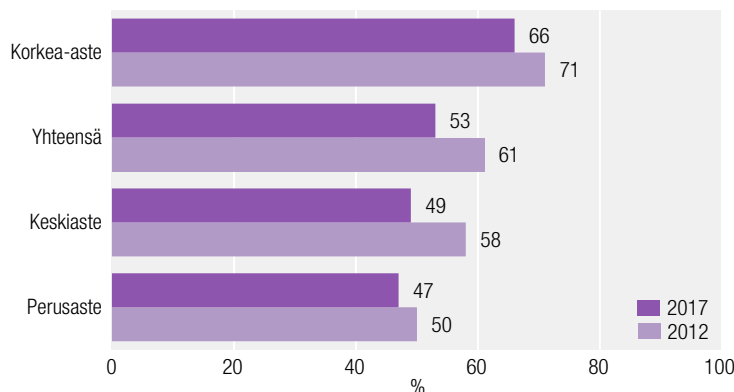
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet ilmaisivat koulutusaikkeitensa muita useammin (kuvio 9.2). Heistä noin kaksi kolmesta aikoi osallistua koulutukseen tai kursseille seuraavan vuoden aikana. Pelkän perusasteen ja keskiasteen suorittaneista opiskella aikoi vähän vajaa puolet. Vuoteen 2012 verrattuna koulutusaikkeit ovat tippuneet korkea-asteen (5 prosenttiyksikköä) ja keskiasteen (yhdeksän prosenttiyksikköä) suorittaneilla. Pelkän perusasteen suorittaneilla koulutusaikkeit ovat pysyneet likimain samalla tasolla.

Eri sosioekonomisen aseman luokista suurimmat koulutusaikkeit ovat luonnollisesti opiskelijoilla (kuvio 9.3). Heistä noin yhdeksän kymmenestä aikoi joko jatkaa opintojaan tai muuten osallistua koulutukseen tai kursseille haastattelun jälkeisen vuoden aikana. Ylemmistä toimihenkilöistä koulututtautua aikoi kolme neljästä, alemmista toimihenkilöistä ja sosioekonomisen aseman luokkaan ”muu tai tuntematon”-kuuluvista reilu puolet. Vähiten aikovat opiskella eläkeläiset, joista aikomuksensa opiskella ilmaisi joka neljäs. Viiden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna koulutusaikomukset ovat laskeneet yrittäjillä, työntekijöillä sekä alemmilla toimihenkilöillä.

Sen sijaan henkilön työmarkkina-asema ei vaikuttanut tilastollisesti merkittävästi hänen koulutusaikomuksiinsa (kuvio 9.4). Työvoiman ulkopuolisista ja työllisistä yli puolet ilmoitti aikeensa osallistua koulutukseen tai kursseille, työttömistä hiukan alle puolet. Vuoteen 2012 verrattuna koulutusaikkeit ovat laskeneet eniten työllisillä, peräti yhdeksän prosenttiyksikköä.

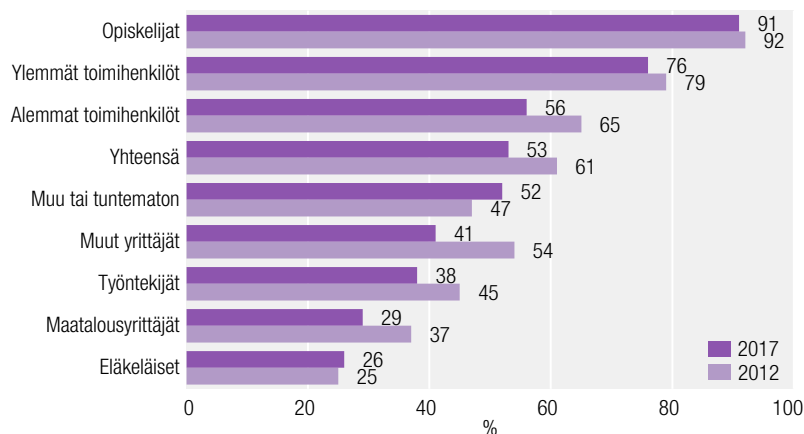
Kuvio 9.2

Aikomus osallistua koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kuukauden aikana koulutusasteen mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

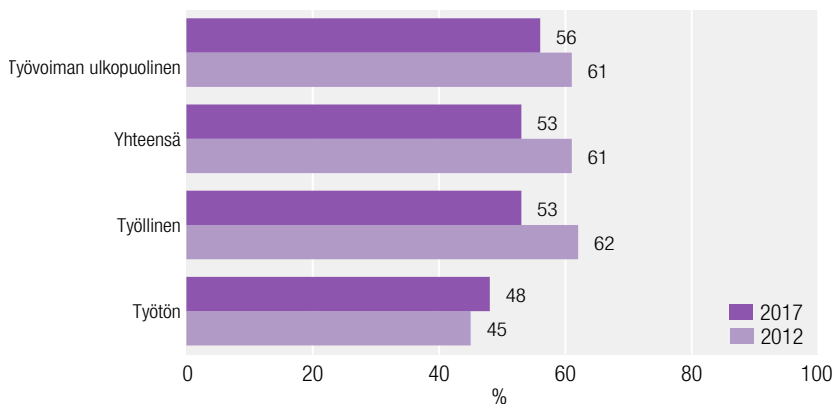
Kuvio 9.3

Aikomus osallistua koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kuukauden aikana sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 9.4

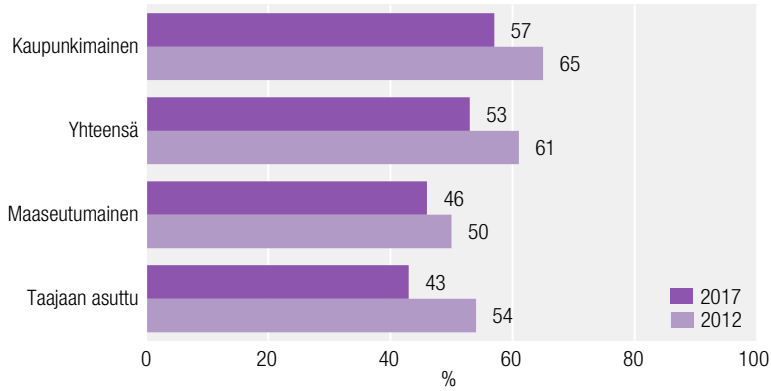
Aikomus osallistua koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kuukauden aikana työmarkkina-aseman mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Henkilön asuinkunnan kuntaryhmällä oli yhteys siihen, aikoiko hän osallistua koulutukseen tai kurssille seuraavan vuoden aikana (kuvio 9.5). Eniten koulutusaikomuksia oli kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla. Heistä noin kuusi kymmenestä aikoi osallistua koulutukseen seuraavan vuoden aikana. Maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvista alle puolet ilmaisi koulutusaikansa. Viiden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna aikomukset ovat laskeneet etenkin taajaan asutuissa kunnissa asuvilla (11 prosenttiyksikköä) sekä kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla (8 prosenttiyksikköä).

Kuvio 9.5

Aikomus osallistua koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kuukauden aikana kuntaryhmän mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

Koetut koulutustarpeet synnyttävät hyvin usein aikomuksen osallistua koulutukseen. Niistä, jotka ilmoittivat tarvitsevansa joko uraansa edistävää, ammattitaitoa lisäävää tai harrastustavoitteista koulutusta, peräti seitsemän kymmenestä myös aikoi osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana. Niistä, jotka eivät kokee tarvitsevansa koulutusta, koulutukseen aikoi osallistua joka kolmas.

10

Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteitä

Aikuiskoulutustutkimuksessa vuonna 2017 käytetyt koulutukseen osallistumisen esteitä kartoittavat kysymykset ovat osa kansainvälistä *Adult Education Survey* –tutkimusta ja ne eivät täysin vastaa vuonna 2012 esitettyjä estekysymyksiä.

Kysymykset koskivat kaikkea aikuiskoulutusta, jonka vuoksi mm. henkilöstökoulutusta sekä vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaa koulutusta ei voida erottaa omiksi ryhmiksi.

Vuoden 2017 osallistumisen esteitä koskevat kysymykset olivat seuraavat:
F9 Miksi et osallistunut mihinkään koulutukseen/ vielä useampaan koulutukseen viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana? (monivalinta) *(kysytty jos ilmoitti kiinnostuksen osallistua koulutukseen/vielä useampaan koulutukseen viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana)*

- a. En täyttänyt niitä ehtoja, joita koulutuksen alkaminen edellytti
- b. Koulutus oli liian kallista/ minulla ei ollut varaa koulutukseen
- c. Työnantajan tai työvoimaviranomaisen tuen puute
- d. Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli vaikeaa
- e. Koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä
- f. Ei ollut mahdollisuutta tietokoneen tai internetin käyttöön etäopetuksessa
- g. Perhesyistä johtava ajanpuute
- h. Terveysteen liittyvät syyt
- i. Ikään liittyvät syyt
- j. Muut henkilökohtaiset syyt
- k. Minulla oli vaikeuksia löytää haluamaani koulutusta
- l. Ikävät koulutuskokemukset

Selvästi yleisin este vuonna 2017 koulutukseen osallistumiselle oli ”vaikeus sovittaa koulutus yhteen työn kanssa”. Näin ilmoitti joka kolmas palkansaajana tai yrittäjänä toiminut vastaaja. Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli yhtä vaikeaa sekä miehille että naisille. (Taulukko 10.1).

”Perhesyistä johtuvaa ajanpuute” koulutukseen osallistumisen esteenä oli joka viidennellä vastaajalla. Tämä ajanpuute hankaloitti osallistumista koulutukseen erityisesti naisilla. Naisista joka neljäs ja miehistä joka seitsemäs ilmoitti tämän koulutukseen osallistumattomuuden syyksi tai esteeksi. Eroa naisten ja miesten välillä oli jopa 10 prosenttiyksikköä.

”Koulutus oli liian kallista tai ei ollut varaa koulutukseen” sekä ”koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä” oli esteenä noin joka kuudennelle vastaajalle. Naiset ilmoittivat nämä esteeksi miehiä useammin ja eroa sukupuolten välillä oli neljä prosenttiyksikköä.

Miehet ja naiset ilmoittivat yhtä paljon ”vaikeuksia löytää haluamaansa koulutusta” (joka kuudes vastaaja). Sukupuolten välillä ei myöskään ollut tilastollisesti merkitsevää eroa esteissä: ”työnantajan tai työvoimaviranomaisen tuen puute”,

Taulukko 10.1

Koulutukseen osallistumattomuuden syitä ja osallistumista hankaloittavia tekijöitä vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Mainittu syy	Mies %	Nainen %	Yhteensä %	Tilastollinen merkitsevyys ¹ (sukupuolten välillä)
Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli vaikeaa ²	34	33	34	ns.
Perhesyistä johtava ajanpuute	14	24	19	***
Koulutus oli liian kallista/ ei ollut varaa koulutukseen	15	19	17	**
Koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä	15	19	17	**
Vaikeuksia löytää haluamaani koulutusta	16	16	16	ns.
Työnantajan tai työvoimaviranomaisen tuen puute	14	13	14	ns.
Muut henkilökohtaiset syyt	13	12	12	ns.
Terveysteen liittyvät syyt	10	10	10	ns.
Ei täyttänyt niitä ehtoja, joita koulutuksen alkaminen edellytti	9	9	9	ns.
Ikään liittyvät syyt	8	5	6	**
Ikävät koulutuskokemukset	5	2	4	**
Ei ollut mahdollisuutta tietokoneen tai internetin käyttöön etäopetuksessa	1	2	1	ns.
Vastaajia yhteensä	848	1 051	1 899	

1 *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

2 palkansaajat, yrittäjät tai töissä viimeksi kuluneiden 12 kk aikana olleet

”muut henkilökohtaiset syyt”, ”terveyteen liittyvät syyt” sekä seuraavassa väitteessä ”en täyttänyt niitä ehtoja, joita koulutuksen alkaminen edellytti”. Näitä esteitä ilmoitti 9–14 prosenttia vastaajista.

Miehet ilmoittivat naisia useammin koulutukseen menoa hankaloittavaksi tekijäksi ”ikään liittyvät syyt” (miehet 8 %, naiset 5 %) sekä ”ikävät koulutuskokemukset” (miehet 5 %, naiset 2 %). Tietokoneen käyttö oli mahdollista lähes kaikille, sen puutteen ilmoitti esteeksi vain prosentti vastaajista, naiset kuitenkin miehiä useammin.

Jotkut koulutukseen menon esteistä profiloituivat myös erilaisten koulutustautan omaaville. Perusasteen koulutuksen suorittaneet ilmoittivat esteenä merkittävästi muita enemmän ”ikävät koulutuskokemukset” sekä ”terveyteen liittyvät syyt”. Tyypillinen korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden este oli ”vaikeus sovittaa koulutus työn kanssa” sekä ”perhesyistä johtuva ajanpuute”.

Ikään liittyvät esteet korostuivat eniten 55 vuotta täyttäneiden joukossa. Perhesyyt esteenä koulutukseen menoon vaikuttivat eniten 35–44-vuotiailla. He ilmoittivat myös ”työnantajan tai työvoimaviranomaisen puutteen” estävän koulutukseen osallistumista muita ikäryhmiä useammin. Nuorimmassa ikäryhmässä 18–24-vuotiaat ilmoittivat merkittäväksi esteeksi ”koulutuksen edellyttämien ehtojen täyttämättömyyden”.

Vastaajilta kysyttiin vuonna 2017 myös, mikä oli edellä mainituista syistä tärkein este tai koulutukseen menoa hankaloittava tekijä. Ne esteet, joita mainittiin useammin, koettiin usein myös tärkeimmiksi esteiksi.

11

Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä

Kaikilta, jotka olivat olleet muussa kuin tutkintoon johtavassa (non-formaalissa) koulutuksessa vastaamishetkeä edeltäneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin *osallistuivatko he kyseiselle kurssille pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien vai muiden syiden takia* (kysymys C6). Tämän muuttujan avulla muodostettiin muun muassa *työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus* -indikaattori (katso luku 1.2 Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen).

Kaikilta koulutukseen osallistuneilta kysyttiin myös *tarkempaa syytä kurssille osallistumiseen* (kysymykset C11a *formaali koulutus* ja C11b *non-formaali koulutus*). Vastaajan oli mahdollista valita joku tai jotkut esitetyistä 10 (formaali) tai 13 (non-formaali) syyvaihtoehdosta.

(C11a) Mitkä seuraavista olivat ne syyt, minkä takia osallistuit koulutukseen:

- 1 Työtehtävien parempi hallitseminen?
- 2 Urinäkökymien kehittäminen?
- 3 Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen?
- 4 Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto?
- 5 Yrittäjäksi ryhtyminen?
- 6 Sinut veloitettiin osallistumaan?
- 7 Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen?
- 8 Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellesi mielenkiintoisesta aiheesta?
- 9 Todistuksen saaminen?
- 10 Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi?

(C11b) Mitkä seuraavista olivat ne syyt, minkä takia osallistuit koulutukseen:

- 1 Työtehtävien parempi hallitseminen?
- 2 Urinäkökymien kehittäminen?
- 3 Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen?
- 4 Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto?
- 5 Yrittäjäksi ryhtyminen?
- 6 Sinut veloitettiin osallistumaan?
- 7 Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen?
- 8 Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellesi mielenkiintoisesta aiheesta?
- 9 Todistuksen saaminen?
- 10 Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi?
- 11 Terveydelliset syyt?
- 12 Suoriutuaksesi vapaaehtoistyöstä paremmin?
- 13 Työssä tapahtuneiden organisaatio- tai teknologiamuutosten vuoksi?

On huomattava, että osallistumisen syitä valmiilla vastausvaihtoehdoilla kysyttäessä saattavat annetut vaihtoehdot ja jopa niiden järjestys vaikuttaa vastaamiseen. Osallistumissyiden kysyminen avovastauksena ilman vastausvaihtoehtoja on kuitenkin hyvin työläs tapa suuren jälkikäteiskoodauksen vuoksi. Avovastauksien koodaaminen haastatteluiden jälkeen aiheuttaa myös luokitusongelmia sekä sisältää riskin, että lomakkeelle kirjattu vastaus tulkitaan koodausvaiheessa väärin. On parempi, että vastaaja saa itse valita, mihin vastausluokkaan hänen tilanteensa parhaiten soveltuu.

Yleisimmiksi syiksi tutkintoon johtavaan (formaaliin) koulutukseen osallistumiselle ilmoitettiin uranäkymien kehittäminen, paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto sekä tietojen tai taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta (taulukko 11.1). Noin kuusi henkeä kymmenestä ilmoitti näiden syiden vaikuttaneen osallistumispäätökseen. Todistuksen saamisen ilmoitti vaikuttaneen formaaliin koulutukseen osallistumiseen noin puolet 18–64-vuotiaista koulutukseen osallistuneista henkilöistä. Kysytyistä syistä vähiten osallistumispäätöksen tekoon vaikutti väite ”Sinut veloitettiin osallistumaan”, jonka valitsi vain seitsemän prosenttia vastanneista.

Muun kuin tutkintoon johtavan (non-formaalin) koulutuksen puolella yleisin osallistumiseen vaikuttava syy oli työtehtävien parempi hallitseminen. Sen ilmoitti vaikuttaneen osallistumiseen lähes seitsemän kymmenestä ko. koulutukseen osallistuneesta. Tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta vaikutti useamman kuin joka toisen positiiviseen osallistumispäätökseen. Neljä kymmenestä koki olleensa veloitettu osallistumaan koulutukseen. Yrittäjäksi ryhtyminen puolestaan vaikutti osallistumispäätökseen ainoastaan neljällä prosentilla koulutukseen osallistuneista.

Sukupuolten välillä ei löytynyt kovin suuria eroavaisuuksia tutkittaessa tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistumisen syitä (taulukko 11.2). Miehet tosin raportoivat jonkin verran useammin osallistumisen syiksi työtehtävien paremman hallitsemisen, paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen, todistuksen saamisen ja uusien ihmisten tapaamisen. Suurin ero sukupuolten välillä oli väittämässä ”Todistuksen saaminen”, jonka ilmoitti vaikuttaneen osallistumispäätökseen reilu puolet koulutukseen osallistuneista miehistä ja reilu neljä kymmenestä naisesta.

Taulukko 11.1

Tutkintoon johtavaan (formaaliin) ja muuhun kuin tutkintoon johtavaan (non-formaaliin) koulutukseen osallistumisen syitä vuonna 2017.
(Koulutukseen osallistunut 18–64-vuotias väestö)

Mainittu syy	Formaali koulutus ¹	Non-formaali koulutus ¹
Työtehtävien parempi hallitseminen	32	69
Uranäkymien kehittäminen	58	31
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	32	20
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	58	21
Yrittäjäksi ryhtyminen	11	4
Sinut veloitettiin osallistumaan	7	43
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	29	37
Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellesi mielenkiintoisesta aiheesta	59	55
Todistuksen saaminen	48	18
Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi	23	25
Terveydelliset syyt	-	9
Suorituaksesi vapaaehtoistyötä paremmin	-	7
Työssä tapahtuneiden organisaatio- tai teknologiamuutosten vuoksi	-	17
Osallistujia yhteensä	543	1 523

¹ Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle

– Tietoa ei kysytty

Taulukko 11.2

Tutkintoon johtavan (formaalin) koulutuksen osallistumisen syitä sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias kyseiseen koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Kaikki ²	Miehet ²	Naiset ²	Tilastollinen merkitsevyys ¹ (sukupuolten välillä)
Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellesi mielenkiintoisesta aiheesta	59	60	58	ns.
Uranäkymien kehittäminen	58	59	57	ns.
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	58	59	57	ns.
Todistuksen saaminen	48	54	43	**
Työtehtävien parempi hallitseminen	32	35	28	*
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	32	36	28	*
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	29	33	26	ns.
Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi	23	26	20	*
Yrittäjäksi ryhtyminen	11	13	9	ns.
Sinut velvoitettiin osallistumaan	7	8	6	ns.

1 *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

2 Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle

Naiset ilmoittivat miehiä useammin muuhun kuin tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistumisen syyksi tietojen tai taitojen kehittämisen itselle mielenkiintoisesta aiheesta sekä terveydelliset syyt (taulukko 11.3). Tietojen tai taitojen kehittämisen ilmoitti vaikuttaneen koulutukseen osallistumispäätökseen kuusi kymmenestä koulutukseen osallistuneesta naisesta ja viisi kymmenestä miehestä. Terveydelliset syyt ilmoitti naisista 13 prosenttia, miehistä selvästi alle puolet tästä.

Taulukko 11.3

Muun kuin tutkintoon johtavan (non-formaalin) koulutuksen osallistumisen syitä sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias kyseiseen koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Kaikki ²	Miehet ²	Naiset ²	Tilastollinen merkitsevyys ¹ (sukupuolten välillä)
Työtehtävien parempi hallitseminen	69	70	69	ns.
Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellesi mielenkiintoisesta aiheesta	55	49	60	***
Sinut velvoitettiin osallistumaan	43	45	40	*
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	37	35	39	ns.
Uranäkymien kehittäminen	31	32	31	ns.
Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi	25	23	27	ns.
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	21	21	21	ns.
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	20	23	18	*
Todistuksen saaminen	18	22	15	***
Työssä tapahtuneiden organisaatio- tai teknologia muutosten vuoksi	17	19	16	ns.
Terveydelliset syyt	9	5	13	***
Suorituaksesi vapaaehtoistyöstä paremmin	7	8	6	ns.
Yrittäjäksi ryhtyminen	4	4	4	ns.

1 *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

2 Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle

Miehet puolestaan ilmoittivat naisia useammin syyksi paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen, sen, että velvoitettiin osallistumaan sekä todistuksen saamisen.

Henkilön pohjakoulutuksen pituus vaikutti selvästi siihen, mitkä syyt hän mainitsi vaikuttaneen tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistumiseen (taulukko 11.4). Pelkän perusasteen suorittaneet ilmoittivat pitemmän pohjakoulutuksen omaavia useammin syyksi jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittämisen sekä uusien ihmisten tapaamisen. Korkeammin koulutetuilla painottuivat pelkän perusasteen suorittaneita useammin työhön liittyvät syyt, kuten työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen, paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen sekä paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto. Myös tietojen tai taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta oli formaaliin koulutukseen osallistumisen syynä keskimääräistä useammin pitemmän pohjakoulutuksen suorittaneilla.

Myös muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen osallistumisen syyt vaihtelivat henkilön pohjakoulutuksen pituuden mukaan (taulukko 11.5). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet ilmoittivat muita useammin syyksi työtehtävien paremman hallitsemisen. Tämän syyn ilmoitti heistä peräti neljä viidestä, kun esim. pelkän perusasteen suorittaneista vain puolet. Tietojen ja taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta oli vaikuttanut kahden kolmesta korkea-asteen tutkinnon suorittaneen osallistumispäätökseen, pelkän perusasteen suorittaneilla vastaava osuus oli vain kaksi viidestä.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet ilmoittivat lisäksi muita useammin osallistumisen syiksi uranäkymien kehittämisen, uusien ihmisten tapaamisen sekä työssä

Taulukko 11.4

Tutkintoon johtavaan (formaaliin) koulutukseen osallistumisen syitä koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias kyseiseen koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Perus-aste ²	Keski-aste ²	Korkea-aste ²	Tilastollinen merkitsevyys ¹
Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellesi mielenkiintoisesta aiheesta	51	59	69	**
Uranäkymien kehittäminen	46	62	66	***
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	23	62	66	***
Todistuksen saaminen	51	46	47	ns.
Työtehtävien parempi hallitseminen	21	36	36	***
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	21	36	36	***
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	35	28	24	*
Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi	29	19	22	*
Yrittäjäksi ryhtyminen	10	11	11	ns.
Sinut velvoitettiin osallistumaan	8	6	6	ns.
Terveydelliset syyt	9	5	13	***
Suorituaksesi vapaaehtoistyöstä paremmin	7	8	6	ns.
Yrittäjäksi ryhtyminen	4	4	4	ns.

1 *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

2 Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle

tapahtuneet organisaatio- tai teknologiamuutokset. Työnantajan velvoite oli useimmin koulutukseen osallistumisen syynä keskiasteen suorittaneilla. Pelkän perusasteen suorittaneet raportoivat muita useammin paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihdon, yrittäjäksi ryhtymisen sekä todistuksen saamisen.

Taulukko 11.5

Muuhun kuin tutkintoon johtavaan (non-formaaliin) koulutukseen osallistumisen syitä koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Perus-aste ²	Keski-aste ²	Korkea-aste ²	Tilastollinen merkitsevyys ¹
Työtehtävien parempi hallitseminen	50	63	81	***
Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellesi mielenkiintoisesta aiheesta	40	51	64	***
Sinut veloitettiin osallistumaan	36	47	40	**
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	37	38	37	ns.
Uranäkymien kehittäminen	31	26	37	***
Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi	22	20	30	***
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	28	21	19	*
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	17	23	20	ns.
Todistuksen saaminen	28	21	12	***
Työssä tapahtuneiden organisaatio- tai teknologia-muutosten vuoksi	10	17	20	**
Terveydelliset syyt	8	10	9	ns.
Suorituaksesi vapaaehtoistyötä paremmin	8	8	8	ns.
Yrittäjäksi ryhtyminen	8	3	3	**

1 *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä

2 Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle

12

Työ, koulutus ja oppiminen

Aikuiskoulutustutkimuksessa on selvitetty myös vastaajien valmiuksien ja pohjakoulutuksen välistä vastaavuutta suhteessa nykyisiin työtehtäviin, omien tietojen ja taitojen riittävyyttä työelämässä sekä työn tarjoamia oppimis- ja kehittämismahdollisuuksia. Lisäksi heiltä on kysytty ammattijulkaisujen seuraamisesta, vaikutusmahdollisuuksista työnantajan järjestämään koulutukseen sekä työelämän epävarmuustekijöistä.

Tässä luvussa näitä kysymyksiä käsitellään tiettyjen demografisten taustamuuttujien suhteen sekä vertailemalla tilannetta aikaisempiin tutkimuskertoihin. Perusjoukkona käytetään joko työllisiä (palkansaajat ja yrittäjät) tai ainoastaan palkansaajia.

Työn koettu vaativuus

Pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhdetta on Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssa mitattu seuraavasti:

Pohjakoulutuksen ja työtehtävien vastaavuus

Vastaaja arvioi saamansa pohjakoulutuksen ja nykyisten työtehtäviensä vastaavuutta. Pohjakoulutuksella tarkoitetaan sekä ammatillista että yleissivistävää tutkintoon johtavaa koulutusta, mutta siihen ei huomioida ammatillista täydennyskoulutusta.

(H21) (Kysytty palkansaajilta ja yrittäjiltä):

Vaaditaanko työtehtävissäsi mielestäsi:

- vähemmän kuin pohjakoulutuksesi edellyttäisi
- enemmän kuin pohjakoulutuksesi edellyttäisi
- vai vastaako työtehtäviesi vaativuus saamaasi pohjakoulutusta?

(Pohjakoulutuksella tarkoitetaan tutkintoon johtavaa koulutusta sekä ammatillista että yleissivistävää).

Reilu puolet, eli 55 prosenttia 18–64-vuotiaista työllisistä katsoi, että heidän saamansa pohjakoulutus vastaa heidän työtehtäviensä vaatimustaso. Noin joka kolmas katsoo, että heidän työtehtävissään vaaditaan enemmän kuin mitä heidän pohjakoulutuksensa edellyttäisi. Reilu kymmenesosa vastaajista taas katsoo, että heidän työtehtävänsä vaativat vähemmän, kuin mitä heidän pohjakoulutuksensa edellyttäisi.

Henkilön työtehtävien ja pohjakoulutuksen koettu vastaavuus on pysynyt rakenteeltaan hyvin samanlaisena vuosituhatlaskennan alusta saakka (kuvio 12.1)¹. Niitä työllisiä, jotka ovat katsoneet työtehtäviensä vaatimustason ja pohjakoulutuksensa vastaavan toisiaan, on ollut kaikkina tutkimuskertoina reilu puolet. Työtehtävänsä pohjakoulutustaan vaativampina pitävien määrä on sen sijaan vuosituhatlaskennan alkuun verrattuna laskenut hivenen (6 prosenttiyksikköä).

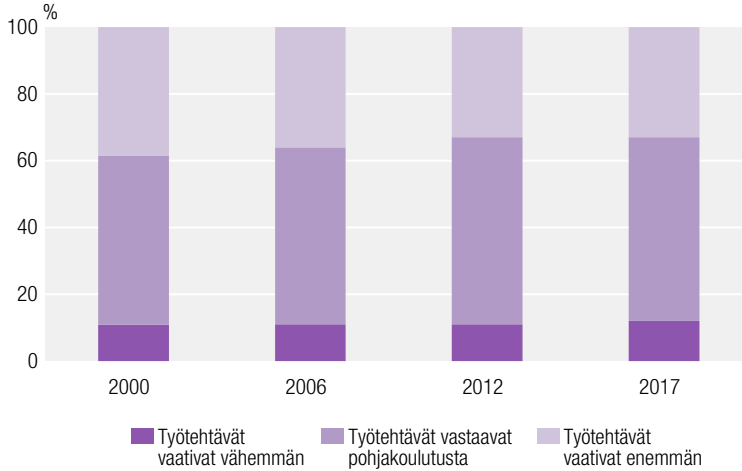
Henkilön sukupuolella ei ole vaikutusta siihen, miten hän kokee työtehtäviensä ja pohjakoulutuksensa vastaavuuden (kuvio 12.2). Sekä miehistä että naisista reilu puolet kokevat työtehtäviensä vastaavan saamaansa pohjakoulutusta. Molemmista sukupuolista niin ikään noin kolmannes kokee, että työtehtävät vaativat enemmän, kuin mitä pohjakoulutus edellyttäisi ja noin yhden kymmenestä mielestä työtehtävien vaatimustaso on alhaisempi.

Ehkä hieman yllättäen myöskään henkilön pohjakoulutus ei vaikuta siihen, miten hän kokee työtehtäviensä ja pohjakoulutuksensa vastaavan toisiaan. Keskiasteen ja

¹ Tietoja työn ja koulutuksen vastaavuudesta on esitetty myös liitetaulukossa 40.

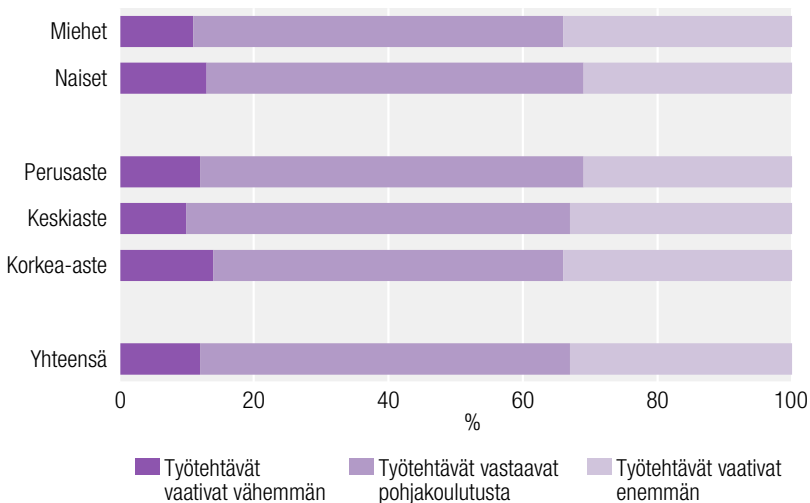
Kuvio 12.1

Saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.2

Saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

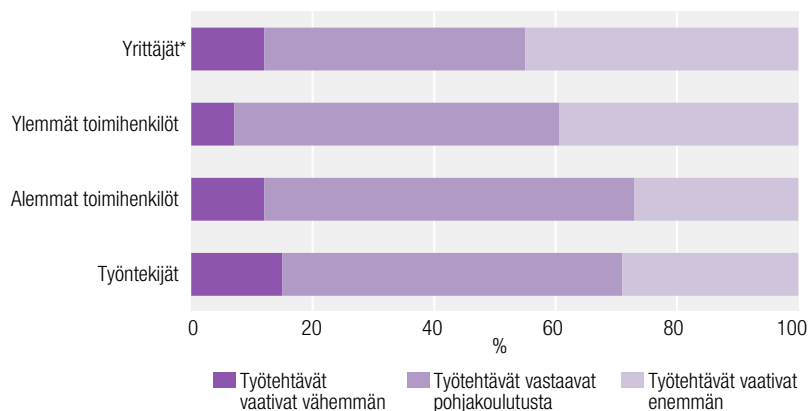

pelkän perusasteen suorittaneet vastasivat hieman korkea-asteen suorittaneita useammin pohjakoulutuksen ja työtehtävien vastaavan toisiaan, mutta ero on niin hiuksen hieno, ettei se ole tilastollisesti merkitsevä. Myöskään ikä ei vaikuta tilastollisesti merkitsevästi siihen, miten työtehtävien ja pohjakoulutuksen vastaavuus koetaan.

Sen sijaan sosioekonomisella asemalla on vaikutusta siihen, miten työtehtävien vaativuuden ja pohjakoulutuksen suhde koetaan (kuvio 12.3). Yrittäjät (ml. maatalousyrittäjät) vastasivat muita useammin, että heidän työtehtävänsä vaativat usein enemmän, kuin mitä heidän saamansa pohjakoulutus edellyttäisi. Heistä ajatteli näin lähes puolet. Työntekijöistä ja alemmista toimihenkilöistä näin koki noin kolme henkeä kymmenestä, ylemmistä toimihenkilöistä vajaat neljä kymmenestä. Työntekijöissä on puolestaan suhteellisesti eniten (15 %) niitä, joiden mielestä työtehtävät vaativat vähemmän, kuin mitä pohjakoulutus edellyttäisi. Ylemmistä toimihenkilöistä näin ajattelee huomattavasti harvempi, eli ainoastaan seitsemän prosenttia.

Kuvio 12.3

Saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde sosioekonominen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

* Maatalousyrittäjät yhdistettiin muiden yrittäjien luokkaan, koska heitä oli vastanneiden joukossa niin pieni määrä

Työn ja omien valmiuksien vastaavuus

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuutta tutkittiin Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssa seuraavalla kysymyksellä:

(H20) (Kysytty palkansaajilta ja yrittäjiltä):

Millaiset valmiudet sinulla on työhösi tällä hetkellä:

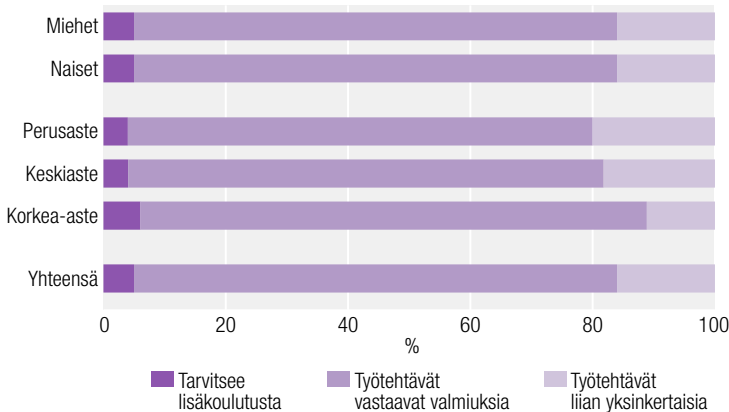
- Tarvitset lisäkoulutusta, jotta selviäisit hyvin työtehtävistäsi
- Työtehtäväsi vastaavat hyvin tämänhetkisiä valmiuksiasi
- Työtehtäväsi ovat liian yksinkertaisia, uskot selviytyväsi paljon vaativamistakin tehtävistä

Noin neljä viidestä 18–64-vuotiaasta työllisestä katsoo valmiuksiensa kaiken kaikkiaan vastaavan omia työtehtäviään (kuvio 12.4)². Sukupuolten osalta työtehtävien ja valmiuksien vastaavuus koetaan hyvin samanlaisena. Sen sijaan pelkän perusasteen suorittaneet kokevat keskimääräistä useammin työtehtävänsä liian yksinkertaisiksi. Kun heistä näin kokee yksi viidestä, on vastaava osuus korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla ainoastaan yksi kymmenestä.

Myös henkilön ikä vaikuttaa siihen, miten hän työtehtäviensä ja koettujen valmiuksiensa vastaavuuden kokee (kuvio 12.5). Vanhimmat ikäluokat kokevat muita useammin, että heidän työtehtävänsä vastaavat valmiuksia. Vanhimmas-

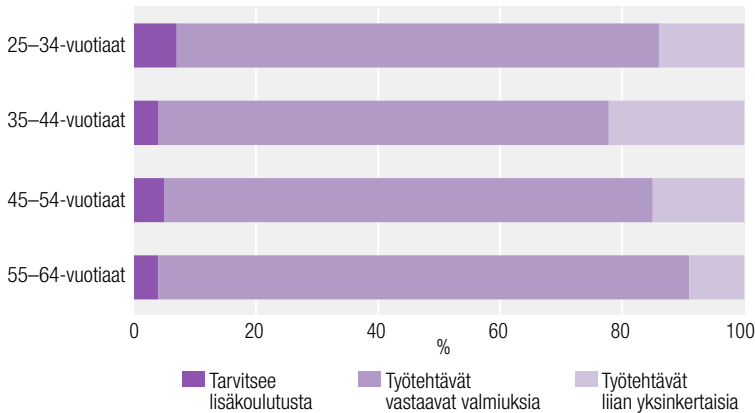
Kuvio 12.4

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.5

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus iän mukaan vuonna 2017 (25–64-vuotiaat työlliset*)

* 18–24-vuotiaiden ikäluokka jätetty tarkastelusta pois liian vähäisen vastanneiden määrän vuoksi

2 Tietoja työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuudesta on esitetty myös liitetaulukossa 41.

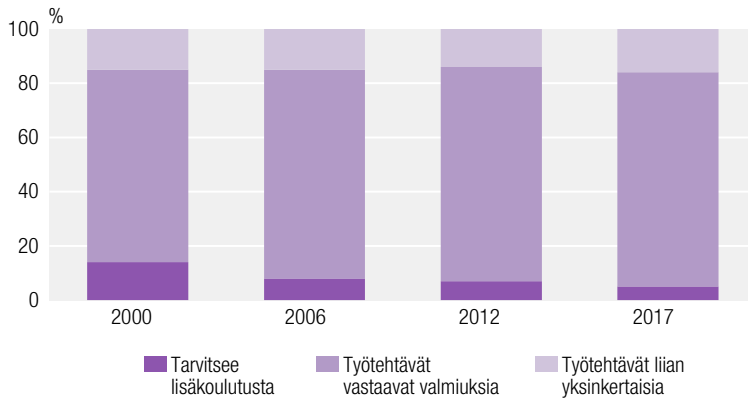
ta, 55–64-vuotiaiden, ikäluokasta näin kokee lähes yhdeksän henkeä kymmenestä, kun taas 35–44-vuotiaiden ikäluokasta ainoastaan seitsemän kymmenestä. Samassa, 35–44-vuotiaiden, ikäluokassa on suhteellisesti eniten, reilu viidennes, niitä, jotka kokevat työtehtävänsä liian yksinkertaisiksi. Vanhimmaasta ikäluokasta vastaava osuus oli ainoastaan noin yksi kymmenestä.

Niiden, jotka kokevat tarvitsevansa lisäkoulutusta työtehtävistä selviytyäkseen suhteellinen osuus on laskenut koko vuosituhaten alun ajan (kuvio 12.6). Kun heittä vuosituhaten vaihteessa oli vielä 14 prosenttia, oli vastaava osuus vuonna 2017 vain noin kolmannes tästä, eli viisi prosenttia. Samalla niiden, jotka kokevat työtehtäviensä vastaavan valmiuksiaan, osuus on jonkin verran kasvanut.

Kun samaa asiaa tutkitaan henkilön pohjakoulutuksen mukaan, havaitaan, että laskua on tapahtunut kaikissa pohjakoulutuksen luokissa (kuvio 12.7). Niiden, jot-

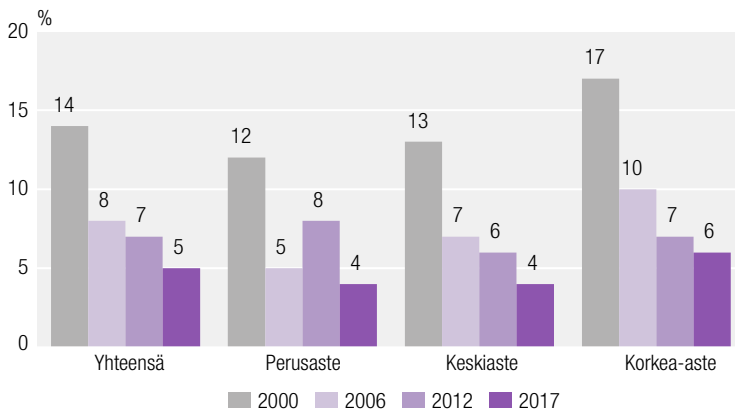
Kuvio 12.6

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.7

Tarvitsee lisäkoulutusta, jotta selviytyisi hyvin työtehtävistään. Osuudet koulutusasteen mukaan vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

ka kokevat tarvitsevänsä lisäkoulutusta työtehtävistään selviytyäkseen, suhteellinen määrä on pudonnut kaikissa koulutusasteen luokissa noin kolmannekseen siitä, mitä se oli vuosituhatteen vaihteessa.

Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi

Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssä selvitettiin niitä työelämän muutosten aiheuttamia tilanteita, joissa henkilö kokee tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi, seuraavalla kysymyksellä:

(H17) (Kysytty palkansaajilta, yrittäjiltä ja avustavilta perheenjäseniltä sekä työttömiltä, joilla on työkokemusta):

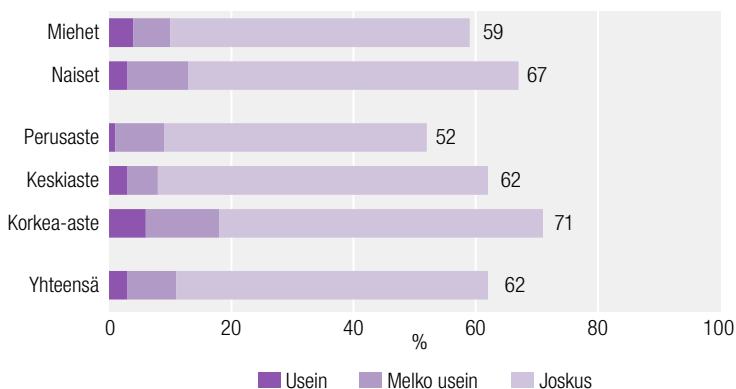
Työelämän muuttuminen aiheuttaa tilanteita, joissa työntekijä voi kokea tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi. Oletko joutunut tällaiseen tilanteeseen:

- usein
- melko usein
- joskus
- vai et juuri koskaan?

Vuonna 2017 vajaat kaksi kolmesta, eli noin 62 prosenttia 18–64-vuotiaista työllisistä ilmoitti joutuneensa vähintään joskus tilanteeseen, jossa ovat kokeneet tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi työelämässä (kuvio 12.8)³. Usein tällaiseen tilanteeseen oli jou-

Kuvio 12.8

Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi työelämässä sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

3 Tietoja tietojen ja taitojen puutteelliseksi kokemisesta on esitetty myös liitetaulukossa 43.

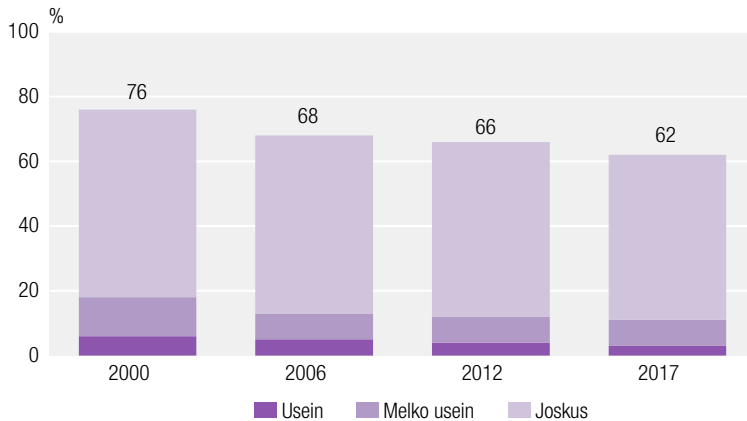
tunut vastanneista kolme prosenttia ja melko usein kahdeksan prosenttia. Selvästi suurin osa, eli noin puolet vastanneista, oli joutunut edellä mainittuun tilanteeseen joskus.

Naiset olivat kokeneet työelämän tilanteissa tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi useammin kuin miehet. Naisista näin koki lähes seitsemän kymmenestä, miehistä vajaa kuusi kymmenestä. Myös henkilön pohjakoulutuksen pituudella oli merkitystä siihen, miten usein hän oli työelämässä edellä mainitussa tilanteessa. Mitä pidempi henkilön pohjakoulutus on, sitä todennäköisemmin hän oli joutunut edellä kuvattuun tilanteeseen. Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 18–64-vuotiaista työllisistä noin seitsemän henkeä kymmenestä oli kokenut tietonsa tai taitonsa puutteelliseksi työelämän tilanteissa vähintään joskus, oli vastaava osuus keskiasteen suorittaneilla noin kuusi kymmenestä ja pelkän perusasteen suorittaneilla noin viisi kymmenestä.

Tietojensa ja taitojensa puutteelliseksi työelämässä kokeneiden työllisten määrä on laskenut kaikkina tutkimusvuosina (kuvio 12.9). Vielä vuosituhaten alussa heitä oli noin kolme neljästä, vuonna 2017 enää vajaat kaksi kolmesta. Niiden, jotka kokivat joutuneensa ko. tilanteeseen usein, suhteellinen osuus on samassa ajassa puolittunut kuudesta kolmeen prosenttiin.

Kuvio 12.9

Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi työelämässä vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat työlliset)

Työn tarjoamat oppimis- ja kehittymismahdollisuudet

Työn tarjoamia oppimis- ja kehittymismahdollisuuksia selvitettiin Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssa seuraavilla kysymyksillä⁴:

(Kysytty palkansaajilta)

(H18a):

Missä määrin nykyinen työsi tarjoaa sinulle mahdollisuuksia oppia uusia asioita:

(H18b):

Missä määrin nykyinen työsi tarjoaa sinulle mahdollisuuksia käyttää aikaisemmin oppimiasi tietoja ja taitoja:

(H18e):

Missä määrin nykyinen työsi tarjoaa sinulle mahdollisuuksia kehittää kykyjäsi ja ammatittaitoasi?

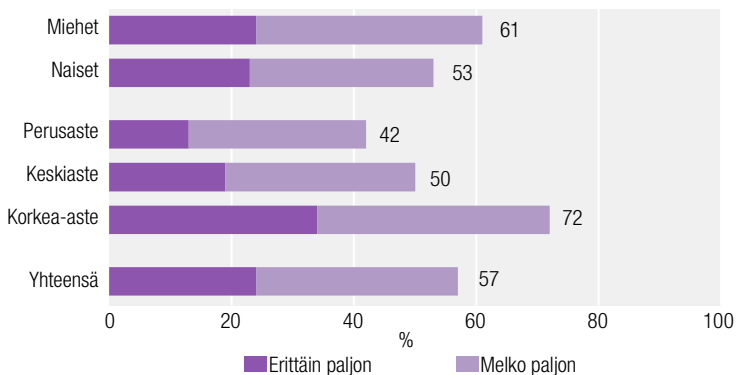
Vastausvaihtoehdot:

- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

Vajaat kuusi kymmenestä, eli noin 57 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista katsoi, että nykyinen työ tarjoaa erittäin tai melko paljon mahdollisuuksia oppia uusia asioita (kuvio 12.10). Vaihtoehdon ”erittäin paljon” valitsi palkansaajista joka neljäs, vaihtoehdon ”melko paljon” puolestaan joka kolmas.

Kuvio 12.10

Mahdollisuudet oppia uusia asioita työssä. ”Erittäin paljon” ja ”melko paljon” vastanneiden osuudet sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

⁴ Tietoja työn tarjoamista mahdollisuuksista on esitetty myös liitetaulukoissa 35–39

Miehet kokivat naisia useammin omaavansa työssään mahdollisuuksia uuden oppimiseen. Heistä näin vastasi reilut kuusi kymmenestä naisten vastaavan osuuden ollessa reilut viisi kymmenestä. Myös henkilön pohjakoulutus vaikutti vastauksiin selvästi. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista seitsemän kymmenestä, keskiasteen suorittaneista viisi kymmenestä ja pelkän perusasteen suorittaneista neljä kymmenestä koki mahdollisuuksien oppia uusia asioita työssä olevan vähintään melko hyvällä tasolla.

Henkilön sosioekonominen asema vaikuttaa suuresti siihen, kokeeko hän omaavansa mahdollisuuksia oppia uusia asioita työssä (kuvio 12.11). Ylempistä toimihenkilöistä peräti kahdeksan kymmenestä ilmoitti omaavansa mahdollisuuksia oppia töissä uusia asioita, alemmista toimihenkilöistä vastaava osuus vuonna 2017 oli noin viisi kymmenestä. Työntekijöistä vain neljä kymmenestä koki, että heillä on työssään mahdollisuus oppia uusia asioita.

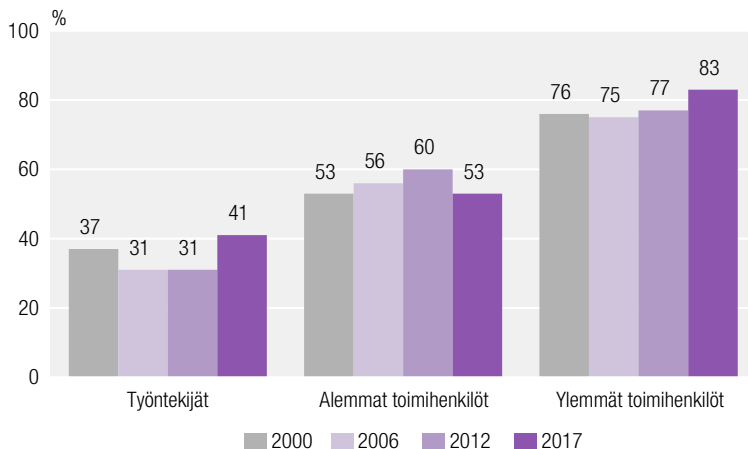
Työntekijöillä mahdollisuudet oppia työssä uusia asioita ovat kuitenkin lisääntyneet eniten vuodesta 2012. Tällöin näitä mahdollisuuksia koki omaavansa 10 prosenttiyksikköä harvempi kuin vuonna 2017. Ylempien toimihenkilöiden sosioekonomiseen asemaan kuuluvilla vastaava osuus samana viiden vuoden ajanjaksona oli noussut kuudella prosenttiyksiköllä, kun taas alemmilla toimihenkilöillä osuus oli laskenut likipitään saman verran. Vuosituhannen alkuun verrattuna eniten työssä oppimisen mahdollisuudet ovat lisääntyneet ylempillä toimihenkilöillä.

Noin kahdeksan palkansaajaa kymmenestä oli vuonna 2017 sitä mieltä, että heillä on työssään mahdollista käyttää aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja erittäin tai melko paljon (kuvio 12.12). Näin vastanneiden osuus on pysynyt samalla tasolla vuosituhannen alusta saakka.

Miehet ja naiset kokevat pystyvänsä käyttämään aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja työssään yhtä usein. Sen sijaan erimittaisen pohjakoulutuksen saaneiden palkansaajien välillä on eroja. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista peräti yhdeksän

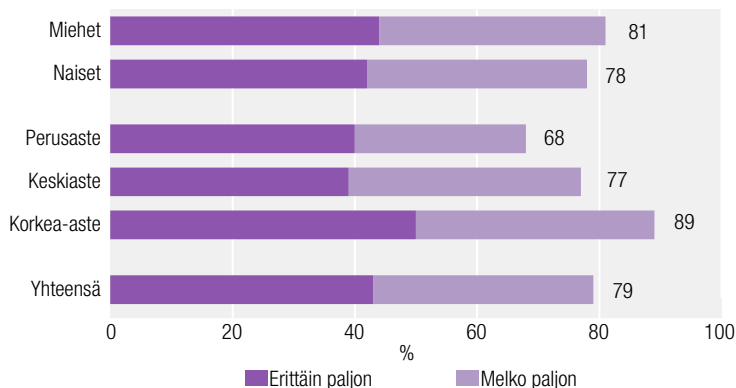
Kuvio 12.11

Mahdollisuudet oppia uusia asioita työssä. ”Erittäin paljon” ja ”melko paljon” vastanneiden summa sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 12.12

Mahdollisuudet käyttää työssä aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. ”Erittäin paljon” ja ”melko paljon” vastanneiden osuudet sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

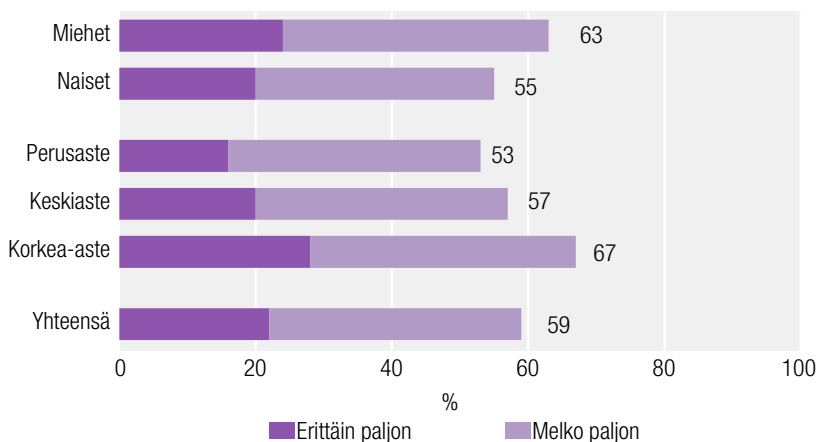

kymmenestä vastasi pystyvänsä käyttämään työssään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Keskiasteen suorittaneilla vastaava osuus oli vajaat kahdeksan kymmenestä ja pelkän perusasteen suorittaneilla vajaat seitsemän kymmenestä.

Noin kuusi kymmenestä 18–64-vuotiaasta palkansaajasta katsoo nykyisen työnsä tarjoavan mahdollisuuksia kehittää kykyjä ja ammattitaitoa erittäin tai melko paljon (kuvio 12.13). Miehet kokevat mahdollisuutensa paremmiksi kuin naiset. Miehistä kykyjä ja ammattitaitoa kehittäviä mahdollisuuksia oli vajaalla kahdella kolmesta, naisista reilulla puolella.

Kuvio 12.13

Mahdollisuudet kehittää työssä kykyjä ja ammattitaitoa. ”Erittäin paljon” ja ”melko paljon” vastanneiden osuudet sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Korkea-asteen koulutuksen suorittaneet ilmaisivat muita useammin omaavansa työssään mahdollisuuksia ammattitaitonsa kehittämiseen. Kun heistä näin koki kaksi kolmesta eli 67 prosenttia, oli keskiasteen tutkinnon suorittaneista vastaava osuus 10 prosenttiyksikköä alhaisempi. Pelkän perusasteen suorittaneista mahdollisuuksia kykyjen ja ammattitaidon kehittämiseen työssään oli reilulla puolella.

Palkansaajien kokemat mahdollisuudet kehittää työssään kykyjä ja ammattitaitoa ovat pysyneet hyvin samalla tasolla vuosituhaten alusta, kaikilla tutkimuskerroilla. ”Paljon” tai ”melko paljon” vastanneiden osuus on ollut jokaisessa aikuiskoulutustutkimuksessa 59–60 prosenttia.

Ammattijulkaisujen seuraaminen

Ammattijulkaisujen seuraamista selvitettiin Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssa seuraavalla kysymyksellä:

(H16) (Kysytty palkansaajilta ja työttömiltä palkansaajilta):

Seuraatko säännöllisesti (kyllä/ei):

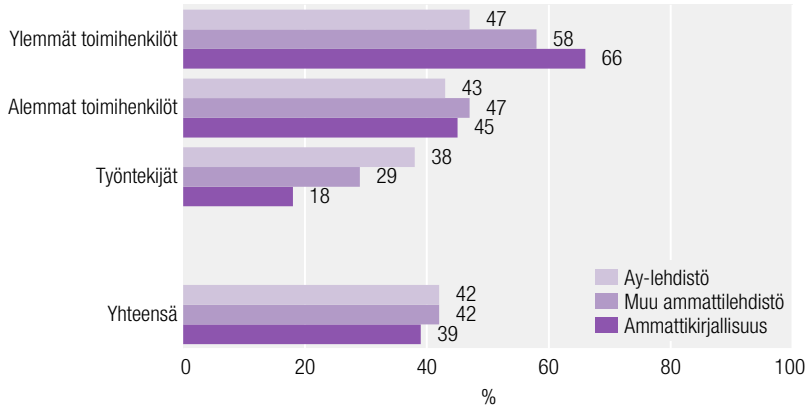
- a. ammattiliiton tai keskusjärjestön julkaisemia lehtiä?
- b. alasi muuta ammattilehdistöä?
- c. alasi ammattikirjallisuutta?

Noin kaksi kolmesta, eli 67 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista tai työttömistä, jotka olivat työssä ennen työttömyyden alkua, seurasivat säännöllisesti jotain ammattijulkaisua vuonna 2017. Naiset seurasivat ammattijulkaisuja useammin kuin miehet. Kun naisista julkaisuja seurasi säännöllisesti noin seitsemän henkeä kymmenestä, oli miesten vastaava osuus noin kuusi kymmenestä. Selvästi keskimääräistä enemmän ammattijulkaisuja seuraavat myös korkeasti koulutetut ja ylemmät toimihenkilöt. Myös vanhemmat, 45–64-vuotiaat, palkansaajat seuraavat ammattijulkaisuja enemmän kuin nuoremmat.

Niin ammattikirjallisuutta, alan muuta ammattilehdistöä kuin ammattiliittojen tai keskusjärjestöjen lehtiäkin seurattiin yhtä paljon (kuvio 12.14). Näitä kutakin ilmoitti seuraavansa vuonna 2017 noin neljä kymmenestä 18–64-vuotiaasta palkansaajasta. Se, mitä ammattijulkaisuja seurataan, riippuu vahvasti henkilön sosioekonomisesta asemasta. Työntekijöiden sosioekonomisen asemaan kuuluvilla palkansaajilla tyypillisintä on ammattiliittojen julkaisujen seuraaminen. Niitä ilmoitti seuraavansa säännöllisesti työntekijöistä noin neljä henkeä kymmenestä. Ylemmille toimihenkilöille puolestaan suosituinta on ammattikirjallisuuden seuraaminen, mitä tekee säännöllisesti noin kaksi kolmesta luokkaan kuuluvasta. Alemmat toimihenkilöt seuraavat kaikkia kolmea kysyttyä ammattijulkaisua yhtä paljon.

Kuvio 12.14

Ammattijulkaisujen säännöllinen seuraaminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Mahdollisuus osallistua henkilöstökoulutukseen ja koulutukseen vaikuttaminen

Mahdollisuutta osallistua henkilöstökoulutukseen ja mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantaja tukee, selvitettiin Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssä seuraavilla kysymyksillä:

(H18k) (Kysytty palkansaajilta):

Missä määrin nykyinen työsi tarjoaa sinulle mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantajasi järjestää tai tukee?

- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

(H19) (Kysytty palkansaajilta):

Millaiset mahdollisuudet sinulla on saada ammatitaitoasi kehittävää tai uraasi edistävää koulutusta työnantajan kustantamana:

- hyvät
- kohtalaiset
- heikot

Noin seitsemän kymmenestä, eli 72 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista, katsoi, että heillä on vähintäänkin kohtalaiset mahdollisuudet saada ammatitaitoaan kehittävää tai uraansa edistävää henkilöstökoulutusta⁵. Osuus on samaa tasoa kuin viisi vuotta aikaisemmin.

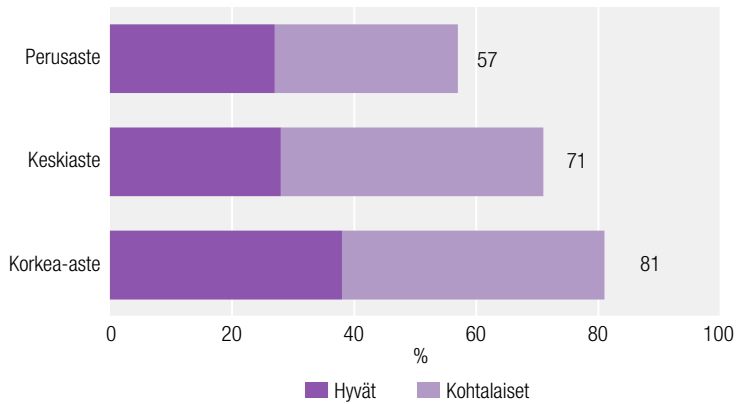
5 Tietoja mahdollisuuksista saada henkilöstökoulutusta on esitetty myös liitetaulukossa 42.

Palkansaajan ikä ja sukupuoli eivät vaikuta siihen, millaisiksi hän kokee mahdollisuutensa henkilöstökoulutukseen osallistumiseen. Sen sijaan pohjakoulutus vaikuttaa (kuvio 12.15). Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista palkansaajista peräti neljä viidestä katsoi mahdollisuutensa päästä henkilöstökoulutukseen vähintään kohtalaisiksi, oli pelkän perustaseen suorittaneilla vastaava osuus vajaat kolme viidestä.

Myös palkansaajan sosioekonominen asema vaikuttaa koettuihin henkilöstökoulutusmahdollisuuksiin (kuvio 12.16). Ylemmistä toimihenkilöistä lähes yhdeksän kymmenestä kokee mahdollisuutensa henkilöstökoulutukseen pääsyle vähintään kohtalaisiksi. Alemmista toimihenkilöistä samoin kokee noin seitsemän ja työntekijöistä noin kuusi palkansaajaa kymmenestä.

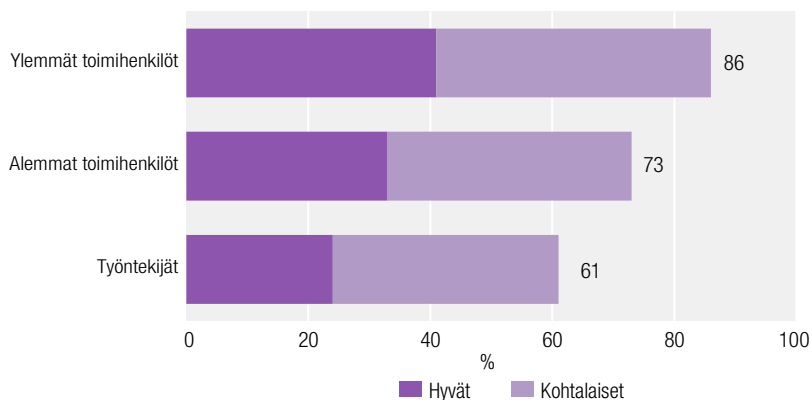
Kuvio 12.15

Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoa kehittävää ja uraa edistävää koulutusta koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 12.16

Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoa kehittävää ja uraa edistävää koulutusta sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

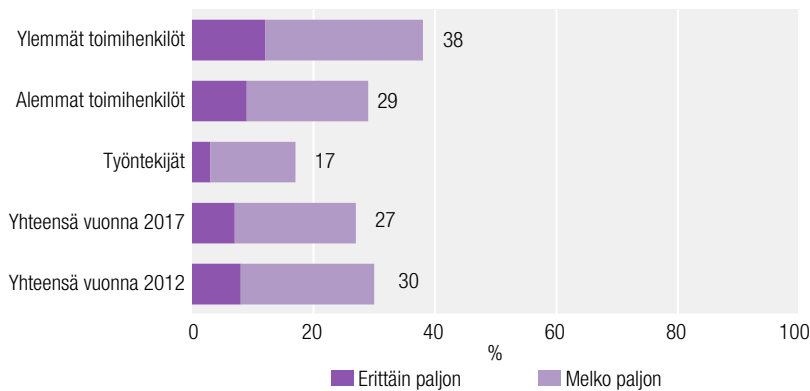

Reilu neljännes 18–64-vuotiaista palkansaajista katsoi pystyvänsä vaikuttamaan siihen, millaista koulutusta työnantaja tukee ja järjestää (kuvio 12.17). Osuus on muutaman prosenttiyksikön alhaisempi kuin viisi vuotta aikaisemmin.

Koetuilla vaikutusmahdollisuuksilla ei ole yhteyttä palkansaajan sukupuoleen tai ikään. Sen sijaan vaikutusmahdollisuuksiin vaikuttaa pohjakoulutus sekä sosioekonominen asema. Pitkän pohjakoulutuksen saaneet sekä korkeassa sosioekonomisessa asemassa olevat kokevat pystyvänsä vaikuttamaan henkilöstökoulutukseen enemmän kuin lyhemmän pohjakoulutuksen saaneet ja alemmassa sosioekonomisessa asemassa olevat.

Kuvio 12.17

Mahdollisuudet vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantaja järjestää ja tukee sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Työttömyyden pelko

Työttömyyden pelkoa sekä muita työelämän epävarmuustekijöitä selvitettiin Aikuis-koulutustutkimus 2017:ssä seuraavilla kysymyksillä:

(H10) (Kysytty palkansaajista):

- Koetko uhkaa, että jäät työttömäksi tai sinut lomautetaan:
- Koetko uhkaa, että sinut siirretään tahtomattasi toisiin tehtäviin:
- Entä koetko muita epävarmuustekijöitä:

Vastausvaihtoehdot:

- Paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

Vuonna 2017 noin kolme kymmenestä, eli 31 prosenttia 18–64-vuotiaista palkansaajista koki ainakin jonkin verran uhkaa siitä, että jäisi työttömäksi tai tulisi lomautetuksi. Määrä on samalla tasolla kuin viisi vuotta aiemmin, vuonna 2012.

Palkansaajan sukupuoli, ikä, koulutusaste ja sosioekonominen asema eivät vaikuta siihen, miten todennäköisesti hän työttömyyden uhkaa kokee.

Uhkaa siitä, että joutuisi tahtomattaan siirretyksi toisiin tehtäviin, koki noin yksi viidestä, eli 21 prosenttia, palkansaajista. Osuus on neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2012. Koettu toisiin tehtäviin siirtämisen uhka ei riipu palkansaajan sukupuolesta, iästä tai sosioekonomisesta asemasta. Sen sijaan pohjakoulutuksen pituus vaikuttaa koettuun uhkaan. Mitä pidempi pohjakoulutus henkilöllä on, sitä todennäköisemmin hän tätä uhkaa kokee. Kun pelkän perusasteen suorittaneista vähintään jonkin verran uhkaa kokevien osuus oli noin yksi kahdeksasta, oli heitä korkea-asteen tutkinnon suorittaneista suhteellisesti kaksinkertainen määrä, eli yksi neljästä.

Vähintään yhtä kysytyistä työelämän epävarmuustekijöistä koki noin joka toinen palkansaaja. Osuus on samalla tasolla, kuin viisi vuotta aikaisemminkin.

13

Aikuiset ja vieraat kielet

Kielitaidon mittaaminen

Aikuiskoulutustutkimuksen vastaajilta kysyttiin heidän äidinkieltään sekä mitä vieraista kieliä he osaavat (kysymykset G5 ja G6). Heitä pyydettiin myös arvioimaan itse kielitaitonsa tasoa heille annetusta valmiista luokituksesta (kysymys G8). Osaamisen alin taso tarkoitti vain muutamien sanojen ja fraasien ymmärtämistä, ylin taso kielen melkein täydellistä hallintaa. Luokitus on sovellus kansainvälisestä Euroopan neuvoston kehittämästä luokituksesta.

Vieraiden kielten taitotasoa koskevia tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, että kyse on vastaajan omasta arviosta. Kielitaidon arviointi saattaa poiketa suurestikin eri väestöryhmien ja esimerkiksi iän ja sukupuolen mukaan. Myös kielenkäyttökontekstit ja kielen käytön useus saattavat vaikuttaa arvioon omasta kielitaidosta. Yleisestikin kielitaidon mittaaminen siten, että huomioidaan kaikki kielen osataitoalueet (tekstin ymmärtäminen, puheen ymmärtäminen, puhuminen, kirjoittaminen sekä rakenteet ja sanasto) on hankalaa. Suomessa on mahdollisuus suorittaa kuusi taitotasoa käsittävä yleinen kielitutkinto seuraavissa yhdeksässä kielessä: englanti, espanja, italia, ranska, ruotsi, saame, saksa, suomi ja venäjä. Kielitutkinnon suorittamista ei kysytty aikuiskoulutustutkimuksessa.

Vuoden 2017 aikuiskoulutustutkimuksessa mitattiin vastaajan kielitaitoa ja vieraiden kielten käyttöä usealla kysymyksellä. Kielen taitotasokysymyksessä (kysymys G8) vastaaja valitsi itse hänen osaamiseensa parhaiten sopivan taitotason. Kielten taitotasoa kysyttiin kaikista niistä kielistä, joita vastaaja ilmoitti osaavansa.

(G5) Äidinkieli

1 Suomi

2 Ruotsi

3 Täysin kaksikielinen (suomi, ruotsi)

4 Jokin muu

(G6) Mitä vieraista kieliä osaat?

(G7a) Mitä näistä mainitsemistasi kielistä osaat parhaiten?

(G7a) Mitä näistä mainitsemistasi kielistä osaat toiseksi parhaiten?

(G8) Valitse vaihtoehdoista se, joka parhaiten kuvaa taitotasosi _____ kielessä.

1 Ymmärrän vain muutamia sanoja ja fraaseja.

2 Ymmärrän ja osaan käyttää tavallisimpia arkipäivän ilmaisuja. Käytän kieltä tutuissa ja yksinkertaisissa tilanteissa.

3 Ymmärrän selkeätä kieltä ja pystyn tuottamaan yksinkertaista tekstiä sekä kuvailemaan kokemuksia ja tapahtumia.

4 Ymmärrän vaativaa tekstiä ja käytän kieltä sujuvasti. Hallitsen kielen melkein täysin.

(G9) Kuinka usein olet käyttänyt vieraita kieliä töissä tai opiskelussa?

(G10) Kuinka usein olet käyttänyt vieraita kieliä vapaa-aikana, perheen tai ystävien kanssa?

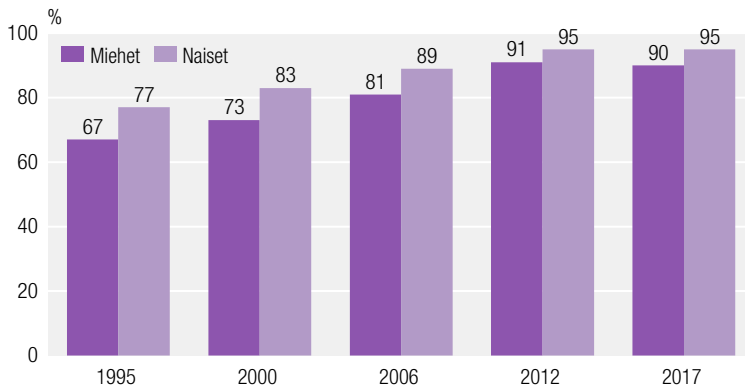
- 1 Päivittäin tai lähes päivittäin
- 2 Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)
- 3 Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)
- 4 Harvemmin kuin kerran kuussa
- 5 Ei lainkaan

Suomea äidinkielenään puhuvia oli Aikuiskoulutustutkimus 2017:n vastaajista 87 prosenttia (oma ilmoitus). Suomenkielisten osuus Suomen väestössä vuonna 2017 oli 88 prosenttia (Suomen väestö 2017, Tilastokeskus). Ruotsia äidinkielenään puhuvia oli tutkimuksessa 5 prosenttia, kuten myös koko väestön tasolla vuonna 2017. Täysin kaksikieliseksi vastaajista ilmoitti itsensä 2 prosenttia. Jotain muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia oli 6 prosenttia tutkimukseen osallistuneista ja väestöstä 7 prosenttia.

Kielten osaaminen lisääntyi vuodesta 1995 vuoteen 2012 asti, jolloin vähintään yhtä vierasta kieltä ilmoitti ainakin jonkin verran osaavansa 93 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä. Vielä vuosina 1995 ja 2000 ilmoittivat miehet osaavansa vieraita kieliä kymmenen prosenttiyksikköä naisia vähemmän. Ero oli puolittunut vuoteen 2017 mennessä. Vieraiden kielten osaajia oli vuonna 2017 saman verran kuin viisi vuotta aiemmin, 93 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä (kuvio 13.1) ¹.

Kuvio 13.1

Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat sukupuolen mukaan vuosina 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

¹ Tietoja vieraiden kielten osaamisesta on esitetty myös liitetaulukossa 49.

Lähes kaikki alle 45-vuotiaat osasivat vähintään yhtä vierasta kieltä (96-97 prosenttia). Vanhemmista, 45–54-vuotiaista 92 prosenttia osasi vähintään yhtä kieltä ja 55–64-vuotiaistakin 83 prosenttia.

Pidemmän pohjakoulutuksen saaneet osasivat vieraita kieliä useammin kuin lyhyemmän pohjakoulutuksen saaneet (kuvio 13.2). Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista lähes kaikki osasivat ainakin yhtä vierasta kieltä, niin keskiasteen tutkinnon suorittaneista osajia oli 91 prosenttia ja perusasteen tutkinnon suorittaneista 87 prosenttia.

Suoritetun koulutuksen merkitys vieraiden kielten osaamisessa on vähentynyt merkittävästi 22 vuodessa. Pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneet ovat lisänneet kielitaitoaan vuodesta 1995 vuoteen 2017 peräti 37 prosenttiyksikköä. Myös keskiasteen tutkinnon suorittaneiden kielitaito lisääntyi tasaisesti vuodesta 1995 vuoteen 2012, lähes 20 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2017 perus- ja korkea-asteen suorittaneiden kielten osaamisessa oli eroa enää 10 prosenttiyksikköä.

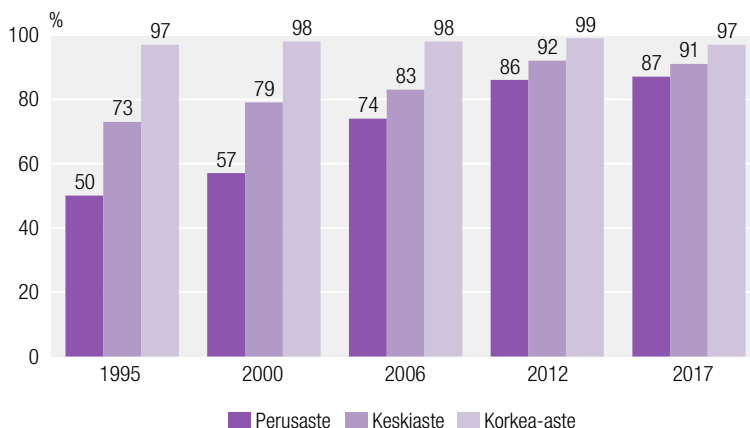
Opiskelijat ja ylemmät toimihenkilöt ilmoittivat lähes kaikki osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä. Alemmista toimihenkilöistä ja maatalousyrittäjistä 95 prosenttia hallitsi vähintään yhtä vierasta kieltä ja muista yrittäjistäkin 93 prosenttia.

Eniten kielitaitoaan vuodesta 2012 olivat lisänneet maatalousyrittäjät, joilla kasvu oli 17 prosenttiyksikköä. Muissa sosioekonomisen aseman ryhmissä muutoksia viidessä vuodessa ei juurikaan tapahtunut (kuvio 13.3).

Vieraista kielistä eniten osattiin englantia, ruotsia ja saksaa. Englantia hallitsi yhdeksän kymmenestä vastaajasta, ruotsia seitsemän kymmenestä ja saksaa kolme kymmenestä vastaajista. Ranskaa taitavien osuus oli selvästi pienempi, noin 11 prosenttia vastaajista. Suomea vieraana kielenä ja espanjaa osasi 10 prosenttia ja venäjää kahdeksan prosenttia 18–64-vuotiaista (kuvio 13.4).

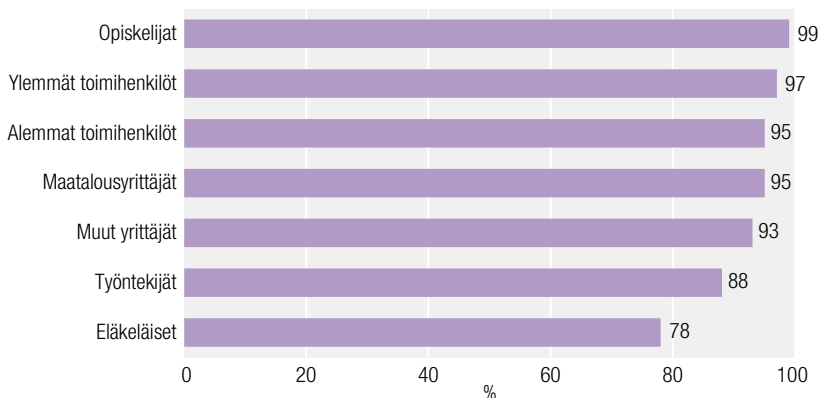
Kuvio 13.2

Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat koulutusasteen mukaan vuosina 1995, 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö)

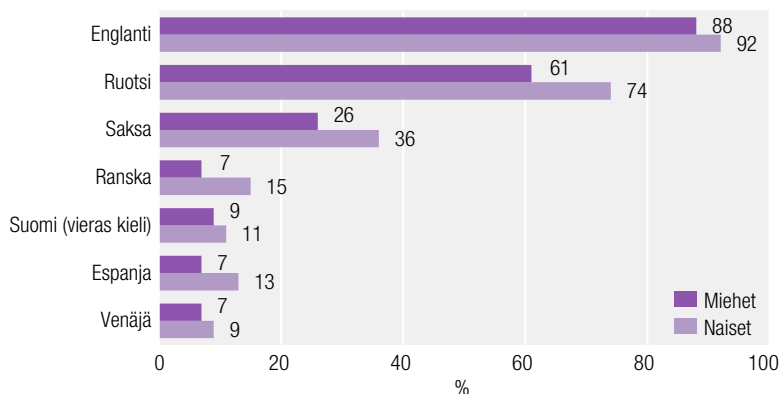
Kuvio 13.3

Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 13.4

Vieraiden kielten osaaminen sukupuolen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

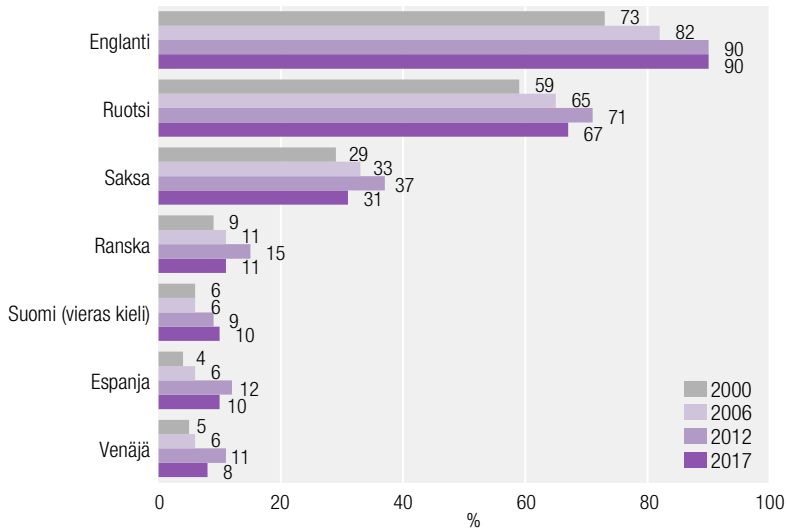
Naiset osasivat kieliä paremmin kuin miehet. Suurin ero (13 prosenttiyksikköä) naisten hyväksi oli ruotsin kielen kohdalla, jota naisista osasi kolme neljässtä ja miehistä alle kaksi kolmasosaa. Saksaa taitavien naisten osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä suurempi miehiin verrattuna ja ranskan kielessä kahdeksan prosenttiyksikköä.

Vieraiden kielten osaaminen on yleisesti lisääntynyt vuosituhannen alusta vuoteen 2012 asti, jona aikana mm. englannin ja ruotsin kielten osaaminen oli lisääntynyt tasaisesti tutkimuskerroittain. Seuraavaan tutkimusvuoteen 2017 mennessä vieraiden kielten osaamisen kasvu oli pysähtynyt ja vuosina 2012 ja 2017 vieraiden kielten osaajia (vähintään yksi vieras kieli) oli yhtä paljon (93 prosenttia). Tuona aikana oli muutoksia kuitenkin tapahtunut eri kielten osaajien osuuksissa.

Vuodesta 2012 vuoteen 2017 englannin osaajien määrä oli pysynyt saman suuruisena, mutta ruotsin osaajia oli 4 prosenttiyksikköä vähemmän. Saksan kielen osaajien osuus laski kuusi prosenttiyksikköä ja ranskan osaajien osuus neljä prosenttiyksikköä viidessä vuodessa (kuvio 13.5).

Kuvio 13.5

Vieraiden kielten osaaminen vuosina 2000, 2006, 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Englannin kielen osaajat

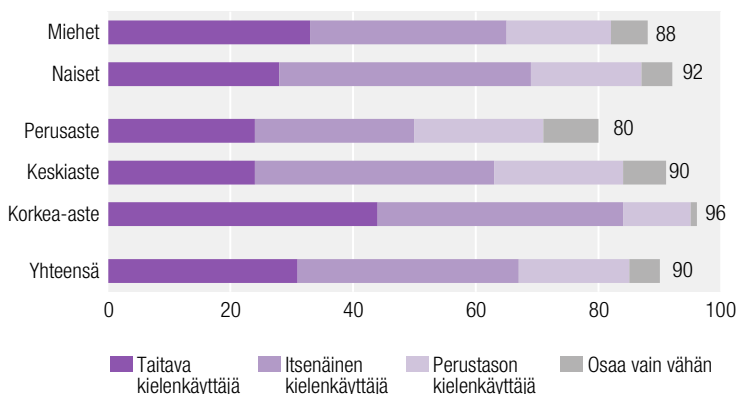
Aikuisväestö sekä osaa eniten että on taidoiltaan korkeammalla tasolla englannissa kuin muissa kielissä. Taitavaksi englannin kielenkäyttäjäksi arvioi itsensä kolmannes aikuisista. Itsenäisenä kielenkäyttäjänä itseään piti runsas kolmasosa, perustason kielenkäyttäjänä vajaa joka viides ja vain vähän englantia ilmoitti osaavansa viisi prosenttia vastaajista. Täysin englantia osaamattomia oli kymmenesosa vastaajista.

Naiset olivat itsenäisiä kielenkäyttäjiä useammin kuin miehet, neljä kymmenestä verrattuna miesten kolmasosaan. Miehistä 12 prosenttia ei osannut lainkaan englantia, mikä on neljä prosenttiyksikköä enemmän kuin naisilla. Itsensä taitavaksi kielenkäyttäjäksi arvioi miehistä kolmannes ja naisista viisi prosenttiyksikköä vähemmän. Perustason kielenkäyttäjien ja vain vähän osaavien ryhmät olivat miehillä ja naisilla saman suuruiset (kuvio 13.6).

Pohjakoulutuksen vaikutus englannin kielen osaamiseen oli huomattava. Korkea-asteen koulutuksen saaneista runsas neljä kymmenestä koki olevansa taitava kielenkäyttäjää. Vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjiä oli korkea-asteen koulutuksen omaavista 84 prosenttia, mikä on lähes kaksi kertaa enemmän kuin perusasteen koulutuksen omaavilla. Keskiasteen koulutuksen omaavista vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjiä oli noin kuusi kymmenestä.

Kuvio 13.6

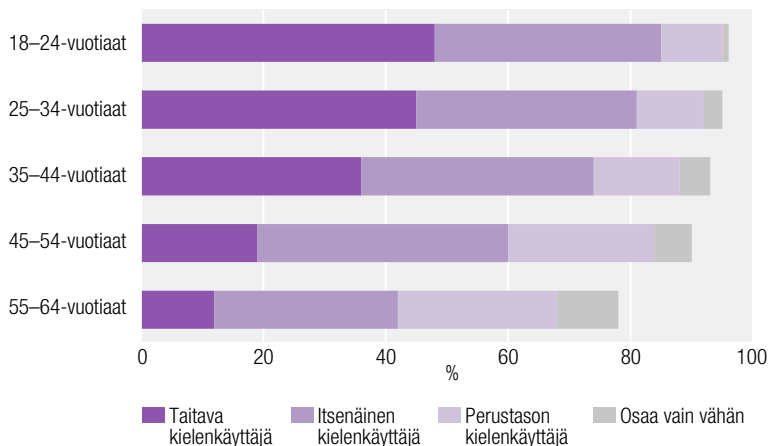
Englannin kielen osaaminen eri taitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö) (Muut kuin englantia äidinkielenään puhuvat)

Nuoremmat osasivat paremmin englantia kuin vanhemmat. Taitavia kielenkäyttäjiä oli alle 25-vuotiaista lähes puolet ja 25–34-vuotiaistakin melkein yhtä paljon (45 prosenttia). Ikäryhmässä 55–64-vuotiaat heitä enää oli noin joka kymmenes. Vähintään itsenäisiä englanninkielen käyttäjiä oli alle 35-vuotiaista yli 80 prosenttia. Osuus laski tasaisesti iän myötä ja 55–64-vuotiaista englantia tällä tasolla ilmoitti osaavansa 42 prosenttia (kuvio 13.7).

Kuvio 13.7

Englannin kielen osaaminen eri taitotasolla iän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö) (Muut kuin englantia äidinkielenään puhuvat)

Ruotsin kielen osaajat

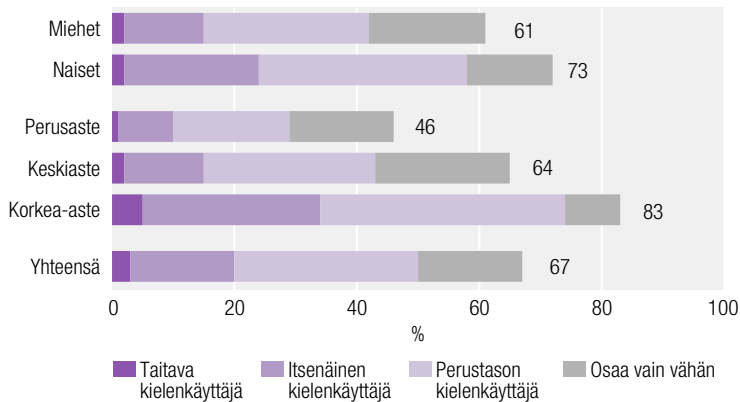
Aikuisväestö osasi ruotsia seuraavaksi eniten englannin jälkeen. Ruotsin kielen taitotaso on kuitenkin huomattavasti alhaisempi kuin englannin. Kun taitavasti ruotsia osasi käyttää kolme prosenttia vastaajista ja itsenäisesti 17 prosenttia vastaajista, niin englannin kieltä osaavilla vastaavat osuudet olivat lähes 30 prosenttia ja 36 prosenttia. Perustason ruotsin kielenkäyttäjii oli noin 30 prosenttia ja vain vähän ilmoitti osaavansa 17 prosenttia aikuisista (kuvio 13.8).

Naisista vähintään itsenäisiä ruotsin kielenkäyttäjii oli neljännes ja miehistä selvästi vähemmän eli joka seitsemäs. Korkea-asteen koulutuksen saaneet ilmoittivat osaavansa ruotsia muita useammin ja paremmin. Heistä vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjii oli kolmannes, mikä on yli kaksinkertainen määrä keskiasteen koulutuksen suorittaneisiin ja runsas kolminkertainen määrä pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneisiin verrattuna.

Ruotsin kielessä taitavien osaajien jakautuminen ikäryhmittäin poikkeaa englannin taitavista osaajista siten, että taitavimmat ruotsin kielen käyttäjät ovat vanhimmassa ikäryhmässä. Alle 35-vuotiaissa tällä tasolla ruotsia osaavia on vain yksi prosentti, vanhimmassakin ikäryhmässä viisi prosenttia. Vähintään itsenäisellä tasolla ruotsia osasi kaikissa ikäryhmissä noin joka viides (kuvio 13.9).

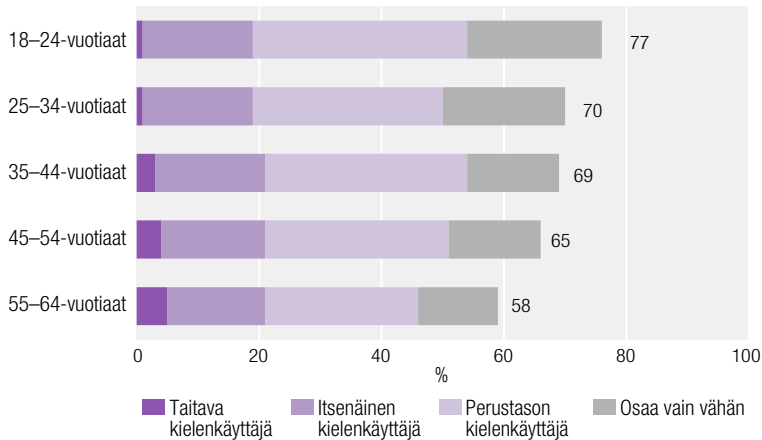
Kuvio 13.8

Ruotsin kielen osaaminen eri taitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)
(Muut kuin ruotsia äidinkielenään puhuvat)

Kuvio 13.9

Ruotsin kielen osaaminen eri taitotasolla iän mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö) (Muut kuin ruotsia äidinkielenään puhuvat)

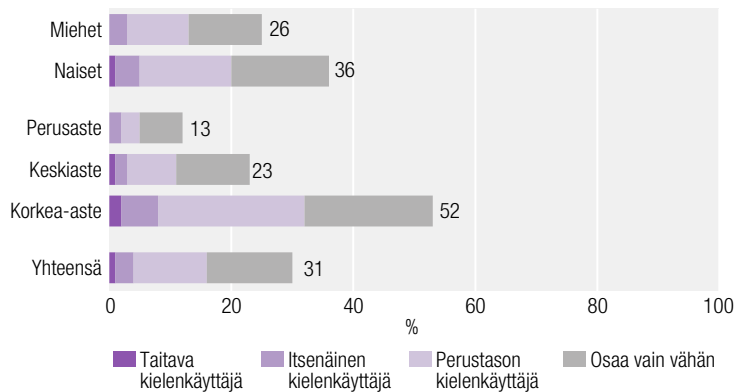
Saksan ja ranskan osaajat

Saksaa ja ranskaa taitavia oli selvästi vähemmän kuin englantia ja ruotsia osaavia. Saksaa osasi 31 prosenttia vastaajista ja ranskaa 11 prosenttia vastaajista. Näissä kielissä taitavat ja itsenäiset kielenkäyttäjät ovat vähemmistönä ja osaaminen painottuu perustaitojen hallintaan tai vain vähän osaamiseen.

Naisista reilu kolmannes osasi saksaa ja miehistä noin joka neljäs. Korkea-asteen koulutuksen saaneista joka toinen osasi saksaa, mikä on neljä kertaa enemmän kuin perusasteen tutkinnon suorittaneilla ja yli kaksinkertainen määrä keskiasteen tutkinnon saaneisiin verrattuna (kuvio 13.10).

Kuvio 13.10

Saksan kielen osaaminen eri taitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö) (Muut kuin saksaa äidinkielenään puhuvat)

Naisista ranskaa osasi 15 prosenttia ja miehistä seitsemän. Pidempään koulutettut osasivat ranskaa enemmän kuin lyhyempään koulutetut. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista joka viides osasi ranskaa, keski- ja perusasteen tutkinnon suorittaneista molemmista seitsemän prosenttia.

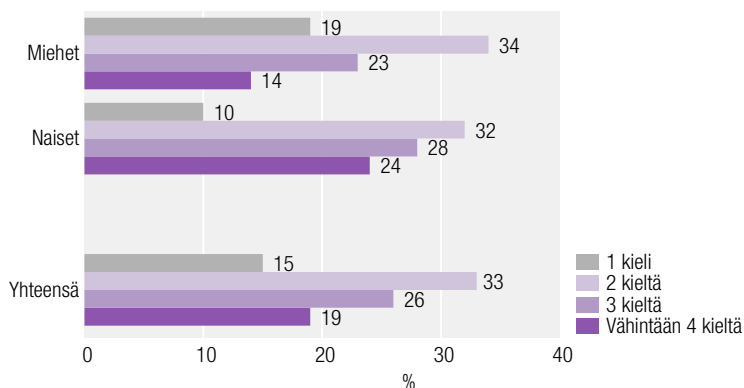
Useamman kuin yhden kielen osaajat

Vastaajan osaamien kielten määrää laskettaessa otettiin huomioon kaiken tasoinen osaaminen, myös vain vähän kieltä osaavat laskettiin mukaan. Kun vieraita kieliä kerrottiin osaavansa 93 prosenttia 18–64-vuotiaista, niin useampaa kuin yhtä vierasta kieltä heistä osasi 78 prosenttia.

Yhtä vierasta kieltä osasi joka seitsemäs, kahta vierasta kieltä joka kolmas ja kolmea tai useampaa kieltä lähes puolet aikuisista. Naiset osasivat useampia kieliä kuin miehet. Naisista vähintään neljää kieltä osasi 24 prosenttia ja miehistä kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän. Miehistä vain yhtä vierasta kieltä osasi joka viides ja naisista joka kymmenes (kuvio 13.11).

Kuvio 13.11

Osattujen vieraiden kielten määrä sukupuolen mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Yleisin kahden osatun kielen yhdistelmä oli ruotsi ja englanti, joita osasi kaksi kolmesta aikuisista. Englantia ja saksaa osasi noin kolmannes ja lähes yhtä paljon ruotsia ja saksaa.

Taulukko 13.1

Kahden kielen osaaminen (englanti, ruotsi, saksa) vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö)

	Ruotsi		Saksa	
	%	N	%	N
Englanti	66	2 184 000	30	1 003 000
Ruotsi	.	.	27	882 000

Tarkasteltaessa usean vieraan kielen osaajia taitotasoin, muodostui suuri määrä eri kielten ja taitotasojen yhdistelmiä. Seuraavassa esitellään aikuisten eniten ja parhaiten osaamat kielet – englantia, ruotsi ja saksa – ja niiden osaaminen vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän taitotasolla.

Viidennes 18–64-vuotiaista osasi sekä englantia että ruotsia molempia vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla (taulukko 13.2). Englantia vähintään itsenäisesti osaavista ruotsia perustasolla osasi joka neljäs, vain vähän osaavia oli joka kymmenes ja ruotsia osaamattomia oli joka kahdeksas.

Taulukko 13.2

Englantia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito ruotsin kielessä vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Englantia vähintään itsenäisesti osaavan ruotsin kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	19	621 737
Perustaso	26	848 000
Osaa vain vähän	9	306 000
Ei osaa	13	428 000
Yhteensä (englantia vähintään itsenäisesti osaavat)	67	2 203 201

Neljä prosenttia arvioi osaavansa sekä englantia että saksaa molempia vähintäänkin itsenäisellä kielenkäyttötasolla (taulukko 13.3). Kun mukaan laskettiin myös saksaa perustasolla osaavat, englantia ja saksaa osaavien osuus nousi noin 16 prosenttiin. Vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla englantia osaavia, jotka eivät osanneet lainkaan saksaa, oli väestöstä 39 prosenttia.

Aikuisista viidennes arvioi kuuluvansa ruotsin kielessä taitaviin tai vähintään itsenäisiin kielen käyttäjiin (taulukko 13.4). Tällä taitotasolla ruotsia osaavista saksaa

Taulukko 13.3

Englantia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito saksan kielessä vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Englantia vähintään itsenäisesti osaavan saksan kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	4	114 000
Perustaso	12	383 000
Osaa vain vähän	12	393 000
Ei osaa	39	1 294 000
Yhteensä (englantia vähintään itsenäisesti osaavat)	67	2 203 201

Taulukko 13.4

Ruotsia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito saksan kielessä vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

Ruotsia vähintään itsenäisesti osaavan saksan kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	2	81 000
Perustaso	7	226 000
Osaa vain vähän	3	96 000
Ei osaa	8	264 000
Yhteensä (ruotsia vähintään itsenäisesti osaavat)	20	666 000

osasi vähintään itsenäisesti kaksi prosenttia, perustasoisesti seitsemän prosenttia ja vain vähän osasi kolme prosenttia. Taitavasti tai itsenäisesti ruotsia osaavista kahdeksan prosenttia ei hallinnut saksaa lainkaan.

Aikuiskoulutuksena saatu vieraiden kielten koulutus

Vuonna 2017 aikuiskoulutukseen osallistuneista 18–64-vuotiaista yhdeksän prosenttia ilmoitti koulutuksen sisällön olleen kielikoulutusta (katso luku 3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö). Eniten kielikoulutusta aikuiskoulutuksena ilmoittivat opiskelleensa eläkeläiset (jopa 28 prosenttia) ja pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneet (18 prosenttia) (liitetaulukko 27).

Muodollisen, järjestetyn koulutuksen lisäksi oli vieraita kieliä opiskeltu myös omatoimisesti (katso luku 6. Informaali opiskelu).

Vieraiden kielten koulutustarve

Tarve saada ammattitaitoa tai uraa edistävää kielikoulutusta on pysynyt samalla tasolla vuodesta 2012 (taulukko 13.5). Vuonna 2017 neljä prosenttia väestöstä² koki tarvetta saada ammattitaitoa tai uraa edistävää kielikoulutusta (katso luku 8. Aikuiskoulutustarve).

Naiset ilmoittivat kielitaitoon liittyvää koulutustarvetta miehiä useammin, (naiset 6 prosenttia, miehet 2 prosenttia). Opiskelijoista ja valtiosektorilla työskentelevistä kuusi prosenttia katsoi tarvitsevänsä lisää kielikoulutusta.

Korkea-asteen tutkinnon omaavista viisi prosenttia koki tarvetta kielikoulutukseen ja keski- ja perusasteen tutkinnon omaavista kolme prosenttia vuonna 2017.

Taulukko 13.5

Ammattitaitoa tai uraa edistävä kielikoulutustarve sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuosina 2012 ja 2017 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

	2012	2017
Miehet	5	2
Naiset	5	6
Perusaste	4	3
Keskiaste	7	3
Korkea-aste	5	5
Yhteensä	5	4

2 Pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta.

14

Ikääntyneiden aikuiskoulutus

Osallistuminen ja kesto

Reilu viidennes, eli 22 prosenttia ikääntyneistä 65–69-vuotiaista suomalaisista, osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2017. Ikääntyneistä 65–69-vuotiaista koulutukseen osallistuneiden osuus oli reilusti alle puolet verrattuna heitä nuorempien, 18–64-vuotiaiden osallistuneiden osuuteen (48 % vuonna 2017), ks. luku 1.1. Osallistuneiden osuus on samalla tasolla kuin viisi vuotta aiemmin (23 % v. 2012).

Myös 65–69-vuotiaiden ikäluokassa naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen selvästi useammin kuin miehet. Naisista koulutukseen osallistuneita oli lähes kolme henkeä kymmenestä (29 %), kun taas miesten osallistumisaste oli ainoastaan puolet tästä (15 %). Myös pohjakoulutuksen vaikutus osallistumisaktiivisuuteen oli suuri. Pelkän perusasteen suorittaneista noin 12 prosenttia, keskiasteen suorittaneista 16 prosenttia ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 65–69-vuotiaista reilu kolmannes (37 %) osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2017.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2017 osallistuneet 65–69-vuotiaat olivat koulutuksessa pidempään kuin aikuiskoulutukseen osallistuneet 18–64-vuotiaat. Kun 18–64-vuotiailla osallistumispäivien mediaani oli noin viisi päivää (ks. luku 2), oli se iäkkäämmillä, 65–69-vuotiailla, selvästi pidempi, peräti seitsemän päivää. Alakvartiili iäkkäämmillä oli kaksi päivää ja yläkvartiili 11 päivää.

Aikuiskoulutukseen osallistuneista ikääntyneet naiset olivat koulutuksessa pidempiä jaksoja (mediaani 8 päivää) kuin miehet (mediaani 5 päivää). Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo ks. luku 2 *Osallistumisen volyymi*) henkeä kohden oli 65–69-vuotiailla noin kaksi päivää vuonna 2017. Matalasta osallistumisasteesta johtuen se oli selvästi alhaisempi kuin 18–64-vuotiailla (noin 8 päivää).

Ikääntyneiden yleisin aikuiskoulutuksen sisältö oli vuonna 2017 taide- ja taitoaineet, joita opiskeli noin kolme kymmenestä (29 %) aikuiskoulutukseen osallistuneista. Seuraavaksi yleisimpiä sisältöjä olivat vieraat kielet sekä palvelut, harrastukset ja turvallisuusala. Näitä opiskeli noin joka neljäs aikuiskoulutukseen osallistuneesta. (ks. luku 3. *Koulutuksen sisältö*)

Ikääntyneet opiskelevat uusia tietoja ja taitoja myös itseohjatusti. Tällä tavoin opiskelleita oli 65–69-vuotiaista noin viisi henkeä kymmenestä, eli 53 prosenttia vuonna 2017. Suosituimmat informaalin opiskelun muodot olivat opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla sekä opiskelu tietokoneen tai internetin avulla, joita harrasti noin joka kolmas ikäluokasta. Sukupuolten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa informaalin opiskelun useudessa.

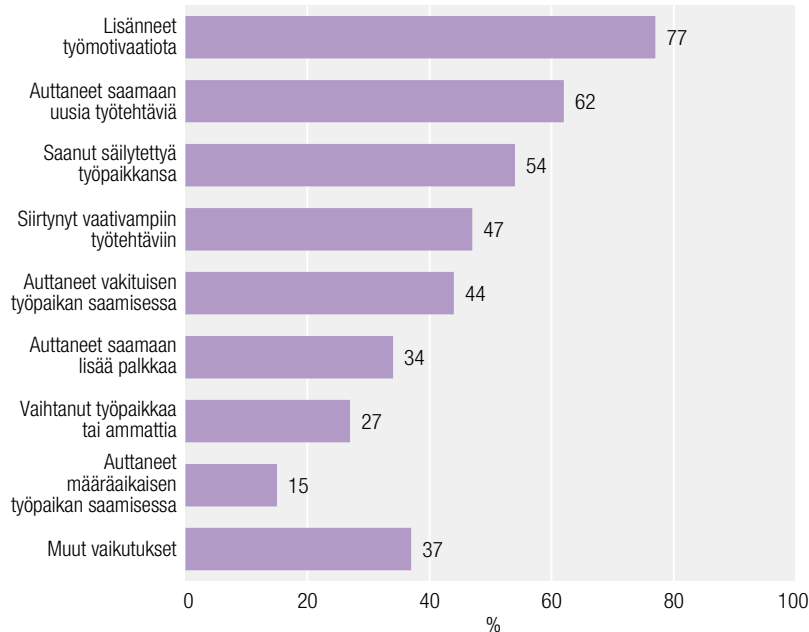
Koulutuskokemukset ja -aikomukset

Lähes yhdeksän kymmenestä 65–69-vuotiaasta suomalaisesta on ollut joskus elämänsä aikana työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa. Lähes kaksi henkeä kolmesta on ollut tämän laatuissa koulutuksessa yli kymmenen kertaa. Sukupuolten välillä ei ollut eroa osallistumisen useudessa.

Yleisin vaikutus työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistumisesta oli se, että koulutus lisäsi työmotivaatiota (kuvio 14.1). Työmotivaatiota koulutus oli lisännyt peräti 77 prosentilla joskus elämänsä aikana ammatilliseen lisäkoulutukseen osallistuneella. Seuraavaksi yleisin vaikutus oli uusien työtehtävien saaminen, mitä

Kuvio 14.1

Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset (65–69-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

oli tapahtunut kuudella kymmenestä koulutukseen osallistuneella. Yli puolet osallistuneista oli koulutuksen avulla saanut säilytettyä työpaikkansa ja hiukan alle puolet siirtynyt vaativampiin työtehtäviin.

Koetuissa pitkän aikavälin vaikutuksissa ei juuri ollut eroja sukupuolten välillä. Tosin miehet ilmoittivat naisia useammin siirtyneensä koulutuksen avulla vaativampiin työtehtäviin. Miehistä tämän vaikutuksen ilmoitti lähes kuusi kymmenestä, naisista taas noin neljä kymmenestä.

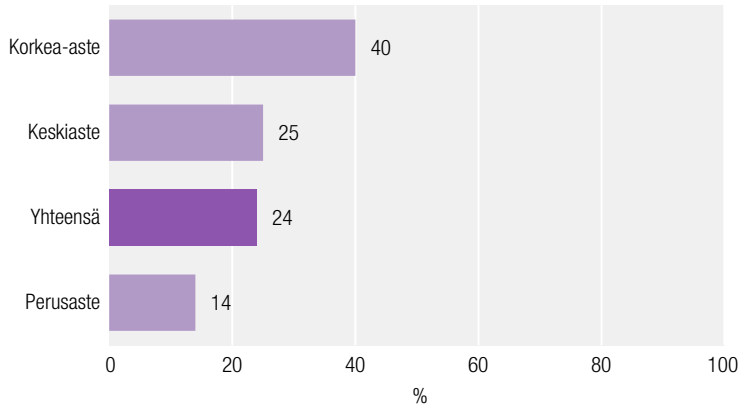
Noin yksi neljästä 65–69-vuotiaasta sai joltain koulutusorganisaatiolta tietoa tai neuvontaa koulutusmahdollisuuksista vuonna 2017. Lähes kaikkien kohdalla (96 %) tieto tai neuvonta oli maksutonta. Eniten neuvoa saatiin oppilaitoksilta tai koulutusorganisaatioilta ja se koski useimmiten tietoa opiskelumahdollisuuksista. Yleisin tiedonsaantikanava oli internet-sivut.

Koulutustarvetta tai -kiinnostusta saada vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvää koulutusta ilmaisi vajaa kolmannes (29 %) 65–69-vuotiaista vuonna 2017. Sukupuolten välillä ei ollut eroa.

Ikääntyneistä noin yksi henkilö neljästä aikoo osallistua aikuiskoulutukseen haastatteluhetkeä seuraavien 12 kuukauden aikana. Naisilla on aikuiskoulutusaikomuksia enemmän kuin miehillä. Naisista aikuiskoulutukseen aikoo osallistua joka kolmas, miehistä vain noin joka kahdeksas 65–69-vuotiaista. Pohjakoulutuksen pituus vaikuttaa selvästi osallistumisaikomuksiin myös 65–69-vuotiailla (kuvio 14.2);

Kuvio 14.2

Aikuiskoulutuksen osallistumisaikomukset koulutusasteen mukaan vuonna 2017 (65–69-vuotias väestö)

pelkän perusasteen suorittaneista aikuiskoulutukseen aikoo osallistua vain 14 prosenttia, keskiasteen suorittaneista joka neljäs ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneista neljä kymmenestä.

Aikuiskoulutusaikomukset olivat selvästi suurempia niillä henkilöillä, jotka olivat osallistuneet aikuiskoulutukseen viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Aikuiskoulutukseen vuonna 2017 osallistuneista peräti seitsemän henkeä kymmenestä aikoo osallistua koulutukseen myös seuraavan vuoden aikana. Aikuiskoulutukseen osallistumattomista näin aikoi tehdä ainoastaan kaksi kymmenestä.

Selvästi eniten 65–69-vuotiaat aikovat osallistua kansalais- tai työväenopistojen järjestämiin koulutuksiin. Seuraavaksi halutuin koulutusmuoto oli järjestön, liiton tai yhdistyksen järjestämä koulutus.

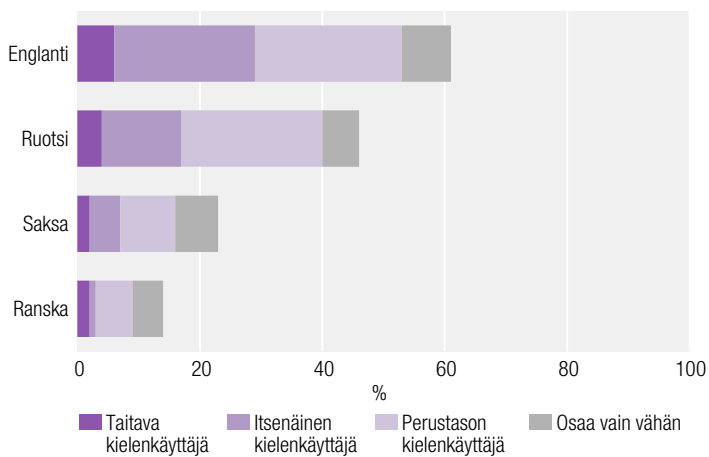
Ikääntyneiden kielitaito

Noin kaksi kolmesta ikääntyneestä osasi oman arvionsa mukaan ainakin jonkin verran vähintään yhtä vierasta kieltä vuonna 2017 (miehet 63 %, naiset 70 %). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista vähintään yhtä vierasta kieltä osasi lähes kaikki, eli peräti 96 prosenttia, kun taas keskiasteen suorittaneista osaajia oli vajaat kuusi henkeä kymmenestä ja pelkän perusasteen suorittaneista vajaa puolet vuonna 2017.

Eniten ja parhaiten ikääntyneet osaavat englantia (kuvio 14.3), jota osaa vähintään jonkin verran reilu 60 prosenttia 65–69-vuotiaista. Vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla englantia puhuu lähes kolme kymmenestä ikääntyneestä (katso luku 14 *Aikuiset ja vieraat kielet*). Toiseksi osatuin vieras kieli oli ruotsi, jota osasi vajaa puolet ikääntyneistä. Saksaa osasi vajaat kolme kymmenestä ja ranskaa reilut yksi kymmenestä ikääntyneestä.

Kuvio 14.3

Vieraita kieliä osaavien osuudet kielen ja osaamistason mukaan vuonna 2017 (65–69-vuotias väestö, oma arvio osaamisesta)

Lähteet

- Andersson Ronnie, Olsson Anna-Karin (1999). Fields of Education and Training, Manual (1999). Eurostat. http://doktorski.unizg.hr/images/50001291/Fields_of_Education_and_Training_eurostat1999.pdf
- European Commission (2006). Classification for Learning Activities, Manual (2005). Eurostat.
- European Commission. http://ec.europa.eu/education/policies/eu-policy-in-the-field-of-adult-learning_fi [viitattu: 22.11.2018].
- Eurostat. Manual for Adult Education Survey, 2016.
- Eurostat. EPALE. <https://ec.europa.eu/epale/fi/policy-in-the-eu/what-is-the-eu-role-in-adult-learning> [viitattu: 22.11.2018].
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. 2017. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 6.11.2018].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/vaerak/2017/vaerak_2017_2018-03-29_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus. Oppilaitosten aikuiskoulutus. www.tilastokeskus.fi/til/oiap.

Aikuiskoulutustutkimuksen peruseraportit vuosilta 1980–2012

- Niemi Helena, Ruuskanen Timo ja Tarja Seppänen (2014). Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2012. Koulutus 2014. Tilastokeskus. Helsinki.
- Pohjanpää Kirsti, Niemi Helena ja Ruuskanen Timo (2008). Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2006. Koulutus 2008. Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja, Ruuskanen Timo, Niemi Helena ja Nyysönen Eeva (2002). Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2000. Koulutus 2002:5. Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja, Koskinen Riitta, Niemi Helena ja Simpanen Matti (1997). Aikuisopiskelu Suomessa. Aikuiskoulutustutkimus 1995. Koulutus 1997:4. Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja ja Simpanen Matti (1992). Aikuiskoulutukseen osallistuminen. Aikuiskoulutustutkimus 1990. Tutkimuksia 192. Tilastokeskus. Helsinki.
- Havén Heikki ja Syvänperä Risto (1983). Aikuiskoulutukseen osallistuminen. Aikuiskoulutustutkimus 1980. Tutkimuksia 92. Tilastokeskus. Helsinki.

Käsitteet ja luokitukset

Aikuiskoulutustutkimuksen keskeisiä koulutukseen ja osaamiseen liittyviä käsitteitä

Koulutukseen osallistuminen

Aikuiskoulutustutkimuksessa on selvitetty osallistumista kaikkeen järjestettyyn koulutukseen eikä osallistumista pelkästään aikuiskoulutukseen eli erityisesti aikuisia varten järjestettyyn koulutukseen. Koko elämän kuluessa tapahtuneeseen koulutukseen osallistumista koskien kysyttiin mm., minkälaisia tutkintoja vastaaja oli suorittanut ja missä määrin hän oli osallistunut erilaisiin koulutuksiin. Kaikki koulutus, johon vastaaja oli osallistunut haastattelua edeltävinä 12 kuukautena, selvitettiin tarkemmin. Vastaajalta kysyttiin muun muassa koulutuksen sisältöä, koulutuspäiviä, kuka vastasi kustannuksista ja mikä taho järjesti koulutuksen.

Koulutukseksi katsottiin kaikki sellainen opiskelu, joka oli kokonaisuudessaan kestänyt yhteensä vähintään kuusi tuntia. Myös kesken jätetty opiskelu laskettiin mukaan, jos koulutukseen oli osallistuttu vähintään kuuden tunnin ajan. Koulutukseksi katsottiin toiminta, joka oli erikseen organisoitu ja järjestetty ja jonka tavoitteena oli saada aikaan oppimista. Lisäksi koulutukseksi luettavalla toiminnalla tuli olla ennalta laadittu opetussuunnitelma tai opetusohjelma ja koulutuksen tuottajan tai organisoijan tuli vastata järjestelyistä. Informaatio-, mainos- ja myyntitilaisuuksia tai kokouksia ei katsottu koulutukseksi.

Aikuiskoulutus

Tässä tutkimuksessa on aikuiskoulutus määritelty koulutusorganisaation pohjalta. Aikuiskoulutukseksi on katsottu seuraavat koulutusmuodot:

- aikuis- ja iltalukioiden koulutus
- oppisopimuskoulutus
- ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja aikuiskoulutuskeskusten erityisesti aikuisille järjestetty koulutus (mukaan lukien avoin ammattikorkeakouluopetus ja yksityisoppilaat)
- ammatilliset täydennyskoulutuskurssit yliopistoissa/korkeakouluissa tai niiden täydennyskoulutuskeskuksissa
- erilliset arvosanat tai avoimen yliopiston kurssit yliopistoissa/korkeakouluissa tai niiden täydennyskoulutuskeskuksissa
- kesäyliopistojen koulutustoiminta
- kansanopistojen (tai kansankorkeakoulujen) muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- musiikkioppilaitosten muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- urheiluopistojen muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- kansalais- ja työväenopistojen antama koulutus

- kielikoulujen ja -opistojen koulutus Suomessa
- järjestöjen, liittojen ja yhdistysten järjestämä koulutus
- opintokeskusten opintokerhot ja kurssit
- tanssikoulujen ja -opistojen koulutus
- työnantajan järjestämä kurssikoulutus
- erityisten koulutusta antavien koulutusyritysten tai koulutuskeskusten (liikeryityksinä toimivat koulutuskeskukset, konsultit yms.) koulutustoiminta
- konferenssit, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet
- muu aikuiskoulutukseksi laskettava koulutus
- opiskelu ulkomailla muussa kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- Lisäksi huomioitiin työpaikalla työn yhteydessä saatu tehtäviin perehdyttävä tai muutoin taitoja lisäävä opastus, jos se oli saatu erityiseltä ohjaajalta, kouluttajalta tai asiantuntijalta.

Opiskelua autokoulussa tarkasteltiin varsinaisesta aikuiskoulutuksesta erillään, jollei vastaaja ollut itse arvioinut sen liittyvän työhön tai ammattiin.

Edellä oleva määrittely valittiin, koska haluttiin saada aikuiskoulutuksesta vertailukelpoista tietoa aikaisempiin tutkimusvuosiin eli vuosien 1980, 1990, 1995, 2000, 2006 ja 2012 aikuiskoulutustutkimuksiin nähden. Vuodesta 2006 aikuiskoulutuskäsitteeseen sisältyy työpaikalla saatu perehdytyskoulutus, jota ei kysytty suoraan aikaisempina vuosina. Perehdytyskoulutuksen vaikutus kokonaisuuteen on kuitenkin vähäinen. Aikuiskoulutus on mahdollista määritellä aineiston pohjalta toisinkin valitsemalla kriteeriksi toiset koulutusorganisaatiot tai esimerkiksi henkilön ikä. Aikuiskoulutuksen määritelmää on kuvattu myös luvussa 1 Osallistuminen aikuiskoulutukseen vuonna 2017 sekä liitteessä 1.

Koulujärjestelmäkoulutus

Koulujärjestelmäkoulutukseksi katsottiin pääsääntöisesti nuorille suunniteltu koulutus lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, korkeakouluissa ja yliopistoissa. Myös kansanopistojen, musiikkioppilaitosten ja urheiluopistojen tutkintoon johtavat ammatillisen kelpoisuuden tuottavat koulutukset laskettiin tähän mukaan. Yliopistojen (korkeakoulujen) jatkokoulutus (tutkijakoulutus) katsottiin koulujärjestelmäkoulutukseen kuuluvaksi.

Itseohjattu tai muu organisoidun koulutuksen ulkopuolella tapahtuva opiskelu (informal learning)

Aikuisten informaaliseksi opiskeluksi laskettiin erikseen järjestetyn, muodollisen koulutuksen (formaalin ja non-formaalin) ulkopuolella tapahtuva opiskelu. Tällainen opiskelu saattoi olla varsin vapaamuotoista ja yksikseen tai työtovereiden tai tuttavien kanssa tapahtuvaa. Oleellista oli uuden asian, tiedon tai taidon opiskelu muutoin kuin muodollisessa koulutuksessa. Niin sanottu satunnaisoppiminen pyrittiin sulkemaan tarkastelun ulkopuolelle.

Itseohjatun opiskelun sijasta käytetään usein käsitettä informaalinen opiskelu. (Katso myös luku 6. *Informaalinen opiskelu*.)

Aikuiskoulutustapahtumia / kursseja koskevat tiedot

Kaikista niistä aikuiskoulutuskokonaisuuksista tai kursseista, joihin vastaaja oli osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, haluttiin saada mahdollisimman paljon yksityiskohtaista tietoa. Jokaisesta koulutuksesta kysyttiin saadun koulutuksen sisältö, järjestäjä, oliko koulutus työhön tai ammattiin liittyvää, oliko koulutukseen käytetty työaikaa vai muuta aikaa, kuka oli koulutuksen kustantanut ja kuinka monta päivää (tuntia) oli opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana saatu. Kurssitiedot kysyttiin kaikista vastaajan käymistä kursseista.

Työhön tai ammattiin liittyvä eli ammatillinen aikuiskoulutus

Työhön tai ammattiin liittyvä eli ammatillinen aikuiskoulutus ja yleissivistävä tai harrastustavoitteinen aikuiskoulutus erotettiin toisistaan yksilön näkökulmasta haastateltavan itsensä ilmoittaman opintojen tarkoituksen pohjalta. Ammatillista aikuiskoulutusta oli koulutus, johon vastaaja *osallistui pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia*.

Indikaattorin muodostaminen on kuvattu luvussa 1.2 *Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen*.

Henkilöstökoulutus

Henkilöstökoulutukseksi katsottiin työnantajan joko osittain tai kokonaan kustantama koulutus sen sisällöstä riippumatta. Koulutus saattoi olla kokonaan työnantajan kustantamaa, jolloin siihen osallistumiseen ei käytetty lainkaan omaa vapaa- tai loma-aikaa ja jonka kustannukset työnantaja oli rahoittanut kokonaan. Osittain työnantajan tukemaksi koulutukseksi laskettiin kaikki sellainen koulutus, jonka kustannuksiin työnantaja oli osallistunut tai koulutus tai sen osa oli tapahtunut työajalla, mutta sen lisäksi koulutukseen oli käytetty myös omaa vapaa-/loma-aikaa tai opintovapaata ja/tai palkansaaja oli itse osallistunut opintojensa kustannuksiin.

Henkilöstökoulutus-indikaattorin muodostaminen on kuvattu luvussa 1.3 *Henkilöstökoulutukseen osallistuminen*.

Osallistumispäivä

Osallistumispäivillä on tarkoitettu niitä päiviä, jotka henkilö on ollut koulutuksessa (osallistunut opetukseen) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana eikä koulutuksen tai kurssin kokonaiskestoa. Osallistumispäiviin ei laskettu mukaan kurssipaikalla matkustamiseen käytettyä aikaa eikä tehtäviin tai harjoituksiin kotona käytettyä aikaa. Yhden koulutus- tai osallistumispäivän kestoksi määriteltiin kuusi tuntia. Osallistumispäivien mittaaminen on kuvattu luvussa 2. Osallistumisen volyymi.

Koulutussisältö

Aikuiskoulutuskurssien ja muiden koulutustapahtumien sisältö voidaan luokitella monella tapaa. Aikuiskoulutustutkimuksessa 2017 käytetty luokitus perustuu Euros-

tatin luomaan kahdeksan pääluokkaa sisältävään koulutuksen sisällön luokitukseen (*Fields of Education and Training, 1999*). Verkkolomakkeelle vastanneiden koulutukset koodattiin Tilastokeskuksessa jälkikäteen avovastausten perusteella ja käyntihaastatteluissa haastattelija koodasi kurssin yhdessä vastaajan kanssa jo haastattelutilanteessa käyttäen apunaan automaattista kurssikoodausta. Vuonna 2017 käytetty luokitus on kuvattu luvussa 3. *Koulutuksen sisältö* sekä liitteessä 2.

Kielitaito

Haastatellut *arvioivat itse* oman kielitaitonsa tason heille annetusta valmiista luokituksesta. Osaamisen alin taso tarkoittaa selviytymistä kaikkein tavallisimmista arkipäivän ilmauksista ja ylin taso tarkoittaa lähes syntyperäisen kielen hallintaa. Luokitus on sovellus Euroopan Neuvoston käyttämästä luokituksesta. Haastattelussa käytetty kielitaitomittari on kuvattu luvussa 13. *Aikuiset ja vieraat kielet*.

Tässä julkaisussa käytettyjä muita käsitteitä

Työvoima on työlliset ja työttömät yhteensä.

Työvoiman ulkopuolinen väestö muodostuu henkilöistä, jotka eivät ole työllisiä tai työttömiä. Työvoimaan kuulumattomiin luokitellaan opiskelijat, asevelvollisuutta suorittavat, omaa kotitalouttaan hoitavat, eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella olevat, työttömyyseläkkeellä olevat, työkyvyttömät sekä eräät muut edellisiin luokkiin kuulumattomat.

Sosioekonominen asema määräytyy ammatin, ammattiaseman ja toimialaluokituksen perusteella. Tässä on käytetty seuraavia luokkia:

- maatalousyrittäjät
 - muut yrittäjät
 - ylemmät toimihenkilöt
 - alemmat toimihenkilöt
 - työntekijät
 - opiskelijat
 - eläkeläiset ja
 - muu tai tuntematon.
- (www.tilastokeskus.fi/luokitukset.)

Työlliset jaetaan **työnantajan** mukaan valtiosektoriin (valtio ja valtionyhtiöt) kuntasektoriin (kunta, kuntainliitto ja kuntayhtymä) ja yksityissektoriin (yksityiset yritykset, pääsääntöisesti oy:t, ml. valtioenemmistöiset oy:t) sekä ryhmään muu sektori (mm. järjestö, yhdistys, säätiö).

Ikä on vastaajan ikä 31.12.2016.

Koulutusaste

Tutkintorekisteristä (31.12.2016) haettiin vastaajan suorittaman korkeimman tutkinnon koodi. Koulutuskoodi on aineistossa 2-merkkinen sisältäen koulutusalan ja -asteen. Koulutusasteet on jaoteltu perus-, keski- ja korkea-asteisiin.

Kuntaryhmä

Kunnat ryhmitellään taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kolmeen luokkaan: kaupunkimaisiin kuntiin, taajaan asuttuihin kuntiin ja maaseutumaisiin kuntiin.

Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.

Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.

Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Tietoja tutkimuksessa käytetyistä luokituksista löytyy myös Tilastokeskuksen internetsivuilta (www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset)

Tekninen raportti

Tässä teknisessä raportissa kuvataan Aikuiskoulutustutkimus 2017:n tiedonkeruu, katoanalyysi ja painokertoimien laskeminen.

Sisällys

- I **Tiedonkeruu**
 - Perusjoukko
 - Tiedonkeruulomakkeen kehittäminen
 - Tiedonkeruuseen valmistautuminen ja kenttätö
- II **Katoanalyysi (yksikkökato)**
 - Otos
 - Kato kasvanut vuodesta 2012
 - Vastausosuus suurin korkeasti koulutetuilla ja vartuneemmilla ikäluokilla
 - Vastausosuuksien lasku erilaista eri väestöryhmissä
 - Vastanneet, otos ja väestö
 - Kieltäytyminen kadon yleisin syy
- III **Painokertoimet**
- IV **Katoanalyysin loppupäätelmä**
- V **Tilastolliset menetelmät**
 - Luottamusväli
 - Esimerkki luottamusvälin laskemisesta keskivirhetaulukon avulla
 - Muuttujien välisen riippuvuuden tarkastelu X^2 -riippumattomuustestillä
 - Esimerkki X^2 -testistä
 - Riippuvuuden määrän ja laadun kuvaaminen: Cramerin V
 - Esimerkki Cramerin V:stä

I Tiedonkeruu

Perusjoukko

Aikuiskoulutustutkimus 2017:n perusjoukkona ovat 18–69-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt. Otantakehikkona, josta otos poimittiin, oli väestön keskusrekisterin kotipaikkatunnuksen mukaisesti lajiteltu aineisto. Poimintamenetelmänä käytettiin systemaattista otantaa. Otokseen poimittiin tasavälisellä otannalla yhteensä 6 150 henkeä.

Tiedonkeruulomakkeen kehittäminen

Vuoden 2017 aikuiskoulutustutkimuksen lomakkeen runko muodostuu vuoden 2012 tutkimuksen pohjalta. Vuoden 2017 tutkimus on osa kansainvälistä Adult Education Survey -tutkimusprojektia (EU-AES), jota koordinoi Euroopan tilastovirasto (Eurostat). Suomen tutkimuksen kanssa vastaava tiedonkeruu tehtiin yli kolmessakymmenessä Euroopan maassa vuosina 2016–2017.

Tiedonkeruulomakkeen ymmärrettävyyttä ja toimivuutta testattiin esihaastattelulla loppuvuodesta 2016.

Tietokokonaisuuksia ovat muun muassa:

- taustatiedot (mm. koulutus, ammatti, työ, perhe)
- aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaavat tiedot
- itseohjautuva opiskelu
- työssä oppiminen, työn tarjoamat oppimis- ja kehittymismahdollisuudet, työssä esiintyvien ongelmien ratkaiseminen ja tiedonhankinta
- ammattikirjallisuuden käyttö
- näkemykset koulutuksen hyödyistä, koettu koulutustarve, koulutuskiinnostus, kiinnostusta herättävät tekijät
- koulutusesteet, tiedonsaanti koulutusmahdollisuuksista
- vieraiden kielten taito

Tiedonkeruuseen valmistautuminen ja kenttätö

Aikuiskoulutustutkimus 2017:n haastattelumateriaaliin kuuluivat: verkkolomake, sähköinen haastattelulomake (BLAISE), lomakkeen paperiversio, vastaajakortit, haastatteluohjeet, tutkimuksen esite, saatekirje ja kieltäytyneiden kirje sekä tutkimuksen esittelyvideo ja kaksi tutkimukseen motivoinnissa käytettävää ns. motiivointikorttia ("Tietoa aikuiskoulutustutkimuksesta 2017" ja Aikuiskoulutustutkimus 2012:n tulokset). Haastattelijoille järjestettiin yksipäiväinen koulutustilaisuus. Koulutuksen päätavoitteena oli tutkimuksen tarkoituksen, tavoitteiden ja käyttötarkoituksen esittely sekä lomakkeen keskeisten kysymysten merkityksen ja tavoitteiden selvittäminen. Lisäksi oli tarkoituksena luoda haastattelijoiden kanssa yhteinen ymmärrys siitä, minkälaiset toimet olivat käytännön haastattelutilanteissa tässä tutkimuksessa mahdollisia, haastattelijan harkintaan perustuvia ja sallittuja, ja missä tapauksissa laatuvaatimukset edellyttivät tarkasti annettujen toimintaohjeiden nou-

dattamista. Suuri osa koulutusajasta omistettiin kenttätöikäntöjen ja eri motiivintekijöiden pohdintaan.

Aikuiskoulutustutkimuksen tiedot kerättiin ns. yhdistelmätiedonkeruumenettelällä, jolloin kaikille otokseen kuuluville tarjottiin ensin mahdollisuutta vastata tutkimukseen verkossa. Verkossa vastaamattomille tarjottiin käyntihaastattelumahdollisuutta. Verkkovastausten osuudeksi kaikista haastatteluista muodostui n. kaksi kolmannesta. Tiedot kerättiin tammi-kesäkuussa 2017. Tietoja keräsi yhteensä noin 120 tilastohaastattelijaa. Haastatteluja tehtiin sekä suomen että ruotsin kielellä. Otoksessa oli mukana äidinkielenään suomea ja ruotsia puhuvia väestösuhteensa mukaisesti.

Haastattelussa käytettiin paljon vastauskortteja vastaamisen tukena ja haastattelijoita koulutettiin auttamaan vastaajaa tosiasiakysymysten tarkoituksen hahmottamisessa ja hankalien asioiden muistamisessa. Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 48 minuuttia. Verkkolomakkeen keskimääräinen täyttöaika puolestaan 36 minuuttia.

II Katoanalyysi (yksikkökato)

Kato voidaan jakaa yksikkö- ja erä- eli osittaiskatoon. Yksikkökato tarkoittaa, että otoshenkilöltä ei saada lainkaan haastattelua esimerkiksi kieltäytymisen tai tavoittamattomuuden takia. Yksikkökatoa voidaan korjata painokertoimien avulla. Eräkadolla taas tarkoitetaan kysymyskohtaista katoa. Tällöin haastattelu on saatu, mutta joissakin kysymyksissä esiintyy puutteita esimerkiksi haastattelun keskeytymisen tai vastaushaluttomuuden vuoksi. Tässä raportissa kuvataan vain yksikkökatoa. Erä- tai osittaiskato tullaan analysoimaan myöhemmin julkaistavassa Aikuiskoulutustutkimus 2017:n laaturaportissa.

Kadon jakaantumista tutkitaan eri taustamuuttujien suhteen ja verrataan aikaisempiin aikuiskoulutustutkimuksiin. Vastanneiden jakaumia verrataan perusjoukon jakaumiin eli Suomen väestöön vuonna 2017. Taustamuuttujiksi on valittu sukupuoli, ikä, koulutusaste sekä kuntaryhmä. Kadon syytä tarkastellaan jakamalla kato-
tapaukset kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin. Muista katoon johtaneista syistä on kielivaikkeudet yleisin.

Aineiston edustavuutta tarkastellaan tutkimalla kadon rakennetta eri taustamuuttujien mukaan muodostetuissa ryhmissä sekä vertailemalla vastaajien jakauman rakennetta perusjoukkoon.

Otos

Brutto-otoksen koko Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssä oli 6 150 henkilöä. Kun brutto-otoksesta poistettiin perusjoukkoon kuulumattomat, eli ns. ylipeitto, saatiin lopulliseksi otokseksi 6 074 henkilöä. Ylipeittoon laskettiin kuuluvaksi rekisterin viimeisen päivituksen jälkeen kuolleet (8 tapausta), koko tutkimuksen referenssiajan ulkomailla olleet (29 tapausta), ne, keiden puhelinnumero ja osoite tuntematon (27 tapausta) sekä laitosväestö (12 tapausta). Vuoden 2017 aikuiskoulutustutkimuksen otos on samansuuruinen kuin viisi vuotta aiemmin.

Otoksen alipeittoon voidaan katsoa kuuluvaksi esimerkiksi henkilöt, jotka olivat muuttaneet Suomeen rekisterin päivittämisen jälkeen. Alipeittoon kuuluvien määrää voidaan arvioida väestötietoihin sisältyvien muuttotietojen pohjalta. Koska otoksen poiminnan ja tiedonkeruun välinen aika oli kohtuullisen lyhyt, ei alipeitolla ole olennaista vaikutusta otoksen peittävytyteen.

Kato kasvanut vuodesta 2012

Saatujen haastattelujen määrä vuonna 2017 oli 3 414. Vastausosuudeksi tuli näin ollen 56 prosenttia, mikä on 12 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuoden 2012 tutkimuksessa. Vastausosuus on myös selvästi matalampi kuin aikaisemmissa, vuoden 2006 ja vuosien 2000, 1995 ja 1990 aikuiskoulutustutkimuksissa.

Katoa pyrittiin torjumaan kiinnittämällä haastattelijoiden työohjeissa huomiota vastaajien motivointikysymyksiin, laatimalla haastattelihoita varten erillinen tutkimus- ja yhteydenotto-tilanteiden avuksi sekä panostamalla haastattelijakoulutuksessa haastattelujen käytännötilanteiden hallintaan ja haastattelijoiden omaan motivoitumiseen. Kadon suureneminen on yleinen ilmiö tämän päivän kysely- ja haastattelututkimuksissa.

Vastausosuus suurin korkeasti koulutetuilla ja varttuneemmilla ikäluokilla

Korkea-asteen koulutuksen saaneet osallistuivat tutkimukseen selkeästi useammin kuin perus- ja keskiasteen koulutuksen saaneet. Suurinta katoa oli perusasteen suoritaneiden keskuudessa, joista harvempi kuin joka toinen osallistui tutkimukseen. Naiset osallistuvat tutkimukseen hieman miehiä aktiivisemmin. Naisten vastausosuus oli 58 prosenttia ja miesten 54 prosenttia.

Ikäluokittaisessa tarkastelussa havaitaan, että mitä varttuneemmasta ikäluokasta on kyse, sitä aktiivisemmin tutkimukseen osallistutaan. Nuorimmista 18–34-vuotiaista noin puolet ja 35 vuotta täyttäneistä 56–63 prosenttia osallistui tutkimukseen vuonna 2017. Tilanne on pysynyt samansuuntaisena vuodesta 2012, mutta hiukan muuttunut vuodesta 2006, jolloin eroja eri ikäryhmien välillä ei juurikaan ollut. Vuonna 2000 nuoret 18–34-vuotiaat olivat vielä muita innokkaimpia vastaajia (taulukko 2, Blomqvist ym. 2002, 126).

Myös asuinalueella näyttää olevan yhteyttä vastausaktiivisuuteen. Vastausosuus oli pienin kaupunkimaisissa kunnissa asuvien keskuudessa (55 prosenttia) ja suurin maaseutumaisissa kunnissa ollen kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi eli 63 prosenttia.

Taulukko 1.

Aikuiskoulutustutkimus 2017:n vastausosuus, kato ja otos eräiden taustamuuttujien mukaan (18–69-vuotiaat) sekä erojen tilastollinen merkitsevyys (p-arvo)

	Vastaus-osuus %	Kato %	Otos n	p-arvo ¹⁾
Sukupuoli				
Mies	54	46	3 055	
Nainen	58	42	3 019	**
Ikä				
18–24-vuotiaat	49	51	340	
25–34-vuotiaat	52	48	1 316	
35–44-vuotiaat	56	44	1 240	
45–54-vuotiaat	56	44	1 376	
55–64-vuotiaat	60	40	1 411	
65–69-vuotiaat	63	37	391	***
Koulutusaste				
Perusaste	44	56	1 093	
Keskiaste	54	46	2 869	
Korkea-aste	66	34	2 112	***
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	55	45	4 201	
Taajaan asuttu	57	43	931	
Maaseutumainen	63	37	905	***
Yhteensä	56	44	6 074	

1) ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo <0,05, ** = p-arvo<0,01, *** = p-arvo<0,001

Vastausosuuksien muutokset erilaisia eri väestöryhmissä

Aikuiskoulutustutkimuksen vastausosuudet laskivat vuodesta 1995 lähtien noin 8–9 prosenttia per tutkimusväli eli viisi–kuusi vuotta vuoteen 2006 saakka, kunnes lasku saatiin vihdoin taitettua vuoden 2012 tutkimuksessa. Vuodesta 2012 vuoteen 2017 vastausosuus laski kuitenkin selvästi (taulukko 2).

Vuoteen 2012 verrattaessa tutkimuksen vastausosuuden havaitaan laskeneen reilut kymmenen prosenttiyksikköä sekä miehillä että naisilla. Eri ikäluokkien välinen vertailu osoittaa kaikkien ikäluokkien vastausaktiivisuuden laskeneen. Myös koulutusasteen mukaan tarkasteltuna vastausasteen lasku on suhteellisen tasaista. Sen sijaan maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvilla vastausasteen lasku on ollut reilumpaa kuin kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla. Tämä on syytä huomioida myös tuloksia arvioitaessa, joskin painokertoimet korjaavat tällaisia vääristymiä.

Taulukko 2.

Vuosien 2017, 2012, 2006, 2000, 1995 ja 1990 aikuiskoulutustutkimusten vastausosuudet eräiden taustamuuttujien mukaan (18–64-vuotiaat)

	2017 %	2012 %	2016 %	2000 %	1995 %	1990 %
Sukupuoli						
Mies	54	66	63	74	82	82
Nainen	57	68	66	75	83	82
Ikä						
18–24-vuotiaat	49	62	63	79	87	85
25–34-vuotiaat	53	62	64	76	84	81
35–44-vuotiaat	56	67	65	73	80	81
45–54-vuotiaat	56	69	66	73	80	80
55–64-vuotiaat	60	71	66	73	80	83
Koulutusaste						
Perusaste	43	53	56	68	76	79
Keskiaste	53	66	65	76	84	84
Korkea-aste	65	77	71	78	88	84
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	54	64	61	70	80	78
Taajaan asuttu	57	75	68	79	85	82
Maaseutumainen	63	78	77	83	87	89
Yhteensä	56	67	65	74	82	82

Vastanneet, otos ja väestö

Tutkimuksen otoksen ja vastanneiden jakaumat vastaavat hyvin toisiaan kadon jonkin verran epätasaisesta jakautumisesta huolimatta. Lisäksi jakaumat vastaavat lähes täydellisesti Suomen väestöä vuoden 2016 lopussa sukupuolijaottelun ja kuntaryhmän mukaan (taulukko 3).

Sen sijaan jotain ali- ja yliedustusta ilmenee sekä otoksessa että tutkimuksen aineistossa, kun tarkastelu tehdään ikäryhmittäin. Tämä johtuu otoksen koosta ja poimintaperiaatteista. Aikuiskoulutustutkimus 2017 on osa kansainvälisesti vertailukelpoista Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (*EU-AES*), jossa otoskehikkona on 25–64-vuotiaat. Suomessa haluttiin kuitenkin kansallinen erillisotos 18–24- sekä 65–69-vuotiaista. Otokset poimittiin muita ikäluokkia selvästi pienempinä. Nämä ikäryhmät ovat siis jo tutkimuksen otoksessa alimitoitettu suhteessa ikäryhmän todelliseen osuuteen väestössä.

Kun väestössä vuoden 2016 lopussa noin 13 prosenttia 18–69-vuotiaista kuului nuorimpaan ikäryhmään, niin sekä aineistossa että aikuiskoulutustutkimuksen otoksessa heidän osuutensa oli vain 5–6 prosenttia. Vanhimmassa ikäryhmässä ryhmän korkea vastausosuus sen sijaan nostaa vastanneiden osuuden lähemmäksi heidän väestöosuuttaan. Sen sijaan 35–64-vuotiaita on sekä otoksessa että vastanneissa suhteellisesti enemmän kuin väestössä keskimäärin.

Korkeasti koulutettujen hyvä vastausaktiivisuus näkyy heidän suhteellisen suurena osuutena vastanneiden keskuudessa. Sama ilmiö toisin päin näkyy pelkän perusasteen suorittaneiden kohdalla.

Tällaiset ”epätasaisuudet” korjaantuvat kuitenkin käytettäessä analyyseissa painokertoimia. Tämän takia painokertoimien käyttö aineistoa analysoitaessa on välttämätöntä.

Taulukko 3.

Vuoden 2017 aikuiskoulutustutkimuksen otoksen ja vastanneiden jakauma sukupuolen ja iän mukaan sekä 18–69-vuotias väestö 31.12.2016

	Otos %	Vastanneet %	Väestö %	Väestö tuhatta
Sukupuoli				
Mies	50,3	48,7	50,4	1 850
Nainen	49,7	51,4	49,6	1 824
Ikä				
18–24-vuotiaat	5,6	4,9	12,6	463
25–34-vuotiaat	21,7	20,1	19,0	699
35–44-vuotiaat	20,4	20,4	18,1	664
45–54-vuotiaat	22,7	22,7	19,8	726
55–64-vuotiaat	23,2	24,7	20,1	740
65–69-vuotiaat	6,4	7,2	10,4	382
Koulutusaste				
Perusaste	18,0	14,1	22,2	816
Keskiaste	47,2	45,4	44,3	1 627
Korkea-aste	34,8	40,6	33,5	1 232
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	72,3	70,4	70,2	2 580
Taajaan asuttu	14,6	14,9	14,9	549
Maaseutumainen	14,7	14,7	14,9	546
Yhteensä, %	100	100	100	.
Yhteensä tuhatta	6 074	3 414	.	3 675

Kieltäytyminen kadon yleisin syy

Kieltäytyminen oli yleisin kadon syy: katotapauksista reilu puolet oli haastattelusta kieltäytyneitä. Kohdehenkilön tavoittamattomuus on kadon syynä yleistynyt selvästi. Se oli syynä kahteen viidestä katotapauksista ja muut syyt, lähinnä kielivaikkeudet, johtivat noin neljässä prosentissa tapauksista vastaamattomuuteen (taulukko 4).

Todennäköisyys sille, että kadon syy oli kohdehenkilön tavoittamattomuus, pienenee selvästi iän myötä. Selvästi yli puolet 18–34-vuotiaiden katotapauksista johtui siitä, ettei kohdehenkilöä ollut tavoitettu, kun taas tavoittamattomia 35–54-vuotiaita oli noin 40 prosenttia katotapauksista. Tätä vanhemmilla tavoittamattomuus oli vieläkin harvinaisempi kadon syy, 65–69-vuotiailla vain joka viides katotapaus johtui henkilön tavoittamattomuudesta.

Korkeammin koulutetuilla henkilön tavoittamattomuus on kadon syynä harvemmin kuin lyhemmän pohjakoulutuksen saaneilla. Pelkän perusasteen suorittaneilla lähes joka toinen katotapaus johtui henkilön tavoittamattomuudesta, korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla vain reilu kolmannes.

Sukupuolen mukaan tarkasteltuna katotapausten jakautumisessa kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin ei havaita eroja.

Taulukko 4.

Katotapausten jakaantuminen kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin (lähinnä kielivaikkeudet) eräiden taustamuuttujien mukaan (18–69-vuotiaat)

	Kieltäytyi %	Ei tavoitettu %	Muu syy %	Vastausosuus %	p-arvo ¹
Sukupuoli					
Mies	54	43	3	100	ns.
Nainen	53	42	5	100	
Ikä					
18–24-vuotiaat	38	60	2	100	***
25–34-vuotiaat	43	55	2	100	
35–44-vuotiaat	55	42	3	100	
45–54-vuotiaat	56	40	4	100	
55–64-vuotiaat	61	34	5	100	
65–69-vuotiaat	67	21	12	100	
Koulutusaste					
Perusaste	45	46	10	100	***
Keskiaste	53	44	2	100	
Korkea-aste	60	38	2	100	
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	51	45	4	100	ns.
Taajaan asuttu	60	37	4	100	
Maaseutumainen	56	39	5	100	
Yhteensä	53	43	4	100	

1 ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo <0,05, ** = p-arvo<0,01, *** = p-arvo<0,001

Taulukossa 5 esitetään netto-otoksen jakautuminen vastanneisiin, kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muista syistä tutkimuksen ulkopuolelle jääneisiin. Noin joka neljäs otokseen valittu kieltäytyi tutkimuksesta ja joka viidettä ei tavoitettu tutkimuksen aikana haastattelua varten. Tutkimuksesta kieltäytyneitä oli suhteellisesti sama määrä kaikissa taustamuuttujien luokissa. Erot vastausasteissa selittyvätkin pitkälti tavoittamattomien määrällä. Tutkimukseen heikosti osallistuneilla ryhmillä (alhainen pohjakoulutus, nuoret) tavoittamattomien määrä on selvästi keskimääräistä korkeampi.

Vuoden 2012 Aikuiskoulutustutkimusta suuremmat katoluvut johtuvat tavoittamattomien määrän kasvusta (taulukko 6). Tutkimuksesta kieltäytyneiden osuus on pysynyt vuoteen 2012 verrattuna samalla tasolla, ja jopa hieman laskenut verrattaessa vuoteen 2006. Tavoittamattomuus on sen sijaan samassa ajassa enemmän kuin tuplaantunut. Se on lisääntynyt samaan aikaan kuin matkapuhelimista on tullut lähes jokaisen suomalaisen omaisuutta. Voidaankin väittää, että kännyköiden lisääntyminen on muuttanut suuresti suomalaista puhelinkulttuuria. Haastattelijoiden viesti kentältä on kiistaton: kun matkapuhelimeen soitetaan ennestään tuntemattomasta numerosta, jää puhelimeen vastaaminen valitettavan usein tekemättä.

On syytä huomata, että tässä vertailussa on käytetty ikärajausta 18–64-vuotiaat, mikä on vertailukelpoinen aikaisempien tutkimusten kanssa.

Taulukko 5.

Kieltäytyneiden, tavoittamattomien ja muista syistä (lähinnä kielivaikeudet) tutkimuksen katoon jääneiden sekä vastanneiden osuudet otoksesta eräiden taustamuuttujien mukaan (18–69-vuotiaat)

	Kieltäytyi %	Ei tavoitettu %	Muu syy %	Vastausosuus %	p-arvo ¹
Sukupuoli					
Mies	25	20	1	54	
Nainen	23	18	2	57	***
Ikä					
18–24-vuotiaat	19	31	1	49	
25–34-vuotiaat	20	26	1	53	
35–44-vuotiaat	24	18	1	56	
45–54-vuotiaat	25	18	2	56	
55–64-vuotiaat	24	14	2	60	
65–69-vuotiaat	25	8	4	63	***
Koulutusaste					
Perusaste	26	26	6	43	
Keskiaste	25	21	1	53	
Korkea-aste	21	13	1	65	***
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	23	21	2	54	
Taajaan asuttu	26	16	2	57	
Maaseutumainen	21	14	2	63	***
Yhteensä	23	19	2	56	

1 ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo <0,05, ** = p-arvo<0,01, *** = p-arvo<0,001

Taulukko 6.

Kieltäytyneiden ja tavoittamattomien osuudet otoksesta, vuosien 2017, 2012 ja 2006 aikuiskoulutustutkimusten vertailu (18–64-vuotias väestö)

	2017			2012			2006		
	Kiel- täytyi %	Ei ta- voitettu %	Muu syy %	Kiel- täytyi %	Ei ta- voitettu %	Muu syy %	Kiel- täytyi %	Ei ta- voitettu %	Muu syy %
Sukupuoli									
Mies	24	20	1	21	10	3	25	10	1
Nainen	22	19	2	22	7	3	24	8	1
Ikä									
18–24-vuotiaat	19	31	1	23	12	2	23	13	1
25–34-vuotiaat	20	26	1	22	13	3	23	12	2
35–44-vuotiaat	24	18	1	21	9	3	25	8	2
45–54-vuotiaat	25	18	2	22	7	2	25	8	1
55–64-vuotiaat	24	14	2	22	4	3	27	6	1
Koulutusaste									
Perusaste	24	28	5	26	13	8	29	11	4
Keskiaste	25	21	1	24	9	2	25	9	1
Korkea-aste	21	14	1	17	5	2	21	8	1
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	23	21	2	23	10	3	26	11	2
Taajaan asuttu	25	17	2	20	4	2	24	7	1
Maaseutumainen	20	16	1	16	3	3	19	3	1
Yhteensä	23	19	2	22	8	3	25	9	1

III Painokertoimet

Painokertoimet laskettiin 25–64-vuotiaiden osalta ns. kalibrintimenetelmällä, jossa käytetään hyväksi perusjoukon reunajakaumia koskevia tietoja. Kalibroinnissa otoksesta laskettavat jakaumat saadaan vastaamaan perusjoukon reunajakaumia. Menetelmässä käytettiin seuraavia muuttujaryhmittelyjä:

- ikäluokka (4 luokkaa) ja ISCED-aste (3 luokkaa), yhteensä 12 luokkaa
- sukupuoli (2 luokkaa) ja maakunta (18 luokkaa), yhteensä 34 luokkaa (datan vähäisyyden vuoksi kaksi maakuntaa sulautettiin yhteen)

Ikäluokkien 18–24 ja 65–69 osalta painokertoimet laskettiin jälkiosituksella muuttujaryhmityksellä sukupuoli (2 luokkaa) ja alue (toteutui 3 luokkaa).

Koska aineisto on jonkin verran vino perusjoukkoon nähden, on painokertoimien käyttö kaikessa aineiston analysoinnissa välttämätöntä. Vain painokertoimia käyttämällä voi saatuja tuloksia yleistää koskemaan perusjoukkoa eli Suomen 18–69-vuotiasta väestöä (pl. pysyvästi laitoshoidossa olevat).

Painokertoimien tuottaminen on kuvattu liitteessä 1.

On muistettava, että painokertoimien ominaisuuksiin kuuluu hyvin vahva oletus siitä, että vastaajat ja vastaamatta jättäneet ovat keskenään samantyyppisiä, kun tarkastellaan tiettyä väestöryhmää (esim. tiettyä ikäryhmää tai sukupuolen mukaisia luokkia). Näinhän ei aina todellisuudessa asia kuitenkaan ole.

IV Katoanalyysin loppupäätelmä

Loppupäätelmänä tutkimuksen alustavasta katoanalyysistä voidaan todeta, että vaikka kato on jonkin verran vino, korjaavat painokertoimet tuon vinouman hyvin. Näin saadaan hienoiset vääristymät suhteessa perusjoukkoon oikeenmaan.

V Tilastolliset menetelmät

Luottamusväli

Otantatutkimuksissa muuttujalla on oma satunnaisvaihtelunsa. Tätä satunnaisvaihtelua voidaan arvioida keskivirheellä. Keskivirhe ilmaisee sen, kuinka tiiviisti havainnot ovat keskittyneet otoskeskiarvon ympärille. Otoskoko ja muuttujien arvojen vaihtelu vaikuttavat keskivirheen suuruuteen. Keskivirheen avulla muuttujan estimaatille voidaan laskea luottamusväli, joka ilmaisee muuttujan arvon sijoittumisen tietyllä todennäköisyydellä tälle välille.

$(1-\alpha) \times 100$ %:n luottamusvälillä tarkoitetaan suljettua väliä, jolla parametrin oikea arvo on $(1-\alpha) \times 100$ %:n todennäköisyydellä eli

$$Pr\{p \in (p - t_{\alpha} d(p), p + t_{\alpha} d(p))\} = 1 - \alpha$$

95 prosentin luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 1,96 (99 %:n luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 2,58 ja 90 %:n luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 1,65).

Keskivirheen laskennassa käytettiin yksinkertaistetun satunnaisotannan keskivirheen kaavaa ja oletusta, että vastauskato oli harmitonta:

$$d(p) = \sqrt{(100 - p)p / n}$$

Estimoiduille p-arvoille on laskettu arviot tällä lausekkeella (ks. liitetaulukko 1).

Esimerkki luottamusvälin laskemisesta keskivirhetaulukon avulla

Aikuiskoulutustutkimukseen vastanneista 18–64-vuotiaista suomalaisista 48,5 prosenttia oli osallistunut aikuiskoulutukseen vuonna 2017. Lasketaan 95 prosentin luottamusväli sille, kuinka suuri osuus vastaajista osallistui aikuiskoulutukseen.

$$\begin{aligned} p &= 48,5 \\ t_{\alpha} &= 1,96 \\ n &= 3\,169 \end{aligned}$$

Estimoitua suhteellista frekvenssiä (p) lähinnä taulukossa on arvo 50. Havaintoja (n) oli noin 3 000. Keskivirheen arvo löytyy $n:n$ ja $p:n$ yhtymäkohdasta eli se on 0,9. Kun 95 prosentin luottamusväliä vastaava $t_{\alpha}:n$ arvo on 1,96, niin luottamusvälin puolikasta vastaava arvo on $1,96 \times 0,9 = 1,8$.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2017 osallistuneiden osuus oli 95 prosentin todennäköisyydellä välillä 46,7–50,3 prosenttia ($48,5 \% \pm 1,8 \%$).

Muuttujien välisen riippuvuuden tarkastelu X^2 -riippumattomuustestillä

Aikuiskoulutustutkimuksessa on usein mielenkiinnon kohteena vastausten jakautuminen eri vaihtoehtojen kesken, ja ennen kaikkea vastausten jakautuminen ryhmiin jonkun taustamuuttujan (esim. sukupuoli, ikä) suhteen. Tämänlaatuisessa kahden muuttujan välisen riippuvuuden tutkimisessa käytetty menetelmä on Pearsonin X^2 -testi. X^2 -testisuure saadaan lasketuksi havaintojen ollessa kaksisuuntaisen frekvenssitaulun, eli nk. kontingenssitaulun, muodossa. Testisuureen arvo lasketaan siis havaintojen, eikä esimerkiksi prosenttiosuuksien, pohjalta.

Kontingenssitaulun muodossa olevasta aineistosta voidaan testata X^2 -testin avulla nollahypoteesia, jonka mukaan muuttujien välillä ei ole riippuvuutta. Jokaiseen kontingenssitaulun ruutuun saadaan nk. odotettu frekvenssi nollahypoteesin pohjalta. Jos riippuvuutta ei ole, niin havaintojen jakautuminen eri luokkiin noudattaa reunajakaukia, eli rivi- ja sarakesummien jakaumia. Rivi- ja sarakesummien perusteella saadaan kunkin kontingenssitaulun ruudun odotettu frekvenssi yksinkertaisesti kertomalla keskenään vastaavan rivin ja sarakkeen summa ja jakamalla tulo havaintojen kokonaismäärällä. X^2 -testisuure perustuu näiden odotettujen ja todellisten eli havaittujen frekvenssien erotukselle. Se saadaan lasketuksi kaavasta:

$$X^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(o_{ij} - e_{ij})^2}{e_{ij}},$$

missä o_{ij} = havaittu frekvenssi ruudussa (i,j) , e_{ij} = odotettu frekvenssi ruudussa (i,j) , r = rivien lukumäärä ja s = sarakkeitten lukumäärä.

Mitä kauempana havaitut frekvenssit ovat nollahypoteesin mukaisista odotetuista frekvensseistä, sitä suuremman arvon testisuure saa. Näin ollen suuret X^2 -arvot ovat tilastollisesti merkitseviä. Testisuure noudattaa χ^2 -jakaumaa vapausastein $(r-1)(s-1)$, joten p -arvo saadaan χ^2 -jakaumataulukosta. X^2 -testiin liittyy oletus, että odotetuista frekvensseistä korkeintaan 20 prosenttia saa olla pienempiä kuin viisi. Mikäli oletus ei täyty, on luokkia syytä yhdistellä.

Esimerkki X^2 -testistä – Onko miehillä ja naisilla eroja aikuiskoulutukseen osallistumisessa?

Vuonna 2017 aikuiskoulutukseen osallistui naisista 54 prosenttia ja miehistä 43 prosenttia. Johtuuko ero satunnaisvaihtelusta vai onko se tilastollisesti merkitsevää?

Esitetään ensiksi painokertoimella korjatut havaitut frekvenssit kontingenssitaulun muodossa seuraavasti:

	Osallistui	Ei osallistunut	Yhteensä
Mies	697	907	1 604
Nainen	838	727	1 565
Yhteensä	1 535	1 634	3 169

H_0 : sukupuoli ei vaikutusta osallistumiseen. Odotetut frekvenssit (lasketaan reuna-jakaumista):

	Osallistui	Ei osallistunut	Yhteensä
Mies	777	827	1 604
Nainen	758	807	1 565
Yhteensä	1 535	1 634	3 169

$$X^2 = \frac{(697 - 777)^2}{777} + \frac{(907 - 827)^2}{827} + \frac{(838 - 758)^2}{758} + \frac{(727 - 807)^2}{807} \approx 32,8$$

vapausasteet $(df) = (2-1) \times (2-1) = 1$, $p < 0.001$

On siis olemassa vahvaa evidenssiä sille, että sukupuoli ja osallistuminen aikuiskoulutukseen riippuvat toisistaan. Näin ollen hylätään H_0 .

Itse riippuvuuden suuntaa testi ei kerro, vaan se täytyy päätellä rivi- tai sarakeprosentteista. Tässä esimerkissä tulkinta on, että naiset osallistuvat aikuiskoulutukseen miehiä useammin.

Riippuvuuden määrän ja laadun kuvaaminen: Cramerin V

X^2 -riippumattomuustesti kertoo kahden muuttujan välisen riippuvuuden merkitsevyyden. Jos riippuvuutta havaitaan, niin X^2 -testisuure ei kuitenkaan sinällään kelpaa riippuvuuden laadun kuvaamiseen. Jos kahden eri taulukon sarakkeitten ja rivi-

en lukumäärät tai otoskoot ovat erisuuret, ei näitä taulukoita voi verrata keskenään X^2 -testisuureen avulla. Näin ollen riippuvuuden laadun kuvaamiseen tarvitaan jokin assosiaatiomitta. Sopiva tunnusluku on Cramerin V. Cramerin V on vertailukelpoinen erikokoisten ja erisuurten otoskokojen kesken saaden sitä suuremman arvon, mitä enemmän riippuvuutta ilmenee.

Cramerin V lasketaan kaavasta

$$V = \sqrt{\frac{X^2}{n * \min(r-1, s-1)}} ,$$

missä n = otoskoko.

Esimerkki – Riippuuko henkilöstökoulutukseen osallistuminen enemmän henkilön pohjakoulutuksesta vai iästä?

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen vuonna 2017 riippui tilastollisesti merkitsevästi sekä pohjakoulutuksesta että henkilön iästä. Kumman taustamuuttujan kohdalla riippuvuus on suurempaa?

Pohjakoulutuksen ja osallistumisen välinen kontingenssitaulu (painotetut frekvenssit):

	Osallistui	Ei osallistunut	Yhteensä
Perusaste	83	164	247
Keskiaste	379	402	781
Korkea-aste	504	280	784
Yhteensä	967	845	1 812

Iän ja osallistumisen välinen kontingenssitaulu:

	Osallistui	Ei osallistunut	Yhteensä
18–24	45	50	95
25–34	235	166	401
35–44	242	200	442
45–54	268	207	475
55–64	176	223	399
Yhteensä	967	845	1812

Kontingenssitauluista saadaan laskettua X^2 -testisuureet:

$$X^2_{\text{pohjakoulutus}} = 84,3$$

$$X^2_{\text{iä}} = 21,3$$

Ja niiden avulla edelleen Cramerin V:t :

$$V_{\text{pohjakoulutus}} = 0,214$$

$$V_{\text{iä}} = 0,108$$

Riippuvuus henkilöstökoulutukseen osallistumisen ja pohjakoulutuksen välillä on siis voimakkaampaa kuin riippuvuus osallistumisen ja iän välillä.

Liite 1

Aikuiskoulutukseen osallistumiskysymys

Aikuiskoulutukseen osallistumista kysyttiin oheisen listan mukaisesti. Näistä kohtia 3, 7, 9, 13, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 28, 35 ja 41 ei lasketa aikuiskoulutukseksi.

Minkälaisiin opintoihin ja kursseille olet osallistunut ammattiin, työhön tai vapaa-aikaan liittyen Suomessa elämäsi aikana. Ota huomioon sellainen opiskelu, joka on kestänyt yhteensä vähintään 6 tuntia. Laske mukaan myös keskeytyneet opinnot.

- 3 Päivälukio
- 4 Aikuis- tai iltalukio
- 5 Oppisopimus, tutkintoon johtava
- 6 Oppisopimuskoulutus, muu
- 7 Ammatillinen oppilaitos, tutkintoon johtava - nuorille
- 8 Ammatillinen oppilaitos, tutkintoon johtava - aikuisille
- 9 Ammatillinen oppilaitos, EI tutkintoon johtava - nuorille
- 10 Ammatillinen oppilaitos, EI tutkintoon johtava - aikuisille
- 11 Aikuiskoulutuskeskus - tutkintoon johtava
- 12 Aikuiskoulutuskeskus - EI tutkintoon johtava
- 13 Ammattikorkeakoulut, amk-tutkinto nuorille
- 14 Ammattikorkeakoulut, amk-tutkinto aikuisille
- 15 Ammattikorkeakoulut, ylempi amk-tutkinto
- 16 Ammattikorkeakoulut, avoimen ammattikorkeakoulun kurssi
- 17 Ammattikorkeakoulut, erikoistumiskoulutus
- 18 Opiskellut sotilasalan oppilaitoksessa
- 19 Yliopistot/korkeakoulut, perustutkinto
- 20 Yliopistot/korkeakoulut, jatkotutkinto
- 21 Yliopistot/korkeakoulut, ammatillinen täydennyskoulutuskurssi tai -keskus
- 22 Yliopistot/korkeakoulut, erillinen arvosana tai avoimen yliopiston kurssi
- 23 Kesäyliopisto
- 24 Kansanopisto tai -korkeakoulu, tutkintoon johtava
- 25 Kansanopisto tai -korkeakoulu, muu koulutus
- 26 Musiikkioppilaitos, tutkintoon johtava
- 27 Musiikkioppilaitos muu koulutus
- 28 Urheiluopisto, tutkintoon johtava
- 29 Urheiluopiston muu koulutus
- 30 Kansalais- tai työväenopisto
- 31 Kielikoulun tai -opiston koulutus Suomessa
- 32 Järjestön, liiton tai yhdistyksen koulutus
- 33 Opintokeskuksen opintokerhot ja kurssit
- 34 Tanssikoulussa tai -opisto
- 35 Autokoulu
- 36 Työnantajan järjestämä koulutus
- 37 Erityinen koulutusta antava koulutusyritys

- 38 Konferenssit, seminaarit tms. Suomessa
- 39 Jokin muu koulutus Suomessa
- 40 Työn yhteydessä saatu opastus erityiseltä ohjaajalta
- 41 Opiskellut ulkomailla tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- 42 Opiskellut ulkomailla muussa kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa

Liite 2

Koulutuksen sisältöluokitus (FET)

FET = Fields of Education and Training, 1999

Tässä liitteessä on esitetty saadun koulutuksen sisällön luokitus (FET-luokitus, Fields of Education and Training). FET-luokitus pohjautuu kansainväliseen koulutusluokitukseen ISCED:iin (Unesco International Standard Classification of Education) vuodelta 1997 ja se on kehitetty Eurostatin projektityönä läheisessä yhteistyössä UNESCO:n ja OECD:n kanssa. FET-luokitus ei kuitenkaan ole osa ISCED:iä eikä UNESCO:n hyväksymä. Eurostat hyväksyi luokituksen omissa tiedonkeruissaan käytettäväksi vuonna 1999.

Aikuiskoulutustutkimus 2017:ssa on jokaiseen pääluokkaan liitetty lisäkoodi sellaisia koulutuksia varten, joiden sisältö kuuluu selkeästi kyseiseen luokkaan, mutta jonka koodaaminen luokan alakohtiin on ongelmallista. Nämä *yleiset ohjelmat* -alakohdat on esitetty ohessa olevassa FET-luokituksessa suluissa.

Koulutuksen sisältö

Fields of Education and Training, 1999

0 Yleiset ohjelmat

(General Programmes)

- 010 Peruskoulu, lukio
- 080 Luku-, kirjoitus-, laskutaito
- 090 Henkilökohtaisten taitojen kehittäminen
- (091 Autokoulu, ajo-opetus)

1 Kasvatustiede ja opettajankoulutus

(Education)

- (140 Kasvatustiede ja opettajankoulutus, yleiset ohjelmat)
- 141 Opettajan koulutus
- 142 Kasvatustiede
- 143 Esikouluopettajien koulutus
- 144 Opettajankoulutus, perusaste
- 145 Opettajankoulutus, aineopettajat
- 146 Opettajankoulutus, ammatilliset aineet

2 Taide- ja taitoaineet

(Humanities and Arts)

- (210 Taide- ja taitoaineet, yleiset ohjelmat)
- 211 Kuvataiteet
- 212 Musiikki, esittävät taiteet
- 213 Audiovisuaaliset tekniikat, mediatuotanto
- 214 Muotoilu, suunnittelu (design)
- 215 Käsi-, taidetyö

- (220 Humanistiset aineet, yleiset ohjelmat)
- 221 Uskonto, teologia
- 222 Vieraat kielet
- 223 Äidinkieli
- 225 Historia, arkeologia
- 226 Filosofia, etiikka

3 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet

(Social Sciences, Business and Law)

- (310 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, yleiset ohjelmat)
- 311 Psykologia
- 312 Sosiologia, kulttuuriopinnot
- 313 Valtiotiede, yhteiskuntaoppi
- 314 Taloustiede
- 321 Journalistiikka, raportointi
- 322 Kirjasto, informaatio, arkistointi
- (340 Liiketaloustieteet, yleiset ohjelmat)
- 341 Tukku-, vähittäiskauppa
- 342 Markkinointi, mainonta
- 343 Rahoitus, pankki, vakuutus
- 344 Kirjanpito
- 345 Johtaminen, hallinnointi
- 346 Sihteeri-, toimistotyö
- 347 Työelämäkoulutus
- 380 Oikeustieteet

4 Luonnontieteet

(Science, Mathematics and Computing)

- (410 Luonnontieteet, yleiset ohjelmat)
- 421 Biologia, biokemia
- 422 Ympäristötieteet
- (440 Fysikaaliset tieteet, yleiset ohjelmat)
- 441 Fysiikka
- 442 Kemia
- 443 Geotieteet, maantiede
- 461 Matematiikka
- 462 Tilastotiede
- 481 Tietojenkäsittelytiede
- 482 Tietotekniikan käyttö

5 Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen

(Engineering, Manufacturing and Construction)

- (520 Tekniikka, yleiset ohjelmat)
- 521 Kone-, metallitekniikka
- 522 Sähkö-, energiatekniikka
- 523 Elektroniikka, tietotekniikka
- 524 Kemia-, prosessitekniikka

- 525 Auto-, kuljetusvälinetekniikka
- (540 Tuotanto, yleiset ohjelmat)
- 541 Elintarviketuotanto
- 542 Tekstiiliteollisuus, vaateteollisuus
- 543 Puuteollisuus, paperiteollisuus, muoviteollisuus, lasiteollisuus
- 544 Kaivosteollisuus, louhinta
- 581 Arkkitehtuuri, kaupunkisuunnittelu
- 582 Rakennus-, maanmittaustekniikka

6 Maa-, metsä- ja kalatalous

(Agriculture and Veterinary)

- (620 Maa-, metsä- ja kalatalous, yleiset ohjelmat)
- 621 Maanviljely, kotieläintalous
- 622 Puutarhatalous
- 623 Metsätalous
- 624 Kalatalous
- 641 Eläinlääketiede

7 Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi

(Health and Welfare)

- (720 Terveys- ja sosiaaliala ja hyvinvointi, yleiset ohjelmat)
- 721 Lääketiede
- 723 Terveysten-, sairaudenhoito
- 724 Hammashoito
- 725 Lääketieteen diagnostiikka, teknologia
- 726 Terapia, kuntoutus
- 727 Farmasia
- 761 Lastenhoito, -kasvatus
- 762 Sosiaalihuolto, -ohjaus

8 Palvelut

(Services)

- (810 Palvelut, yleiset ohjelmat)
- 811 Hotelli, ravintola, ravitsemispalvelut
- 812 Turismi, matkailu, vapaa-aika
- 813 Urheilu, liikunta
- 814 Kotitalousala
- 815 Hiusten, kauneuden hoito
- 840 Liikenne-, kuljetuspalvelut
- (850 Ympäristö, yleiset ohjelmat)
- 851 Ympäristönsuojelu, -teknologia
- 852 Luonto, ympäristö
- 853 Puhtaanapitopalvelut
- (860 Turvallisuus, yleiset ohjelmat)
- 861 Turvallisuusala (henkilöiden, omaisuuden suojaaminen)
- 862 Työsuojelu, työturvallisuus
- 863 Sotilasala

Liitetaulukot

Taulukoissa käytetyt symbolit

Ei yhtään	–
Osuus on alle 0,5 prosenttiyksikköä	0
Tieto ei ole mahdollinen	.
Tieto on epävarma esitettäväksi ($n < 30$)	..
Koko väestöön painotettu lukumäärä	N
Vastaajien lukumäärä	n

Liitetaulukko 1.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	177 849	38	285 401	62	463 250	168	100
25–34-vuotiaat	395 268	57	304 192	43	699 460	687	100
35–44-vuotiaat	372 384	56	291 311	44	663 695	695	100
45–54-vuotiaat	377 242	52	347 628	48	724 870	775	100
55–64-vuotiaat	261 327	35	478 443	65	739 770	844	100
Sukupuoli							
Mies	718 113	43	947 956	57	1 666 069	1 551	100
Nainen	865 956	53	759 020	47	1 624 976	1 618	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	14 809	34	28 321	66	43 130	47	100
Muut yrittäjät	64 106	33	128 657	67	192 762	199	100
Ylemmät toimihenkilöt	428 249	73	160 341	27	588 589	665	100
Alemmat toimihenkilöt	455 052	62	277 399	38	732 451	770	100
Työntekijät	239 944	40	358 544	60	598 489	561	100
Opiskelijat	182 621	43	241 456	57	424 077	262	100
Eläkeläiset	33 193	16	175 068	84	208 261	222	100
Muu tai tuntematon	166 095	33	337 189	67	503 285	443	100
Koulutusaste							
Perusaste	220 023	33	441 369	67	661 392	395	100
Keskiaste	663 654	44	841 282	56	1 504 935	1 448	100
Korkea-aste	700 393	62	424 325	38	1 124 718	1 326	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työvoima	1 301 099	52	1 179 676	48	2 480 775	2 531	100
Työllinen	1 208 495	57	901 840	43	2 110 335	2 205	100
Työtön	92 605	25	277 836	75	370 441	326	100
Työvoiman ulkopuoliset	282 970	35	527 299	65	810 270	638	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	1 168 166	50	1 163 471	50	2 331 637	2242	100
Taajaan asuttu	219 184	45	265 403	55	484 587	469	100
Maaseutumainen	196 720	41	278 102	59	474 822	458	100
Yhteensä	1 584 069	48	1 706 976	52	3 291 045	3 169	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukiuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 2.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	197 995	42	272 301	58	470 297	214	100
25–34-vuotiaat	394 207	58	286 849	42	681 057	766	100
35–44-vuotiaat	415 339	63	240 067	36	655 406	808	100
45–54-vuotiaat	432 854	58	312 431	42	745 285	957	100
55–64-vuotiaat	275 125	36	498 004	65	773 129	1 074	100
Sukupuoli							
Mies	765 131	45	917 774	54	1 682 905	1 923	100
Nainen	950 389	58	691 879	42	1 642 269	1 896	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	28 247	37	48 322	63	76 569	101	100
Muut yrittäjät	83 907	38	136 166	62	220 073	277	100
Ylemmät toimihenkilöt	459 408	78	132 892	23	592 299	803	100
Alemmat toimihenkilöt	533 064	71	222 935	30	755 999	913	100
Työntekijät	313 490	43	410 779	57	724 269	796	100
Opiskelijat	183 849	46	213 901	53	397 750	273	100
Eläkeläiset	37 216	13	252 390	87	289 605	377	100
Muu tai tuntematon	76 340	28	192 268	71	268 608	279	100
Koulutusaste							
Perusaste	231 555	34	458 553	66	690 108	573	100
Keskiaste	744 184	47	826 600	52	1 570 784	1 721	100
Korkea-aste	739 781	70	324 500	31	1 064 281	1 525	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työvoima	1 443 325	59	1 017 496	41	2 460 822	2 977	100
Työllinen	1 369 262	62	849 749	38	2 219 011	2 715	100
Työtön	74 064	31	167 747	70	241 810	262	100
Työvoiman ulkopuoliset	272 195	31	592 157	68	864 352	842	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	1 218 564	54	1 023 853	46	2 242 417	2 524	100
Taajaan asuttu	259 229	48	279 164	52	538 393	649	100
Maaseutumainen	237 728	44	306 636	57	544 364	646	100
Yhteensä	1 715 520	52	1 609 653	48	3 325 174	3 819	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 3.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	198 693	43	259 392	56	458 084	251	100
25–34-vuotiaat	373 428	58	266 736	42	640 164	1 319	100
35–44-vuotiaat	441 924	61	283 613	39	725 536	877	100
45–54-vuotiaat	430 683	56	341 385	44	772 068	977	100
55–64-vuotiaat	262 001	37	452 864	63	714 865	946	100
Sukupuoli							
Mies	757 588	45	914 625	54	1 672 213	2 164	100
Nainen	949 140	58	689 364	42	1 638 504	2 206	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	40 521	42	56 296	58	96 817	132	100
Muut yrittäjät	88 188	40	134 010	60	222 197	293	100
Ylemmät toimihenkilöt	425 002	76	133 129	24	558 131	829	100
Alemmat toimihenkilöt	483 645	69	218 117	31	701 763	974	100
Työntekijät	348 239	43	466 133	57	814 372	1 055	100
Opiskelijat	181 996	52	170 116	49	352 113	324	100
Eläkeläiset	56 070	16	301 420	84	357 490	476	100
Muu tai tuntematon	83 068	40	124 767	60	207 835	287	100
Koulutusaste							
Perusaste	289 925	35	538 045	65	827 970	851	100
Keskiaste	714 247	48	773 849	52	1 488 097	1 983	100
Korkea-aste	702 556	71	292 094	30	994 650	1 536	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työvoima	1 428 489	57	1 061 616	43	2 490 105	3 400	100
Työllinen	1 356 455	60	888 876	40	2 245 331	3 088	100
Työtön	72 034	29	172 740	71	244 774	312	100
Työvoiman ulkopuoliset	278 239	34	542 372	66	820 612	970	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	1 110 921	54	934 849	45	2 045 769	2 670	100
Taajaan asuttu	267 891	48	292 461	52	560 352	743	100
Maaseutumainen	327 917	47	376 679	54	704 596	957	100
Yhteensä	1 706 728	52	1 603 988	48	3 310 717	4 370	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 4.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	225 413	49	235 535	52	460 948	485	100
25–34-vuotiaat	409 527	62	252 486	38	662 013	696	100
35–44-vuotiaat	474 888	62	292 537	38	767 425	811	100
45–54-vuotiaat	463 366	56	364 645	44	828 011	856	100
55–64-vuotiaat	180 863	33	361 585	67	542 448	574	100
Sukupuoli							
Mies	798 731	49	847 410	52	1 646 142	1 727	100
Nainen	955 326	59	659 378	41	1 614 704	1 695	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	43 153	45	51 929	55	95 082	101	100
Muut yrittäjät	94 745	42	133 471	59	228 216	240	100
Ylemmät toimihenkilöt	485 627	84	90 960	16	576 587	622	100
Alemmat toimihenkilöt	435 025	68	200 957	32	635 981	656	100
Työntekijät	361 911	45	448 615	55	810 527	836	100
Opiskelijat	184 670	57	142 076	44	326 746	345	100
Eläkeläiset	82 555	21	307 434	78	389 989	405	100
Muu tai tuntematon	66 371	34	131 347	66	197 718	217	100
Koulutusaste							
Perusaste	340 450	37	579 876	63	920 327	918	100
Keskiaste	725 994	51	705 666	49	1 431 659	1 496	100
Korkea-aste	687 614	76	221 245	24	908 859	1 008	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työvoima	1 443 705	60	965 881	40	2 409 586	2 524	100
Työllinen	1 330 843	63	776 552	37	2 107 395	2 206	100
Työtön	112 862	37	189 330	63	302 192	318	100
Työvoiman ulkopuoliset	310 352	36	540 906	64	851 259	898	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	1 102 510	56	867 707	44	1 970 216	2 023	100
Taajaan asuttu	289 667	53	255 939	47	545 606	588	100
Maaseutumainen	361 880	49	383 142	51	745 023	811	100
Yhteensä	1 754 057	54	1 506 788	46	3 260 845	3 422	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 5.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	183 534	42	254 539	58	438 073	597	100
25–34-vuotiaat	381 866	53	345 251	48	727 118	988	100
35–44-vuotiaat	425 144	54	363 830	46	788 974	989	100
45–54-vuotiaat	404 908	54	350 653	46	755 560	911	100
55–64-vuotiaat	160 102	31	348 715	69	508 818	622	100
Sukupuoli							
Mies	705 958	43	919 094	57	1 625 052	2 052	100
Nainen	849 596	53	743 895	47	1 593 491	2 055	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	53 667	44	69 693	57	123 360	159	100
Muut yrittäjät	91 009	37	157 164	63	248 173	309	100
Ylemmät toimihenkilöt	329 791	78	93 637	22	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	494 612	66	250 899	34	745 511	947	100
Työntekijät	301 307	37	505 103	63	806 410	1 027	100
Opiskelijat	159 059	51	155 126	49	314 185	427	100
Eläkeläiset	68 296	20	273 000	80	341 296	421	100
Muu tai tuntematon	57 814	27	158 367	73	216 182	289	100
Koulutusaste							
Perusaste	332 933	32	698 758	68	1 031 692	1 290	100
Keskiaste	619 127	47	703 475	53	1 322 602	1 713	100
Korkea-aste	603 494	70	260 755	30	864 249	1 104	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työvoima	1 292 587	53	1 128 472	47	2 421 059	3 074	100
Työllinen	1 164 313	60	787 985	40	1 952 299	2 465	100
Työtön	128 274	27	340 487	73	468 761	609	100
Työvoiman ulkopuoliset	262 967	33	534 517	67	797 484	1 033	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	990 538	52	924 105	48	1 914 643	2 426	100
Taajaan asuttu	251 538	45	305 257	55	556 796	706	100
Maaseutumainen	313 479	42	433 625	58	747 104	975	100
Yhteensä	1 555 554	48	1 662 989	52	3 218 543	4 107	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 6.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	204 552	43	274 835	57	479 387	534	100
25–34-vuotiaat	416 027	55	334 845	45	750 873	835	100
35–44-vuotiaat	481 846	57	363 173	43	845 019	937	100
45–54-vuotiaat	291 068	48	316 371	52	607 439	688	100
55–64-vuotiaat	132 963	25	405 230	76	538 193	610	100
Sukupuoli							
Mies	697 519	43	920 550	57	1 618 068	1 811	100
Nainen	828 938	52	773 905	48	1 602 843	1 793	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	47 471	30	113 356	71	160 827	196	100
Muut yrittäjät	76 000	40	114 562	60	190 562	209	100
Ylemmät toimihenkilöt	332 761	83	68 547	17	401 307	425	100
Alemmat toimihenkilöt	574 184	68	268 398	32	842 582	927	100
Työntekijät	290 427	34	572 254	66	862 680	977	100
Opiskelijat	110 335	45	135 933	55	246 268	278	100
Eläkeläiset	69 569	17	337 614	82	407 182	467	100
Muu tai tuntematon	25 709	23	83 792	77	109 501	125	100
Koulutusaste							
Perusaste	364 321	30	840 799	70	1 205 120	1 367	100
Keskiaste	618 678	48	659 609	51	1 278 287	1 443	100
Korkea-aste	543 458	74	194 046	26	737 503	794	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työvoima	1 321 585	54	1 140 737	46	2 462 322	2 739	100
Työllinen	1 306 690	55	1 084 491	45	2 391 181	2 650	100
Työtön	14 895	21	56 246	79	71 142	89	100
Työvoiman ulkopuoliset	204 872	27	553 716	73	758 589	865	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	967 939	51	927 045	49	1 894 985	2 017	100
Taajaan asuttu	229 611	46	265 234	54	494 844	561	100
Maaseutumainen	328 906	40	502 176	60	831 082	1 026	100
Yhteensä	1 526 457	47	1 694 455	53	3 220 911	3 604	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista.

Liitetaulukko 7.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1980 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	153 022	30	357 670	71	510 693	518	100
25–34-vuotiaat	338 454	38	544 126	61	882 581	887	100
35–44-vuotiaat	206 322	36	368 119	64	574 441	582	100
45–54-vuotiaat	173 512	31	378 686	68	552 198	556	100
55–64-vuotiaat	69 471	15	385 974	85	455 445	458	100
Sukupuoli							
Mies	400 121	27	1 098 239	73	1 498 360	1 512	100
Nainen	540 660	37	936 337	63	1 476 998	1 489	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	25 314	20	98 558	80	123 872	127	100
Muut yrittäjät	15 697	19	69 036	81	84 733	86	100
Ylemmät toimihenkilöt	134 375	56	105 582	44	239 956	239	100
Alemmat toimihenkilöt	364 766	50	359 756	50	724 522	728	100
Työntekijät	232 508	23	763 936	77	996 444	1 005	100
Opiskelijat	56 827	33	117 186	67	174 013	176	100
Eläkeläiset	30 104	11	245 136	89	275 239	277	100
Muu tai tuntematon	81 190	23	275 387	77	356 578	363	100
Yhteensä	940 781	32	2 034 576	68	2 975 357	3 001	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista.

Vuoden 1980 tutkimuksessa kysyttiin osallistumista syyslukukaudella 1980 tai lukuvuonna 1979/80. Vertailukelpoisimmaksi tiedoksi vuosien 1990 ja 1995 tutkimuksiin nähden katsottiin osallistuminen lukuvuonna 1979/80, koska se kuvaa parhaiten osallistumista vuoden (12 kuukauden) aikana. Tästä syystä taulukossa on käytetty lukuvuoden 1979/80 osallistumistietoja.

Liitetaulukko 8.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017
(18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	68 176	40	100 774	60	168 950	61	100
25–34-vuotiaat	287 581	55	234 843	45	522 424	513	100
35–44-vuotiaat	314 841	53	274 758	47	589 599	624	100
45–54-vuotiaat	318 425	49	326 521	51	644 946	695	100
55–64-vuotiaat	202 465	36	352 390	64	554 855	638	100
Sukupuoli							
Mies	569 780	44	731 627	56	1 301 407	1 273	100
Nainen	621 709	53	557 659	47	1 179 368	1 258	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	11 272	26	31 858	74	43 130	47	100
Muut yrittäjät	55 764	29	136 999	71	192 762	199	100
Ylemmät toimihenkilöt	400 773	68	187 817	32	588 589	665	100
Alemmat toimihenkilöt	428 528	59	303 923	41	732 451	770	100
Työntekijät	218 620	37	379 868	63	598 489	561	100
Muu tai tuntematon	76 532	24	248 821	76	325 353	289	100
Koulutusaste							
Perusaste	111 053	28	279 353	72	390 405	254	100
Keskiaste	481 998	43	635 681	57	1 117 679	1 126	100
Korkea-aste	598 439	62	374 253	38	972 692	1 151	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 122 155	53	988 180	47	2 110 335	2 205	100
Työtön	69 334	19	301 106	81	370 441	326	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	893 927	51	865 845	49	1 759 772	1 790	100
Taajaan asuttu	159 730	43	209 700	57	369 430	373	100
Maaseutumainen	137 832	39	213 742	61	351 573	368	100
Yhteensä	1 191 489	48	1 289 286	52	2 480 775	2 531	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 9.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012
(18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	86 655	48	94 017	52	180 672	81	100
25–34-vuotiaat	287 470	57	212 727	43	500 197	568	100
35–44-vuotiaat	354 718	61	229 586	39	584 305	725	100
45–54-vuotiaat	374 717	55	302 790	45	677 507	875	100
55–64-vuotiaat	213 344	42	300 345	58	513 688	724	100
Sukupuoli							
Mies	616 471	47	682 540	53	1 299 010	1 548	100
Nainen	700 433	61	456 925	39	1 157 358	1 425	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	22 940	31	52 081	69	75 021	100	100
Muut yrittäjät	69 282	32	149 152	68	218 433	275	100
Ylemmät toimihenkilöt	433 298	73	159 001	27	592 299	803	100
Alemmat toimihenkilöt	496 019	66	259 980	34	755 999	913	100
Työntekijät	277 302	38	445 701	62	723 003	795	100
Muu tai tuntematon	18 062	20	73 550	80	91 612	87	100
Koulutusaste							
Perusaste	148 235	36	259 245	64	407 480	350	100
Keskiaste	540 803	48	589 077	52	1 129 879	1 304	100
Korkea-aste	627 865	68	291 143	32	919 009	1 319	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 268 587	57	945 971	43	2 214 558	2 711	100
Työtön	48 316	20	193 494	80	241 810	262	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	929 003	57	714 541	43	1 643 544	1 955	100
Taajaan asuttu	202 160	50	198 626	50	400 786	509	100
Maaseutumainen	185 741	45	226 298	55	412 039	509	100
Yhteensä	1 316 903	54	1 139 465	46	2 456 368	2 973	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 10.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006
(18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	69 120	36	124 939	64	194 060	106	100
25–34-vuotiaat	274 747	54	235 555	46	510 301	1 049	100
35–44-vuotiaat	374 510	57	277 336	43	651 846	788	100
45–54-vuotiaat	375 150	54	324 734	46	699 884	884	100
55–64-vuotiaat	173 208	40	260 807	60	434 014	573	100
Sukupuoli							
Mies	592 984	45	714 845	55	1 307 829	1 763	100
Nainen	673 750	57	508 526	43	1 182 276	1 637	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	32 725	34	64 091	66	96 817	132	100
Muut yrittäjät	70 809	32	151 388	68	222 197	293	100
Ylemmät toimihenkilöt	401 833	72	155 193	28	557 026	828	100
Alemmat toimihenkilöt	435 750	62	264 768	38	700 518	972	100
Työntekijät	292 609	36	521 764	64	814 372	1 055	100
Opiskelijat	1 921	10	17 519	90	19 441	20	100
Muu tai tuntematon	31 087	39	48 647	61	79 734	100	100
Koulutusaste							
Perusaste	187 419	34	358 140	66	545 559	578	100
Keskiaste	486 276	45	603 494	55	1 089 770	1 515	100
Korkea-aste	593 040	69	261 736	31	854 776	1 307	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 226 247	55	1 019 084	45	2 245 331	3 088	100
Työtön	40 487	17	204 287	83	244 774	312	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	847 807	55	697 710	45	1 545 517	2 093	100
Taajaan asuttu	193 235	45	235 962	55	429 198	584	100
Maaseutumainen	225 692	44	289 698	56	515 390	723	100
Yhteensä	1 266 735	51	1 223 371	49	2 490 105	3 400	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 11.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000
(18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	77 432	41	112 245	59	189 677	194	100
25–34-vuotiaat	298 999	56	239 536	44	538 535	566	100
35–44-vuotiaat	388 827	56	306 341	44	695 168	736	100
45–54-vuotiaat	379 929	52	354 670	48	734 599	762	100
55–64-vuotiaat	85 988	34	165 620	66	251 608	266	100
Sukupuoli							
Mies	602 702	47	680 761	53	1 283 463	1 343	100
Nainen	628 473	56	497 651	44	1 126 124	1 181	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	24 551	26	70 531	74	95 082	101	100
Muut yrittäjät	69 687	31	158 528	69	228 216	240	100
Ylemmät toimihenkilöt	433 289	75	143 298	25	576 587	622	100
Alemmat toimihenkilöt	376 886	59	259 096	41	635 981	656	100
Työntekijät	312 254	39	498 272	61	810 527	836	100
Muu tai tuntematon	14 507	23	48 687	77	63 194	69	100
Koulutusaste							
Perusaste	206 641	35	381 276	65	587 917	560	100
Keskiaste	472 495	46	562 703	54	1 035 198	1 094	100
Korkea-aste	552 039	70	234 432	30	786 471	870	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 157 178	55	950 216	45	2 107 395	2 206	100
Työtön	73 996	24	228 195	76	302 192	318	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	783 659	55	650 507	45	1 434 166	1 474	100
Taajaan asuttu	197 581	49	207 147	51	404 728	432	100
Maaseutumainen	249 935	44	320 758	56	570 693	618	100
Yhteensä	1 231 175	51	1 178 411	49	2 409 586	2 524	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 12.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995
(18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	50 555	27	135 736	73	186 291	252	100
25–34-vuotiaat	260 675	44	333 984	56	594 659	807	100
35–44-vuotiaat	325 990	45	398 197	55	724 187	908	100
45–54-vuotiaat	317 436	47	361 156	53	678 592	819	100
55–64-vuotiaat	77 434	33	159 897	67	237 331	288	100
Sukupuoli							
Mies	503 639	39	777 960	61	1 281 599	1 604	100
Nainen	528 452	46	611 009	54	1 139 461	1 470	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	38 384	31	84 976	69	123 360	159	100
Muut yrittäjät	55 912	23	191 599	77	247 511	308	100
Ylemmät toimihenkilöt	289 534	68	133 893	32	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	407 848	55	337 663	45	745 511	947	100
Työntekijät	229 509	29	575 361	71	804 870	1 025	100
Muu tai tuntematon	10 903	14	65 478	86	76 380	107	100
Koulutusaste							
Perusaste	192 530	28	504 599	72	697 129	869	100
Keskiaste	375 871	39	597 919	61	973 790	1 248	100
Korkea-aste	463 690	62	286 451	38	750 141	957	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	969 066	50	983 233	50	1 952 299	2 465	100
Työtön	63 024	13	405 737	87	468 761	609	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	669 133	46	772 344	54	1 441 477	1 813	100
Taajaan asuttu	167 898	40	251 505	60	419 403	531	100
Maaseutumainen	195 059	35	365 120	65	560 179	730	100
Yhteensä	1 032 090	43	1 388 969	57	2 421 059	3 074	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittateknisistä syistä).

Liitetaulukko 13.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990
(18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	97 831	36	172 753	64	270 584	297	100
25–34-vuotiaat	329 104	50	335 036	50	664 140	739	100
35–44-vuotiaat	373 050	48	407 284	52	780 334	864	100
45–54-vuotiaat	234 914	44	299 525	56	534 439	604	100
55–64-vuotiaat	57 283	27	155 542	73	212 826	235	100
Sukupuoli							
Mies	535 048	41	764 170	59	1 299 218	1 444	100
Nainen	557 134	48	605 970	52	1 163 104	1 295	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	19 922	12	140 905	88	160 827	196	100
Muut yrittäjät	50 762	27	139 800	73	190 562	209	100
Ylemmät toimihenkilöt	293 271	73	108 036	27	401 307	425	100
Alemmat toimihenkilöt	499 215	59	343 368	41	842 582	927	100
Työntekijät	228 270	26	634 410	74	862 680	977	100
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	4 363	5	100
Koulutusaste							
Perusaste	226 979	27	605 038	73	832 017	935	100
Keskiaste	405 888	41	580 432	59	986 320	1 108	100
Korkea-aste	459 315	71	184 670	29	643 985	696	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 083 547	45	1 307 634	55	2 391 181	2 650	100
Työtön	8 635	12	62 507	88	71 142	89	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	722 787	50	731 240	50	1 454 027	1 537	100
Taajaan asuttu	163 528	42	227 945	58	391 473	442	100
Maaseutumainen	205 866	33	410 956	67	616 822	760	100
Yhteensä	1 092 182	44	1 370 140	56	2 462 322	2 739	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 14.

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	47 385	48	51 698	52	99 084	37	100
25–34-vuotiaat	243 614	59	172 401	41	416 015	411	100
35–44-vuotiaat	251 803	55	207 600	45	459 403	501	100
45–54-vuotiaat	278 187	56	214 539	44	492 726	537	100
55–64-vuotiaat	183 148	44	231 581	56	414 729	480	100
Sukupuoli							
Mies	464 786	49	479 443	51	944 229	950	100
Nainen	539 352	58	398 376	42	937 728	1 016	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	391 332	67	191 703	33	583 035	659	100
Alemmat toimihenkilöt	402 479	56	319 072	44	721 550	758	100
Työntekijät	192 355	35	358 599	65	550 954	520	100
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	26 417	29	100
Koulutusaste							
Perusaste	75 816	31	168 503	69	244 319	163	100
Keskiaste	394 243	49	413 015	51	807 258	823	100
Korkea-aste	534 078	64	296 302	36	830 380	980	100
Työnantaja							
Valtio	115 055	68	55 061	32	170 117	185	100
Kunta	278 732	63	164 115	37	442 846	499	100
Yksityinen	560 221	47	619 834	53	1 180 055	1 190	100
Muu/Ei osaa sanoa	50 129	56	38 809	44	88 939	92	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	533 845	50	538 958	50	1 072 803	1 100	100
50–99 henkeä	138 383	55	112 403	45	250 786	270	100
100–199 henkeä	112 463	57	83 365	43	195 829	213	100
200–499 henkeä	76 103	61	47 840	39	123 943	135	100
500 henkeä tai enemmän	135 580	62	84 325	38	219 905	233	100
Ei osaa sanoa	..	..	..	..	18 691	15	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	771 939	56	596 497	44	1 368 436	1 429	100
Taajaan asuttu	125 066	45	155 805	55	280 870	289	100
Maaseutumainen	107 133	46	125 518	54	232 650	248	100
Yhteensä	1 004 137	53	877 819	47	1 881 957	1 966	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Työpaikan henkilökuntamäärän luokitus poikkeaa vuoden 2006 ja sitä aiempien tutkimusten luokituksista.

Liitetaulukko 15.

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	74 049	52	68 360	48	142 409	64	100
25–34-vuotiaat	244 715	61	158 852	39	403 567	469	100
35–44-vuotiaat	310 112	66	158 595	34	468 707	589	100
45–54-vuotiaat	320 955	59	221 141	41	542 096	697	100
55–64-vuotiaat	187 453	51	181 949	49	369 402	523	100
Sukupuoli							
Mies	521 107	54	438 794	46	959 902	1 147	100
Nainen	616 178	64	350 103	36	966 280	1 195	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	410 312	71	165 100	29	575 412	780	100
Alemmat toimihenkilöt	468 476	66	242 504	34	710 980	855	100
Työntekijät	255 248	40	380 103	60	635 351	701	100
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	4 439	6	100
Koulutusaste							
Perusaste	116 253	45	144 114	55	260 367	225	100
Keskiaste	459 188	52	417 723	48	876 911	996	100
Korkea-aste	561 844	71	227 060	29	788 904	1 121	100
Työnantaja							
Valtio	140 098	71	58 249	29	198 347	258	100
Kunta	323 398	66	168 339	34	491 738	637	100
Yksityinen	642 114	54	544 887	46	1 187 001	1 388	100
Muu/Ei osaa sanoa	31 674	65	17 421	35	49 096	59	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	217 904	44	280 800	56	498 704	583	100
50–99 henkeä	71 793	55	57 943	45	129 736	157	100
100–199 henkeä	107 090	58	77 821	42	184 912	235	100
200–499 henkeä	115 227	71	47 017	29	162 244	202	100
500 henkeä tai enemmän	571 913	67	285 528	33	857 441	1 060	100
Ei osaa sanoa	53 358	57	39 787	43	93 145	105	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	820 401	61	515 933	39	1 336 334	1 604	100
Taajaan asuttu	168 846	55	135 735	45	304 581	387	100
Maaseutumainen	148 038	52	137 229	48	285 267	351	100
Yhteensä	1 137 285	59	788 897	41	1 926 182	2 342	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Työpaikan henkilökuntamäärän luokitus poikkeaa vuoden 2006 ja sitä aiempien tutkimusten luokituksista.

Liitetaulukko 16.

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	68 919	46	82 531	54	151 450	83	100
25–34-vuotiaat	242 893	57	184 498	43	427 391	886	100
35–44-vuotiaat	317 475	61	206 450	39	523 925	633	100
45–54-vuotiaat	323 426	60	217 101	40	540 527	686	100
55–64-vuotiaat	154 957	52	141 496	48	296 453	392	100
Sukupuoli							
Mies	523 178	53	464 700	47	987 878	1 350	100
Nainen	584 492	61	367 377	39	951 869	1 330	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	390 650	73	143 049	27	533 700	797	100
Alemmat toimihenkilöt	418 043	64	236 601	36	654 644	911	100
Työntekijät	275 554	39	434 922	61	710 476	918	100
Muu tai tuntematon	23 423	57	17 505	43	40 927	54	100
Koulutusaste							
Perusaste	161 590	45	198 680	55	360 270	375	100
Keskiaste	407 574	48	433 366	52	840 940	1 171	100
Korkea-aste	538 506	73	200 031	27	738 537	1 134	100
Työnantaja							
Valtio	123 768	79	32 751	21	156 520	228	100
Kunta	335 424	68	156 874	32	492 298	704	100
Yksityinen	630 679	50	631 121	50	1 261 799	1 706	100
Muu/Ei osaa sanoa	17 798	61	11 331	39	29 130	42	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	234 388	42	322 634	58	557 022	748	100
50–99 henkeä	65 134	55	53 394	45	118 528	166	100
100–199 henkeä	90 060	61	57 419	39	147 479	208	100
200–499 henkeä	140 925	68	66 895	32	207 820	291	100
500 henkeä tai enemmän	541 365	66	273 866	34	815 231	1 142	100
Ei osaa sanoa	35 798	38	57 869	62	93 666	125	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	763 407	60	513 280	40	1 276 687	1 757	100
Taajaan asuttu	165 272	54	143 054	46	308 326	426	100
Maaseutumainen	178 990	50	175 743	50	354 734	497	100
Yhteensä	1 107 670	57	832 077	43	1 939 747	2 680	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 17.

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	37 360	33	77 584	67	114 944	154	100
25–34-vuotiaat	204 640	50	206 023	50	410 663	552	100
35–44-vuotiaat	264 282	53	234 419	47	498 701	621	100
45–54-vuotiaat	261 089	57	199 059	43	460 148	556	100
55–64-vuotiaat	63 460	51	61 806	49	125 266	151	100
Sukupuoli							
Mies	393 756	49	413 902	51	807 658	1 005	100
Nainen	437 075	54	364 989	46	802 064	1 029	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	271 750	69	124 683	31	396 433	495	100
Alemmat toimihenkilöt	365 676	58	262 557	42	628 233	795	100
Työntekijät	193 404	33	391 651	67	585 055	744	100
Koulutusaste							
Perusaste	142 934	37	243 799	63	386 733	478	100
Keskiaste	287 583	46	340 002	54	627 584	796	100
Korkea-aste	400 314	67	195 090	33	595 404	760	100
Työnantaja							
Valtio	152 708	60	103 203	40	255 911	324	100
Kunta	269 328	63	161 162	37	430 490	552	100
Yksityinen	359 558	43	476 766	57	836 324	1 048	100
Muu/Ei osaa sanoa	49 237	57	37 760	43	86 997	110	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	147 319	33	305 003	67	452 322	574	100
50–99 henkeä	52 930	51	50 261	49	103 191	129	100
100–199 henkeä	67 699	59	46 793	41	114 492	142	100
200–499 henkeä	103 321	60	69 460	40	172 781	222	100
500 henkeä tai enemmän	425 722	63	250 831	37	676 553	853	100
Ei osaa sanoa	33 839	37	56 543	63	90 382	114	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	569 852	54	477 180	46	1 047 032	1 312	100
Taajaan asuttu	127 912	48	141 126	52	269 038	339	100
Maaseutumainen	133 067	45	160 584	55	293 651	383	100
Yhteensä	830 830	52	778 891	48	1 609 721	2 034	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 18.

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	37 360	33	77 584	67	114 944	154	100
25–34-vuotiaat	204 640	50	206 023	50	410 663	552	100
35–44-vuotiaat	264 282	53	234 419	47	498 701	621	100
45–54-vuotiaat	261 089	57	199 059	43	460 148	556	100
55–64-vuotiaat	63 460	51	61 806	49	125 266	151	100
Sukupuoli							
Mies	393 756	49	413 902	51	807 658	1 005	100
Nainen	437 075	54	364 989	46	802 064	1 029	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	271 750	69	124 683	31	396 433	495	100
Alemmat toimihenkilöt	365 676	58	262 557	42	628 233	795	100
Työntekijät	193 404	33	391 651	67	585 055	744	100
Koulutusaste							
Perusaste	142 934	37	243 799	63	386 733	478	100
Keskiaste	287 583	46	340 002	54	627 584	796	100
Korkea-aste	400 314	67	195 090	33	595 404	760	100
Työnantaja							
Valtio	152 708	60	103 203	40	255 911	324	100
Kunta	269 328	63	161 162	37	430 490	552	100
Yksityinen	359 558	43	476 766	57	836 324	1 048	100
Muu/Ei osaa sanoa	49 237	57	37 760	43	86 997	110	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	147 319	33	305 003	67	452 322	574	100
50–99 henkeä	52 930	51	50 261	49	103 191	129	100
100–199 henkeä	67 699	59	46 793	41	114 492	142	100
200–499 henkeä	103 321	60	69 460	40	172 781	222	100
500 henkeä tai enemmän	425 722	63	250 831	37	676 553	853	100
Ei osaa sanoa	33 839	37	56 543	63	90 382	114	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	569 852	54	477 180	46	1 047 032	1 312	100
Taajaan asuttu	127 912	48	141 126	52	269 038	339	100
Maaseutomainen	133 067	45	160 584	55	293 651	383	100
Yhteensä	830 830	52	778 891	48	1 609 721	2 034	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 19.

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	82 445	34	162 865	66	245 310	267	100
25–34-vuotiaat	285 334	50	281 804	50	567 137	625	100
35–44-vuotiaat	338 924	52	311 650	48	650 574	714	100
45–54-vuotiaat	209 508	48	226 814	52	436 322	487	100
55–64-vuotiaat	52 524	37	89 728	63	142 252	154	100
Sukupuoli							
Mies	467 602	45	562 486	55	1 030 089	1 127	100
Nainen	501 131	50	510 375	50	1 011 506	1 120	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	288 100	72	109 732	28	397 832	420	100
Alemmat toimihenkilöt	467 208	57	358 812	43	826 019	907	100
Työntekijät	213 426	26	603 345	74	816 771	919	100
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	973	1	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	198 026	32	427 118	68	625 144	689	100
Keskiaste	341 742	41	487 559	59	829 301	923	100
Korkea-aste	428 966	73	158 185	27	587 150	635	100
Työnantaja							
Valtiosektori	123 481	63	72 768	37	196 249	218	100
Kuntasektori	264 173	54	223 299	46	487 472	554	100
Yksityissektori	581 079	43	774 934	57	1 356 013	1 473	100
Tuntematon/ Tieto puuttuu	..	..	..	..	1 860	2	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	658 178	51	641 015	49	1 299 193	1 368	100
Taajaan asuttu	141 856	44	184 216	56	326 073	368	100
Maaseutumainen	168 699	41	247 630	59	416 329	511	100
Yhteensä	968 734	47	1 072 861	53	2 041 595	2 247	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 20.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2017 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	21 819	12	165 553	88	187 373	68	100
25–34-vuotiaat	75 927	13	514 325	87	590 251	577	100
35–44-vuotiaat	100 754	16	520 247	84	621 001	659	100
45–54-vuotiaat	95 400	14	609 148	86	704 548	753	100
55–64-vuotiaat	91 661	12	644 254	88	735 916	840	100
Sukupuoli							
Mies	125 587	9	1 327 414	91	1 453 000	1 426	100
Nainen	259 975	19	1 126 113	81	1 386 088	1 471	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	4 228	10	38 903	90	43 130	47	100
Muut yrittäjät	20 855	11	171 908	89	192 762	199	100
Ylemmät toimihenkilöt	120 629	20	467 961	80	588 589	665	100
Alemmat toimihenkilöt	114 596	16	617 855	84	732 451	770	100
Työntekijät	39 612	7	558 877	93	598 489	561	100
Eläkeläiset	27 707	13	180 554	87	208 261	222	100
Muu tai tuntematon	57 937	12	417 469	88	475 406	433	100
Koulutusaste							
Perusaste	42 240	9	446 774	91	489 014	326	100
Keskiaste	125 646	10	1 147 792	90	1 273 438	1 294	100
Korkea-aste	217 677	20	858 961	80	1 076 637	1 277	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	274 551	14	1 714 582	86	1 989 133	2 028	100
Taajaan asuttu	53 939	12	378 834	88	432 773	437	100
Maaseutumainen	57 072	14	360 110	86	417 183	432	100
Yhteensä	385 562	14	2 453 527	86	2 839 089	2 897	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 21.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	38 365	20	154 806	80	193 171	87	100
25–34-vuotiaat	127 861	22	454 040	78	581 900	656	100
35–44-vuotiaat	117 970	19	519 108	81	637 077	785	100
45–54-vuotiaat	126 913	17	604 079	83	730 992	939	100
55–64-vuotiaat	108 158	14	663 383	86	771 541	1 072	100
Sukupuoli							
Mies	157 455	11	1 339 525	89	1 496 980	1 804	100
Nainen	361 811	26	1 055 891	74	1 417 702	1 735	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	8 512	11	68 057	89	76 569	101	100
Muut yrittäjät	31 649	14	188 423	86	220 073	277	100
Ylemmät toimihenkilöt	168 362	28	423 937	72	592 299	803	100
Alemmat toimihenkilöt	151 466	20	604 533	80	755 999	913	100
Työntekijät	72 915	10	651 354	90	724 269	796	100
Eläkeläiset	32 809	11	256 797	89	289 605	377	100
Muu tai tuntematon	53 553	21	202 314	79	255 867	272	100
Koulutusaste							
Perusaste	72 583	13	493 659	87	566 243	511	100
Keskiaste	176 991	13	1 142 368	87	1 319 359	1 547	100
Korkea-aste	269 692	26	759 389	74	1 029 081	1 481	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	357 749	19	1 570 044	81	1 927 793	2 305	100
Taajaan asuttu	91 617	19	402 394	81	494 011	619	100
Maaseutumainen	69 901	14	422 977	86	492 878	615	100
Yhteensä	519 266	18	2 395 416	82	2 914 682	3 539	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 22.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	44 530	21	165 149	79	209 678	115	100
25–34-vuotiaat	107 223	19	470 616	81	577 839	1 189	100
35–44-vuotiaat	121 623	17	580 663	83	702 286	848	100
45–54-vuotiaat	132 888	17	628 656	83	761 544	963	100
55–64-vuotiaat	114 114	16	599 019	84	713 133	944	100
Sukupuoli							
Mies	178 242	12	1 324 808	88	1 503 050	2 020	100
Nainen	342 136	23	1 119 294	77	1 461 430	2 039	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	13 085	14	83 731	86	96 817	132	100
Muut yrittäjät	37 789	17	184 408	83	222 197	293	100
Ylemmät toimihenkilöt	124 472	22	433 659	78	558 131	829	100
Alemmat toimihenkilöt	150 794	21	550 969	79	701 763	974	100
Työntekijät	100 342	12	714 031	88	814 372	1 055	100
Eläkeläiset	50 570	14	306 920	86	357 490	476	100
Muu tai tuntematon	43 326	20	170 385	80	213 711	300	100
Koulutusaste							
Perusaste	86 312	12	636 889	88	723 201	787	100
Keskiaste	196 450	15	1 080 744	85	1 277 193	1 789	100
Korkea-aste	237 616	25	726 470	75	964 086	1 483	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	306 421	17	1 504 206	83	1 810 627	2 455	100
Taajaan asuttu	94 563	18	416 690	82	511 253	701	100
Maaseutumainen	119 394	19	523 207	81	642 601	903	100
Yhteensä	520 378	18	2 444 103	82	2 964 481	4 059	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 23.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	39 338	19	168 708	81	208 046	215	100
25–34-vuotiaat	121 145	20	483 622	80	604 767	635	100
35–44-vuotiaat	122 872	17	617 676	83	740 548	783	100
45–54-vuotiaat	139 374	17	685 077	83	824 451	852	100
55–64-vuotiaat	89 128	16	453 320	84	542 448	574	100
Sukupuoli							
Mies	173 898	12	1 325 846	88	1 499 744	1 566	100
Nainen	337 959	24	1 082 558	76	1 420 517	1 493	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	15 021	16	80 061	84	95 082	101	100
Muut yrittäjät	20 380	9	207 836	91	228 216	240	100
Ylemmät toimihenkilöt	126 603	22	449 985	78	576 587	622	100
Alemmat toimihenkilöt	140 082	22	495 899	78	635 981	656	100
Työntekijät	98 497	12	712 029	88	810 527	836	100
Eläkeläiset	68 022	17	321 967	83	389 989	405	100
Muu tai tuntematon	43 252	24	140 628	76	183 880	199	100
Koulutusaste							
Perusaste	119 823	14	728 838	86	848 661	823	100
Keskiaste	195 733	16	999 881	84	1 195 614	1 264	100
Korkea-aste	196 301	22	679 686	78	875 986	972	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	294 726	17	1 422 851	83	1 717 577	1 766	100
Taajaan asuttu	99 735	20	409 642	80	509 376	544	100
Maaseutumainen	117 396	17	575 912	83	693 308	749	100
Yhteensä	511 857	18	2 408 404	82	2 920 261	3 059	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 24.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	36 170	18	165 213	82	201 383	271	100
25–34-vuotiaat	126 507	19	532 164	81	658 672	895	100
35–44-vuotiaat	147 087	19	622 403	81	769 490	965	100
45–54-vuotiaat	131 040	17	617 971	83	749 011	903	100
55–64-vuotiaat	77 844	15	430 974	85	508 818	622	100
Sukupuoli							
Mies	154 190	11	1 309 364	89	1 463 553	1 830	100
Nainen	364 458	26	1 059 361	74	1 423 819	1 826	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	21 859	18	101 501	82	123 360	159	100
Muut yrittäjät	30 770	12	217 402	88	248 173	309	100
Ylemmät toimihenkilöt	83 155	20	340 272	80	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	179 806	24	565 705	76	745 511	947	100
Työntekijät	101 795	13	704 616	87	806 410	1 027	100
Eläkeläiset	61 107	18	280 189	82	341 296	421	100
Muu tai tuntematon	40 155	20	159 041	80	199 196	265	100
Koulutusaste							
Perusaste	103 176	11	836 093	89	939 270	1 166	100
Keskiaste	211 331	19	908 013	81	1 119 344	1 431	100
Korkea-aste	204 141	25	624 619	75	828 759	1 059	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	304 698	18	1 388 029	82	1 692 727	2 124	100
Taajaan asuttu	88 582	17	417 845	83	506 427	639	100
Maaseutumainen	125 367	18	562 851	82	688 218	893	100
Yhteensä	518 648	18	2 368 725	82	2 887 373	3 656	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 25.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	49 301	17	232 780	83	282 080	310	100
25–34-vuotiaat	127 314	18	573 030	82	700 343	779	100
35–44-vuotiaat	172 371	21	659 432	79	831 802	921	100
45–54-vuotiaat	111 111	18	494 394	82	605 505	686	100
55–64-vuotiaat	85 202	16	452 991	84	538 193	610	100
Sukupuoli							
Mies	168 309	11	1 326 219	89	1 494 528	1 671	100
Nainen	376 988	26	1 086 407	74	1 463 395	1 635	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	40 113	25	120 714	75	160 827	196	100
Muut yrittäjät	23 507	12	167 056	88	190 562	209	100
Ylemmät toimihenkilöt	91 290	23	310 017	77	401 307	425	100
Alemmat toimihenkilöt	206 882	25	635 700	75	842 582	927	100
Työntekijät	103 737	12	758 943	88	862 680	977	100
Eläkeläiset	61 363	15	345 819	85	407 182	467	100
Muu tai tuntematon	18 404	20	74 377	80	92 782	105	100
Koulutusaste							
Perusaste	160 626	14	1 017 557	86	1 178 183	1 336	100
Keskiaste	219 923	20	867 652	80	1 087 575	1 224	100
Korkea-aste	164 748	24	527 417	76	692 165	746	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	294 693	17	1 428 705	83	1 723 399	1 830	100
Taajaan asuttu	93 711	20	366 175	80	459 886	521	100
Maaseutumainen	156 893	20	617 746	80	774 639	955	100
Yhteensä	545 297	18	2 412 626	82	2 957 924	3 306	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 26.

Aikuiskoulutukseen osallistuneiden osallistumispäivien keskimäärät erityyppisissä aikuiskoulutuksissa vuonna 2017

	Osallistumispäiviä keskimäärin (mediaanit)			
	Aikuiskoulutus (kaikki osallistuneet)	Amm./työhön liittyvä koulutus (osallistunut työvoima)	Henkilöstökoulutus (osallistuneet palkansaajat)	Muu aikuiskoulutus (kaikki osallistuneet, pl. opiskelijat ja varusmiehet)
Ikä				
18–24-vuotiaat	10,0	8,3	5,3	..
25–34-vuotiaat	5,8	4,0	3,3	4,0
35–44-vuotiaat	5,5	4,0	3,3	4,2
45–54-vuotiaat	4,0	3,0	3,0	4,0
55–64-vuotiaat	3,0	2,3	2,2	5,0
Sukupuoli				
Mies	4,0	3,7	3,0	3,3
Nainen	5,2	3,3	3,0	5,0
Sosioekonominen asema				
Maatalousyrittäjät	2,3	2,0	.	..
Muut yrittäjät	3,3	2,7	.	5,7
Ylemmät toimihenkilöt	4,8	3,7	3,8	4,0
Alemmat toimihenkilöt	3,8	3,0	2,7	5,0
Työntekijät	4,0	2,7	2,3	6,7
Opiskelijat	14,8	.	.	.
Eläkeläiset	6,7	.	.	6,7
Muu tai tuntematon	7,0	..	.	4,0
Koulutusaste				
Perusaste	9,7	4,0	2,5	7,0
Keskiaste	4,7	3,0	2,7	5,8
Korkea-aste	4,3	3,3	3,3	4,0
Työvoimaan kuuluminen				
Työllinen	4,0	3,0	.	4,7
Työtön	10,0	13,3	.	4,0
Työvoiman ulkopuoliset	9,7	.	.	5,7
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	5,0	3,7	3,3	4,7
Taajaan asuttu	4,0	2,7	2,0	5,3
Maaseutumainen	4,0	2,7	2,0	4,5
Osallistumispäiviä osallistu- jaa kohden (mediaani)	5,0	3,3	3,0	4,7

Osallistumispäivillä tarkoitetaan niitä päiviä, jotka henkilö on ollut koulutuksessa. Tässä ei siis tarkoiteta koulutuksen tai kurssin kokonaiskestoa. Yhdeksi koulutuspäivän kestoksi on määritelty 6 tuntia. Parhaan kuvan keskimääräisestä osallistumispäivien määrästä henkeä kohti antaa mediaaniarvo eikä aritmeettinen keskiarvo, sillä osallistumispäivien määrässä esiintyy suurta hajontaa. Mediaani puolittaa aineiston arvot kahteen yhtä suureen osaan ja hakee keskimmäisen arvon niin, että kummallekin puolelle jää 50 prosenttia tapauksista.

Liitetaulukko 27.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön¹ mukaan vuonna 2017
(18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö)

	Liike- talous- ja oikeus- tieteet	Palvelut, harrastukset, turvalli- suusala	Terveys- ja sosiaali- hyvinvointi	Tekniikka, tuotanto ja rakenta- minen	Tieto- tekniikka	Taide	Vieraat kielet	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	15	28	21	18	2	9	13	63
25–34-vuotiaat	31	26	25	16	9	6	10	389
35–44-vuotiaat	34	31	23	15	14	11	9	408
45–54-vuotiaat	33	31	25	13	14	11	7	413
55–64-vuotiaat	30	27	17	12	12	15	11	314
Sukupuoli								
Mies	29	34	11	24	12	6	9	682
Nainen	31	25	32	7	10	14	10	905
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	..	..	..	..	..	..	..	16
Muut yrittäjät	40	32	13	16	12	10	11	68
Ylemmät toimihenkilöt	39	21	16	15	20	13	10	488
Alemmat toimihenkilöt	38	26	36	10	13	7	8	481
Työntekijät	19	53	10	25	4	4	5	223
Opiskelijat	17	29	28	15	3	11	14	123
Eläkeläiset	5	23	15	2	8	42	28	39
Muu tai tuntematon	18	21	20	12	2	14	9	149
Koulutusaste								
Perusaste	19	33	15	16	8	7	18	125
Keskiaste	24	35	25	17	6	10	6	641
Korkea-aste	39	21	22	11	16	12	10	821
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	33	28	23	14	12	9	11	1 170
Taajaan asuttu	24	32	22	14	7	12	8	221
Maaseutumainen	21	30	18	17	8	14	4	196
Kaikki	30	29	22	15	11	10	9	1 587
Yhteensä (N)	477 153	456 815	356 245	230 233	173 371	163 938	149 701	1 584 069

1 Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

Liitetaulukko 28.

Työntajan tukemaan aikuiskoulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen koulutuksen sisällön¹ mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö)

	Liike- talous- ja oikeus- tieteet	Palvelut, harras- tukset, turvalli- suusala	Terveys- ja sosiaali- ala, hyvinvointi	Tekniikka, tuotanto ja rakenta- minen	Tieto- tekniikka	Kasvatus- tieteet	Yhteis- kunta- ja käyttäyty- mistieteet	Vieraat kielet	Taide	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä										
18–24-vuotiaat	..	..	..	..	..	..	..	..	..	18
25–34-vuotiaat	38	21	25	17	11	4	5	3	2	242
35–44-vuotiaat	39	24	22	16	19	6	6	3	4	286
45–54-vuotiaat	36	30	23	14	16	7	6	5	3	307
55–64-vuotiaat	36	25	19	14	15	6	4	2	1	219
Sukupuoli										
Mies	36	33	11	26	14	3	4	4	2	476
Nainen	37	20	33	6	15	8	6	3	4	596
Sosioekonominen asema										
Ylemmät toimihenkilöt	42	14	14	15	22	10	9	5	5	443
Alemmat toimihenkilöt	40	22	37	10	14	4	3	4	2	427
Työntekijät	17	58	11	25	4	0	2	1	2	183
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	..	..	..	..	..	19
Koulutusaste										
Perusaste	29	41	17	17	13	.	3	2	2	53
Keskiaste	28	38	24	18	9	3	2	3	2	396
Korkea-aste	44	15	23	13	19	8	8	5	3	623
Kuntaryhmä										
Kaupunkimainen	40	25	23	15	16	6	6	4	3	818
Taajaan asuttu	28	32	21	15	10	5	4	3	4	137
Maaseutumainen	25	28	21	19	12	4	3	1	3	117
Kaikki	37	26	23	15	15	5	5	4	3	1 072
Yhteensä (N)	367 713	260 699	228 521	152 322	146 796	54 422	51 869	36 601	28 392	1 004 137

1 Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

Liitetaulukko 29.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön¹ mukaan vuonna 2017 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Taide	Vieraat kielet	Urheilu, liikunta	Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	Liiketalous- ja oikeus-tieteet	Palvelut	Maatalous	Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä									
18–24-vuotiaat	..	..	..	..	..	..	..	..	8
25–34-vuotiaat	14	25	16	7	7	5	2	8	73
35–44-vuotiaat	24	19	23	10	10	5	8	3	117
45–54-vuotiaat	31	13	23	11	7	6	3	3	105
55–64-vuotiaat	41	27	18	3	4	4	3	1	114
Sukupuoli									
Mies	20	20	17	7	8	4	2	5	125
Nainen	30	21	22	8	7	5	5	3	292
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	..	..	..	..	..	..	..	..	5
Muut yrittäjät	..	..	..	..	..	..	..	..	21
Ylemmät toimihenkilöt	32	20	21	9	6	5	4	3	143
Alemmat toimihenkilöt	20	17	26	8	5	4	3	6	125
Työntekijät	17	23	10	4	11	8	5	4	34
Eläkeläiset	44	33	21	7	3	3	9	.	33
Muu tai tuntematon	26	19	15	8	11	4	3	5	56
Koulutusaste									
Perusaste	..	..	..	..	..	..	..	..	27
Keskiaste	28	21	21	6	4	5	3	4	127
Korkea-aste	28	20	22	8	7	5	5	4	263
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	25	23	20	8	8	5	4	5	298
Taajaan asuttu	27	22	21	7	9	5	2	3	56
Maaseutumainen	35	10	21	6	3	6	6	.	63
Kaikki	27	21	20	7	7	5	4	4	417
Yhteensä (N)	103 307	80 228	77 251	28 678	28 294	18 956	15 206	14 738	385 562

1 Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

Liitetaulukko 30.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat koko elämän aikana (18–64-vuotiaat, joilla on työkokemusta)

	Työhön liittyvään koulutukseen osallistuminen elämän aikana						Yhteensä %	Vastaajat yhteensä
	Ei kertaakaan	Kerran	2–3 kertaa	4–10 kertaa	Yli 10 kertaa	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%	%		
Ikä								
18–24-vuotiaat	58	11	16	12	4	–	100	37
25–34-vuotiaat	20	10	18	31	22	–	100	216
35–44-vuotiaat	10	2	14	27	46	0	100	224
45–54-vuotiaat	10	4	10	26	51	0	100	250
55–64-vuotiaat	7	5	9	25	54	–	100	310
Sukupuoli								
Mies	16	6	14	25	39	0	100	525
Nainen	16	5	11	26	41	0	100	512
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	..	..	..	..	..	..	100	18
Muut yrittäjät	9	3	19	27	43	–	100	96
Ylemmät toimihenkilöt	1	3	5	20	71	–	100	181
Alemmat toimihenkilöt	8	5	9	28	50	–	100	233
Työntekijät	15	6	20	29	29	1	100	244
Opiskelijat	54	9	8	23	7	–	100	58
Eläkeläiset	20	12	10	22	35	–	100	96
Muu tai tuntematon	26	3	12	26	32	–	100	111
Koulutusaste								
Perusaste	33	7	18	22	21	–	100	171
Keskiaste	14	6	13	30	37	0	100	515
Korkea-aste	4	4	8	22	63	0	100	351
Työnantaja								
Valtiosektori	3	6	11	16	63	–	100	59
Kuntasektori	3	3	9	29	56	–	100	146
Yksityissektori	10	5	11	28	45	0	100	389
Muu/Ei osaa sanoa	..	..	..	..	..	..	100	25
Muut kuin palkansaajat	25	8	15	24	27	–	100	418
Työpaikan henkilökuntamäärä								
1–49 henkeä	11	5	12	26	47	0	100	353
50–99 henkeä	8	1	10	31	49	1	100	76
100–199 henkeä	6	3	6	26	58	–	100	62
200–499 henkeä	2	4	9	31	54	–	100	42
500 henkeä tai enemmän	1	8	10	23	57	–	100	79
Muut kuin palkansaajat	25	7	15	25	27	–	100	425
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	16	6	11	25	42	0	100	713
Taajaan asuttu	13	6	19	26	35	–	100	166
Maaseutumainen	15	5	12	29	39	–	100	158
Yhteensä	16	6	13	26	40	0	100	1 037

Liitetaulukko 35.

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset iän mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Ikä					Kaikki osallistuneet vastaajat %
	18–24-vuotiaat %	25–34-vuotiaat %	35–44-vuotiaat %	45–54-vuotiaat %	55–64-vuotiaat %	
Saanut uusia työtehtäviä	..	63	64	58	58	60
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	..	50	52	44	47	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	..	42	37	52	54	47
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	..	30	29	40	38	34
Saanut lisää palkkaa	..	33	36	28	36	33
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	..	20	21	22	22	21
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	..	25	16	20	16	20
Koulutusten muut vaikutukset	..	35	46	38	33	37
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	16	178	205	226	290	915

Liitetaulukko 36.

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Sukupuoli		Koulutusaste			Kaikki osallistuneet vastaajat %
	Mies	Nainen	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	
	%	%	%	%	%	
Lisännyt työmotivaatiota	69	87	67	73	90	77
Saanut uusia työtehtäviä	58	63	53	60	66	60
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	48	49	49	46	53	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	48	46	51	53	35	47
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	37	28	32	36	33	34
Saanut lisää palkkaa	35	33	32	32	35	33
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	20	22	16	23	21	21
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	16	24	18	19	21	20
Koulutusten muut vaikutukset	32	43	25	33	50	37
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	465	450	123	454	338	915

Liitetaulukko 37.

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Sosioekonominen asema								Kaikki osallistuneet vastaajat %
	Maa-talous-yrittäjät %	Muut yrittäjät %	Ylemmät toimi-henkilöt %	Alemmat toimi-henkilöt %	Työn-tekijät %	Opis-kelijat %	Eläke-läiset %	Muu tai tunte-maton %	
Lisännyt työmotivaatiota	..	81	90	85	63	80	71	70	77
Saanut uusia työtehtäviä	..	67	67	69	53	70	46	51	60
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	..	52	62	53	40	52	45	37	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	..	52	34	49	54	40	51	40	47
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	..	35	34	36	35	23	36	30	34
Saanut lisää palkkaa	..	41	42	34	27	15	40	22	33
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	..	15	20	19	24	15	33	18	21
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	..	12	17	21	23	32	17	17	20
Koulutusten muut vaikutukset	..	38	49	40	26	46	33	37	37
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	18	87	179	217	214	34	80	86	915

Liitetaulukko 38.

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset työnantajasektorin mukaan vuonna 2017, kyllä-vastausten osuus (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Palkansaajien työnantaja				Muut kuin palkansaajat %	Kaikki osallistuneet vastaajat %
	Valtio-sektori %	Kunta-sektori %	Yksityis-sektori %	Muu / Ei osaa sanoa %		
Lisännyt työmotivaatiota	69	87	67	73	90	77
Saanut uusia työtehtäviä	58	63	53	60	66	60
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	48	49	49	46	53	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	48	46	51	53	35	47
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	37	28	32	36	33	34
Saanut lisää palkkaa	35	33	32	32	35	33
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	20	22	16	23	21	21
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	16	24	18	19	21	20
Koulutusten muut vaikutukset	32	43	25	33	50	37
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	465	450	123	454	338	915

Liitetaulukko 39.

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työpaikan koon mukaan vuonna 2017, paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Työpaikan henkilökuntamäärä						Kaikki vastaajat
	1–49	50–99	100–249	250–499	500	Ei osaa	
	henkeä	henkeä	henkeä	henkeä	henkeä tai enemmän	sanoa	
	%	%	%	%	%	%	%
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	98	97	96	98	98	100	98
Käyttää aikaisemmin oppimia tietoja ja taitoja	97	97	95	96	97	82	97
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	97	97	93	94	99	59	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	95	94	94	96	92	100	94
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	94	93	95	94	93	91	94
Kehittää kykyjä ja ammattitaitoa	92	96	91	100	97	74	93
Oppia uusia asioita	89	94	89	97	99	90	91
Säädellä itsenäisesti työahtia	87	89	95	90	86	84	88
Siirtyä työtehtävästä toiseen	70	80	85	81	79	90	74
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	66	67	64	75	87	23	69
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	61	73	79	73	75	64	67
Vastaajat yhteensä (n)	352	76	62	42	79	7	618

Liitetaulukko 40.

**Saadun peruskoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde
(18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2017)**

	Työtehtävissä vaaditaan		Vaatimus- taso vastaa peruskoulutusta	Ei osaa sanoa	Yhteensä	Vastaajat yhteensä
	Vähemmän kuin peruskoulutus edellyttäisi	Enemmän kuin peruskoulutus edellyttäisi				
	%	%	%	%	%	
Ikä						
18–24-vuotiaat	..	..	..	..	100	16
25–34-vuotiaat	12	36	52	—	100	156
35–44-vuotiaat	12	30	55	3	100	176
45–54-vuotiaat	14	35	50	2	100	181
55–64-vuotiaat	9	30	61	0	100	194
Sukupuoli						
Mies	11	34	54	2	100	368
Nainen	13	31	56	0	100	355
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	..	..	..	..	100	15
Muut yrittäjät	13	44	41	2	100	90
Ylemmät toimihenkilöt	7	39	53	1	100	174
Alemmat toimihenkilöt	11	27	60	2	100	221
Työntekijät	15	29	56	0	100	203
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	100	20
Koulutusaste						
Perusaste	12	30	56	2	100	88
Keskiaste	10	32	56	2	100	339
Korkea-aste	13	34	52	0	100	296
Työnantajasektori						
Valtiosektori	10	40	51	—	100	59
Kuntasektori	9	30	60	1	100	147
Yksityissektori	13	30	55	1	100	387
Muu/Ei osaa sanoa	..	..	..	..	100	25
Muut kuin palkansaajat	12	43	44	2	100	105
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	12	35	51	1	100	504
Taajaan asuttu	9	26	63	2	100	116
Maaseutumainen	13	26	60	2	100	103
Yhteensä (N)	12	33	55	1	100	723

Liitetaulukko 41.

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2017)

	Koetut valmiudet työtehtäviin				Yhteensä	Vastaajat yhteensä
	Tarvitsee lisäkoulutusta selvitäkseen hyvin työtehtävistään	Työtehtävät vastaavat hyvin tämänhetkisiä valmiuksia	Työtehtävät liian yksinkertaisia	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%	
Ikä						
18–24-vuotiaat	..	..	..	..	100	16
25–34-vuotiaat	7	79	14	–	100	156
35–44-vuotiaat	4	73	22	–	100	176
45–54-vuotiaat	5	80	15	–	100	181
55–64-vuotiaat	4	87	9	0	100	194
Sukupuoli						
Mies	5	79	16	–	100	368
Nainen	5	79	17	0	100	355
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	..	..	..	..	100	15
Muut yrittäjät	4	84	12	–	100	90
Ylemmät toimihenkilöt	8	85	7	–	100	174
Alemmat toimihenkilöt	4	79	17	0	100	221
Työntekijät	4	72	24	–	100	203
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	100	20
Koulutusaste						
Perusaste	4	76	20	–	100	88
Keskiaste	4	77	18	0	100	339
Korkea-aste	6	82	12	–	100	296
Työnantajasektori						
Valtiosektori	4	89	7	–	100	59
Kuntasektori	4	80	15	1	100	147
Yksityissektori	6	75	20	–	100	387
Muu/Ei osaa sanoa	..	..	..	..	100	25
Muut kuin palkansaajat	4	84	13	–	100	105
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	5	78	17	0	100	504
Taajaan asuttu	3	80	17	–	100	116
Maaseutumainen	5	81	14	–	100	103
Yhteensä	5	79	16	0	100	723

Liitetaulukko 42.

Mahdollisuudet saada työnantajan tukemaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2017)

	Koulutusmahdollisuudet työpaikalla				Yhteensä	Vastaajat yhteensä n
	Hyvät	Kohtalaiset	Heikot	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%		
Ikä						
18–24-vuotiaat	..	..	..	..	100	15
25–34-vuotiaat	29	39	30	2	100	142
35–44-vuotiaat	32	36	31	1	100	153
45–54-vuotiaat	35	38	27	—	100	155
55–64-vuotiaat	30	46	24	—	100	153
Sukupuoli						
Mies	33	41	26	1	100	303
Nainen	30	39	30	1	100	315
Sosioekonominen asema						
Ylemmät toimihenkilöt	41	45	15	—	100	174
Alemmat toimihenkilöt	33	40	27	0	100	221
Työntekijät	24	37	38	2	100	203
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	100	20
Koulutusaste						
Perusaste	27	30	43	—	100	74
Keskiaste	28	43	28	1	100	280
Korkea-aste	38	42	19	1	100	264
Työnantajasektori						
Valtiosektori	56	30	14	—	100	59
Kuntasektori	31	49	19	1	100	147
Yksityissektori	28	39	32	1	100	387
Muu/Ei osaa sanoa	..	..	..	..	100	25
Työpaikan henkilökuntamäärä						
1–49 henkeä	29	40	31	0	100	352
50–99 henkeä	26	54	18	1	100	76
100–199 henkeä	33	34	31	1	100	62
200–499 henkeä	37	33	27	3	100	42
500 henkeä tai enemmän	45	43	12	—	100	79
Ei osaa sanoa	..	..	..	..	100	7
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	31	42	26	1	100	439
Taajaan asuttu	26	41	33	—	100	102
Maaseutumainen	38	29	32	1	100	77
Yhteensä	31	40	28	1	100	618

Liitetaulukko 43.

Työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi
(18–64-vuotias työvoima, pl. työttömät, joilla ei ole työkokemusta, vuosi 2017)

	Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi			Yhteensä	Vastaajat yhteensä n
	Usein/ Melko usein	Joskus	Ei juuri koskaan/ Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	
Ikä					
18–24-vuotiaat	..	..	..	100	19
25–34-vuotiaat	18	43	39	100	181
35–44-vuotiaat	12	57	31	100	199
45–54-vuotiaat	9	52	39	100	214
55–64-vuotiaat	9	50	41	100	219
Sukupuoli					
Mies	10	49	41	100	433
Nainen	13	53	34	100	399
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	..	..	..	100	16
Muut yrittäjät	10	40	49	100	96
Ylemmät toimihenkilöt	21	53	26	100	180
Alemmat toimihenkilöt	7	59	34	100	233
Työntekijät	9	51	40	100	243
Muu tai tuntematon	17	36	48	100	64
Koulutusaste					
Perusaste	8	43	49	100	118
Keskiaste	8	53	39	100	407
Korkea-aste	18	53	29	100	307
Työvoimaan kuuluminen					
Työlliset	10	52	37	100	722
Työttömät	16	43	41	100	110
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	13	53	35	100	574
Taajaan asuttu	6	47	47	100	133
Maaseutumainen	11	48	41	100	125
Yhteensä	11	51	38	100	832

Liitetaulukko 44.

Opiskelun ehdoksi asetettu sellaisen opintotuen suuruus, jota ei tarvitse maksaa takaisin (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2017)

	Opintotuen pitäisi olla		Vähintään nykyiset nettotulot	Ei ryhtyisi opiskelemaan ²	Ei osaa sanoa	Yhteensä	Vastaajat yhteensä
	1/2 nykyisistä nettotuloista ¹	3/4 nykyisistä nettotuloista					
	%	%	%	%	%	%	n
Ikä							
18–24-vuotiaat	..	..	..	..	..	100	16
25–34-vuotiaat	33	38	16	12	-	100	157
35–44-vuotiaat	20	40	32	7	1	100	176
45–54-vuotiaat	22	30	36	12	-	100	182
55–64-vuotiaat	17	18	29	35	1	100	194
Sukupuoli							
Mies	24	30	28	17	-	100	369
Nainen	23	34	28	15	1	100	356
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	..	..	..	..	..	100	17
Muut yrittäjät	30	14	27	28	1	100	90
Ylemmät toimihenkilöt	35	36	16	13	-	100	174
Alemmat toimihenkilöt	20	38	30	12	-	100	221
Työntekijät	17	30	37	15	1	100	203
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	..	100	20
Koulutusaste							
Perusaste	14	29	35	21	1	100	88
Keskiaste	21	30	33	16	-	100	339
Korkea-aste	31	36	19	14	0	100	298
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	26	31	28	14	0	100	505
Taajaan asuttu	18	41	32	8	-	100	116
Maaseutumainen	15	25	26	33	-	100	104
Yhteensä	24	32	28	16	0	100	725

1 Sisältää myös henkilöt, jotka valmiita opiskelemaan 1/4 nettopalkasta. Tälläisiä oli yhteensä 2 prosenttia työllisistä.

2 Ei ole kiinnostunut opiskelusta tai vastaajalla ei ole tuloja.

Liitetaulukko 45.

Työhön tai ammattiin liittyvä koulutustarve vuonna 2017 (18–64-vuotiaat, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei työkokemusta)

	Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarvetta			Yhteensä	Vastaajat yhteensä n
	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	
Ikä					
18–24-vuotiaat	38	60	3	100	38
25–34-vuotiaat	57	42	1	100	216
35–44-vuotiaat	53	47	—	100	223
45–54-vuotiaat	39	61	1	100	229
55–64-vuotiaat	20	80	1	100	223
Sukupuoli					
Mies	39	61	1	100	463
Nainen	46	53	1	100	466
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	..	..	..	100	18
Muut yrittäjät	37	63	—	100	96
Ylemmät toimihenkilöt	57	43	—	100	180
Alemmat toimihenkilöt	45	54	1	100	233
Työntekijät	28	72	1	100	244
Opiskelijat	44	55	1	100	58
Muu tai tuntematon	55	44	1	100	100
Koulutusaste					
Perusaste	34	64	2	100	146
Keskiaste	40	59	0	100	455
Korkea-aste	53	47	0	100	328
Työnantajasektori					
Valtiosektori	33	67	—	100	59
Kuntasektori	46	54	—	100	147
Yksityissektori	40	59	1	100	387
Muu/Ei osaa sanoa	..	..	..	100	25
Muut kuin palkansaajat	45	54	1	100	311
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä					
1–49 henkeä	41	58	1	100	352
50–99 henkeä	42	58	—	100	76
100–199 henkeä	39	61	—	100	62
200–499 henkeä	51	49	—	100	42
500 henkeä tai enemmän	36	64	—	100	79
Muut kuin palkansaajat	45	54	1	100	311
Ei osaa sanoa	..	..	..	100	7
Työvoimaan kuuluminen					
Työvoima	42	57	1	100	838
Työlliset	40	60	0	100	723
Työttömät	52	46	2	100	115
Työvoiman ulkopuoliset	46	53	1	100	91
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	49	51	1	100	644
Taajaan asuttu	28	71	1	100	151
Maaseutumainen	29	70	1	100	134
Kaikki	42	57	1	100	929

Liitetaulukko 46.

Työn muuttuminen työtavoiltaan ja -välineiltään seuraavien 5 vuoden aikana
(18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2017)

	Todennäköisyys työtapojen ja -välineiden muuttumiseen seuraavien 5 vuoden aikana						Vastaaajat yhteensä n
	Hyvin toden- näköistä %	Melko toden- näköistä %	Melko epätoden- näköistä %	Hyvin epätoden- näköistä %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %	
Ikä							
18–24-vuotiaat	..	..	..	..	..	100	15
25–34-vuotiaat	18	34	30	18	-	100	142
35–44-vuotiaat	21	26	38	14	1	100	153
45–54-vuotiaat	23	31	28	18	-	100	155
55–64-vuotiaat	18	24	31	25	2	100	153
Sukupuoli							
Mies	15	27	35	22	1	100	303
Nainen	23	30	32	13	1	100	315
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	29	32	27	12	-	100	174
Alemmat toimihenkilöt	20	29	35	15	1	100	221
Työntekijät	10	24	37	26	2	100	203
Muu tai tuntematon	..	..	..	..	..	100	20
Koulutusaste							
Perusaste	9	20	41	25	4	100	74
Keskiaste	15	29	36	20	1	100	280
Korkea-aste	29	32	28	11	-	100	264
Työnantajasektori							
Valtiosektori	23	34	24	17	2	100	59
Kuntasektori	22	31	32	14	1	100	147
Yksityissektori	17	26	36	20	1	100	387
Muu/Ei osaa sanoa	..	..	..	..	..	100	25
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	16	25	37	20	1	100	352
50–99 henkeä	25	28	26	21	-	100	76
100–199 henkeä	22	31	35	12	-	100	62
200–499 henkeä	26	39	26	9	-	100	42
500 henkeä tai enemmän	25	32	24	16	3	100	79
Ei osaa sanoa	..	..	..	..	..	100	7
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	21	30	32	16	1	100	439
Taajaan asuttu	15	22	40	23	-	100	102
Maaseutumainen	12	29	35	24	-	100	77
Kaikki	19	28	34	18	1	100	618

Liitetaulukko 47.

Vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvä koulutustarve vuonna 2017 (18–64-vuotias väestö)

	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa	Yhteensä	Vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	
Ikä					
18-24-vuotiaat	23	76	2	100	45
25-34-vuotiaat	41	59	-	100	218
35-44-vuotiaat	38	62	-	100	226
45-54-vuotiaat	25	75	-	100	251
55-64-vuotiaat	28	71	0	100	312
Sukupuoli					
Mies	27	72	0	100	532
Nainen	36	64	0	100	520
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	..	..	..	100	18
Muut yrittäjät	36	64	-	100	96
Ylemmät toimihenkilöt	37	63	-	100	180
Alemmat toimihenkilöt	34	66	-	100	233
Työntekijät	25	75	-	100	244
Opiskelijat	30	70	-	100	65
Eläkeläiset	30	69	1	100	95
Muu tai tuntematon	30	68	2	100	121
Koulutusaste					
Perusaste	22	78	1	100	184
Keskiaste	33	67	0	100	518
Korkea-aste	39	61	-	100	350
Työvoimaan kuuluminen					
Työvoima	32	68	-	100	838
Työlliset	33	67	-	100	723
Työttömät	29	71	-	100	115
Työvoiman ulkopuoliset	30	69	1	100	214
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	35	65	0	100	722
Taajaan asuttu	26	74	-	100	171
Maaseutumainen	21	78	1	100	159
Yhteensä	32	68	0	100	1 052

Liitetaulukko 48.

Aikomukset osallistua koulutukseen seuraavien 12 kk:n aikana vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö)

	Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarvetta			Vastaajat yhteensä
	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa	
	%	%	%	%
Ikä				
18-24-vuotiaat	76	24	100	45
25-34-vuotiaat	59	41	100	221
35-44-vuotiaat	60	40	100	226
45-54-vuotiaat	51	49	100	251
55-64-vuotiaat	35	65	100	312
Sukupuoli				
Mies	50	50	100	533
Nainen	57	43	100	522
Sosioekonominen asema				
Maatalousyrittäjät	29	71	100	18
Muut yrittäjät	41	59	100	96
Ylemmät toimihenkilöt	76	24	100	181
Alemmat toimihenkilöt	56	44	100	233
Työntekijät	38	62	100	245
Opiskelijat	91	9	100	65
Eläkeläiset	26	74	100	96
Muu tai tuntematon	52	48	100	121
Koulutusaste				
Perusaste	47	53	100	185
Keskiaste	49	50	100	519
Korkea-aste	66	34	100	351
Työvoimaan kuuluminen				
Työvoima	52	48	100	840
Työlliset	53	47	100	725
Työttömät	48	52	100	115
Työvoiman ulkopuoliset	56	44	100	215
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen		57	43	100
Taajaan asuttu	43	57	100	171
Maaseutumainen	46	54	100	160
Yhteensä	53	47	100	1 055

Liitetaulukko 49.

Vieraiden kielten osaaminen ja osattujen kielten määrä vuonna 2017
(18–64-vuotias väestö)

	Osaako kieliä	Osattujen kielten määrä (osuus väestöstä)					Yhteensä	Vastaaajat yhteensä
	Kyllä	1 kieli	2 kieltä	3 kieltä	Vähintään 4 kieltä	Ei osaa		n
	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä								
18-24-vuotiaat	97	11	42	26	18	3	100	168
25-34-vuotiaat	97	13	36	26	22	3	100	687
35-44-vuotiaat	96	16	31	29	20	4	100	695
45-54-vuotiaat	92	15	32	27	18	8	100	775
55-64-vuotiaat	83	18	26	22	17	17	100	844
Sukupuoli								
Mies	90	19	34	23	14	10	100	1551
Nainen	95	10	32	28	24	5	100	1618
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	95	20	37	31	7	5	100	47
Muut yrittäjät	93	17	28	26	22	7	100	199
Ylemmät toimihenkilöt	97	5	25	34	33	3	100	665
Alemmat toimihenkilöt	95	12	36	29	19	5	100	770
Työntekijät	88	29	36	15	8	12	100	561
Opiskelijat	99	8	40	29	22	1	100	262
Eläkeläiset	78	17	25	22	13	22	100	222
Muu tai tuntematon	90	18	32	23	17	10	100	443
Koulutusaste								
Perusaste	87	22	36	17	12	13	100	395
Keskiaste	91	19	37	22	13	9	100	1 448
Korkea-aste	97	5	25	36	32	3	100	1 326
Työvoimaan kuuluminen								
Työvoima	93	16	32	25	19	7	100	2 531
Työlliset	93	15	32	26	20	7	100	2 201
Työttömät	90	25	31	19	15	10	100	326
Työvoiman ulkopuoliset	92	11	35	27	19	8	100	642
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	94	14	31	28	22	6	100	2 242
Taajaan asuttu	88	19	37	22	11	12	100	469
Maaseutumainen	88	17	38	21	13	12	100	458
Kaikki	93	15	33	26	19	7	100	3 169
Yhteensä (N)	3 047 287	492 984	1 080 238	848 596	625 470	243 758	100	3 291 045

Aikuiskoulutustutkimus 2017 on Tilastokeskuksen seitsemäs aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus. Aikuiskoulutustutkimuksia on tehty Tilastokeskuksessa vuodesta 1980 alkaen noin viiden vuoden välein.

Julkaisuun on koottu tietoja mm. aikuisväestön koulutukseen osallistumisesta, koulutuksen sisällöstä, osallistumisen muutoksista vuosina 1980-2017, itseohjatusta opiskelusta, koulutustarpeista ja -aiko-
muksista, osallistumisen esteistä sekä aikuisten kielitaidoista.

Tietopalvelu ja viestintä
Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Kommunikation
och informationstjänst
Statistikcentralen
tfn 029 551 2220
www.stat.fi

Communication
and Information Services
Statistics Finland
tel. +358 29 551 2220
www.stat.fi

ISSN 1796-0479 (pdf)
= Suomen virallinen tilasto
ISBN 978-952-244-612-1 (pdf)
ISBN 978-952-244-611-4 (print)
Tuotenumero 3008 (print)

Julkaisutilaukset:
Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

Beställning av publikationer:
Edita Publishing Oy
tfn 020 450 05
www.editapublishing.fi

Publication orders:
Edita Publishing Oy
tel. +358 20 450 05
www.editapublishing.fi